

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 31 Ιανουαρίου 2021 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 646

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

Σε τροχιά φθοράς η κυβέρνηση λόγω διαφθοράς

Τριγμοί μετά το διάγγελμα του προέδρου

Κάθε άλλο από εύκολος κρίνεται ο δρόμος για την κυβέρνηση και τον ΔΗΣΥ, με όσα αποκαλύπτονται στην Ερευνητική Επιτροπή. Η μεγάλη ανησυχία είναι πως το κεφάλαιο των χρυσών διαβατηρίων έχει πληθεί ανεπανόρθωτα την κυβερνώσα παράταξη, λίγο πριν από τις βουλευτικές εκλογές. Το διάγγελμα του προέδρου κάθε άλλο παρά έκλεισε τα στόματα. Το πιο δύσκολο, βεβαί-

ως, είναι ότι ο πρόεδρος φαίνεται να απομονώνεται, με υπουργούς να προσπαθούν πλέον να διασωθούν πολιτικά. Συναγερμικά στελέχη από την άλλη κρατούν αποστάσεις και κατηγορούν τους παραιοκούντες το Προεδρικό ότι φοβούνται να μιλήσουν ανοικτά στον Νίκο Αναστασιάδη και εν πολλοίς να αποτρέψουν κρίσεις όπως αυτή που προκάλεσε το διάγγελμα. **Σελ. 6**

Υπό αίρεση η 2η φάση Τι φοβίζει την κυβέρνηση

Το παρασκήνιο των μέτρων και οι δεύτερες σκέψεις

Η ανατροπή που σημειώθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο της περασμένης Τετάρτης αναφορικά με τον οδικό χάρτη ανοίγματος του λιανικού εμπορίου και της εκπαίδευσης φέρνει στην επιφάνεια φόβους και ανησυχίες, που υπάρχουν για επιθετική μετάλλαξη του ιού κατά τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο. Ανησυχίες που

πηγάζουν από πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η Λευκωσία από ευρωπαϊκά κράτη και που δυνατόν να επηρεάσουν τα μέτρα αποκλιμακωσής που έχουν ήδη αποφασισθεί. Εκτός από τα υγειονομικά ζητήματα, πίσω από τις τελικές αποφάσεις βρίσκεται ένα πιλότσιο παρασκήνιο που διαμόρφωσε το σκηνικό. **Σελ. 3**

Η ευθραυστότητα του τουρκικού μορατόριουμ

Ο 61ος γύρος των διερευνητικών επαφών ολοκληρώθηκε και τα ελληνοτουρκικά εισέρχονται ξανά στις πραγματικές διαστάσεις τους. Ιδιαίτερη σημασία έχει και η κατάληξη της πενταμερούς άτυπης διάσκεψης για το Κυπριακό τον Μάρτιο, όπου αναμένεται να τεθεί για πρώτη φορά επισήμως στο τραπέζι η πρόταση για λύση που δεν θα κινείται αποκλειστικά στο πλαίσιο της διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας. Εν τω μεταξύ εντός του 2023 θα ολοκληρωθούν οι παραλαβές των 18 γαλλικών μαχητικών αεροσκαφών που απέκτησε η Ελληνική Πολεμική Αεροπορία. **Σελ. 16, 17**

Όσοι μιλούν για δύο κράτη δεν ρώτησαν την Ε.Ε.

Ο Μαργαρίτης Σχοινάς μιλάει στην «Κ»

Όσοι μιλούν για δύο κράτη δεν έχουν ρωτήσει την Ε.Ε. λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Μαργαρίτης Σχοινάς. Μιλάει για τις επαφές που είχε με τον Νίκο Χριστοδουλίδη και τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου, οι οποίες δείχνουν πως η άτυπη πενταμερής θα επικεντρωθεί σε εφικτές λύσεις. Αναφέρεται και στην έντονη α-

ντιπαράθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την AstraZeneca, υπογραμμίζοντας πως καμιά εταιρία δεν μπορεί να εκβιάσει ή να εκφοβίσει την Ευρώπη για τα εμβόλια και ξεκαθαρίζει πως έχουν ήδη ληφθεί μέτρα διαφάνειας για υποχρέωση κοινοποίησης των εξαγωγών. Σημειώνει και πως η Ένωση Υγείας αποτελεί ένα μικρό αήμα. **Σελ. 4**

Με σφραγίδα Βρυξελλών τέλος τα περί δύο κρατών

Αποκλειστικά στην «Κ» επιστολή Μπορέλ σε Λευκωσία

Διπλή δέσμευση, λίγο πριν από την επανέναρξη των συνομιλιών για το Κυπριακό, παρέχει η Ε.Ε., με επιστολή που απηύθυνε προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Η επιστολή, που υπογράφει ο Υπάτος Εκπρόσωπος της Ε.Ε. Γιόζεπ Μπορέλ με αποδέκτη τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη, καθιστά σαφές

ότι η αναγνώριση της ούτως καλούμενης «ΤΑΒΚ» δεν είναι καν προς συζήτηση, κάτι που προφανώς δίνει απάντηση στα όσα υποστηρίζει η Άγκυρα και στα όσα επαναλαμβάνει ο Ερσίν Τατάρ. Γίνονται παράλληλα υποδείξεις για αναστροφή τουρκικών ενεργειών στην περίκλιση Αμμόχωστο. **Σελ. 5**

Perofen®
Διώξτε τον πόνο μακριά
Χαμογελάστε ξανά...

Remedica

Ιβουπροφαίνη

• Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας.
• Πιείτε μόνο στα φαγητά.
• Δεν είναι σπασμολητική ή αντισπασμολητική.
• Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στο Φύλλο Οδηγιών Χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Τηλεφωνική Διεύθυνση: Τ.Κ. 61706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ: +357 25553000, Φαξ: +357 253691192,
Email: drugsafety@remedica.com.cy
LF/0102/2 01.21(GR)

Με ομόλογο στις αγορές για 1-1,5 δισ. την Τρίτη η Κύπρος

Για κάλυψη χρηματοδοτικών αναγκών και πανδημία

Την Τρίτη η Κύπρος βγαίνει στις αγορές, με στόχο να αντλήσει 1 με 1,5 δισ. ευρώ για να καλύψει και τις δανειακές ανάγκες του κράτους, αλλά και για να έχει ρευστότητα να καλύψει τις ανάγκες λόγω της πανδημίας. Την περασμένη εβδομάδα το Υπ. Οικονο-

μικών ήταν σε ανοικτή επικοινωνία με τις επενδυτικές τράπεζες. Όσον αφορά τον αριθμό των ομολόγων και τη διάρκειά τους, πολύ πιθανόν να ακολουθήσει τη συνταγή ενός 5ετούς και ενός 20ετούς, ή ενός 10ετούς και ενός 20ετούς. **Οικονομική, σελ. 3**

ΑΚΕΛ και ενδιάμεσος χώρος στη μάχη των βουλευτικών

Στην «Κ» η σύνθεση του ΑΚΕΛικού ψηφοδελτίου

Με σχετική καθυστέρηση μπαίνει στον χορό των βουλευτικών το ΑΚΕΛ, καθώς οι διαδικασίες που απαιτεί το καταστατικό πήραν βήματα πίσω το κόμμα για να καταστρώσει ψηφοδέλτιο. Η «Κ» αποκάλυπτε τα ονόματα που παίζουν

και τα οποία θα εγκριθούν από την Κεντρική Συνδιάσκεψη. Την ίδια ώρα στον ενδιάμεσο χώρο στρώνεται πλάνο για το ποιος θα πάρει το δακτυλίδι του ρυθμιστή και με ποιον θα συνεργαστεί το κάθε κόμμα. **Σελ. 9**

Αδοξο τέλος μιας σαθρής προεδρίας

Συνεχίζει να δικάζει ο Τραμπ

Ενώσω οι διαδικασίες για την παραπομπή του Ντόναλντ Τραμπ συνεχίζονται, ο τέως πρόεδρος της Αμερικής παραμένει μια υπολογιστική δύναμη στους κόλπους των Ρεπουμπλικανών (GOP) και εξακολουθεί να δικάζει το κόμμα. Το επόμενο δίλημμα για το GOP είναι η στάση στη δική του, που μεταφέρεται στη Γερουσία. Οι Δημοκρατικοί χρειάζονται τουλάχιστον 17 ψήφους Ρεπουμπλικανών στη Γερουσία για να τον καταδικάσουν, μια ανταρσία δηλαδή που μοιάζει απίθανη. **Σελ. 22**

Δεν άνθισαν οι κόποι της Πλατείας Ταχρίρ

Δέκα χρόνια από την Αραβική Ανοιξη

Πριν από μία δεκαετία, εκατοντάδες χιλιάδες Αιγύπτιοι συγκεντρώνονταν στην Ταχρίρ για να απαιτήσουν την παραίτηση του Χόσνι Μουμπάρακ, δίνοντας το έναυσμα για τις εξεγέρσεις της Αραβικής Ανοιξης. Η πλατεία Ταχρίρ, γνωστή για την κυκλοφοριακή της συμφόρηση, αλλά και ως τόπος πυροδότησης επαναστάσεων, κατέχει ειδική θέση στην αιγυπτιακή πολιτισμό και την ιστορία της χώρας, σύμβολο και μαζί απειλή για την πολιτική ηγεσία της Αιγύπτου. «Η Ταχρίρ είναι ιερός τόπος. Αν την ελέγξεις, η εξουσία θα είναι δική σου», λέει διαδολωτής στο ντοκιμαντέρ του 2011 «Η Πλατεία». **Σελ. 23**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ο λάκκος των λεόντων

Η περιβόητη Λίστα Γιωρκάτζη δόθηκε στη δημοσιότητα μετά από συζητήσεις στην αρένα του πολιτικού μας βίου, εκεί που χτυπάει η καρδιά της Δημοκρατίας μας. Εν τη σοφία του, λοιπόν, το Σώμα αποφάσισε να ρίξει στον λάκκο των λεόντων χιλιάδες Δανιήλ, δικαίους και άδικους. Μία Λίστα που κατά κοινή ομολογία ήταν ατελής, λειψή, ένας τάφος του Αγίου Νεοφύτου. Μία Λίστα, η οποία «μυρίζει» αίμα και δόθηκε προς βόρα των πολιτών για να ξεχάσουν ή να παραβλέψουν τα άλλα όλα. Σφάλλουν, όμως, οι ταγί μας, αν θεωρούν ότι με τέτοιου είδους άρτο και πολλά θεάματα, οι πολίτες θα αναφωνήσουν το πολυπόθητο «Χαίρε». Αργά ή γρήγορα θα καταλάβουν ότι δεν είναι μελλοθάνατοι, θα αντισταθούν το παίγνιο της Λίστας, και δεν θα διστάσουν στην κάλη να δείξουν τον κατεβαμένο αντίχειρά τους. Η ανοχή έχει όρια και απ' ό,τι φαίνεται οι μόνοι που δεν το καταλαβαίνουν είναι οι έχοντες την ευθύνη να ηγούνται και όχι να εξουσιάζουν. Ηγέτες θέλουμε, όχι imperatores και συγκλητικούς.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ

Δεν αλλάξαμε θέσεις στο Κυπριακό

Ως πρόεδρος, έχω υποχρέωση να στηρίξω τις θέσεις του κόμματος, λέει ο Χ. Θεοπέμπτου. Δεν συζητήθηκαν αλλαγές στις θέσεις του Κινήματος στο Κυπριακό και κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει το φθινόπωρο. **Σελ. 8**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σχέσεις εξουσίας στις Τέχνες (II)

Η «Κ» συνεχίζει να συζητάει για τη σεξουαλική παρενόχληση. Αυτή την Κυριακή τέσσερις γυναίκες ηθοποιοί (Άννα Γιαγκιζών, Χριστίνα Κωνσταντίνου, Ήβη Νικολαΐδου και Νίκη Δραγούμη) δίνουν την οπτική τους για το ζήτημα. **Ζωή, σελ. 4, 5**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η κοινή γνώμη είναι κινούμενος στόχος

Η βραβευμένη με Πούλιτζερ σπουδαία Αμερικανίδα συγγραφέας Μέρilin Ρόμπινσον μιλά στην «Κ» για την επίθεση στο Καπιτώλιο και τη νίκη Μπάιντεν. Η πεζογράφος τονίζει ότι όσοι επιτέθηκαν στο Καπιτώλιο χρησιμοποίησαν τους θεσμούς που ήθελαν να καταστρέψουν. **Ζωή, σελ. 1**

ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Η Τουρκία σε ψυχανάληψη

Μια τηλεοπτική σειρά και ένα βιβλίο («Τουρκία. Το τρένο του μεγάλου εκσυγχρονισμού» μας βοηθούν να δούμε με άλλο μάτι τις «συντεθλιμμένες προσωπικότητες» των Τούρκων. Ο αγγλικός τίτλος είναι «Ethos», αλλά ο τουρκικός «Bir Baskadır» που σημαίνει «Το κάτι άλλο». **Ζωή, σελ. 8**

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η γιάφκα της οδού Κωστή Παλαμά

«**Επιτέλους**, ας κρατήσουμε ένα επίπεδο!» ύψωσε τη φωνή της η Ιουλία και έπειτα απόθεσε μαλακά τον Έντγκαρ Άλαν Πόε στην αγκαλιά του Τζάστιν. Το σκυλί γαύγισε επιδοκιμαστικά... «Ο Τζάστιν είναι ο γιος της ερωμένης του άντρα μου» προέβη στις συστάσεις η χήρα, πλην όμως ο αστυνομικός παρέμεινε παγερά αδιάφορος. «Είστε παράνομη, κυρία μου!» της υπέδειξε αυστηρά. «Μη γίνεστε κυδαίος, όργανο». «Άσε το όργανο να είναι όσο κυδαίο επιθυμείς» πετάχτηκε στη μέση η Κουλλίτσα Κυριακού και χαμογέλασε πονηρά στον ένστολο. Ο Τζάστιν υπερθεμάτισε με ένα συγκρατημένο γέλιο, ενώ η Φώφη Κούταλο μουρμούρισε απελπισμένη... «Τα ύστερα του κόσμου!».

«**Είναι παράνομο!**» επέμενε το όργανο, λιγότερο αυστηρά αυτή τη φορά, καθώς χαράωνε τη Ρωσίδα. «Πείτε μας τώρα ότι ανακαλύψατε και γιάφκα!» εξεμάνη η Ευγενία η Καλαμαρού. «Ηρεμίστε, όργανο... Η ποίηση θα κατευνάσει τα πνεύματα» είπε η ηγερία του υπαρκτού σουρεαλισμού Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και άνοιξε τη συλλογή της Κατερίνας Αγγελάκη - Ρουκ στη σελίδα 181. «Έμιλυ» ξεκίνησε να διαβάζει, αλλά σταμάτησε απότομα. Το όργανο στάθηκε σουζα και βάρεσε μια βαρβάρη προσοχή. Ξεχείλισε η τεστοστερόνη, πλημυρίζοντας τα πατώματα... Ο Τζάστιν άφησε ένα αναστεναγμό και ακούμπησε στον ώμο της Κουλλίτσας. Η Σβετλάνα έδειξε να κλονίζεται, ενώ η Ευγενία και η Φώφη προσπάθησαν να κρύψουν την ταραχή τους. Μόνο η Ιουλία παρέμεινε ατάραχη. «Δεν είναι ΑΥΤΗ η Έμιλυ, αν και ο στίχος “με τη σκιά της λάμπας σου να ζωγραφίζει μάγια” ταιριάζει στο it girl της κυβέρνησης». «Τα sms που έστειλαν οι κυρίες γράφουν 1» ψέλλισε το όργανο, σε μια απέλπιδα προσπάθεια να τους επαναφέρει στην τάξη και να επιβάλει το ρηματοδορστίμο για την

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, όταν δεν διοργανώνει στην οικία της παράνομες συνάξεις, διαβάζει ποίηση και νέας εσοδείας πεζογραφία.

παράβαση των διαταγμάτων.

Ο **Μονόλογος** της Καλαμαρούς - Πράξη Α: «Επί δικής μας διακυβερνήσεως έπρεπε να το ζήσουμε και αυτό: Να πληρώνουμε πρόστιμο γιατί κάνουμε το έγκλημα να παίξουμε μια παρτίδα μπιρίμπα! Βεβαίως και στείλαμε το 1, χρυσέ μου, αφού περί ψυχοθεραπείας πρόκειται. Καθότι με το 6 της άσκησης δεν είδαμε και κανένα χαίρι. Πόσες φορές να κάνουμε πάνω κάτω το γιοφύρι της Ζάχα; Έχω απαθανάτισει εγώ την τριλογία «Πακιστανός μετανάστης - γλυπτό Ζάχα - πύργος Ζαν Νουβέλ»

τόσες φορές, σε σημείο παρεξηγήσεως. Αφού ξεθάρρεψαν οι αλλοδαποί και άρχισαν τα... «Ντεν έκο ντιαβατήριο καρντίο μου». Έλεος! Δεν μπορούμε πια να βγούμε από τα σπίτια μας και τα διαβατήρια μάς κυνηγάνε από παντού. Αυτό που ζούμε δεν είναι διακυβέρνηση Δημοκρατικού Συναγερμού. Είναι ο “Κατήφορος”, το “Κοινωνία ώρα μηδέν” και το “Κατηγορώ τους ανθρώπους” - τρία δράματα σε ένα! Τι μας λείπει; Ο Κούρκουλος! Το πλέον ουσιώδες είμαι βέβαιη πως θα συμφωνήσει και η αριστερή (με την καλή έννοια) φίλη μου Κουλλίτσα Κυριακού».

«**Αριστερή;**» ρώτησε το όργανο. Αυτή ήταν η μοναδική πληροφορία που κατάφερε να συγκρατήσει από το παραλήρημα της Καλαμαρούς. «Με τη καλή έννοια» είπε η Κουλλίτσα κι ύστερα, σαν να ξύπνησε η Ρόζα Λούξεμπουργκ μέσα της, τραγούδησε με στεντόρεια φωνή: «Εμπρός της γης οι κολασμένοι, της πείνας σκλάβοι εμπρός-εμπρός...». «So fabulous!» αναφώνησε ο Τζάστιν, οπότε η Ιουλία δεν άντεξε και σκολίσσε «κλαίνει οι χήρες, κλαίνει κι οι παντρεμένες». Το όργανο ήταν φανερό πως βρισκόταν σε κατάσταση απόλυτης σύγχυσης. «Από τότε που

η Κουλλίτσα έμαθε ότι ο Χρίστος Χριστόφιας θα κατέλθει στις βουλευτικές, έχει ζωστεί τ' άρματα, ακολουθώντας τον στο Facebook. Αναρτήσεις του, όπως η πρόσφατη για την ΕΔΟΝ - “μια εξαιρετική δράση της ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ νεολαίας του τόπου μας” - συνεγείρουν τις ευαίσθητες αριστερές ψυχές» εξήγησε η Ιουλία. «Για τους κομματικούς κληρονόμους βεβαίως είναι γνωστό πως η επανάσταση δεν είναι καθήκον, αλλά χαρά» συμπλήρωσε η χήρα, ενώ η Σβετλάνα Αλεξάντροβα σερβίριζε τον δεύτερο γύρο σφηνάκια ζιβανία.

Ο **Μονόλογος** της Καλαμαρούς - Πράξη Β: «... και καλά να μας βαράνε οι αριστεροί και οι δημοσιογράφοι, πόσο μάλλον οι αριστεροί δημοσιογράφοι που δεν έχω χειρότερο, αλλά και ο άνθρωπος του Θεού; Τι πάει να πει “να σταματήσουμε όλοι να κλέβουμε”; Και πώς γίνεται να μη θυμάται τα ονόματα των διαμεσολαβητών, επειδή λέει τους αποκαλούσε με τα υποκοριστικά τους; Όπως λένε δηλαδή στα αστυνομικά ρεπορτάζ «συνελήφθη ο τάδε, άλλως Ρόκι»; Έχουμε λαλήσει εντελώς σε αυτόν τον τόπο; Και επιπλέον, τι μας έλειπε της υπερήφανης Δεξιάς για να απογειωθεί το υπερθέαμα; Το τρισάγιο στον τάφο του Γρίβα, χωρίς άδεια, από το ΕΛΑΜ! Να μας παίρνει δηλαδή ο κάθε τυχαίος την μπουκιά της εθνικοφροσύνης από το στόμα. Με τον πρώην δικό μας, ιππότη της ασφάλτου και ογκόλιθο της ακροδεξιάς Ανδρέα Θεμιστοκλέους, να μυστράρει πρώτο όνομα στη μαρκίζα παρακλώ!».

Είχανε πια φτάνει στην έκτη ζιβανία οπότε χαλάρωσαν οι αντιστάσεις... Η Ιουλία, η Κουλλίτσα, η Ευγενία, η Φώφη, η Σβετλάνα, το όργανο, ακόμα και ο Τζάστιν με την αγγλική παιδεία, τραγούδησαν το «εφτά νομά σε ένα δωμά» κατεβάζοντας τα σφηνάκια άσπρο πάτο. Ο αστυνομικός ξέχασε και τα πρόστιμα και τα διατάγματα... Ζαλισμένος από το ποτό, σκώθηκε και χόρεψε ένα ασίκικο χορό, ανεβάζοντας την πίεση της ομίγυρης στο 18. «The soul selects her own society. Then shuts the door» ακούστηκε σαν φίθυρος η φωνή της Ιουλίας. «Έμιλυ» είπε, αλλά προτού προλάβει να συμπληρώσει Ντίκινσον, το όργανο ίσωσε το κορμί του και βάρεσε μια λεβέντικη προσοχή. «Διατάξει!» φώναξε, αποτελειώνοντας θεαματικά το κοινό του.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

31.1.1941

ΚΗΔΕΙΑ ΜΕΤΑΞΑ: Σήμερα και ώραν 3.30´ μ.μ. θα γίνει η κηδεία του αειμνήστου Πρωθυπουργού Ιωάννου Μεταξά εκ του ιερού ναού της Μητροπόλεως. [...] Κατόπιν διαταγής του υπουργού των Εσωτερικών θα τηρηθεί δημόσιον πένθος επί οκταήμερον. Τα δημόσια, δημοτικά και κοινοτικά γραφεία θα έχουν ανηρτημένες μεσιτίους σημαίας, μέχρι της πρωίας της μεταπροσεχούς Παρασκευής. Οι πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι μέχρι της αυτής ημέρας θα φέρουν μέλανα λαιμοδέτην.

[...] Κατά την διάρκεια του οκταήμερου πένθους θα είναι μεσιτίοι αι σημαίαι, οι σκοποί θα φέρουν τα όπλα υπό μάλης, εξαιρέσει των εν τω μεταξύ και προκαλύψει τμημάτων, και οι αξιωματικοί το μεκανονισμένον μελανόν περιβραχιόνιον. Στέφανοι δεν θέλουν κατατεθή παρ' ουδενός, αντί δε στεφάνου, δύνανται να κατατεθή ποσόν τι υπέρ του εθνικού αγώνος. Χθες χιλιάδες κόσμου πάσης τάξεως και ηλικίας προσήλθον εις τον Μητροπολιτικόν Ναόν και προσεκύνησαν την σορόν του αειμνήστου Πρωθυπουργού. Το λαϊκόν προσκύνημα ήρτισεν από της 9ης πρωινής και συνεχίσθη μέχρι της 9ης νυκτερινής. Το πλήθος εν καταφρονεί συγκινήσει διήρχετο προ της σορού και εσταυροκοπείτο με κατόνυξιν [φωτ. Μουσείο Μπενάκη].

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: [Χίτλερ] «Οστις δήποτε θέλει να βοηθήσῃ την Μεγάλην Βρεταννίαν, οφείλει να γνωρίζῃ ότι παν πλοῖον το οποίον θα έρχεται πλησίον των τορπιλοβλητικών μας σωλήνων θα τορπιλλίζεται. Εάν τα αμερικανικά κράτη αποπειραθόν να επέμβουν εις την ευρωπαϊκὴν σύρραξιν, οι σκοποί μας θα μεταβληθόν αμέσως. Η Ευρώπη θα αντισταθῇ εις μίαν τοιαύτην απόπειραν.

ΕΙΣΒΟΛΗ: Ο στρατιωτικός συνεργάτης των «Τάιμς» ανασκοπών την κατάσταση, γράφει ότι, κατά την γνώνμην επισήμων κύκλων του Λονδίνου, η Γερμανία θα καταβάλῃ ὕστατην προσπάθειαν διά να επιτύχῃ εντός του τρέχοντος έτους αποφασιστικὴν λύσιν [με εισβολή στην Αγγλία].

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Με άριστα το 10

1 Στη λύτρωση. Είδαμε και τη λίστα της Χρυστάλλας, τη διαβάσαμε, ξεκατινιάστήκαμε φτιάξαμε και memes και τώρα πάμε παρακάτω. Πολλούς χαμός για το τίποτα.

2 Στην ατζέντα. Αναμένουμε πάντως από τα κόμματα να τοποθετηθούν για τους βουλευτές τους που έχουν εκατομμύρια δάνεια και μετείχαν σε επιτροπές και ψηφοφορίες που μπλόκαραν, όχι μία φορά, νομοθεσίες για τα μη εξυπηρετούμενα, παρά τις υποδείξεις των ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών.

3 Στον λαό. Αυτό πάντως με τους βουλευτές του Ανορθωτικού Κόμματος Εργαζομένου Λαού πρέπει να το δεις λίγο Άντροκ. Όπου έχει μέλι είστε μέσα στο βαζάκι βρε παιδί μου. Κου-Κου- Μα.

4 Στο κεφάλαιο. Πάντως, και παρά τις εντυπώσεις, συναργερικούς με μεγάλη έκθεση δεν βρήκα όσους θα ανέμενα. Είτε κρατούν λεφτά και εξυπηρετούν τα δάνειά τους, είτε είναι φτωχόπαιδα και τα απογεύματα μετά τη Βουλή είναι στο πηλόφορι, στο μυστήρι.

5 Στη διαφθορά. Νικόλα μου και βέβαια δεν περίμενα τον εγγόνο του Λεβέντη να είναι στα μη εξυπηρετούμενα. Αυτό όμως με τον Sugar πώς θα το χειριστείς; Πιστεύω να

«Η ελευθερία που δόθηκε σε έναν διεφθαρμένο λαό είναι παρθένα που δόθηκε σε ακόλαστους»

Ονορέ ντε Μπαλζάκ, Γάλλος συγγραφέας

παροδοθούν οι φάκελοι του στον γενικό ελεγκτή.

6 Στην απουσία. Διάβασα με μεγάλη προσοχή το ευχολόγιο των μέτρων πάταξης της διαφθοράς. Δεν διάβασα κάπου το αυτονόητο: «Απαγορεύεται αιρετοί και μη κρατικοί αξιωματούχοι σε υψηλές θέσεις να έχουν το όνομά τους σε εταιρείες, γραφεία υπηρεσιών, και σώματα που έχουν εξάρτηση έμμεση ή και άμεση με αποφάσεις του δημοσίου ή/και της θέσεως που αυτοί υπηρετούν. Ή με την παρουσία του ονόματος ή επιθέτου ή με τη συμμετοχή της οικογένειάς τους να υπονοούν έμμεσως πρόβαση σε κέντρα αποφάσεων που υπηρετεί ο αξιωματούχος.» Τι λες Healthy μου για αυτό; Θα το ψιφίξεις λες ο πρίγκιπας; Μιλήσατε;

7 Στο κρυφό όπλο. Βλέποντας πάντως την όντως γλυκύτατη και Γιολίτη να διαβάζει τα μέτρα κατά της διαφθοράς από το auto-cue αντελήφθη τον λόγο της επιμονής του Healthy προέδρου στην ίδια. Φωτογενής, με άποψη άρθρωση λόγου, λίγο τρακ αλλά με αφέλεια και χάρη, θα έκανε σούπερ για παρουσίαστρια στο ProedrikoTV.

8 Στην κίνηση Μπ. Επειδή προεδράρα γνωρίζουμε τους προβληματισμούς σου. Τι θα έλεγες να έστελνες τον Κούσιο στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και να έφερνες την Έμιλυ στο Προεδρικό ως εκπρόσωπο; Ουρές οι δημοσιογράφοι στο briefing room. Δεν ξέρω όμως αν θα ήταν καλή ως drinking buddy όπως ο Κούσιος. Champagne for everyone.

9 Στην ερώτηση. Κρύσταλ μου είσαι το πάθος μου, είσαι το φετίχ της στήλης. Τι έγινε με τον κύριο Γιωρκάτζη; Είστε ακόμη σε διάσταση; Χωρίσατε; Για να εκφράσω και εγώ τον έρωτά μου και τη διαθεσιμότητά μου απέναντί σου. Την αγάπη μας στην οικογένεια Βγενόπουλου.

10 Στα καλά. Το ότι είμαστε η 5η χώρα σε όλη την υψηλή στον βαθμό επιτυχούς αντιμετώπισης του κορωνοϊού, με βάση τις παραμέτρους διενέργειας τεστ, και θανάτους σε σχέση με κρούσματα είναι όπως και να το κάνουμε θετικό. Όσο και αν συμπεριλαμβανόμαστε πλέον όλοι στους «κρουσμένους», με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. ■

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Σύμβουλος Έκδοσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Αρχισυντάκτρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιάτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το μετέωρο βήμα της άρσης των μέτρων

Το παρασκήνιο που πρόκρινε μικρή καθυστέρηση κατά μία εβδομάδα του ανοίγματος του λιανικού εμπορίου και εκπαίδευσης

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Οι διαρροές που σημειώθηκαν παραμονές της συνεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου, την περασμένη Τετάρτη, και τα όσα ανακοίνωσε στη συνέχεια ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου, για τις τελικές αποφάσεις στον βηματισμό άρσης των περιορισμών, μόνο εφησυχασμό δεν μπορούν να προκαλούν. Η μετάθεση κατά μια εβδομάδα του ανοίγματος ενός σημαντικού τομέα της οικονομίας, δεν μπορεί να εκληφθεί ως μια ανεπαίσθητη εξέλιξη, τουναντίον αποκάλυπται το ρευστό τοπίο της πανδημίας και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις. Επιδημιολόγοι και Υπουργός Υγείας έφυγαν από τη συνάντηση στο Προεδρικό με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, έχοντας σχεδόν κλειδώσει τις δυο φάσεις των περιοριστικών μέτρων, κάτι που αποτυπώθηκε και στο σύνολο των δημοσιευμάτων, παραμονή της συνεδρίας του κυβερνητικού σχήματος. Την επομένη η κυβέρνηση έκανε στροφή 180 μοιρών, μια κίνηση που αποκαλύπτει πως η διαδικασία άρσης του Lockdown δεν θα είναι μια εύκολη υπόθεση. Πίσω από τις τελικές αποφάσεις που λήφθηκαν είναι ευδιάκριτες, πρώτον οι έντονες ανησυχίες της κυβέρνησης για το υγειονομικό κομμάτι, δεύτερον η ελαχιστοποίηση των οικονομικών επιπτώσεων και τρίτον οι πολιτικές και άλλες πιέσεις που φαίνεται ότι ασκήθηκαν στην κυβέρνηση για αποκλιμάκωση των μέτρων. Πιέσεις που εκ του αποτελέσματος απέδωσαν μέχρι τη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου.

Καθοριστικό ρόλο στην αλλαγή πλεύσης την υστάτη διαδραμάτισαν πληροφορίες της τελευταίας στιγμής με τις εκτιμήσεις ξένων χωρών για την πιθανή συμπεριφορά του νέου στελέχους του COVID-19, αναγκάζοντας τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να πάρει πάνω του το όλο θέμα, σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ». Οι πληροφορίες που ήλθαν σε γνώση της Λευκωσίας αλλά και επιδημιολόγων, λένε πως κατά τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο η μετάλλαξη του

Ο σοβαρότερος λόγος που ώθησε την κυβέρνηση να κάνει δεύτερες σκέψεις και να αναβάλει κατά μία εβδομάδα το άνοιγμα του λιανικού εμπορίου και εκπαίδευσης φαίνεται να ήταν πληροφορίες της τελευταίας στιγμής από ξένες χώρες.

Στο παρασκήνιο ο Αβέρωφ Νεοφύτου παρουσιάζεται να δέχθηκε τις μεγαλύτερες πιέσεις για άνοιγμα του συνόλου του λιανεμπορίου.

ιού θα τον κάνει περισσότερο επιθετικό και το κύμα της πανδημίας, μεγαλύτερο. Οι συγκεκριμένες πληροφορίες, όπως πληροφορείται εγκύτως η «Κ», λήφθηκαν σοβαρά υπόψη κάμπτοντας και τις τελευταίες ενστάσεις που υπήρχαν για αλλαγή πλεύσης και μετακίνησης κατά μία εβδομάδα του βασικού κορμού των νέων μέτρων. Επικουρικά στις αποφάσεις που λήφθηκαν συνέβαλαν οι καθυστερήσεις που παρατηρούνται με τις παραδόσεις εμβολίων, από την Pfizer/BioNTech καθώς και οι ανακοινώσεις της AstraZeneca. Ωστόσο, όπως πληροφορείται η «Κ», εκφράζονται ήδη έντονες ανησυχίες πως οι λόγοι που επέβαλαν μικρή αναβολή άρσης των μέτρων πιθανόν να οδηγήσουν σε μα-

ταίωση εφαρμογής της 2ης φάσης άρσης των περιορισμών, κάτι που θα αποφασισθεί προς το τέλος της ερχόμενης εβδομάδας. Αυτό το οποίο ξεκαθαρίζουν κυβερνητικές πηγές είναι πως σε καμία περίπτωση δεν θα υπάρξουν χαλαρώσεις, εάν είναι ορατό το ενδεχόμενο επιδείνωσης της πανδημίας που θα προκαλέσει επιστροφή σε καθεστώς νέων μέτρων. «Προτιμότερο είναι να υπάρξει μικρή καθυστέρηση με τα μέτρα αποκλιμάκωσης, παρά να κάνουμε ένα βήμα μπροστά και δυο πίσω», έλεγαν χαρακτηριστικά οι ίδιες πηγές στην «Κ».

Οι πιέσεις

Όπως αποκαλύπτεται, εκ των υστέρων, πριν τη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου στο παρασκήνιο έλαβε χώρα μια πλούσια δραστηριότητα με κύριο χαρακτηριστικό τις πιέσεις για καθολική άρση των περιορισμών στο λιανικό εμπόριο. Ένα παρασκήνιο που φαίνεται ότι απέδιδε μέχρι και την ύστατη ώρα. Οι πληροφορίες της «Κ» επιμένουν πως μέχρι και τη περασμένη Τετάρτη το πρωί, θεωρείτο σχεδόν βέβαιο πως

η κυβέρνηση μαζί με το άνοιγμα των μικρών καταστημάτων στο λιανεμπόριο θα ανακοίνωνε και το άνοιγμα των Mall και των μεγάλων καταστημάτων, οι επιχειρηματίες των οποίων υπό το πρίσμα των μεγάλων απωλειών, πίεζαν ασφυκτικά προς πάσα κατεύθυνση. Ενισχυτικός παράγοντας και οι έντονες ανησυχίες του Υπουργείου Οικονομικών για τις αντοχές της οικονομίας, σε περιβάλλον Lockdown. Πληροφορίες φέρουν τον ΥΠΟΙΚ Κωνσταντίνο Πετρίδη να διεμήνυε πως δεν μπορεί να γίνει οικονομική πολιτική με επιδόματα, με το παρασκήνιο να υποστηρίζει πως άφησε να νοηθεί ότι εάν απαιτείτο ήταν έτοιμος να περάσει την πόρτα εξόδου. Ωστόσο, τα δεδομένα της τελευταίας ώρας φάνηκε πως έγειραν την πλάστιγγα σε μια συντηρητική λογική που κάλυψαν τις ανησυχίες επιδημιολόγων και Υπουργείου Υγείας και έκαμψαν τις όποιες άλλες πιέσεις.

Το πολιτικό παρασκήνιο

Η απόφαση για μικρή αναβολή ανοίγματος των λιανικού εμπορίου, μικρά καταστήματα, φαίνεται να ήταν το αποτέλεσμα των έντονων παρασκηνιακών διεργασιών πριν τις τελικές αποφάσεις. Η κυβέρνηση σε μια προσπάθεια εκτόνωσης του κλίματος πιέσεων επέλεξε να κάνει δεύτερες σκέψεις ματαιώνοντας τους αρχικούς σχεδιασμούς. Στο πολιτικό κομμάτι, οι πληροφορίες θέλουν τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού να διαδραμάτισε ρόλο για εκτόνωση της κατάστασης που υπήρχε. Υπό το πρίσμα και των επικείμενων βουλευτικών εκλογών ο Αβέρωφ Νεοφύτου φαίνεται να κινήθηκε παρασκηνιακά συμβάλλοντας στην εξεύρεση μιας συναινετικής λύσης. Το άλλο θέμα που πίεσε πολιτικά τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ήταν οι αντοχές του συστήματος υγείας με τις προειδοποιήσεις πως μια νέα έξαρση της πανδημίας θα επιφέρει τραγικά αποτελέσματα, παρά τη γενική εκτίμηση πως η Κύπρος συγκαταλέγεται ανάμεσα στις χώρες με την καλύτερη διαχείριση της πανδημίας.

Υπό αίρεση η δεύτερη φάση

Η ημερήσια κάμψη που καταγράφεται από τις 10 Ιανουαρίου και μετά στα επιβεβαιωμένα κρούσματα δεν αποτελεί σοβαρό παράγοντα εφησυχασμού για ιατρικό προσωπικό, επιδημιολόγους και Υπουργείο Υγείας. Παρά τα καλά αποτελέσματα, τα νοσοκομεία παραμένουν υπό πίεση με τα περιθώρια που υπάρχουν στις ΜΕΘ να κινούνται οριακά. Ενδεχόμενη μη περαιτέρω κάμψη της κατάστασης που επικρατεί στις ΜΕΘ, σε συνδυασμό με τις πληροφορίες από ξένες χώρες για επιθετική μετάλλαξη του ιού, Φεβρουάριο και Μάρτιο, δημιουργούν βάσιμες ανησυχίες που μπορεί να οδηγήσουν σε μια ενδεχόμενη ματαίωση των μέτρων αποκλιμάκωσης από τις 8 Ιανουαρίου και μετά. Πηγές από την κυβέρνηση αλλά και τους επιδημιολόγους με τις οποίες μίλησε η «Κ», δεν απέκλειαν μια τέτοια εξέλιξη. Αυτό που φαίνεται να προκαλεί τη μεγαλύτερη ανησυχία είναι οι απόψεις ειδικών για τις επιπτώσεις του νέου στελέχους του ιού σε όσους προσβληθούν και χρήζουν νοσηλείας. Με δεδομένες τις περιορισμένες δυνατότητες σε κλίνες ΜΕΘ, το μοναδικό ενθαρρυντικό στοιχείο είναι να ολοκληρωθεί μέχρι τον ερχόμενο Μάρτιο ο εμβολιασμός των ομάδων του πληθυσμού, άνω των 80 ετών και του ιατρικού προσωπικού. Μια εξέλιξη που όπως εκτιμάται θα επιδράσει θετικά στην αναχαίτιση της επιδημίας. Στην παρούσα φάση θεωρείται πως η μεγάλη πίεση προς τα νοσοκομεία εκτονώθηκε, κατεβάζοντας τον αριθμό των διασωληνωμένων ασθενών με COVID-19 στους 30 περίπου. Ωστόσο, μια ενδεχόμενη έξαρση της πανδημίας πιστεύεται πως θα επαναφέρει τα νοσοκομεία και πάλι στο κόκκινο, σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα.

CYON

CYPRUS ON ΚΙΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Εξελισσόμαστε και πρωτοπορούμε στην προσπάθεια για ψηφιακή μετεξέλιξη της χώρας.

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

BoC Wallet
Apple Pay
Garmin Pay
Fitbit Pay
QuickPay

ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Internet Banking
Mobile Banking App
Ηλεκτρονική Υπογραφή
eLoans
e-Notice
e-Fixed Deposit

bankofcyprus.com.cy/cyon
800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

Ο ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΣΧΟΙΝΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Όσοι μιλούν για δύο κράτη δεν έχουν ρωτήσει την Ε.Ε.

Αν κρίνω από τις επαφές μου η τάση είναι προς εφικτές λύσεις

Συνέντευξη στον **ΓΙΩΡΓΟ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Εκάθαρη θέση για τα περί λύσης δύο κρατών παίρνει ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Μαργαρίτης Σχοινάς στη συνέντευξή του στην «Κ», υπογραμμίζοντας πως όσοι μιλούν για δύο κράτη δεν έχουν ρωτήσει την Ε.Ε. Μιλάει για τις επαφές που είχε με τον Νίκο Χριστοδουλίδη και τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου, οι οποίες δείχνουν πως η άτυπη πενταμερής θα επικεντρωθεί σε εφικτές λύσεις. Δεν απέκλεισε ισχυρότερη παρουσία της Ε.Ε. για να διασφαλίσει πως η όποια λύση θα συνάδει με το κοινοτικό κεκτημένο, σημειώνοντας όμως πως ακόμα είναι νωρίς για αυτή τη συζήτηση. Ενώ βρισκόταν σε εξόλιξη η έντονη αντιπαράθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την AstraZeneca, απαντά για το πού κινήθηκε σωστά και πού όχι η Ευρώπη σε σχέση με τα εμβόλια, πώς θα κινηθεί αν δεν ικανοποιηθεί από τις εξηγήσεις της εταιρίας, αλλά και τα σχέδια για τη μελλοντική Ένωση Υγείας.

–Δεδομένου πως η Ε.Ε. έχει ξεκαθαρίσει πως στηρίζει μόνο λύση ΔΔΟ με πολιτική ισότητα, πώς βλέπετε τις νέες ιδέες που έρχονται από την Τουρκία και φημολογούνται από τη δικιά μας πλευρά για χαλαρή ομοσπονδία,

περισσότερη αυτονομία, ως και δύο κράτη;

–Ξέρω πως η Κυπριακή Δημοκρατία εντάχθηκε στην Ε.Ε. ως ένα κράτος. Άρα όσοι μιλάνε για λύση δύο κρατών δεν έχουν ρωτήσει την Ευρώπη. Η σημερινή συγκυρία μετά τις εντάσεις της περασμένης χρονιάς είναι ευνοϊκή για νέο ξεκίνημα, αρχής γενομένης της συνάντησης 5+1 στις ΗΠΑ. Το βασικό ζητούμενο για την Ε.Ε. είναι η επανενομένη Κυπριακή Δημοκρατία να είναι από την πρώτη στιγμή ένα κράτος μέλος της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης. Πρέπει λοιπόν να λειτουργεί με software ευρωπαϊκό, ειδικά στους τομείς κυβερνητικής και πολιτικής δράσης όπου υπάρχει κοινοτική νομοθεσία και αρμοδιότητα. Αυτό είναι μονόδρομος και σε αυτό η Ευρώπη θα επιμείνει και θα εμπλακεί ώς να αποφευχθούν οποιεσδήποτε διευθετήσεις που θα αντιβαίνουν αυτής της βασικής αρχής. Συναντήθηκαν και με τον Τούρκο ΥΠΕΞ Μεβλούτ Τσαβούσογλου και με τον φίλο μου τον Νίκο Χριστοδουλίδη και διαπίστωσα ότι η δυναμική εξελίσσεται θετικά.

–Αρα δεν βλέπετε την Τουρκία να επιμένει σε βαθμό απόλυτο σε δύο κράτη;

–Δεν πιστεύω ότι η διαδικασία των διαπραγματεύσεων ξεκίνησε με τις συναντήσεις με εμένα. Αλλά

νομίζω ότι είναι σαφές ότι δεν θα πρέπει να ξεκινήσουν αυτές οι συνομιλίες προτάσσοντας μια θεσμική μορφή, η οποία μετά πρέπει να «κωνευτεί» στην Ευρώπη. Το αντίθετο πρέπει να συμβεί. Πρέπει η Ευρώπη να είναι το απόλυτο κριτήριο μέσα στην οποία θα ταιριάζει η ενδεχόμενη λύση.

–Τι γίνεται στην ακραία περίπτωση κατά την οποία οι κοινότητες δηλώσουν πως θέλουν δύο κράτη; Φεύγει ο βορράς από την Ε.Ε.; Φεύγει η Κύπρος;

–Πριν δούμε υποθετικά ερωτήματα για ακραίες εξελίξεις, πιστεύω πρέπει να επικεντρωθούμε στο εφικτό ρεαλιστικό σενάριο. Και αν κρίνω από τις δικές μου επαφές η συναντήση που υπάρχει είναι προς το ρεαλιστικό σενάριο, όχι ευφάνταστες λύσεις.

–Η εμπλοκή της Ε.Ε. θα είναι πιο ενεργός από την παρουσία του Πίτερ βαν Νούφελ ως νομικού συμβούλου στην προηγούμενη περίοδο συνομιλιών ή μιλάμε για κάτι ανάλογο;

–Θα δούμε. Είμαστε στην αρχή της αρχής αυτή τη στιγμή. Σίγουρα θα υπάρχει μια εμπλοκή της Ε.Ε. με τον ρόλο μας να οριοθετείται από αυτά που ανέφερα προηγουμένως. Το επίπεδο εμπλοκής δεν είναι κάτι που θα το αποφασίσουμε και θα το επιβάλει η Ευρώπη στη διαδικασία 5+1,

Καμιά εταιρία δεν μπορεί να εκβιάσει ή να εκφοβίσει την Ευρώπη για τα εμβόλια. Έχουμε ήδη πάρει μέτρα διαφάνειας, αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Μαργαρίτης Σχοινάς.

η οποία όπως ξέρετε γίνεται με ευθύνη των Ηνωμένων Εθνών.

Θαύμα η Ένωση Υγείας –Αυτή η συζήτηση επαναφέρει στην επικαιρότητα τις κινήσεις για την Ένωση Υγείας. Ένας διαφορετικός ρόλος για την Ε.Ε. μπορεί να αποτρέψει τέτοιες κρίσεις στο μέλλον;

–Από τις πρώτες βδομάδες της πανδημίας κατέστη σαφές ότι οι πολίτες ήθελαν έναν κεντρικό ρόλο για την Ευρώπη. Είχαμε μια ασυμμετρία μεταξύ των υψηλών προσδοκιών των πολιτών και των περιορισμένων νομικών αρμοδιοτήτων που μας δίνουν οι Συνθήκες στον τομέα της υγείας. Πετύχαμε μαζί με την Επίτροπο Κιριακίδου και όλο το Κολέγιο να γεφυρώσουμε αυτό το χάσμα. Έγινε ένα μικρό θαύμα, γιατί εξαντλήσαμε κάθε εκατοστό αρμοδιότητας για να γεννήσουμε πολιτικές απαντήσεις που σήμερα αναδύονται ως νέος αστερισμός που

αποτελεί την Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας.

–Ποιος είναι ο ορίζοντας υλοποίησης των προτάσεων αυτών;

–Όλες οι προτάσεις είναι αυτή τη στιγμή στο τραπέζι. Την επόμενη εβδομάδα έρχεται το ευρωπαϊκό σχέδιο για τον καρκίνο και αργότερα φέτος η πρόταση για δημιουργία μιας νέας αρχής, της HERA (Health Emergency Response Authority). Επίσης μια νέα πρόταση για τα προσωπικά δεδομένα στον τομέα της υγείας, και φυσικά οι εξειδικευμένες νομοθετικές προτάσεις στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για τα φάρμακα. Όλα αυτά θα έχουν μια διαδικασία ωρίμασης από τώρα μέχρι τα επόμενα δύο χρόνια. Ποτέ δεν έχω δει τέτοιο βαθμό σύγκλισης των κρατών μελών γύρω από την αναγκαιότητα κοινής δράσης.

–Ποια είναι η θέση της Κομισιόν για προμήθεια εμβολίων από τρίτες χώρες, όπως στην περίπτωση της Ουγγαρίας ή τις κρούσεις της

“

Συναντήθηκαν και με τον Τούρκο ΥΠΕΞ Μεβλούτ Τσαβούσογλου και με τον φίλο μου τον Νίκο Χριστοδουλίδη και διαπίστωσα ότι η δυναμική εξελίσσεται θετικά.

Κύπρου στο Ισραήλ;

–Στα θέματα εμβολιασμού αποφασίσαμε σε ανώτατο επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων να πάμε όλοι μαζί. Άρα οποιαδήποτε διμερής προσέγγιση ή στρατηγική κατ' αρχήν απαγορεύεται ρητά από τη συμφωνία, αλλά και πολιτικά δεν θα είχε νόημα να συμφωνήσεις κάτι συλλογικά και μετά να το αποδυναμώσεις. Αν υπάρχουν οποιεσδήποτε διευθετήσεις ή κινήσεις δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να ανταγωνίζονται το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Βέβαια, όταν το ευρωπαϊκό πλαίσιο παραγάγει το σύνολο των εμβολίων και όλες οι υποχρεώσεις έχουν πληρωθεί, πιθανόν να υπάρξουν και διμερείς διευθετήσεις, αλλά νομίζω δεν θα είναι αναγκαίο. Αν κάποιο κράτος μέλος θελήσει να κινηθεί έξω από το ευρωπαϊκό πλαίσιο, εγκρίνοντας εμβόλια από άλλες πηγές, αυτό μπορεί να το κάνει με τη δική του ευθύνη και μόνο για την συγκεκριμένη (εθνική) αγορά.

Διαβάστε στη διαδικτυακή έκδοση της «Κ» στη Δευτέρα τα σχέδια της Ε.Ε. για το μεταναστευτικό, πώς το σκάνδαλο των διαβατηρίων έληξε την εικόνα της Κύπρου στην Ε.Ε., και την απάντηση Μαργαρίτης Σχοινά για τις δηλώσεις Χάσκου ότι η κυβέρνηση ζητούσε από την Κομισιόν να κάνει υπομονή.

Δεν θα διστάσουμε να περιορίσουμε εξαγωγές στα εμβόλια

–Πώς αξιολογείτε την πορεία της διαδικασίας εξαφάνισης εμβολίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις καθυστερήσεις που έχουν δημιουργηθεί σε σχέση και με τη συμφωνία με την AstraZeneca;

–Το θέμα των εμβολίων πρέπει να το δούμε σε δύο επίπεδα. Σε μακροσκοπικό επίπεδο, μια ευρωπαϊκή συνολική στρατηγική για τα εμβόλια ήταν και είναι μονόδρομος για την Ευρώπη. Χωρίς μια κοινή στρατηγική, το κόστος της μη Ευρώπης θα ήταν αβάστακτο. Οι μεγάλες χώρες

θα είχαν «σκουπίσει» από την αγορά τα εμβόλια, οι μεσαίες και οι μικρές σε καμία περίπτωση δεν θα είχαν πρόσβαση. Ακόμα και οι μεγάλες αν είχαν αγοράσει για να καλύψουν τον δικό τους πληθυσμό ή ήταν δώρο άδωρο χωρίς να εμβολιαστούν όλοι στην εσωτερική αγορά. Το δεύτερο επίπεδο είναι το επιχειρησιακό, της ανάπτυξης των ευρωπαϊκών και των εθνικών σχεδίων εμβολιασμών. Εκεί είναι που ένας από τους προμηθευτές μας, την τελευταία στιγμή και με τρόπο απεριγρίπτο, αντί να επικεντρωθεί στην εκπλήρωση των

ρητρών του συμβολαίου έκανε τουρνέ στα ΜΜΕ για να μας πει γιατί δεν μπορεί να τηρήσει το συμβόλαιο. Αυτό προκαλεί μια συζήτηση έντονη, η οποία συνεχίζεται καθώς μιλάμε. Αλλά αυτό που έχω να πω είναι ότι κανένας, καμιά εταιρία, δεν μπορεί να εκβιάσει ή να εκφοβίσει την Ευρώπη για τα εμβόλια. Έχουμε ήδη πάρει μέτρα διαφάνειας για υποχρέωση κοινοποίησης των εξαγωγών. Και δεν θα διστάσουμε να περάσουμε και στην επόμενη φάση, αν κρίνουμε ότι κάτι πάει στραβά.

–Όταν μιλάτε για επόμενη φάση

εννοείτε προφανώς τον περιορισμό εξαγωγών. Τι πρέπει να γίνει για να επέλθει αυτή η κλιμάκωση;

–Πριν από την κλιμάκωση θέλουμε να εξαντλήσουμε κάθε δυνατότητα συνεννόησης με την εταιρία. Θέλουμε να έχουμε όλα τα δεδομένα πάνω στο τραπέζι με διαφάνεια. Ποιος παράγει τι, πού, και πού το στέλνει. Μόνο αφού έχουμε πλήρη εικόνα θα αποφασίσουμε για το επόμενο στάδιο, το οποίο όπως είδατε και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ έθε-

σε και επίσημα στο τραπέζι.

–Πώς απαντάτε στην κριτική πως η Βρετανία έχει πετύχει να προχωρήσει πιο γρήγορα από την Ε.Ε. με τους εμβολιασμούς επειδή προχώρησε μόνη μετά το Brexit;

–Τα εμβόλια δεν είναι το σωστό πεδίο αντιπαράθεσης ανάμεσα στην Ευρώπη και τους γείτονές της ή τους τέως εταίρους της. Υπάρχουν σημαντικές ηθικές παράμετροι που πρέπει να συνυπολογίσουμε. Κόσμος πεθαίνει κάθε μέρα, δεν μιλάμε για στατιστικές αλλά για ανθρώπους. Η Βρετανία είναι αλήθεια πως ξεκί-

νησε πολύ πιο νωρίς γιατί το συγκεκριμένο εμβόλιο αναπτύχθηκε στην Οξφόρδη. Εμείς ήμασταν υποχρεωμένοι να απλώσουμε τους σχεδιασμούς μας σε όλες τις εταιρίες που ανέπτυσαν εμβόλια. Όμως, η συγκεκριμένη παραγωγή από τα εργοστάσια που προορίζεται για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα δεν υπόκειται σε ρήτρες τοπικισμού. Δεν είναι πουθενά γραμμένο ότι μόνο από τα βρετανικά εργοστάσια παρέχονται εμβόλια στη Βρετανία ή μόνο από τα ευρωπαϊκά παρέχονται στην Ευρώπη.

Ενσυναίσθηση, κοινή λογική και ελπίδα

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Λέγαμε πριν από λίγα χρόνια πως ζούσαμε συμπτωκωμένη την πολιτική ιστορία της χώρας μας. Πως όσα περάσαμε μέσα σε μια δεκαετία παλαιότερα θα θέλαμε τριάντα ή και περισσότερα χρόνια. Τότε πιστεύαμε πως τα είχαμε δει όλα. Πως τίποτα δεν μπορούσε να μας συντάρασε. Μάλλον ήμασταν ανυπόμονοι, και δικαίως, να επιστρέφαμε πίσω σε πιο φυσιολογικές, σε πιο εύκολες μέρες. Αλλά λογαριάζαμε τελικά χωρίς πολλούς παράγοντες.

Πιστεύω πως δεν είναι υπερβολή αν πούμε πως σήμερα ζούμε πολιτικά τη στιγμή που το καζάνι με τα ζητήματα που τσουρουφλίζουν είναι πιο γεμάτο από ποτέ. Το Κυπριακό, όσο κοινότοπο και αν κατάντησε να ακούγεται, είναι όντως σε μία από τις κρίσιμότερες καμπές του, η πανδημία μάς έχει οδηγήσει σε άγνωστα μέχρι πέρυσι μονοπάτια αντικανονικότητας, φορτώνοντας πέρα από τα απτά οικονομικά προβλήματα ζητήματα περιορισμού των ατομικών ελευθεριών και ένα παγκόσμιο τσουνάμι καχυποψίας, αμφισβήτησης και άρνησης των πάντων. Την ίδια στιγμή, είδαμε στην Κύπρο, για πρώτη φορά με ήχο και εικόνα, τη διαπλοκή και τη διαφθορά να μας κτυπά κατακοιυτέλα και ως αναπόσπαστη συνέχεια τη σύγκρουση των ανεξάρτητων θεσμών με την εκτελεστική εξουσία να γιγαντώνεται και κόμματα,

προεξάρχοντος του ΔΗΚΟ, να προσπαθούν να ανέβουν στους ώμους λαοπρόβλητων θεσμών οδηγώντας τη χώρα και την πολιτική ζωή της σε λεωφόρο λαϊκισμού τόσο φωτισμένη και μεγάλη που ήταν αγνώστη μέχρι πρόσφατα στην Κύπρο. Μέσα σε αυτόν τον συρφετό ξεχνάμε, εμείς οι πολιτικοί πιο εύκολα και πιο γρήγορα δυστυχώς, τα καθημερινά, μικρά ή μικρότερα σε σχέση με όλα τα πιο πάνω, προβλήματα των ανθρώπων αυτής της χώρας. Που όσο μικρότερα και να φαίνονται στα δικά μας μάτια, είναι δυστυχώς μεγάλα στις ζωές των ανθρώπων που μένουν στη διπλανή μας πόρτα. Είναι η ανασφάλεια για το μέλλον τους. Είναι η αγωνία τους για το αν θα έχουν δουλειά μετά το τέλος της κρίσης της πανδημίας. Είναι το άγχος του επιχειρηματία, της μικρής και της μεσαίας επιχείρησης που δεν μπορεί να προγραμματιστεί για την επόμενη βδομάδα ενώ έτσι εποχιά έκανε συνήθως τον προγραμματισμό της επόμενης χρονιάς ή και της επόμενης τριετίας. Είναι η ευθύνη που έχουν αυτοί οι επιχειρηματίες για το προσωπικό τους. Αν θα μπορούν να συνεχίσουν μαζί ή αν θα επιστρέψουμε πίσω στη μαύρη περίοδο της κρίσης που περάσαμε πριν από λίγα χρόνια όπου οι άνεργοι γέμιζαν τρεις φορές το ΓΣΠ.

Τα ζητήματα της διαφθοράς και της διαπλοκής είναι τέτοια που δεν θα ξε-

χαστούν από άλλα προβλήματα ή δεν θα σκεπαστεί άλλο θέμα. Προχθές είδαμε την παρουσίαση ενός ολιστικού πλάνου που ξεκινά από την παιδεία, τον σημαντικότερο σίγουρα πυλώνα. Με χειροπατά μέτρα για την καταστολή μέσα και από νομοθεσίες. Και με ιδιαίτερο βάρος στη διαφάνεια που είναι το καλύτερο αντίδοτο σε αυτά τα φαινόμενα. Όλα αυτά πρέπει να υλοποιηθούν. Η έκταση του προβλήματος είναι τέτοια που χρειάζεται η συνεργασία όλων των πολιτικών δυνάμεων, οργανωμένων συνόλων και πολιτών. Η πολιτική αντιπαράθεση είναι απαραίτητη, είναι το οξυγόνο στη δημοκρατία. Ας περιοριστεί όμως στα πολιτικά επιχειρήματα. Και ας δουλέψουμε όλοι μαζί για να επικρατήσει η διαφάνεια, για να έχουμε ενμμερωμένους και εκπαιδευμένους πολίτες, για να καταφέρουμε νίκες απέναντι στο τέρας της διαφθοράς. Αυτά περιμένουν από μας οι συμπολίτες μας. Ας μην τους απογοητεύσουμε και πάλι. Ας δώσουμε αυτόν τον πόλεμο από κοινού για το καλό του τόπου.

Όσο εξαντλούμε την ενέργειά μας, τον δημόσιο λόγο και διάλογο στα ζητήματα που δεν απασχολούν την καθημερινότητα των συμπολιτών μας, τόσο η απόσταση μεταξύ πολιτικών και κοινωνίας θα μεγαλώνει. Η απαξίωση της πολιτικών δεν είναι σίγουρα κυπριακό

φαινόμενο. Στην Κύπρο είναι επαυξημένη δυστυχώς, γιατί ένα μεγάλο μέρος της δημόσιας συζήτησης εξαντλείται, και δικαίως, στο Κυπριακό. Το Κυπριακό, όμως, μετά από πέντε δεκαετίες δεν επιβεβαιώνει δυστυχώς την καθημερινότητά μας. Ως εκ τούτου, λίγοι είναι αυτοί που μας ακούν και ακόμη λιγότεροι αυτοί που μας πιστεύουν.

Σήμερα χρειάζεται να εμποτίσουμε την πολιτική ζωή και τον πολιτικό λόγο με ενσυναίσθηση και κοινή λογική. Να προσπαθήσουμε να μπούμε στα παπούτσια των συμπολιτών μας. Να καταφέρουμε να τους πούμε μισή καλή κουβέντα. Χρειάζεται επίσης να δώσουμε χειροπιαστή ελπίδα. Όχι με γενικόλογες κουβέντες χωρίς περιεχόμενο. Αλλά με έναν σχεδιασμό εφαρμοσμένων πολιτικών, που να απαρτίζει συγκεκριμένα ορόσημα, που να περιλαμβάνει συγκεκριμένα μικρά και μεγαλύτερα έργα που να απαρτίζονται πολιτικές. Πολιτικές που να έχουν να κάνουν με τη βελτίωση των ζωών μας, που να εμπνέουν εμπιστοσύνη, που θα επαναφέρουν την ελπίδα και την προοπτική. Αυτά είναι, στα δικά μου τα μάτια, η ρεαλιστική προσέγγιση της πολιτικής.

Ο Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας, Εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ. twitter: @dmdemetriou

Όλοι στην πενταμερή για το Κυπριακό

Του **ΦΑΝΟΥ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ**

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει προσκαλέσει όλους τους πολιτικούς ηγέτες να τον συνοδεύσουν στην πενταμερή διάσκεψη λόγω της σοβαρότητας της κατάστασης, για να συμβάλουν με τη παρουσία τους στην προσπάθεια για κατάληξη σε μια αξιοπρεπή και αμοιβαία αποδεκτή συμφωνία. Μήπως είναι σοβαρό λάθος να προσκληθούν στη διάσκεψη οι ηγέτες που είναι πολέμιοι της συμφωνημένης λύσης του Κυπριακού; Δημιουργείται η εντύπωση κατ' αυτό τον τρόπο, τόσο στους ξένους ηγέτες που ενδιαφέρονται για την λύση του Κυπριακού όσο και στο κυπριακό κοινό, ότι δεν ενδιαφερόμαστε σοβαρά, έντιμα και υπεύθυνα να εργασθούμε εντατικά και με συμβιβαστική διάθεση για την επίτευξη θετικού αποτελέσματος στη Διάσκεψη.

Οι ηγέτες της άρνησης της λύσης της Δ.Δ.Ο. είναι πιθανόν να κάνουν καθημερινά δηλώσεις και να στέλνουν αρνητικά μηνύματα στην Κύπρο για τις συζητήσεις στη Διάσκεψη, με προσπάθεια να υποσκάψουν την πρόοδο της διάσκεψης, στη βάση των δικών τους θέσεων.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει κατά την άποψή μου να μελετήσει σοβαρά τις πιο πάνω ανσυχίες, ώστε να ενεργήσει ανάλογα για να μην καταστρέψουμε την όλη προσπάθεια πριν ξεκινήσει. Τυχόν αποτυχία και αυτή τη φορά, φοβάμαι ότι θα οδηγήσει με μαθηματικά ακρίβεια σε δικοτόμηση της Κύπρου μας με όλα τα αρνητικά συνεπακόλουθα. Επιπλέον, ενδέχεται να βρεθούμε κατηγοροίμενοι ως η αδιάλλακτη πλευρά, κάτι που οι Τούρκοι προπαγανδίζουν εδώ και καιρό να πείσουν τη διεθνή κοινότητα.

Στοπ και γραπτώς στα δύο κράτη από Ε.Ε.

Σε αποκαλυπτική επιστολή του Ζοζέπ Μπορέλ προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη, κατοχυρώνονται οι επίσημες θέσεις της Λευκωσίας

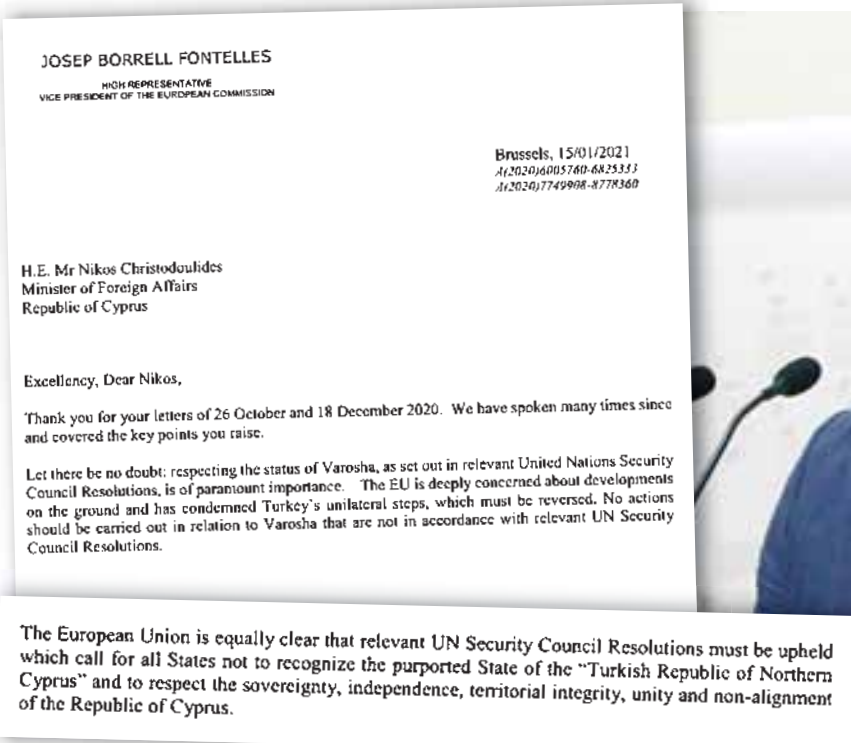
Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Διπλή δέσμευση, λίγο πριν από την άτυπη πενταμερή διάσκεψη και τη διαφαινόμενη επανάληψη των συνομιλιών για το Κυπριακό, παρέχει η Ε.Ε., με επιστολή που απυύθηνε προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Η επιστολή, που υπογράφει ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ε.Ε., Γιοσέπ Μπορέλ, με αποδέκτη τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη, καθιστά σαφές ότι η αναγνώριση της ούτω καλούμενης «ΤΑΒΚ» δεν είναι καν προς συζήτηση, κάτι που προφανώς δίνει απάντηση στις αξιώσεις της Άγκυρας και στον παπαγαλισμό τους, στον οποίο επιδίδεται ο Ερσίν Τατάρ.

Η επιστολή, ημερομηνίας 15 Ιανουαρίου, την οποία εξασφάλισε η «Κ», αναφέρει χαρακτηριστικά (σ.σ. έγγραφο) ότι τα ψηφίσματα του ΣΑ του ΟΗΕ «πρέπει να τηρηθούν», υπενθυμίζοντας ότι «καλούν όλα τα κράτη να μην αναγνωρίσουν το υποτιθέμενο (purported) κράτος της "Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου"». Στην επιστολή προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη, ο Γιοσέπ Μπορέλ σημειώνει ακόμη ότι δεν πρέπει να υπάρχει αμφιβολία για τις θέσεις της Ε.Ε. στο μείζον ζήτημα της περικλειστης πόλης της Αμμοχώστου, υπογραμμίζοντας ότι οι ενέργειες της Άγκυρας επί του εδάφους είναι καταδικαστέες και ότι απαιτείται αναστροφή τους, με πυξίδα και πάλι τα σχετικά ψηφίσματα του ΣΑ του ΟΗΕ.

Ο επικεφαλής για θέματα εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε. εκφράζει την ετοιμότητα της Κοινότητας να συνδράμει τις προσπάθειες για λύση του Κυπριακού, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, ενώ φροντίζει να διαμνύσει ότι είναι σημαντικό «να αποφευχθούν οποιεσδήποτε μονομερείς ενέργειες που θα μπορούσαν να πυροδοτήσουν εντάσεις», υπόδειξη η οποία έχει ως προφανή αποδέκτη την Τουρκία.

Η επιστολή Μπορέλ αποτελεί απάντηση σε επιστολές που απέστειλε ο Νίκος Χριστοδουλίδης προς τον Ισπανό αξιωματούχο της Ε.Ε., στα τέλη Οκτωβρίου και στα μέσα Δεκεμβρίου. Ο Κύπριος ΥΠΕΞ εννιμέρως τις Βρυξέλλες για τις τουρκικές ενέργειες τόσο στο Κυπριακό, όσο και στην περικλειστή πόλη της

Η επιστολή, ημερομηνίας 15 Ιανουαρίου, την οποία εξασφάλισε η «Κ», αναφέρει χαρακτηριστικά ότι τα ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ «πρέπει να τηρηθούν», υπενθυμίζοντας ότι «καλούν όλα τα κράτη να μην αναγνωρίσουν το υποτιθέμενο (purported) κράτος της "Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου"».

Αμμοχώστου και ζήτησε τη συνδρομή της Ε.Ε.

Η επιστολή Μπορέλ

Παραθέτουμε την επιστολή Μπορέλ (μετάφραση από τα αγγλικά): «Εξοχότατε, αγαπητέ Νίκο, Ευχαριστώ για τις επιστολές σας, της 26ης Οκτωβρίου και της 18ης Δεκεμβρίου 2020. Έκτοτε μιλήσαμε πολλές φορές και καλύψαμε τα βασικά σημεία που εγείρετε. Ας μην υπάρχει αμφιβολία: ο σεβασμός του καθεστώτος των Βαρύσιων, όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, είναι υψίστης σημασίας. Η Ε.Ε. είναι βαθιά ανήσυχη για τις εξελίξεις επί του εδάφους και έχει καταδικάσει τα μονομερή βήματα της Τουρκίας, τα οποία θα πρέπει να αναστραφούν. Καμία ενέργεια δεν πρέπει να γίνει σε σχέση με τα Βαρύσια, η οποία δεν θα είναι σύμφωνη με τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

έχει επανειλημμένα θέσει αυτό το ζήτημα και πλέον προσφάτως, τον περασμένο Δεκέμβριο και θα συνεχίζουμε να παρακολουθούμε επίσης στενά την κατάσταση στο Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσεων. Να είστε βέβαιος ότι εξακολουθώ να θέτω πιεστικά το ζήτημα με την Άγκυρα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι εξίσου ξεκάθαρη ότι πρέπει να τηρηθούν τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία καλούν όλα τα κράτη να μην αναγνωρίσουν το υποτιθέμενο κράτος της "Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου" και να σεβαστούν την κυριαρχία, την ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα, την ενότητα και τον αδέσμευτο χαρακτήρα Κυπριακής Δημοκρατίας. Τώρα που οι διαπραγματεύσεις για διευθέτηση (σ.σ. του Κυπριακού) αναμένεται να ξεκινήσουν, είναι ακόμη πιο σημαντικό να αποφευχθούν οποιεσδήποτε μονομερείς ενέργειες που θα μπορούσαν να πυροδοτήσουν εντάσεις.

Πυξίδα τα ψηφίσματα

Σ.Α. που καλούν όλα τα κράτη να μην αναγνωρίσουν την «ΤΑΒΚ». Και υποδεικνύει για αναστροφή τουρκικών ενεργειών στη περικλειστή Αμμόχωστο.

Η Ε.Ε. στηρίζει την ταχεία επανάληψη των διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών και είναι έτοιμη να συμβάλει. Είμαι σε στενή επαφή με τα Ηνωμένα Έθνη για τον σκοπό αυτό. Ένα σταθερό και ασφαλές περιβάλλον στην ανατολική Μεσόγειο και η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και κοινής ωφελείας μεταξύ όλων των εταίρων στην περιοχή, διμερώς και πολυμερώς, είναι προς το συμφέρον της στρατηγικής της Ε.Ε., καταλήγει ο

Γιοσέπ Μπορέλ στην επιστολή του προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

Ελαβαν γνώση Άγκυρα-Τατάρ

Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο Γιοσέπ Μπορέλ έχει αναφέρει προς τον Ερσίν Τατάρ ότι η λύση του Κυπριακού θα πρέπει να διασφαλίζει τη λειτουργικότητα του κράτους εντός της Ε.Ε. Ο κ. Μπορέλ εξήγησε στον Τ/κ ηγέτη ότι καμία σκέψη για λύση δύο κρατών δεν θα μπορούσε να ευδοκιμήσει και συνεπώς δεν θα μπορούσε να τύχει στήριξης από την Ε.Ε. (ποσο όπως έγραψε η «Κ» πριν από δύο βδομάδες, στο πλαίσιο συνέντευξης του Νίκου Χριστοδουλίδη). Ανάλογη γνώση των θέσεων της Ε.Ε. έλαβε και η Άγκυρα, η οποία σε αντίθεση με τον Τ/κ ηγέτη, εμφανίστηκε πιο διαλλακτική και «χωρίς δογματισμούς» στο ζήτημα της λύσης του Κυπριακού, θέση που μετέφερε στους συνομιλητές του ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου, στο πλαίσιο μιας προφανούς επικοινωνιακής τακτικής.

Κυρώσεις: Μία ακόμη ευκαιρία

Μία ακόμη ευκαιρία στην Τουρκία θα δώσουν οι «27» θεωρώντας ότι η δεδηλωμένη τοποθέτηση της Άγκυρας για αναθέρμανση των σχέσεων με την Ε.Ε., η αποχώρηση των τουρκικών πλοίων από την ανατολική Μεσόγειο, οι διερρευνητικές επαφές με την Ελλάδα, καθώς και η νέα προσπάθεια που αναμένεται στο Κυπριακό, αποτελούν επαρκείς λόγους για να μπει ένα φρένο στην υλοποίηση των κυρώσεων, για τις έκνομες τουρκικές ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ. Με βάση τις θέσεις των «27» στο Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσεων, οι συζητήσεις για επιβολή κυρώσεων κατά φυσικών και νομικών προσώπων αναμένεται να συνεχιστούν, στη βάση της κοινής λίστας που υπέβαλαν Γαλλία, Κύπρος, Ελλάδα και στήριξαν Αυστρία, Λουξεμβούργο, Σλοβενία και εν συνεχεία και η Ιρλανδία. Ωστόσο, αποφάσεις δεν πρόκειται να ληφθούν άμεσα, όχι μόνο δεδομένης της «νέας ευκαιρίας» που παρέχει η Ε.Ε. προς την Άγκυρα. Αλλά και λόγω των διαφωνιών που διατύπωσαν η Γερμανία, η Ισπανία και η Ιταλία με την κοινή πρόταση των «3», η οποία προβλέπει την επιβολή κυρώσεων σε αριθμό φυσικών προσώπων, περιλαμβανομένου και Τούρκου κρατικού αξιωματούχου, αλλά και σε εταιρίες τουρκικών συμφερόντων, κάτι που απορρίπτει το Βερολίνο και οι ακόλουθοί του. Η συμφωνία των «27», προϋόν συμβιβασμού, διατηρεί μεν ζωντανή τη συζήτηση των κυρώσεων κάτι που επεδίωξαν Γαλλία, Κύπρος, Ελλάδα, αλλά μεταθέτει την όποια λήψη αποφάσεων, χωρίς να θεωρείται δεδομένη η επιβολή μέτρων, σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, κάτι που ικανοποιεί τις επιδιώξεις της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Ισπανίας.

Ο Ερντογάν επιμένει σε συζήτηση για όλα τα ανοιχτά μέτωπα

Ο γ.γ. του ΟΗΕ Αντ. Γκουτιέρρες υπενθύμισε στον κ. Τατάρ τη σημασία του συμβιβασμού στο τραπέζι της άτυπης συνάντησης

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Το νέο έτος φέρνει την επίσηυση των εξελίξεων σε πολλά ανοιχτά μέτωπα των εθνικών θεμάτων της Κύπρου και της Ελλάδας. Κυπριακό και ελληνοτουρκικά εισέρχονται σε μια νέα τροχιά, καθώς ξεκινά διάλογος στον άξονα Αθήνας-Άγκυρας, ενώ στο Κυπριακό ο ΟΗΕ ετοιμάζεται να ορίσει ημερομηνία για την άτυπη διάσκεψη την οποία χαρακτηρίζουν όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές ως «κρίσιμη». Τη στιγμή που στην Κωνσταντινούπολη επαναρχίζουν οι διερρευνητικές επαφές Ελλάδας-Τουρκίας, στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην κατεχόμενη Λευκωσία, ο ΟΗΕ και ο Τ/κ ηγέτης εστίασαν την προσοχή τους στην επικείμενη άτυπη διάσκεψη για το Κυπριακό. Οι τελευταίες πληροφορίες από την τουρκική πλευρά θέλουν την κυβέρνηση Ερντογάν να προσεγγίζει ως «αλληλοσυνδεόμενες» τις συνομιλίες με την Ελλάδα. Όπως υπογράμμισε η «Κ» το προηγούμενο διάστημα, η Άγκυρα στη νέα περίοδο στοχεύει σε μια διευρυμένη υψής διαπραγμάτευση με Ελλάδα και Κύπρο, δίχως όρους και προϋποθέσεις και συνεπώς στη συνολική διευθέτηση των προβλημάτων στις διμερείς σχέσεις. Την ίδια ώρα, η Τ/κ πολιτική ηγεσία ετοιμάζεται να φέρει στο τραπέζι της άτυπης διάσκεψης την αρχή της κυριαρχικής ισότητας.

Στο Κυπριακό, αίζει να σημειωθεί ότι τη στιγμή που στην Κωνσταν-

τινούπολη Έλληνες και Τούρκοι διπλωμάτες έπαιναν εκ νέου το νήμα στα ελληνοτουρκικά, υπήρξε μια σημαντική εξέλιξη. Ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ συνομίλησε σε τηλεδιάσκεψη με τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτιέρρες, και στο επίκεντρο της συζήτησης βρέθηκε η επικείμενη άτυπη διάσκεψη στο Κυπριακό. Οι πληροφορίες της «Κ» δείχνουν ότι στην επικοινωνία Τατάρ-Γκουτιέρρες ήρθαν στο προσκήνιο τρία σημαντικά σημεία. Πρώτον, η Τ/κ πλευρά για ακόμη μία φορά επέμενε στο γεγονός ότι η διζωνική, δικονομική ομοσπονδία αποτελεί παρελθόν για το Κυπριακό. Για την ίδια πλέον έχει έρθει η στιγμή να συζητηθεί η αρχή της κυριαρχικής ισότητας. Δεύτερον, σύμφωνα με πληροφορίες από την Τ/κ πλευρά, ο γ.γ. ΟΗΕ άφησε να εννοηθεί ότι η Τ/κ πλευρά μπορεί να φέρει στο τραπέζι της άτυπης διάσκεψης την αρχή της κυριαρχικής ισότητας. Τέλος, ο γ.γ. του ΟΗΕ πρόσθεσε ότι στόχος της άτυπης διάσκεψης θα είναι η εξασφάλιση μιας κοινής βάσης έτσι ώστε να ξεκινήσουν οι επίσημες διαπραγματεύσεις. Με άλλα λόγια, ο κ. Γκουτιέρρες υπενθύμισε στον κ. Τατάρ τη σημασία του συμβιβασμού στο τραπέζι της άτυπης συνάντησης.

«Seta» και Κυπριακό

Στην ανάλυση του τουρκικού Κέντρου Στρατηγικών Μελετών «Seta» γίνεται λόγος και για το Κυπριακό. Οι πηγές της «Κ» σε Άγκυρα και

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο γ.γ. άφησε να εννοηθεί ότι η Τ/κ πλευρά μπορεί να φέρει στο τραπέζι της άτυπης διάσκεψης την αρχή της κυριαρχικής ισότητας.

Η Τουρκία στοχεύει σε μια διευρυμένης σκοπιότητας διαπραγμάτευση σε όλα τα ανοιχτά μέτωπα, τα οποία σύμφωνα με τη δική της ανάγνωση είναι «αλληλοσυνδεόμενα».

Κωνσταντινούπολη προσθέτουν στις επιστομάνσεις του «Seta» δύο σημαντικές θεωρίες του κυβερνήσεως Ερντογάν. Πρώτον, από την οπτική γωνία της Άγκυρας, η Συνθήκη της Λωζάνης, περίπου 100 χρόνια μετά την υπογραφή της, αδυνατεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της σύγ-

χρονης εποχής, δηλαδή αφήνει πίσω της αρκετά αδιευθέτητα προβλήματα στα ελληνοτουρκικά. Δεύτερον, για συνολική διευθέτηση των προβλημάτων, όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές πρέπει να συζητήσουν όλα τα ανοιχτά μέτωπα που απλώνονται από τον Έβρο μέχρι το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο. Με άλλα λόγια, στη λίστα των ζητημάτων που θα συζητηθούν στο υποτιθέμενο «μεγάλο παζάρι» που έχει στον μυαλό του ο πρόεδρος της Τουρκίας, συμπεριλαμβάνονται το Κυπριακό και άλλα αγκάθια στα ελληνοτουρκικά.

Η άλλη τουρκική ανάγνωση

Για τη Λευκωσία και την Αθήνα η ανάγνωση των νέων δεδομένων και εξελίξεων τόσο στο Κυπριακό

όσο και στα ελληνοτουρκικά είναι ξεκάθαρη. Σε επίπεδο επίσημης πολιτικής, Αθήνα και Λευκωσία πηγαίνουν στην άτυπη διάσκεψη για να πιάσουν το νήμα στο Κυπριακό από εκεί που το άφησαν στο Κραν Μοντάνα και να συνεχίσουν την προσπάθεια της επανένωσης της Κύπρου με βάση τη διζωνική, δικονομική ομοσπονδία. Παράλληλα, στοχεύουν στην κατάργηση του απαρχαιωμένου πλαισίου εγγυήσεων. Ξεχωριστά από αυτήν τη διαδικασία, σε μια άλλη εξέλιξη, η Αθήνα στοχεύει στη διευθέτηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει στα θαλάσσια σύνορά της με την Τουρκία, μέσα από έναν νέο κύκλο διαπραγματεύσεων. Οι τελευταίες πληροφορίες τόσο από την Τουρκία όσο και από τους Τ/κ κύκλους δείχνουν ότι η κοινή οπτική γωνία Άγκυρας – Κατεχομένων για το Κυπριακό και τα ελληνοτουρκικά είναι πολύ διαφορετική. Στο τελευταίο ζήτημα, σε αντίθεση με την Αθήνα, η οποία λέει ότι οι διερρευνητικές επαφές δεν είναι διαπραγματεύσεις, αλλά άτυπες συζητήσεις που καταγράφονται οι θέσεις της κάθε πλευράς, η Άγκυρα προβάλλει την άποψη ότι ήρθε η στιγμή για να συζητηθούν σε ελληνοτουρκικά και Κυπριακά όλα τα ανοιχτά ζητήματα, δίχως ταμπού και ενδοιασμούς. Στη συγκεκριμένη οπτική γωνία εστιάζει νέα έκθεση του τουρκικού κέντρου στρατηγικών μελετών «Seta», το οποίο ως γνωστόν έχει στενές σχέσεις με το τουρκικό Προεδρικό και τον στενό συνεργάτη

του προέδρου της Τουρκίας, καθηγητή Ιμπραχίμ Καλίν που είναι μέλος της τουρκικής αντιπροσωπείας στις διερρευνητικές επαφές Ελλάδας-Τουρκίας.

Το τουρκικό κέντρο στρατηγικών μελετών «Seta» δεν κρύβει τον προβληματισμό για τη στάση που τηρεί η Αθήνα απέναντι στις διερρευνητικές επαφές. «Οι πιο πρόσφατες επίσημες δηλώσεις της Ελλάδας δημιουργούν την εντύπωση ότι δεν θα παλέψουν σκληρά για μια ολοκληρωμένη λύση», τονίζει το τουρκικό κέντρο στρατηγικών μελετών, το οποίο προσθέτει: «Η προσπάθεια της Ελλάδας φαίνεται να αποτελεί το πιο σημαντικό εμπόδιο για τη λύση (των προβλημάτων στα ελληνοτουρκικά). Μια νέα διερρευνητική διαδικασία διαπραγματεύσεων μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μείωση της έντασης και στη δημιουργία μιας πιο φιλικής ατμόσφαιρας». Προχωρώντας ένα βήμα πιο πέρα, το «Seta» ρίχνει φως στο σκεπτικό της Άγκυρας, η οποία στοχεύει σε μια διευρυμένης σκοπιότητας διαπραγμάτευση σε όλα τα ανοιχτά μέτωπα, τα οποία σύμφωνα με τη δική της ανάγνωση είναι «αλληλοσυνδεόμενα». «Η Τουρκία δηλώνει ότι δεσμεύεται «για χρήση κάθε είδους μέσου για ολοκληρωμένη και βιώσιμη λύση», συμπεριλαμβανομένων των διεθνών δικαστηρίων, δεν αποκλείει λύσεις που συμπεριλαμβάνουν τρίτα μέρη», υπογραμμίζει στο πιο επίμαχο σημείο της νέας τουρκική έκθεση.

Η διαφθορά οδήγησε σε φθορά την κυβέρνηση

Το διάγγελμα του προέδρου Αναστασιάδη κατέδειξε πως ο ίδιος είναι μόνος, χωρίς στο πλευρό του συνεργάτες και συμβούλους

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Μόλις κυκλοφόρησε η είδηση πως ο Νίκος Αναστασιάδης θα προχωρούσε σε διάγγελμα για τα μέτρα πάταξης της διαφθοράς, στα συναγερμικά πηγαδάκια υπήρχε έντονη συζήτηση για το κατά πόσο το διάγγελμα θα έβαζε επιτέλους τελεία στο χάος που προκλήθηκε το τελευταίο διάστημα ή αν θα έκανε μεγαλύτερη ζημιά στην ήδη τρωθείσα εικόνα της κυβέρνησης. Και λέμε ζημιά καθώς είχε προηγηθεί μία σειρά ατυχών –για τον πρόεδρο– εμφανίσεων στην ερευνητική επιτροπή, με τον Σωκράτη Χάσικο να παρουσιάζει μία διαδικασία μπακάλικου για την παραχώρηση υπηκοοτήτων και τον Χάρη Γεωργιάδη να παραδέχεται κακοδιαχείριση ρίχνοντας ευθύνες στον κ. Χάσικο και να αναλώνονται οι δύο σε διαδικτυακό καβγά. Ακολούθησε ο Κωνσταντίνος Πετρίδης, που παραδεχόταν πως δεν ήταν θιασώτης του προγράμματος ασέτως αν επί υπουργίας του διογκώθηκαν οι αιτήσεις, και αποκάλυπτε

Το χρονικό ενός διαγέλματος κατώτερου των περιστάσεων και η επόμενη μέρα που κρίνεται δυσοίωνη για τον Λόφο.

πέσεις από διάφορους παράγοντες. Στο μεσοδιάστημα δημοσίευμα του «Π» ενέπλεκε στενό συγγενικό πρόσωπο του προέδρου στις πολιτογραφήσεις με τη μετακίνσή του στο υπουργείο Εσωτερικών και ως κερασάκι σε όλο αυτό, υπήρξαν οι τοποθετήσεις του αρχιεπισκόπου στην Ερευνητική, που προέτρεπε τον πρόεδρο να σταματήσουν να κλέβουν, βάζοντας και τον εαυτό του μέσα! Αυτό δεν ήταν τίποτα άλλο από την Εβδομάδα των Παθών για το Προεδρικό.

Σε αυτό το κλίμα, ο πρόεδρος αποφάσισε πως ένα διάγγελμα ίσως να αποσοβούσε την κρίση. Ήταν, όπως έλεγαν στελέχη, και μια ευκαιρία να κλείσει στόματα λίγο πριν από την άτυπη διάσκεψη για το Κυπριακό. Ήταν, όμως, πολύ αργά για δάκρυα και για διακηρύξεις, αν λάβει κανείς υπόψη το αποτέλεσμα. Υπήρχαν στελέχη που σημειώναν πως εδώ που έφτασαν τα πράγματα θα έπρεπε να αναλάβει την πολιτική ευθύνη και να ανακοίνωνε αυστηρά μέτρα ξεκινώντας από το δικηγόρικό του γραφείο για να κλείσει τα στόματα. Ήταν, όμως, ομολογουμένως ένα διάγγελμα κατώτερο των περιστάσεων για τρεις κύριους λόγους.

Η χρονική συγκυρία: Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας άργησε πολύ να μιλήσει για τη διαπλοκή, να εξαγγείλει μέτρα (τα προανήγγειλε από τον Οκτώβριο) με αποτέλεσμα η κοινή γνώμη να είναι ήδη αρνητικά προδιατεθειμένη.

Η ουσία: Δεν δόθηκε καμία ουσιαστική απάντηση στα όσα καταλογίζονται στον πρόεδρο, δεν παρουσιάστηκε επακριβώς τι μέλλει γενέσθαι για να σταματήσει η ψιθυρολογία, ούτε και έγινε αυτοκριτική.

Η επικοινωνία: Από τη χρήση του Γκέμπελς, στο μεγάλο επικοινωνιακό ολίσθημα να επαναλάβει μπροστά στους πολίτες όλα για όσα τον κατηγορούν μέχρι και την επίτηξη ευθυνών σε όλους τους

Τόσο μέλη του Υπουργικού όσο και στελέχη του ΔΗΣΥ κρατούν αποστάσεις ασφαλείας από το κεφάλαιο που λέγεται χρυσά διαβατήρια, καθώς θεωρούν πως αυτό θα κάψει το πολιτικό τους χαρτί.

Ο Νίκος Αναστασιάδης, μέσω διαγγέλματος, θέλησε να απαντήσει στους επικριτές του, ωστόσο, δεν κατάφερε να πείσει –βάσει και των αντιδράσεων που προκλήθηκαν– την κοινή γνώμη.

άλλους, οδήγησε στην πρόκληση περισσότερης ζημιάς, καθώς οι πολίτες ανέμεναν ένα λόγο συνενωτικό και όχι εμπρηστικό σε αυτή τη φάση. Εικόνα, που θύμιζε σε πολλούς τον Δημήτρη Χριστόφια του 2012, όταν ένιωθε πως όλοι τον έχουν βάλει στο στόχαστρο;

Τότε γιατί το έκανε; Η αλήθεια είναι πως ο ίδιος εδώ και καιρό αισθάνεται πως αδικείται. Αδικείται, όπως λένε στελέχη του περιγυρού του, από επικρίσεις και βολές που εκτοξεύονται και αφορούν τόσο τον ίδιο όσο και τον οικογενειακό του περίγυρο. Όλο αυτό δεν αφορά μόνο την αντιπολίτευση, αλλά και

μία σειρά επικρίσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και έντονες επικρίσεις από δημοσιογράφους. Ως γραμμή υπεράσπισης τέθηκε ψηλά ως επιχείρημα, ότι η διαφθορά υπήρχε από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και συνεπώς δεν αποτελεί φαινόμενο της διακυβέρνησης Αναστασιάδη. Μία λογική συμψήφισμους που αναμένεται να υποστηρίξουν το επόμενο διάστημα όλα τα στελέχη του κυβερνώντος κόμματος, δεδομένου ότι βάσει ποιοτικών ερευνών έχει διαπιστωθεί πως έχει έρευνα στους αποστασιοποιημένους Συναγερμικούς.

Απολείπουν τον πρόεδρο

Κύκλοι του Προεδρικού αναφέρουν πως μόνος του ετοίμασε την ομιλία, ζητώντας τη συμβουλή κάποιων παλιών του συνεργατών. Το ότι ετοίμασε μόνος το διάγγελμα έχει βεβαίως τη δική του διπλή σημασία σε όλο αυτό το μωσαϊκό. Δεν είναι μόνο το ότι σε αντίθεση με το παρελθόν, ο πρόεδρος αυτή τη στιγμή δεν έχει στο πλευρό του σύμβουλο επικοινωνίας. Είναι και το ότι άλλοτε στενοί του συνεργάτες ξεκίνησαν να κρατούν αποστάσεις και να διαχωρίζουν τη θέση τους από τον Πρόεδρο. Και αυτό γιατί σε αντίθεση με την πρώτη διακυβέρνηση που η σχέση με τον Αναστασιάδη αποτελούσε σφραγίδα ανέλιξης για τα κομματικά στελέχη, σήμερα τείνει να μετατραπεί λίγο πολύ σε βαρίδι. Δεν πέρασε απαρατήρητο το ότι τα δύο αγαπημένα παιδιά του προέδρου, οι Χάρης Γεωργιάδης και Κωνσταντίνος Πετρίδης, κράτησαν αποστάσεις ασφαλείας από το πρόγραμμα, θέλοντας να προστατεύσουν τον εαυτό τους. Και βεβαίως δεν μπορεί να τους αδικεί κανείς δεδομένου ότι και οι δύο είχαν έντονη θέση εντός Υπουργικού Συμβουλίου για διακοπή του προγράμματος, υποστηρίζοντας πως κάνει περισσότερη ζημιά παρά να προκαλεί πλέον όφελος. Ένα είναι όμως αυτό να συζητούνται πίσω από τις κλειστές πόρτες του Υπουργικού κι άλλο αυτό να γίνεται στο πλαίσιο της ερευνητικής επιτροπής που ερευνά το σκάνδαλο των πολιτογραφήσεων. Ενδεικτική η τοποθέτηση του Σωκράτη Χάσικου με το αμήμητο «τικ-τικ τζαι επέρναν» καταδεικνύοντας το μέγεθος της προχειρότητας. Και έστω κι αν κάποιοι άφησαν να νοηθεί πως αυτό αποτελούσε αδυναμία του προσωπικού στο υπουργείο Εσωτερικών, η κατάθεση της λειτουργού που έπεσε

κυρίως πάνω της το βάρος των πολιτογραφήσεων Χριστίνας Κάουλλα την οποία αποκάλυψε ο «Φ» και η οποία προειδοποιούσε από καιρό για τα διαβατήρια, καταδεικνύει στην καλή περίπτωση την προχειρότητα και στη χειρότερη το ηθελμένο χάος από την κυβέρνηση. Είναι βεβαίως ένα θέμα η ρήξη εντός του κόμματος από στελέχη και πρώην υπουργούς, όπως στην περίπτωση Χάρη Γεωργιάδη και Σωκράτη Χάσικου, είναι άλλο όμως ο ένας μετά τον άλλο να ξεκινούν σιγά σιγά να διαχωρίζουν τη θέση τους από αυτήν του προέδρου.

Το δικό του Καπιτώλιο

Δεν πέρασε άλλωστε απαρατήρητη σε πολιτικούς κύκλους η τοποθέτησή του προέδρου για τις προεκτάσεις στο Καπιτώλιο με κάποιους να θεωρούν τα χρυσά διαβατήρια το αντίστοιχο Καπιτώλιο του Αναστασιάδη, δεδομένου ότι μετά τα όσα συνέβησαν εκεί, ένας-ένας οι στενοί συνεργάτες του Ντόναλντ Τραμπ τον εγκατέλειπαν και διαχωρίζαν τη θέση τους. Αυτή την πολιτική μοναξιά φαίνεται να την αντιλαμβάνεται πλέον ο Νίκος Αναστασιάδης. Είναι γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο που έπεσε σύρμα από το Προεδρικό προς το Υπουργικό Συμβούλιο να «αγκαλιάσουν» το διάγγελμα. Καθόλου τυχαία που πρόσωπα τα οποία όλο αυτό το διάστημα δεν έχουν εμφανιστεί στην πρώτη γραμμή όπως ο υφυπουργός Ναυτιλίας Βασίλης Δημητριάδης, στήριξε το διάγγελμα. Στο ίδιο πλαίσιο και άλλοι με λιγότερο πολιτικό προφίλ πολιτικοί, όπως ο υπουργός Συνκοινωνιών Γιάννης Καρούσος, η Έμιλυ Γιολτίτς και ο πιστός συνεργάτης –παρά τις όποιες διακυμάνσεις κατά διαστήματα– του Νίκου Αναστασιάδη, Πρόδρομος Προδρόμου.

Ο ΔΗΣΥ σε αμνηχανία

Η αλήθεια είναι πως συναγερμικά στελέχη απέφυγαν να κάνουν οποιοδήποτε σχόλιο, καθώς θεώρησαν το όλο διάγγελμα λάθος. Όπως σημειώνουν από τον ΔΗΣΥ, οι παροικούντες το Προεδρικό όχι μόνο δεν βοηθούν τον πρόεδρο αλλά κάνουν περισσότερη ζημιά με την τάση τους να μην εκφέρουν θέση και ενίοτε να διαφωνούν με τα θέλω του προέδρου. Όπως σημειώνουν δεν ήταν λάθος μόνο τα όσα τέθηκαν αλλά και η όλη κίνηση του Προέδρου, καθώς ξεσκήκωσε νέο κύμα αντιδράσεων. Αυτές τις αντιδράσεις και το όποιο «κάψιμο» από την εύφλεκτη ύλη που λέγεται «χρυσά διαβατήρια» προσπαθούν με κάθε τρόπο να αποφύγουν τα στελέχη, ιδιαίτερα, λίγους μήνες πριν από τις βουλευτικές εκλογές. Όπως σημειώνουν τα χρυσά διαβατήρια και η διαφθορά, τείνει να αποτελέσει το μεγάλο Βατερλό της διακυβέρνησης. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο και σε μία προσπάθεια να καθαρίσουν βουλευτές και στελέχη από την όποια διασύνδεση με διαπλοκή αποφασίστηκε και η έγκριση της δημοσιοποίησης της λίστας από το κόμμα. Μία απέλπιδα προσπάθεια να αποσυνδεθεί το κόμμα από σκιάδες χρηματοδοτήσεις, έστω και αν η λίστα αναμένεται να ανοίξει νέο κύκλο αντιδράσεων.

Ενδιαφέρον προκαλεί ότι πλέον Λευτέρη Χριστοφόρου, κανένα άλλο συναγερμικό στέλεχος δεν έκανε τοποθέτηση για το διάγγελμα του προέδρου.

ΠΤC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν συζητήσαμε αλλαγή θέσης στο Κυπριακό

Οι συνεργαζόμενοι υποψήφιοι θα πρέπει να σέβονται τις θέσεις του κόμματος, όπως και εμείς τις δικές τους

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Εγώ, ως πρόεδρος, έχω υποχρέωση να στηρίξω τις επίσημες θέσεις του κόμματος, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος των Οικολόγων Χαράλαμπος Θεοπέμπτου. Ξεκαθαρίζει πως δεν συζητήθηκε ζήτημα αλλαγών στις θέσεις του Κινήματος στο Κυπριακό και κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει το φθινόπωρο, αν κρίνουν τα συλλογικά όργανα ότι πρέπει. Μιλώντας για τη σύνθεση του ψηφοδελτίου και για την παρουσία ένθερμων υποστηρικτών της λύσης, λέει ότι στο Κοινοβούλιο συζητούνται νομοθεσίες και όχι το Κυπριακό ή η διζωνική, δικαιοτυπική ομοσπονδία. Κληθείς να σχολιάσει αν είναι πρόθυμος να αλλάξει θέση στο Κυπριακό ως αρχηγός του κόμματος σημειώνει πως το πρώτο πράγμα που έχει στο μυαλό του είναι οι εκλογές. «Με τη διαφθορά που αντιμετωπίζουμε, τα προβλήματα που έχουμε στη Βουλή, τις διαδικασίες των εκλογών και την ετοιμασία των ψηφοδελτίων καταλαβαίνετε ότι δεν θέλω να βάλω και αυτό στην ατζέντα, τη στιγμή που δεν προλαβαίνω όλα τα υπόλοιπα».

–Τι να αναμένουμε ότι θα αλλάξει από την αλλαγή σκυτάλης στην προεδρία του Κινήματος των Οικολόγων;

–Προτεραιότητα για μένα αυτή τη στιγμή αποτελούν οι πράσινες πολιτικές και η τεχνολογία. Αυτό το δίστημα, ετοιμάζω να κάνω μια αναβάθμιση των συστημάτων επικοινωνίας στο Κίνημα. Έχουμε ετοιμάσει μία ομάδα που παράγει πολιτικές θέσεις, όπως για την ενεργειακή φτώχεια, την οικιστική ανάπτυξη, την εύρεση στεγών, βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η νεολαία αλλά και περιβαλλοντικά θέματα. Ψάχνουμε πολιτικές που γίνονται σε άλλες χώρες για να αποφευχθεί η γκετοποίηση και συγκρούσεις του ντόπιου κόσμου με τους μετανάστες και ξένους εργάτες. Αυτό χρειάζεται έρευνα, προτάσεις και εισπηγήσεις.

–Τι εννοείτε όταν λέτε γκετοποίηση; Ποια είναι δηλαδή η θέση σας στο μεταναστευτικό;

–Στο εξωτερικό υπάρχουν πολιτικές που έχουν καλές λύσεις ούτως ώστε να αποφευχθεί το να καταλήγουν να μένουν όλοι σε μία γειτονιά και να δημιουργούνται γκέτο με συγκρούσεις. Σε άλλες χώρες, κοινωνικές επιχειρήσεις αναλαμβάνουν να εντοπίσουν εγκαταλελειμμένα σπίτια και πληρώνονται από την κυβέρνηση για να προχωρήσουν σε ανακαίνιση και να καταλήξουν σε μακροχρόνια συμφωνία με τον ιδιοκτήτη που το εγκατέλειψε για να βάζουν μέσα οικογένειες που χρειάζονται στέγη ή ακόμα σε αυτά τα σπίτια να διανέμουν μετανάστες

μέσα στην κοινωνία, με στόχο να αφομοιωθούν. Το ίδιο θα μπορούσε να γίνει και με τα εγκαταλελειμμένα σπίτια π.χ. στη Λευκωσία.

–Θεωρείτε δηλαδή πως υπάρχει ανασφάλεια να κυκλοφορήσει κόσμος σε περιοχές;

–Δεν είναι θέμα αν εγώ φοβάμαι ή όχι. Το θέμα είναι η γενική αντίληψη του κόσμου. Να θυμίσω ότι πολλοί ξένοι μένουν σε άθλιες συνθήκες οπότε το ζήτημα είναι ανθρώπινο. Πρέπει να προσέξουμε να ζουν ανθρώπινα και όχι αν κάποιος νιώθει ανασφάλεια ή όχι. Υπάρχουν δοκιμασμένες λύσεις, οι οποίες θα είναι επωφελείς για όλους.

–Αρα μιλάτε για την αφομοίωση τους στην κυπριακή κοινωνία και όχι για έλεγχο των ροών.

–Το θέμα της μείωσης των ροών είναι κάτι που τυχάνει χειρισμού

“

Εγώ, ως πρόεδρος του κινήματος, έχω υποχρέωση να στηρίξω συγκεκριμένες θέσεις του Κινήματος.

“

Θα πρέπει να συγκληθούν τα σώματα του κινήματος, να συζητήσουμε και να δούμε αν θα πρέπει να επανεξετάσουμε τις θέσεις, που ομολογώ πως βρίσκονται κάποιο χρονικό διάστημα εκεί και αν χρειαστεί να τις ανανεώσουμε θα το κάνουμε.

σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όταν κάποιος έρθει στον τόπο μας, χρειάζεται να εφαρμόσουμε μία σωστή πολιτική που θα τους εντάξει στην κοινωνία, αλλά και θα τους πληροφορήσει για το πού βρίσκονται, ποια είναι η γλώσσα, οι συνθήκες μας και πώς πρέπει να συμπεριφέρονται.

–Θα δοθεί περισσότερη έμφαση στην πράσινη πολιτική από ό,τι στο παρελθόν;

–Θέλω να σπρώξω όσο μπορώ τις περιβαλλοντικές θέσεις. Είναι η προτεραιότητά μου και οι θέσεις που συνδέονται με την αντιμετώπιση των δυσκολιών που προκύπτουν από την οικονομική κρίση. Χρειάζεται να δημιουργηθούν νέες

δουλειές και ένα υγιές περιβάλλον για τους ανθρώπους.

Τροπολογίες, όχι Κυπριακό
–Η σύνθεση του ψηφοδελτίου άνοιξε συζήτηση για το αν θα αλλάξετε τις θέσεις σας στο Κυπριακό. Ισχύει κάτι τέτοιο;

–Μας τιμά η παρουσία των προσώπων που συνθέτουν το ψηφοδέλτιο, όμως, πρωτεύοντα ρόλο παίζει η κρίση και η ικανότητα των ατόμων να κάνουν νομοθετική δουλειά, το τι ακριβώς θα κάνουμε στη Βουλή, τι τροπολογίες θα συζητήσουμε. Στη Βουλή δεν συζητάς ούτε Κυπριακό ούτε διζωνική, δικαιοτυπική ομοσπονδία αλλά νομοσχέδια.

–Για να σας ψηφίσει όμως κάποιος αναμένει να ξέρει και τις θέσεις σας στο Κυπριακό. Το Κίνημα δεν στηρίζει ευθέως τη ΔΔΟ. Εσείς;

–Εγώ, ως πρόεδρος του κινήματος, έχω υποχρέωση να στηρίξω συγκεκριμένες θέσεις του Κινήματος.

–Ποιες είναι;

–Μιλούμε για ένα κράτος στον διεθνή χώρο, μία κυριαρχία, μία ιθαγένεια, μία οικονομία. Οι περιβαλλοντικές νομοθεσίες είναι απαραίτητες και το ευρωπαϊκό κεκτημένο πρέπει να εφαρμόζεται το ίδιο σε όλη την επικράτεια. Θέλουμε δικαιοταξία των δύο κοινοτήτων και κράτος δικαίου. Σε αυτά ακριβώς επικεντρωνόμαστε και αν μια λύση διζωνικής, δικαιοτυπικής Ομοσπονδίας μάς τα προσφέρει τότε ως κίνημα θα αποφασίσουμε αν θα την στηρίξουμε ή όχι.

Ιδανικό σενάριο

–Συγκεκριμένα επί του παρόντος δεν θεωρείτε ότι η ΔΔΟ είναι το καλύτερο εφικτό σενάριο;

–Εγώ θα έλεγα ότι το ιδανικό σενάριο θα ήταν να φύγουν όλα τα στρατεύματα, να πάμε πίσω στο ενιαίο κράτος που είχαμε τη δεκαετία του '60 και μετά να συζητήσουμε πώς θα το βελτιώσουμε. Το τι θα ήθελε κάποιος με το τι συζητούμε στην πράξη, απέχει. Αυτή τη στιγμή το Συμβούλιο Ασφαλείας έχει δώσει εντολή στον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών να προχωρήσει για να λυθεί το Κυπριακό στη βάση της διζωνικής, δικαιοτυπικής ομοσπονδίας. Αυτό το αναγνωρίζουμε, συνεπώς θα προσπαθήσουμε να συνεισφέρουμε όπως μπορούμε.

–Στηρίζετε συνεπώς την άτυπη πενταμερή και το πλαίσιο Γκουτιέρρες;

–Είναι φανερό ότι έχουμε συγκεκριμένες ανησυχίες όσον αφορά την Πενταμερή και νομίζω ότι πρόκειται για ανησυχίες που τις έχουν όλα τα κόμματα. Όπως είπα, το πλαίσιο λύσης είναι ένα, αλλά το τι λέει η τ/κ πλευρά και η Άγκυρα περί λύσης δύο κρατών είναι κάτι διαφορετικό. Η μεγάλη μας έγνοια είναι να μη βρεθούμε στο τραπέζι των

Ο κ. Χαράλαμπος Θεοπέμπτου θέτει ως προτεραιότητα τις πράσινες πολιτικές, έχει συγκεκριμένη θέση για επανένταξη των μεταναστών στην κοινωνία και επί του παρόντος ξεκαθαρίζει ότι δεν συζητήθηκε αλλαγή θέσεων στο Κυπριακό.

συνομιλιών υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών και να συζητούμε λύση δύο κρατών. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο πρέπει να είμαστε, ως Κυπριακή Δημοκρατία, σωστά προετοιμασμένοι και έτοιμοι για όλα τα πιθανά σενάρια και να ξέρουμε από πριν πώς πρέπει να αντιδράσουμε αναλόγως του τι θα παρουσιαστεί.

–Με δεδομένο ότι το εφικτό σενάριο είναι η ΔΔΟ, ίσως να είναι καιρός να επικαιροποιήσετε τις θέσεις σας στο Κυπριακό;

–Για να γίνει επικαιροποίηση θα πρέπει να συγκληθούν τα σώματα του κινήματος να συζητήσουμε και να δούμε αν θα πρέπει να επανεξετάσουμε τις θέσεις, που ομολογώ πως βρίσκονται κάποιο χρονικό διά-

στημα εκεί και αν χρειαστεί να τις ανανεώσουμε θα το κάνουμε. Υπάρχει, όμως, σχετική διαδικασία.

–Είστε πρόθυμος ως πρόεδρος του κινήματος να θέσετε τέτοιο ζήτημα;

–Αυτή τη στιγμή το πρώτο πράγμα που έχω στο μυαλό μου είναι οι εκλογές. Με τη διαφθορά που αντιμετωπίζουμε, τα προβλήματα που έχουμε στη Βουλή, τις διαδικασίες των εκλογών και την ετοιμασία των ψηφοδελτίων καταλαβαίνετε ότι δεν θέλω να βάλω και αυτό στην ατζέντα, τη στιγμή που δεν προλαβαίνω όλα τα υπόλοιπα.

–Οι θέσεις του Κινήματος δεν θα έπρεπε να είναι προτεραιότητα για τις βουλευτικές εκλογές; Με δεδομένο ότι αυτές θα

κινητοποιήσουν κόσμο να σας ψηφίσουν.

–Για να αλλάξει η θέση πρέπει να παρθεί απόφαση στα συλλογικά όργανα. Θα συζητήσουμε αν θα γίνει ή όχι ανανέωση των θέσεων το φθινόπωρο.

–Επί του παρόντος δεν έχει συζητηθεί αλλαγή θέσεων στο Κυπριακό;

–Όχι
–Έχει ξεκαθαρίσει και στα σώματα του ψηφοδελτίου;

–Βεβαίως. Οι συνεργαζόμενοι υποψήφιοι θα πρέπει να σέβονται τις επίσημες θέσεις του κινήματος. Δεν απαιτούμε να αλλάξουν τις θέσεις τους, απλώς θα πρέπει να σέβονται τις θέσεις του κινήματος. Αμοιβαίος σεβασμός.

Μόνιμη η συνεργασία με την Πορεία Αλλαγής

–Η συνεργασία με την Πορεία Αλλαγής τι προεκτάσεις έχει; Έχει βάθος;

–Η συνεργασία είναι μόνιμη, έχουν ενταχθεί στο Κίνημα κάτω από τη Συνεργασία Πολιτών. Κύριος στόχος της «Πορείας Αλλαγής» είναι η καταπολέμηση της διαφθοράς και είναι ένα θέμα που θα πρέπει όλοι να το θέσουμε πρώτο στην ατζέντα. Γιατί είναι λόγω διαφθοράς που έχουμε όλα αυτά τα προβλήματα. Στην «Πορεία Αλλαγής» έχουμε αξιόλογα άτομα που θα βοηθήσουν πολύ το Κίνημα Οικολόγων να προχωρήσει με σωστές θέσεις σε διάφορα θέματα και να διευρύνουμε τον τομέα δράσης μας.

–Από τις προτεραιότητές σας θα είναι να δοθούν τα χρήματα των κουρεμένων πίσω;

–Αυτή είναι μια προσπάθεια που είχαμε κάνει στη Βουλή εδώ και καιρό. Καταλαβαίνετε τις δυσκολίες που περνούν συγκεκριμένα άτομα λόγω κουρέματος. Εγώ έχω πολύ καλό φίλο που δούλεψε για χρόνια στο εξωτερικό για να έρθει πίσω και τον κούρεψαν. Αναγκάστηκε, λοιπόν, να μείνει στο εξωτερικό και να δουλεύει εκεί σε μεγάλη ηλικία. Συνεπώς, δεν είναι μόνο

ο κόσμος που έχασε μερικά εκατομμύρια έχουμε κουρεμένους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα.

–Ιδεολογικά πού κατατάσσονται οι Οικολόγοι;

–Αν κοιτάξετε στην Ευρώπη υπάρχουν οι Δεξιοί, οι Αριστεροί, οι Σοσιαλιστές, υπάρχουν και οι Πράσινοι, που δεν εντάσσονται δεξιά ή αριστερά. Επικεντρώνονται στον άνθρωπο, στο περιβάλλον, στην υγεία, στην κοινωνία. Είναι μια ιδεολογία που επικεντρώνεται στο ότι ο κόσμος μας θα μπορεί να πετύχει τους προσωπικούς του στόχους, να έχει υγεία, να νιώθει ότι έχει τις δυνατότητες και ότι μπορεί πραγματικά να ελπίζει για μια ποιοτική ζωή.

–Συνήθως οι Πράσινοι κλείνουν προς τα αριστερά...

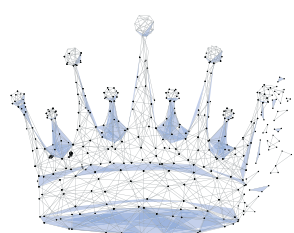
–Υπάρχουν και κόμματα όπως οι Πράσινοι στη Γερμανία που, όπως λένε, γέρνουν προς τα δεξιά.

–Πώς βλέπετε να διαμορφώνεται το Κίνημα Οικολόγων εντός Βουλής από τον Μάιο;

–Εγώ περιμένω τουλάχιστον τρεις βουλευτές, ωστόσο, ελπίζω και εύχομαι να καταφέρουμε να εκλέξουμε μέχρι και πέντε.

ecommbx
Fintech e-accounts platform

ECOMMBX provides convenient, quality payment solutions of the highest standards by innovatively incorporating e-money and e-accounts into one master platform for enhanced efficiency and transparency.

A platform to rule them all

SWIFT and SEPA Fast Transactions

competitive & instant currency conversions

unique IBAN in multiple currencies

ECOMMBX own BIC #ECBXCYN

+357 22 270 349

Pindarou 27, Alpha Business Center, 3rd floor, Office 301 Block A, 1060, Nicosia Cyprus

info@ecommbx.com

www.ecommbanx.com

Authorised and Licensed by Central Bank of Cyprus Electronic Money Institution #115.1.3.20/2018

Ποιος θα φορέσει το δακτυλίδι του ρυθμιστή

Το ΔΗΚΟ προσπαθεί να διατηρήσει τον ρόλο του στο παιχνίδι, τη στιγμή που η ΕΔΕΚ, αποκτά κυβερνητικές προσβάσεις

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν την περασμένη Πέμπτη, ο Νικόλας Παπαδόπουλος κατήγγειλε από το βήμα της Βουλής τα κόμματα του ενδιάμεσου χώρου, ΕΔΕΚ, Αλληλεγγύη και Συμμαχία Πολιτών, ότι θετική ψήφος στον προϋπολογισμό είναι στην ουσία επιβράβευση της διαπλοκής και της διαφθοράς, πολλοί θυμήθηκαν τη διαλεκτική της ζωής

όπου «τα πάντα ρει και ουδέν μένει». Η διαλεκτική αυτή τη φορά στην πολιτική, δεδομένου ότι τρία χρόνια πριν, Νικόλας Παπαδόπουλος, Μαρίνος Σιζόπουλος, Ελένη Θεοχάρους, Γιώργος Περδίκης και άλλοι συνεργάτες του Κέντρου ένωσαν τα χέρια σε μια γροθιά στην τελική προεκλογική εκδήλωση για τις προεδρικές εκλογές και υπόσχονταν πως θα κυβερνήσουν ενωμένοι τη χώρα. Το

ότι ο καθένας πήρε τελικώς τον δρόμο του, έχει καταγραφεί εδώ και καιρό, όμως δεδομένο είναι τώρα πως το κάθε κόμμα του Ενδιάμεσου βλέπει το άλλο ανταγωνιστικά ενόψει εκλογών. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος επιχειρεί να διατηρήσει τον ρυθμιστικό του ρόλο, δεδομένου ότι επιθυμεί να πρωταγωνιστήσει στις εξελίξεις από τον Μάιο και μετά. Πρέπει, όμως, να διαχειριστεί και να ανακόψει

τυχόν διαρροές που επιχειρεί τόσο η ΕΔΕΚ με το ψηφοδέλτιό της, όσο και η συνεργασία ΔΗΠΑ – Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων. Ο Μαρίνος Σιζόπουλος, μετά και την ψήφισή του προϋπολογισμού, διεκδικεί τον ρόλο ρυθμιστή στη Βουλή, ενδεχομένως να βλέπει θετικά και την προεδρία της, ενώ η συνεργασία ΔΗΠΑ – Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων θεωρεί πως ένα αποδυνα-

μωμένο ΔΗΚΟ θα προσελκύσει περισσότερους ΔΗΚΟϊκούς ψηφοφόρους στο νεοσυσταθέν Κίνημα, δημιουργώντας έτσι κόκκαλο για να αποτελέσει και αυτό με τη σειρά του τον ρυθμιστή. Από το κάδρο δεν πρέπει να παραλείπονται οι Οικολόγοι, οι οποίοι επιχειρούν να αποτελέσουν το Κίνημα πάταξης της Διαφθοράς και να ενισχύσουν τη θέση τους στο κοινοβούλιο τον Μάιο.

Ένα χρόνο πριν, τα μικρά κόμματα κινδύνευαν με αφανισμό, όμως πλέον υπάρχει το σοβαρό ενδεχόμενο αναβίωσης της κατάστασης που επικράτησε το 2016, δεδομένου ότι τα δύο μεγάλα κόμματα βρίσκονται σε πλήρη ρήξη μεταξύ τους και ο χώρος του Κέντρου δεν απολαμβάνει μόνο μία ιδιόμορφη αμνηστία, αλλά τα κόμματα αυτά διεκδικούν μεγαλύτερο μερίδιο από την πίτα.

Ανοικτό είναι αν η νέα αντιπολιτευτική στροφή του Νικόλα Παπαδόπουλου θα τύχει αποδοχής από το συντηρητικό ΔΗΚΟϊκό ακροατήριο.

Η «συριζοποίηση» του ΔΗΚΟ

Η **κίνηση** του Νικόλα Παπαδόπουλου να καταψηφίσει για πρώτη φορά τον προϋπολογισμό, θέτοντας ως προτεραιότητα για το κόμμα του Κέντρου την πάταξη της διαπλοκής και διαφθοράς, έτυχε διαφόρων αναγνώσεων για το πολιτικό στίγμα αφενός που θέλει να προσδώσει στο ΔΗΚΟ ο πρόεδρος του κόμματος αν αφετέρου αν μπορεί να πείσει γι' αυτό. Είναι άγνωστο προς το παρόν, πόσο αυτή η κίνηση κατά του προϋπολογισμού μπορεί να τύχει της θερμής του παραδοσιακού ΔΗΚΟϊκού ακροατηρίου ή αν θα τους φοβίσει. Και αυτό γιατί ανέκαθεν το ΔΗΚΟ, ακόμη και πριν από τις προεδρικές του 2018, επιχειρούσε τη συναίνεση και τη συνεννόηση με την κυβέρνηση στο πλαίσιο της οικονομικής σταθεροποιήσεως.

Είχε για παράδειγμα ψηφίσει όλους τους προϋπολογισμούς από το 14 και εντεύθεν, είχε ψηφίσει αμφιλεγόμενα νομοσχέδια, όπως οι εγγυήσεις – έστω και με υποσημειώσεις και αλλαγές – αλλά και την εξαγορά του Συνεργατισμού από την Ελληνική Τράπεζα. Η καταψήφισή του προϋπολογισμού εν τω μέσω της πανδημίας κατέδειξε πως το ΔΗΚΟ εισέρχεται σε νέα εποχή. Κάποιοι έχουν ήδη δείξει πίσω από όλο αυτό τον νέο επικοινωνιολόγο του κόμματος τον Γιώργο Χριστοφορίδη, στενό συνεργάτη του Νίκου Παππά, με κάποιους να καταγγέλλουν την εν λόγω πολιτική τακτική ως τακτική καμνής γης. Ζήτηση βεβαίως είναι κατά πόσο το ΔΗΚΟ, που τα περισσότερα χρόνια από ίδρύσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας, συγκυβερνά μπορεί να πείσει ως «άμωμο και αμόλυντο» κόμμα που μπορεί να πατάξει τη διαφθορά.

Το επιχείρημα που χρησιμοποιείται είναι πως η νέα τάξη πραγμάτων στο ΔΗΚΟ δεν είχε καμία σχέση με διακυβερνήσεις άλλων εποχών και συνεπώς δεν έχει να λογοδοτήσει. Το γεγονός ότι το κόμμα οικειοποιείται τον γενικό ελεγκτή, μπορεί να προκαλέσει ζημιά στον Οδυσσέα Μιχαηλίδη για το ανεξάρτητο του θεσμού του, αλλά όχι στο ίδιο το κόμμα, δεδομένου και της λαϊκής αποδοχής που τυ-

χάνει ο κ. Μιχαηλίδης. Η αποχώρηση των τριών βουλευτών Βότση, Μουσιούττα και Προκοπίου, ήταν το καμπανάκι για τον Νικόλα Παπαδόπουλο που του σήμανε πως πρέπει να κάνει τολμηρές κινήσεις ούτως ώστε να σώσει το κόμμα του από τη διάσπαση.

Υπήρξε η απαρχή της πλήρους ρήξης με την κυβέρνηση και η ενίσχυση των αντιπολιτευτικών τάσεων. Δεν ήταν μόνο το ότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος θεωρεί τη φυγή των τριών κατευθυνόμενων από Προεδρικό και Πινδάρου, αλλά ήθελε παράλληλα να δώσει ένα ιδεολογικοπολιτικό στίγμα σε αυτή την αποχώρηση. Ότι δηλαδή οι εν λόγω βουλευτές, με τη συμπεριφορά τους με τη ΔΗΠΑ, θέλουν να εξυπηρετήσουν την κυβερνητική πολιτική. Με αυτό τον τρόπο

Ο επικοινωνιολόγος του ΔΗΚΟ, τα περί καμνής γης και η διαφοροποίηση από ΔΗΠΑ.

προσπάθησε να αποσειεί από πάνω του την κριτική ότι δεν μπορεί να ελέγξει το κόμμα του και επιχείρησε να αλιεύσει ψήφους από τον υπόλοιπο ενδιάμεσο χώρο, που βλέπει τα υπόλοιπα κόμματα του χώρου να παραπαίουν σε θέμα ποσοστών. Ανοίγει έτσι ευκολότερα τον δρόμο της συνεννόησης με το ΑΚΕΛ, στελέχη του οποίου επέκριναν συχνά το κόμμα του Κέντρου ως το δεκανίκι της κυβέρνησης.

Το δίλημμα της ΔΗΠΑ

Λίγο πριν από την Ολομέλεια του προϋπολογισμού τον Δεκέμβριο, κύκλοι της ΔΗΠΑ σημείωναν πως ο προϋπολογισμός θα αποτελέσει το πολιτικό σάλτο μορτάλε για τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Σάλτο μορτάλε όπως εκτιμούσαν, γιατί με την ψήφισή του προϋπολογισμού χωρίς τις ψήφους του ΔΗΚΟ, θα αποτυπώνονταν στον κόσμο και ιδιαίτερα στους ΔΗΚΟϊκούς ψηφοφόρους που θέλουν να λήγουν τα ρυθμιστές, πως το ΔΗΚΟ παύει να

είναι ο king maker του κοινοβουλίου. Σε αυτό το πλαίσιο έλεγαν πως θα ανοίξει ο δρόμος για τον συνδυασμό Δημοκρατική Παράταξη – Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων. Είναι γνωστό ότι ο Μαρίνος Καρογιάν ξέρει να κάνει εκλογές και έχει ήδη στηθεί οργανωτικό σπόνδυλο, που φάνηκε από τις ευρωεκλογές.

Επί του παρόντος, η Δημοκρατική Παράταξη φαίνεται να λειτουργεί στο παρασκήνιο, αξιοποιεί το διαρκυνικό ΔΗΚΟϊκό προσόν της προσωπικής επαφής, κάνει κυρίως οργανωτική δουλειά και αποφεύγει τις δημόσιες τοποθετήσεις. Το μέχρι πού μπορεί να πάρει τη ΔΗΠΑ αυτή η τακτική της προσωπικής επαφής είναι κάτι που αναμένεται να διαφανεί στην κάλπη. Για να αποτελέσει τον ρυθμιστή όμως δεν αρκεί απλώς να μπει στη Βουλή. Σημαίνει σοβαρή ενίσχυση ποσοστών, σύμπλευση με ένα από τα δύο μεγαλύτερα κόμματα και σοβαρή αποδυνάμωση του ΔΗΚΟ. Οι μέχρι τώρα δημοσκοπήσεις πάντως δείχνουν το ΔΗΚΟ να διατηρεί τα ποσοστά του παρά τις απώλειες στελεχών.

Το ερώτημα είναι με ποιο από τα δύο κόμματα μπορεί να συνεργαστεί. Τόσο η ΔΗΠΑ όσο και η Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων απορρίπτουν τα περί συνεννόησης με Προεδρικό-Πινδάρου, ωστόσο είναι εμφανές ότι η σχέση τους με την κυβερνώσα παράταξη είναι τουλάχιστον καλύτερη από ό, τι με το ΑΚΕΛ, η ηγεσία του οποίου βλέπει με επιφυλάξεις την καλή σχέση Καρογιάν-Προέδρου. Το Κίνημα των πρώην ΔΗΚΟϊκών δίνει έμφαση στην επανίδρυση του Κέντρου και στη μετριοπάθεια, γι' αυτό τον λόγο θα δώσει έμφαση στην προοπτική εξουσίας. Ένα καλό ποσοστό και της ΔΗΠΑ και του ΔΗΣΥ μπορεί να δώσει την αίσθηση μιας νέας εποχής συνεργασιών και για την προεδρία της Βουλής αλλά και για της προεδρικές του '23. Η δυσκολία που θα έχει να αντιμετωπίσει η ΔΗΠΑ είναι κατά πόσο συμφέρει στο κόμμα να στείλει το μήνυμα συνεννόησης με την κυβέρνηση δεδομένου και της φθοράς που η τελευταία αντιμετωπίζει.

Ο Σοσιαλισμός πάει δεξιά

Η **υπερψήφισή** του προϋπολογισμού από την ΕΔΕΚ δεν ήταν μία εύκολη κίνηση για τον Μαρίνο Σιζόπουλο. Δεν ήταν μόνο η σταθερή αντίδραση των δύο βουλευτών του Κωστή Ευσταθίου και Ηλία Μυριάνθους, αλλά και οι αντιδράσεις από το ακροατήριο του κόμματος που είδε με δυσφορία «σύμπλευση» με τη κυβερνώσα κόμμα. Καθόλου τυχαία και η αποχώρηση μιας υποψήφιας για τις βουλευτικές εκλογές από το ψηφοδέλτιο του κόμματος. Αν εξαιρέσουμε την κίνηση Γιολτή να αποσύρει το νομοσχέδιο για τη μεταρρύθμιση των δικαστηρίων, η ΕΔΕΚ κατάφερε έστω και για λόγους συμβολικούς να στείλει το μήνυμα προς το ακροατήριό της, ότι πέρασε κοινωνικές θέσεις στον προϋπολογισμό. Στα πηγαδάκια πάντως ακούγονται διάφορα που φτάνουν μέχρι και τη συ-

Στοιχημα για Σιζόπουλο αν η συνεννόηση με Πινδάρου – Προεδρικό θα τύχει αποδοχής από τους σοσιαλιστές.

συνεννόηση Αβέρωφ – Σιζόπουλου για την προεδρία της Βουλής το 2021. Σε ένα τέτοιο σενάριο βεβαίως, ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα πρέπει να ξεκαθαρίσει τι άλλαξε από το 2016, όταν ο ΔΗΣΥ επέλεγε τον Δημήτρη Συλλούρη ως πρόεδρο της Βουλής για να αποφύγει το ενδεχόμενο ενός «αντιμοοσπονδιακού» προέδρου της Βουλής που θα στείλει λάθος μηνύματα, όπως έλεγαν, στο εξωτερικό.

Το για ποιο λόγο ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ βρίσκονται πλέον σε αντίθετα στρατόπεδα είναι ένα ζήτημα που συζητείται. Η αλήθεια είναι ότι η ΕΔΕΚ είδε με ενόχληση τη φημολογία που

Εντείνεται η φημολογία περί συμφωνίας Αβέρωφ – Σιζόπουλου για την προεδρία της Βουλής μετά και την έγκριση του προϋπολογισμού.

ήθελε τον Νικόλα Παπαδόπουλο να συζητά με τον Άντρο Κυπριανού για τις προεδρικές εκλογές του 2023. Ενόχληση καθώς η ΕΔΕΚ, η οποία είχε στηριχτεί εντόνως την ανάγκη τρίτου πόλου, έβλεπε να μένει εκτός. Η σχέση Μαρίνου Σιζόπουλου με Προεδρικό και Πινδάρου είχαν εξομάλυνθεί εδώ και καιρό και με τη διάσπαση του ΔΗΚΟ, δεν αποκλείεται να είδε ως ευκαιρία για την ΕΔΕΚ να λάβει το χρίσμα του ρυθμιστή. Καθόλου τυχαίο ότι ο Μαρίνος Σιζόπουλος αλιεύσε στελέχη από το ΔΗΚΟ, όπως τον Στέλιο Γεωργίου και τον πρώην διευθυντή Τύπου του ΔΗΚΟ Γιώργο Γεωργίου. Το ερώ-

τημα είναι κατά πόσο η ΕΔΕΚ μπορεί να πείσει το ακροατήριό της, για το ενδεχόμενο σύμπλευσης με το κυβερνώσα κόμμα. Δεν πρέπει να αγνοείται πως τις περιόδους που το κόμμα των Σοσιαλιστών βρισκόταν κοντά στη Δεξιά, είχε απωλέσει εκλογική δύναμη. Ήδη η σύμπλευση και στη συνέχεια η συγχώνευση της Συμμαχίας Πολιτών από την ΕΔΕΚ οδηγεί το κόμμα ένα κλικ πιο δεξιά και το καθιστά ως τη μόνη επίσημη αντιμοοσπονδιακή δύναμη του χώρου, με ό, τι κι αν αυτό συνεπάγεται. Το αν η δεξιά στροφή θα λειτουργήσει θετικά για το κόμμα ή όχι, θα διαφανεί τον Μάιο.

Οι Πράσινοι της Ευρώπης

Σε όλη αυτή τη συζήτηση, σίγουρα δεν πρέπει να αγνοείται η δυναμική του Κινήματος Οικολόγων. Την ώρα που τα άλλα κόμματα έριζαν για διάφορα, ο Γιώργος Περδίκης και ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, σιωπηρά και μεθοδικά, έστηναν ψηφοδέλτιο με μία σειρά διαφορετικών προσωπικοτήτων. Η Αλεξάνδρα Αττάλιδου και η Θεανώ Καλαβανά αποτελούν το προοδευτικό πρόσωπο του Κινήματος, με έντονη εμπλοκή σε ζητήματα προάσπισης ανθρωπίνων

Οι Οικολόγοι θα δεχτούν πίεση να απαντήσουν αν αλλάζουν στάση στο Κυπριακό.

δικαιωμάτων και επίλυση του Κυπριακού στη βάση διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας. Η πρώτη, έχει ένα βαρύ βιογραφικό και παρελθόν σε ό, τι αφορά ευρωπαϊκά ζητήματα λόγω και της θέσης της ως εκπροσώπου Τύπου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αλλά και έντονου ακτιβισμού για το περιβάλλον. Σε ό, τι αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον αγώνα πάταξης της διαφθοράς, το ψηφοδέλτιο ενισχύεται με την παρουσία του νομικού Μιχάλη Παρασκευά, ο οποίος στις τελευταίες ευρωεκλογές, αν και ανεφάρτητος, είχε συγκεντρώσει έναν αξιοπρεπή αριθμό ψήφων. Η πα-

Ο Γιώργος Περδίκης έχει ξεκαθαρίσει ότι δεν αλλάζουν οι συνεδριακές αποφάσεις, ενώ ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου λέει πως προτεραιότητα αυτή τη στιγμή δεν είναι το Κυπριακό.

ρουσία των δύο κυριών έδωσε την αίσθηση πως το κόμμα επιχειρεί rebranding που να θυμίζει ευρωπαϊκά κινήματα Πρασίνων. Το ερώτημα είναι αν σε αυτό ακολουθεί και η ηγεσία, ή αν οι Πράσινοι ακολουθούν την πεπατημένη άλλων κομμάτων που συχνά επικρίνονται όπως ο ΔΗΣΥ, για την πολυφωνία. Θα πρέπει να εξηγήσουν για παράδειγμα ποια είναι η ακριβής θέση στο Κυπριακό, καθώς με την εν λόγω θέση περί επιστροφής όλων των προσφύγων στα σπίτια τους, το θολό της μορφής λύσης που θέλουν και της άρνησης για πενταμερή, θα πάνε για εκλογές τον Μάιο.

Ήδη, πάντως, ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου έχει ξεκαθαρίσει στην «Κ» (σελ. 8) ότι δεν έχουν συζητήσει αλλαγή θέσης στο Κυπριακό. Θα πρέπει να απαντήσουν παράλληλα, πώς γίνεται να μιλούν για κράτος δικαίου και παράλληλα να συνεργάζονται με τους κουρεμένους καταθέτες των οποίων κύριο αίτημα είναι η επιστροφή των κουρεμένων καταθέσεών τους. Τα ονόματα, πάντως, που φιγουράρουν για το ψηφοδέλτιο, αλλά και η απουσία εμπλοκής του κόμματος σε οτιδήποτε συστημικό ενδέχεται να οδηγήσει σε σοβαρή ενίσχυση του τον προσεχή Μάιο και αυτό δεν περνά απαρατήρητο.

Η ατζέντα Μπάιντεν για Ανατ. Μεσόγειο

Οι νέες διπλωματικές ιδέες της αμερικανικής προεδρίας δεικνύουν τον ανταγωνισμό με την Κίνα και θέτουν νέες προτεραιότητες

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Όταν ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν, έδωσε στη δημοσιότητα το όνομα του νέου υποψήφιου αρχηγού της CIA, η προσοχή των Αμερικανών αναλυτών και ξένων πρωτευσών στράφηκε στο εντυπωσιακό βιογραφικό σημείωμα του καριερίστα διπλωμάτη Ουίλιαμ Τ. Μπερνς. Σε περίπτωση που εγκριθεί ο διορισμός του, ο κ. Μπερνς θα αντικαταστήσει τη νυν διευθύντρια της CIA, Τζίνα Χάσελ, η οποία υπηρέτησε για περισσότερες από τρεις δεκαετίες πριν γίνει η πρώτη γυναίκα που ηγείται της υπηρεσίας κατασκοπείας των ΗΠΑ από το 2018.

Ο κ. Μπερνς ετοιμάζεται να αναλάβει τα νήια της CIA στηρίζομενος σε μια λαμπρή πορεία στο αμερικανικό διπλωματικό σώμα. Ο Αμερικανός διπλωμάτης που μιλά ρωσικά, αραβικά και γαλλικά, έχει σπουδές στην Ιστορία και στις Διεθνείς Σχέσεις. Το 1994 το όνομά του συμπεριλήφθηκε στη λίστα του περιοδικού «Time Magazine» με τίτλο «Οι 50 πιο υποσχόμενοι Αμερικανοί ηγέτες κάτω των 40 ετών». Στην πορεία, ο κ. Μπερνς υπηρέτησε σε διάφορα νευραλγικά πόστα της αμερικανικής διπλωματίας, τα οποία αφορούν την Άπω Ανατολή, τη Ρωσία και τη Μέση Ανατολή. Ο κ. Μπερνς συνεργάστηκε τόσο με τους δημοκρατικές όσο και με τις ρεπουμπλικανικές ηγεσίες και την περίοδο του 2008-2011 υπήρξε υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ.

Λίγο πριν από την έναρξη της θητείας του στην CIA, με μια δημοσία παρέμβαση-ανάλυση που δημοσιεύτηκε στο αμερικανικό κέντρο στρατηγικών μελετών «Carnegie», το οποίο διευθύνει ο ίδιος, μας προέδρασε για την εξωτερική πολιτική που θα ακολουθήσει η νέα αμερικανική κυβέρνηση. Σε γενικές γραμμές, το σκεπτικό του κ. Μπερνς βρίσκεται σε συμφωνία με τα βιογραφικά σημειώματα και το έργο των στενών συνεργατών του νέου προέδρου των ΗΠΑ.

Στην ανάλυσή του με τίτλο «Μια

νέα εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ για το μετα-πανδημικό τοπίο», ο κ. Μπερνς δεν μασάει τα λόγια του και δεν κρύβει τον έντονο προβληματισμό του για την τροπή των εξελίξεων τόσο στο παγκόσμιο σκηνικό όσο και στην αμερικανική εξωτερική πολιτική.

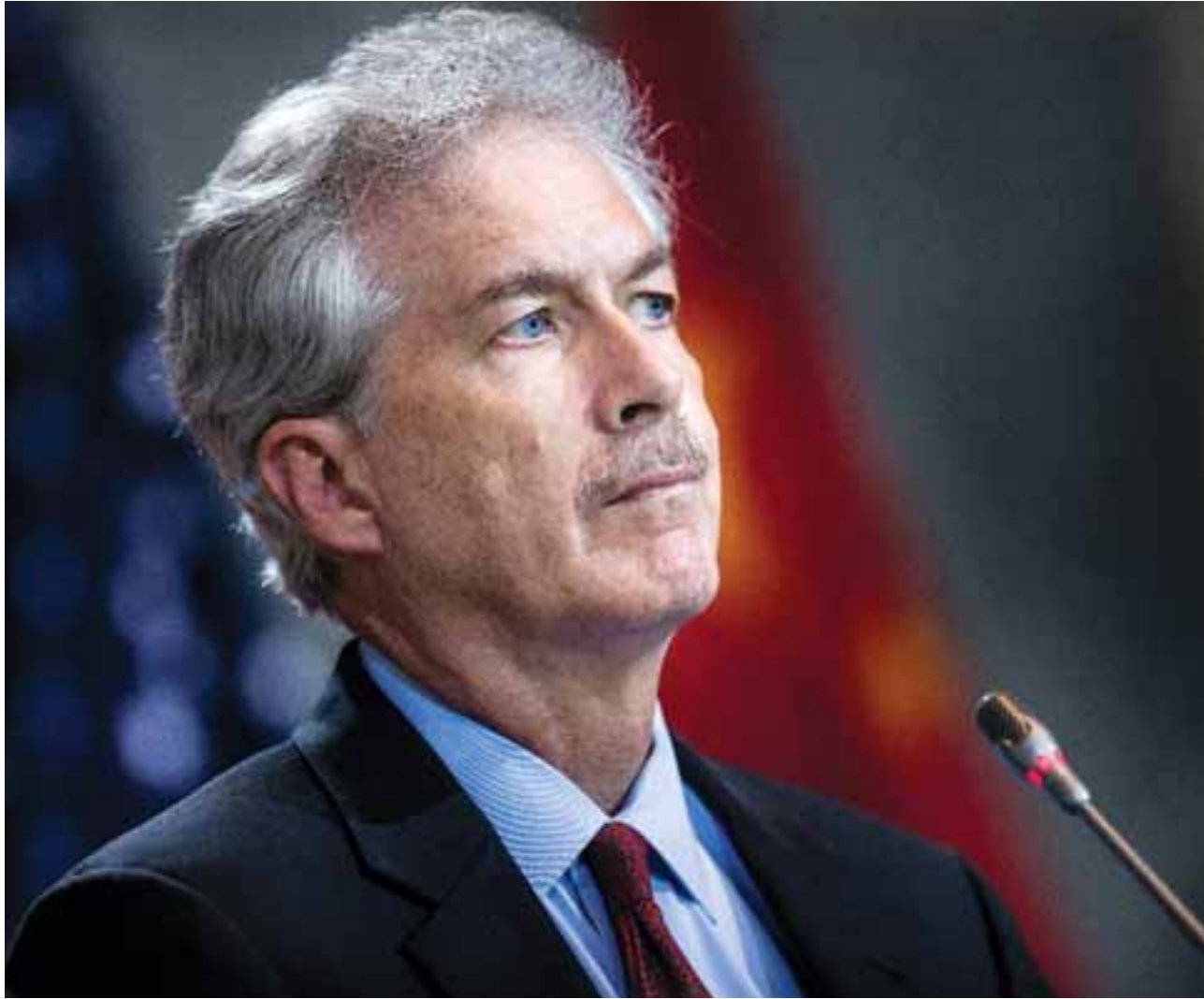
Ο έμπειρος διπλωμάτης τονίζει ότι η κρίση του κορωνοϊού έρχεται να πλήξει συθέμελα τη φιλελεύθερη παγκόσμια τάξη που υποδομήθηκε τον προηγούμενο αιώνα. Ο κ. Μπερνς αναφέρεται στην επικράτηση της αναρχίας στο διεθνές σκηνικό, με τρόπο που η μετά-πανδημική περίοδος μοιάζει όλο και περισσότερο με το διεθνές σκηνικό που προηγήθηκε τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Εκφράζοντας έντονο προβληματισμό για τις συνθήκες που επικρατούν σήμερα στην παγκόσμια σκηνή, ο κ. Μπερνς εστιάζει σε πέντε πεδία. Πρώτον, αναγνωρίζει

Για τον κ. Μπερνς, η πανδημία και οι εξελίξεις του τελευταίου διαστήματος έρχονται να περιπλέξουν τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή και Ανατολική Μεσόγειο.

το γεγονός ότι την τελευταία περίοδο οι ΗΠΑ έχουν χάσει ένα σημαντικό κομμάτι της ισχύος τους.

Ο Αμερικανός διπλωμάτης τονίζει: «Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν μπορούν πλέον να υπογορεύουν γεγονότα όπως κάποτε πιστεύαμε ότι μπορούσαμε. Η κυβέρνηση Τραμπ έχει κάνει περισσότερες ζημιές στις αξίες, την εικόνα και την επιρροή της Αμερικής από οποιαδήποτε άλλη κυβέρνηση. Και το έθνος μας διαφεύγει όλο και περισσότερο πολιτικά, φυλετικά».

Δεύτερο, τη στιγμή που οι ΗΠΑ βυθίζονται σε μεγάλα προβλήματα, η Κίνα, παρά την κρίση της πανδημίας και τα προβλήματα σε διάφορα

Ο κ. Μπερνς εισηγείται τη δημιουργία ενός δικτύου συμμαχιών και συνεργασιών, στο οποίο θα πρωταγωνιστούν οι ΗΠΑ. Αυτό το δίκτυο θα στηριχθεί πάνω σε σειρά κοινών αρχών και στόχων των ΗΠΑ και των συμμαχικών δυνάμεων.

μέτωπα όπως λ.χ. αυτό της οικονομίας, πραγματοποιούν βήματα εις βάρος της Ουάσινγκτον και των συμμαχών της. Τρίτο, το παράδειγμα της Κίνας ακολουθεί και η Ρωσία του Βλαντίμιρ Πούτιν. Παρά τα προβλήματα στη ρωσική οικονομία και την πτώση της τιμής του πετρελαίου, ο Ρώσος πρόεδρος «εξακολουθεί να βλέπει πολλές ευκαιρίες για να διαταράξει και να ανατρέψει τις αντιπαλές χώρες – το είδος των τακτικών που μπορούν να βοηθήσουν μια παρακμάζουσα δύναμη να διατηρήσει το καθεστώς της». Τέταρτο, η Ε.Ε. από τη μία βυθίζεται και αυτή στα δικά της εσωτερικά προβλήματα και από την άλλη «στριμώχνεται»

ανάμεσα στην Κίνα, τη Ρωσία και στις ΗΠΑ που το τελευταίο διάστημα δεν ακολουθούν ορθή εξωτερική πολιτική.

Τέλος, στο σκεπτικό του υποψήφιου αρχηγού της CIA ξεχωρίζει και ένα άλλο πεδίο προβληματισμού, το οποίο αφορά την Κύπρο και την ευρύτερη περιοχή της. Για τον κ. Μπερνς, η πανδημία και οι εξελίξεις του τελευταίου διαστήματος έρχονται να περιπλέξουν τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή και Ανατολική Μεσόγειο. Σκληροπυρηνικοί σε Ουάσινγκτον και Τεχεράνη οδηγούν σε οριακό σημείο τις εξελίξεις τη στιγμή που στην Παλαιστίνη λιγοστεύουν οι ελπίδες για λύση του

προβλήματος με βάση τη φόρμουλα των δύο κρατών.

Δίκτυο συμμαχιών

Ποια στρατηγική καλείται να ακολουθήσει το επόμενο διάστημα η Ουάσινγκτον για την ορθή αντιμετώπιση όλων των προαναφερόμενων προβλημάτων; Για τον Μπερνς απέναντι στα προαναφερόμενα ανοικτά μέτωπα, οι ΗΠΑ έχουν τρεις επιλογές. Πρώτον, θα μπορούσαν να ακολουθήσουν τη γραμμή της προηγούμενης αμερικανικής ηγεσίας και να αποσυρθούν από διάφορα πεδία αντιπαράθεσης. Δεύτερον, θα μπορούσαν να καταλήξουν στο άλλο άκρο και να τρέ-

ξουν πίσω από επιθετικές πολιτικές. Τέλος, θα μπορούσε να αναζητηθεί μια ενδιάμεση οδός. Ο κ. Μπερνς τάσσεται υπέρ της τελευταίας επιλογής. Και αυτό διότι, από τη δική του οπτική γωνία, οι πρώτες δύο πολιτικές, λίγο ή πολύ στην πράξη έχουν αποδειχθεί ότι δεν αποδίδουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Ποια είναι, λοιπόν, η εναλλακτική στρατηγική, την οποία εισηγείται ο κ. Μπερνς; Ο καριερίστας διπλωμάτης τοποθετεί στην καρδιά αυτής της στρατηγικής τα συμφέροντα της αμερικανικής μεσοίας τάξης. Παράλληλα με το εγχείρημα της ενίσχυσης της στο εσωτερικό των ΗΠΑ, της επούλωσης των πληγών της πανδημίας, υπάρχει σειρά ζητημάτων εξωτερικής πολιτικής που επιπράζουν άμεσα τα συμφέροντα της αμερικανικής μεσοίας τάξης. Η Κίνα λ.χ. αποτελεί μια μεγάλη, πολυδιάστατη πρόκληση για την Ουάσινγκτον. Την ίδια στιγμή, οι ΗΠΑ καλούνται να διαχειριστούν ζητήματα όπως λ.χ. την κλιματική αλλαγή, την παγκόσμια ανασφάλεια υγείας, τον πολλαπλασιασμό όπλων μαζικής καταστροφής και την επανόρθωση στην τεχνολογία.

Για την ορθή διαχείριση όλων των προαναφερόμενων εγχειρημάτων, ο κ. Μπερνς φέρνει στο προσκήνιο μια πρόταση, η οποία αφορά άμεσα την Κύπρο, την Ελλάδα και τις ξένες πρωτεύουσες που αναμένουν με μεγάλο ενδιαφέρον την εξωτερική πολιτική της νέας αμερικανικής ηγεσίας. Ο κ. Μπερνς εισηγείται τη δημιουργία ενός δικτύου συμμαχιών και συνεργασιών, στο οποίο θα πρωταγωνιστούν οι ΗΠΑ. Αυτό το δίκτυο θα στηριχθεί πάνω σε σειρά κοινών αρχών και στόχων των ΗΠΑ και των συμμαχικών δυνάμεων. Σε γενικές γραμμές η λογική του έμπειρου διπλωμάτη είναι απλή: Εφόσον οι ΗΠΑ πλέον δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν μεγάλες προκλήσεις όπως λ.χ. η Κίνα από μόνες τους, θα μπορούσαν να «περικυκλώσουν» και να ελέγξουν τις προκλήσεις μέσα από τη συνεργασία των ΗΠΑ με διάφορες υποστηρικτικές δυνάμεις.

ΑΡΘΡΟ / Της ΠΕΝΑΣ ΓΙΑΒΑΣΗ

Και τώρα που τις ακούσαμε τι;

Τις ακούσαμε. Αισθανθήκαμε δέος και περηφάνια για όλα αυτά που τόλμησαν να πουν. Μα και οργή για όλα αυτά τα φρικιαστικά που έζησαν. Είναι όμως κανείς εκεί έξω που αισθάνθηκε έκπληξη; Ασφαλώς και όχι. Γιατί ζούμε σε μια κοινωνία που γνωρίζει ότι αυτά συμβαίνουν, μα επιλέγει την προσφιλή της μέθοδο, να τα κρύβει κάτω από το χαλί. As μην ξεχνάμε ότι η ολυμπιονίκης μας Άντριτ Ελευθερίου προέβη, δημόσια μάλιστα, σε δύο καταγγελίες κατά το παρελθόν για τη σεξουαλική κακοποίηση που υπέστη αλλά καμία αρμόδια αρχή δεν κινητοποιήθηκε.

Φυσικά, να σημειώσω ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικά βήματα πρόόδου στα θέματα καταπολέμησης της σεξουαλικής κακοποίησης και προαγωγής της ισότητας των φύλων στην Κύπρο. Κυρώσαμε τη σύμβαση της Κωνσταντινούπολης το 2017, αν και ακόμη δεν εφαρμόστηκε, λειτούργησε το Σπίτι της Γυναίκας, κατατέθηκαν αρκετές προτάσεις νόμου

που ενισχύουν τη θέση της γυναίκας και οι οποίες προήλθαν ως επί το πλείστον από βουλευτρίες.

Είναι, όμως, αυτά αρκετά; Ασφαλώς και όχι. Φτάνει να θυμηθούμε τι συνέβη πριν από δύο μόλις χρόνια, με τις δολοφονίες των εφτά γυναικών από τον Μεταξά, με σειρά άλλων γυναικοκτονιών που ακολούθησαν, με τον διασυρμό που υπέστη η 19χρονη Βρετανίδα που κατήγγειλε τον βιασμό της στην Αγία Νάπα. Δυστυχώς, ο κατάλογος δεν έχει τελειωμό. Μα το βασικό χαρακτηριστικό των περισσότερων αυτών θλιβερών γεγονότων είναι ότι οι αρμόδιες αρχές γνώριζαν τα προβλήματα και τους κινδύνους που διέτρεχαν αυτές οι γυναίκες, αλλά δεν έδρασαν έγκαιρα και κατάλληλα.

Συνεπώς, δεν μπορούμε να αρκεστούμε στο σύνθημα «Σπάστε τη σιωπή σας» για τα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, αλλά οφείλουμε να παλέψουμε ώστε η Πολιτεία να παρέχει τις δομές εκείνες που να ενθαρρύνουν αφενός τις γυναίκες να μιλήσουν αλλά αφετέ-

Είναι εδώ που καλείται το Υπουργείο Παιδείας να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο στον αγώνα που γίνεται για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας και την εξάλειψη των έμφυλων διακρίσεων.

ρου και κυρίως να είναι εκεί, δίπλα τους, για τις στήριξουν στα επόμενα τους βήματα. Και πρέπει να αρχίσουμε από τα βασικά:

1) Οι αρμόδιες υπηρεσίες να στελεχωθούν με κατάλληλο/εκπαιδευμένο προσωπικό ώστε να γίνεται έγκαιρη και σωστή διάγνωση των περιστατικών αλλά κυρίως να γίνεται ορθή προστασία και ψυχολογική στήριξη των θυμάτων.

2) Να υπάρχουν και κυρίως να εφαρμόζονται πρωτόκολλα στις περιπτώσεις αντιμετώπισης των θυ-

μάτων σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας.

3) Να υπάρχει θεσμοθετημένος συντονισμός των υπηρεσιών που αναλαμβάνουν αυτά τα περιστατικά.

4) Να δημιουργηθούν δομές υποστήριξης και προστασίας του θύματος κατά τις διαδικασίες διερεύνησης ενός καταγγελλόμενου βιασμού.

5) Να ολοκληρωθεί το νομοσχέδιο για ποινικοποίηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών.

6) Να ψηφιστεί επιτελούς το νομοσχέδιο για ποινικοποίηση της παρενοχλητικής παρακολούθησης και της παρενόχλησης που εκκρεμεί από το 2017.

Όμως, το σημαντικότερο κατ'εμένα είναι η αλλαγή κουλτούρας. Είναι η μετάβαση από την πατριαρχική κοινωνία στην κοινωνία της ισότητας και των ίσων δικαιωμάτων. Και τούτο μπορεί να επιτευχθεί μέσω της Παιδείας, ώστε να οικοδομήσουμε ένα καλύτερο αύριο. Είναι εδώ που καλείται το Υπουργείο Παιδείας να διαδραματίσει μεγαλύτερο

ρόλο στον αγώνα που γίνεται για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας και την εξάλειψη των έμφυλων διακρίσεων. Επιβάλλεται να διδάσκεται από την προδημοτική μέχρι και την τελευταία βαθμίδα του Λυκείου το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, συστηματικά και από εκπαιδευμένους παιδαγωγούς. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά θα μάθουν να υπερασπίζονται τον εαυτό τους από τις απειλές, αλλά και να ενεργοποιούνται, όταν βλέπουν μια παραβίαση στο περιβάλλον τους. Ταυτόχρονα, οι σχολικές μονάδες με τις δράσεις τους, πρέπει να δίνουν βιώματα ίσως μεταχειριστούν και ισών ευκαιριών ανδρών και γυναικών που να ανατρέπουν τα λανθασμένα κοινωνικά στερεότυπα. Μόνο έτσι θα δημιουργήσουμε μια νέα γενιά πολιτών που θα συμπεριφέρονται με αλληλοσεβασμό στους συνανθρώπους τους και θα οικοδομούν υγιείς σχέσεις.

Είναι προφανές πως πρέπει ακόμα να γίνουν πολλά για να μπορούμε να μιλούμε για καταπολέμηση της

σεξουαλικής βίας και για πραγματική ισότητα. Ιδέες και προτάσεις έχουν καταγραφεί πάρα πολλές, τόσο στην Κύπρο όσο και σε διεθνή φόρα και συνέδρια. Αυτό που τώρα χρειάζεται είναι η πολιτική βούληση. Χρειάζεται να αναδείξουμε αυτό το ζήτημα σε εθνικό στόχο. Να χαράξουμε μια εθνική στρατηγική με ιεράρχηση των στόχων, με σαφή χρονοδιαγράμματα υλοποίησης και ασφαλώς με τη διάθεση των απαραίτητων οικονομικών πόρων. Μόνο έτσι οι διακρίσεις θα μετατραπούν σε πράξεις. Σε διαφορετική περίπτωση, δικαιωνίζουμε μια σαθρή κατάσταση.

Υγ. Όταν με ρωτάνε τα δύο μου αγόρια κάτι και τους απαντώ «Όχι», προσθέτω ότι «το Όχι των γυναικών σημαίνει Όχι. Να το έχετε πάντα αυτό κατά νου» και με κοιτάνε απορημένα (είναι μόλις τριών και πέντε ετών). Αλλά από μικροί πρέπει να μαθαίνουν!

Η κ. Ρένα Γιαβάση είναι Πρόεδρος της Συμμαχίας Γυναικών.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Η λίστα διασυρμού έχει όνομα - πρόσωπο και ηθικούς αυτουργούς

Τα φαντάσματα

Μια μέρα πριν αποχωρήσει από το πόστο του κεντρικού τραπεζίτη (10 Απριλίου 2019), η Χρυστάλλα Γιωρκάτζη φρόντισε να «δηλητηριάσει» τον πολιτικό και κοινωνικό βίο του τόπου, με τη λίστα που φέρει το επώνυμό της. Η δημοσιοποίηση της τελευταίας πράξης της, στην Αγία Παρασκευή, απλώς επιβεβαίωσε πως η λίστα της, το μόνο που εξυπηρέτησε ήταν το εγώ της, και ικανοποίησε την εμπάθειά της, απέναντι σε οτιδήποτε δεν την αποδεχόταν. Η λίστα Γιωρκάτζη ξεφτίλισε το πολιτικό σύστημα του τόπου, που την ανέβασε στα υψηλότερα και σημαντικότερα πόστα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Καθρέφτης του ίδιου συστήματος, η συντάκτρια της λίστας χρησιμοποίησε την εξουσία του πόστου της, για να αυξήσει την επιρροή της και να τιμωρήσει όσους τολμούσαν να της αντιμιλήσουν. Ως δική της τιμωρία, το επώνυμό της θα παραμείνει στην πολιτική ιστορία της Κύπρου, ως ένα μελανό στίγμα.

● ● ● ●

Και νεκρούς...

Η δημοσιοποίηση της λίστας δεν μπορεί να θεωρηθεί η αυλαία, σε ένα ζήτημα που ταλάνισε τον δημόσιο βίο για σχεδόν δυο χρόνια. Η τέως διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας θα κληθεί να δώσει λόγο για τα ονόματα που συμπεριέλαβε στη λίστα της, που αφορούσε Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα. Όχι μία αλλά 168 μετρημένες φορές, αναφέρεται σε στέλεχος εταιρείας πώλησης αυτοκινήτων. Έχει συμπεριλάβει τον κάθε πικραμένο που χρωστούσε 20 και 30 ευρώ. Φυσικά πρόσωπα που η μόνη σχέση τους, με την πολιτική εντοπίζεται κάθε πέντε χρόνια που ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα. Η κ. Γιωρκάτζη πρέπει να τοποθετηθεί: Ισχύουν ναι ή όχι οι πληροφορίες ότι μία τράπεζα αρνείται πως έδωσε στοιχεία για φυσικά πρόσωπα ή εταιρείες που φιγουράρουν στη λίστα της; Γιατί εάν έχουν βάση κ. Χρυστάλλα, καλομελέτα και έρχεται.

● ● ● ●

Ένα απογοητευτικό διάγγελμα

Ο Πρόεδρος προέδρασε εδώ και μέρες ότι θα έκανε διάγγελμα με στόχο την εξαγγελία μέτρων κατά της διαφθοράς. Ήταν όμως ένα διάγγελμα κατώτερο των περιστάσεων. Και αυτό γιατί προκάλεσε περισσότερες αντιδράσεις παρά να κλείσει στόματα. Ένας πρόεδρος οφείλει να ενώνει και όχι να χάνει τη ψυχραιμία του καταγγέλλοντας πρόσωπα, κόμματα και βουλή για τις διαστάσεις που παίρνει επί προ-

Η εργαλειοποίηση του πολιτικού εκβιασμού. Ο εύστοχος τίτλος από την ηλεκτρονική «Κ» που περιγράφει με τρεις λέξεις το καθεστώς ομπρίας ενός πολιτικού συστήματος και μιας κοινωνίας από ένα ανεξάρτητο κατ' άλλα θεσμικό αξιωματούχο που κάποιιο του παρέδωσαν το πηδάλιο δύο καίριων υπηρεσιών.

εδρίας του το κεφάλαιο που λέγεται διαφθορά.

● ● ● ●

Αναζητώντας επικοινωνιολόγο

Το ύφος, το κείμενο αλλά και ο τρόπος που πολιτεύεται πλέον ο Πρόεδρος κάνουν πολλούς στην Πινδάρου και το Προεδρικό να αναζητούν επειγόντως επικοινωνιολόγο. Κάποιον που θα μπορέσει να σώσει ό,τι περσιώζεται, καθώς ο δρόμος φαίνεται μακρύς μέχρι το 2023 και οι πιο πολλοί στο Υπουργικό παρουσιάζονται κουρασμένα παλληκάρια. Και τώρα που λέμε για παλληκάρια, θυμηθήκαμε πως υπάρχει και υφυπουργός Ναυτιλίας. Η μόνη παρέμβασή του που συζητήθηκε κατά κόρον, ήταν να επικροτήσει το διάγγελμα του Προέδρου. Την ίδια ώρα μάλιστα, που παλιές πολιτικές καρβάνες, τηρούσαν σιγήν ιχθύος.

● ● ● ●

Εναν Σκέττο στο ΑΚΕΛ

Αναμένεται να ζήσουν μεγάλες στιγμές στην Εζεκία Παπαϊωάννου μετά την απόφασή τους να βάλουν στο ψηφοδέλτιο τον αθλητικογράφο Ρολάνδο Σκέττο. Ο Σκέττος αποφάσισε πως πρέπει να εκλεγεί και όπως όλα δείχνουν αγνοεί κώδικες, κανόνες και ζητήματα παραγοντισμού που θέτει το κόμμα. Όχι μόνο έχει στείλει σε όλα τα μέλη του κόμματος μήνυμα στήριξης στις επικείμενες εκλογές, κίνηση απαγορευτική για τα κόκκινα ήθη, αλλά προκάλεσε και ένα αχρείαστο χάος, ότι το ΡΙΚ, έβαλε λουκέτο στην εκπομπή του. Κάτι βεβαίως που δεν ισχύει...

● ● ● ●

Απειλές Οδυσσέας

Σε πιο άλλο συντεταγμένο κράτος, πολίτης του και μάλιστα ανεξάρτητος θεσμικός αξιωματούχος, απειλεί δημόσια μια Ερευνητική Επιτροπή πως εάν δεν ικανοποιήσει τα καπρί-

σια του για αυτοπροβολή, θα αυτοϊκανοποιηθεί δίνοντας ο ίδιος στη δημοσιότητα τα όσα κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής; Το πιστεύετε, δεν το πιστεύετε το έπραξε ο προστάτης των απανταχού αδύναμων και αδικημένων, γενικός ελεγκτής Οδυσσέας Μιχαηλίδης. Βλέπετε ζήτηψε τη δημοσιότητα που απήλαυσαν οι τέως υπουργοί Εσωτερικών, οι καταθέσεις των οποίων δόθηκαν στη δημοσιότητα από την Επιτροπή. Ανέμενε μπας και ο Νικολάτος δεσθεί να το πράξει και όταν είδε και αποείδε, πως το λογοτεχνικό του πόνημα με παραπομπές σε αρχαία ρητά θα παραμείνει στην αφάνεια, έχασε τους καλούς του τρόπους. Έχει καιρό που έχει χαθεί από το γυαλί και το μικρόφωνο και τον πιάσανε τα στερπητικά του σύνδρομα αυτοπροβολής. Προβλέπω πως τη νύφη θα την πληρώσει το πρωτοπαλικάρό του, διαχειριστής της ομάδας στήριξης του, σε κοινωνικά δίκτυα. Όπως με το λιοντάρι και το λαγό στο γνωστό ανέκδοτο.

● ● ● ●

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β΄

Ο προκαθήμενος της Εκκλησίας της Κύπρου, ο οποίος αν και δεν είπε τίποτα το καινούργιο στην Ερευνητική Επιτροπή, κατάφερε για ακόμη μία φορά να τραβήξει το δημόσιο ενδιαφέρον, εκθέτοντας μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα για δεύτερη φορά τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, με το αμύμητο : «Είπα στον Αναστασιάδη να σταματήσουμε να κλέβουμε - Βάζω και τον εαυτό μου μέσα».

Απόλαυση

Η κατάθεση του αρχιεπισκόπου Κύπρου στην Ερευνητική Επιτροπή, για όσους την παρακολούθησαν, ήταν απόλαυση. Δεν ξέρω αν φώτισε περισσότερο τα τέσσερα μέλη της Επιτροπής για τις πολιτογραφίες, αυτό που γνωρίζω είναι πως ενημερώθηκαν από πρώτο χέρι για τις εξελίξεις στο Κυπριακό, το φιλανθρωπικό έργο της Εκκλησίας και ιστορίες από τα παλιά. Πώς έγινε αυτό; Μόνο ο μακαριότατος μπορεί να απαντήσει. Εκεί όμως που άφησε άφωνα τα τέσσερα μέλη, ήταν όταν άρχισε να πλέκει το εγκώμιο του μακαρίτη Μιχαήλ Λεπτού κάνοντας μια περιτεχνή γέφυρα της σκέψης και του λόγου του, για τις πολιτογραφίες και την προσφορά του Κερυνειώτη επιχειρηματία στην Πάφο. Πάντως, η φιλοξενία της Επιτροπής στην Αρχιεπισκοπή ήταν πέρα από εγκάρδια και με τα απαραίτητα κεραστικά, ταχινόπιτα και χυμός, για όλους τους παρευρισκόμενους.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η Έμιλυ, η Επιτροπή, η τελεία και η παύλα

Με μεγάλη αγωνία

Μια νέα εντυπωσιακή εμφάνιση αναμένεται να κάνει ο πρόεδρος αυτή την εβδομάδα, η οποία το δίχως άλλο θα συζητηθεί πολύ. Την Τρίτη θα εμφανιστεί ενώπιον την Ερευνητικής Επιτροπής για τις πολιτογραφίες. Πρόκειται για ένα ραντεβού που πολλοί το περιμένουν με μεγάλη αγωνία. «Όχι μόνο για όσα θα πει ο πρόεδρος και για όσα θα του 'φύγουν' αλλά και για όσα θα ερωτηθεί. Θα κριθούν πολύ και οι ερωτήσεις», έλεγε προχθές στέλεχος μεγάλου κόμματος της αντιπολίτευσης.

Δεν είμαστε όλοι οι ίδιοι;

Μια ξεκάθαρη τάση καταγράφηκε χθες τόσο κατά την κωμικοτραγική διαδικασία της συζήτησης για τη Λίστα της διοικήτριας Γιωρκάτζη όσο και όσα ακολούθησαν το γλαφυρό διάγγελμα Αναστασιάδη. Μια τάση που άρχισε εβδομάδες πριν αλλά κορυφώθηκε χθες και αφορά την έντονη προσπάθεια όλων των πολιτικών χώρων να μας πείσουν ότι «δεν είμαστε όλοι ίδιοι». Είναι μια φράση που την είπαν και την έγραψαν σχεδόν όλοι οι πολιτικοί αυτές τις ημέρες σε μια... εκρηκτική στήριξη της πολυμορφίας και της ιδιαιτερότητας. Ακούγοντας τους πολιτικούς όλων των κομμάτων, ιδιαίτερα τους βουλευτές να επαναλαμβάνουν φορτικά το «δεν είμαστε όλοι ίδιοι» άλλοι γελούν, άλλοι απορούν και κάποιοι διατυπώνουν δύο διαπιστώσεις. Η μία διαπίστωση αφορά το ότι η φράση «δεν είμαστε όλοι οι ίδιοι» ενώνει τελευταία όλους τους πολιτικούς μας, κάθε παράταξης όσο καμία άλλη φράση, όσο κανένα άλλο αίτημα. Ούτε η λύση του Κυ-

Τώρα να δείτε παχυδερμία...

πριακού και το «έξω ο κατοχικός στρατός» δεν ενώνει τόσοους πολιτικούς χώρους όσο το «δεν είμαστε όλοι ίδιοι». Ακόμα και ΑΚΕΛικοί και ΕΛΑΜίτες το ασπάζονται το ίδιο... φανατικά το «δεν είμαστε όλοι ίδιοι». Η δεύτερη διαπίστωση είναι μια απορία που διατυπώνεται όλο και από περισσότερους, ψυχραιμους παρατηρητές της θλιβεράς μας πραγματικότητας, με το ερώτημα:

καλά αφού δεν είναι όλοι οι ίδιοι, τότε ποιοι είναι τελικά οι «ίδιοι»; Ποιοι είναι αυτοί που τα φάγανε και ίσως συνεχίζουν ακόμα να τα τρώνε; Ποια είναι τα λαμόγια που μας έκαναν διεθνώς ρεζίλι, απομυζούν το κράτος και κρύβονται πίσω από τη θέση ισχύος που κατέχουν για να κινούν ως αόρατοι σκηνοθέτες τα νήματα; Γιατί περί αόρατων πρόκει-ται, κανένας δεν τους είδε και δεν

τους εντόπισε ποτέ. Να τους πάρει μια κατάθεση, να τους οδηγήσει στο δικαστήριο και ίσως στη φυλακή. Τελικά αυτοί οι «ίδιοι» είτε ξέρουν πολύ καλά να κρύβονται, είτε είναι αόρατοι, είτε απλά δεν υπάρχουν. Μπορεί όμως να είναι μια φανταστική κάστα αλλά ιδιαίτερα χρήσιμη σε όσους τους επικαλούνται, που να εξυπηρετεί πολλοαπλές, πολιτικές ανάγκες. Ιδιαίτερα σε όσους βγαί-

νουν κατά διαστήματα στο κυνήγι τους και την εναγώνια αλλά πάντα αποτυχημένη αναζήτησή τους. Μπας πω ότι τελικά οι αόρατοι «ίδιοι» είναι πιο χρήσιμοι στο σύστημα από αυτούς που καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για να τονίσουν τη διαφορετικότητά τους.

Η ατάκα του γόνι

Είχε κάτι από το παλιό καλό ελληνι-

κό σινεμά η παρουσίαση του προέδρου με την Έμιλυ και τον Σεντώνα για τα μέτρα πάταξης της διαφθοράς. Σε ένα κρίσιμο σημείο που ο Βικέτος ρωτούσε την Έμιλυ κατά πόσο μετά την ακύρωση από το Ανώτατο του εντάλματος έρευνας σε σπίτι πολίτη για τον λογαριασμό-παρωδία στο Twitter, θα πρέπει να αναλάβει την πολιτική ευθύνη και να παραιτηθεί, ο πρόεδρος προέβη σε μία κίνηση γοντείας. Από αυτές που οφείλω να ομολογήσω ότι απουσιάζουν απελπιστικά από τη σύγχρονη εποχή και δη την πολιτική σκηνή της πατρίδας μας. Αφού προέταξε τη δική του παχυδερμία σε αυτά τα θέματα παραδέχθηκε πως δεν αντιδρούν όλοι με τον ίδιο τρόπο και άπλωσε την πολιτική του ομπρέλα γύρω από την ελεγχόμενη υπουργό. «Δεν αναλαμβάνω ως δικηγόρος υπεράσπισης της υπουργού, εξάλλου δεν με χρειάζεται. Εγώ είμαι πρόεδρος, εγώ τη διόρισα και της έχω απόλυτη εμπιστοσύνη. Δεν τίθεται θέμα ανάληψης ευθυνών. Απλούστατα, τελεία και παύλα», είπε και καθάρισε, θυμίζοντας ταυτόχρονα τους Φούντα, τον Κούρκουλο, τον Παπαμικαήλ και τον Αλεξανδράκη σε ένα. «Εγώ τη διόρισα, της έχω απόλυτη εμπιστοσύνη και μιλάω εκ μέρους της. Τελεία και παύλα» θα μπορούσε να είναι η νέα, βελτιωμένη και πιο ακριβής έκδοση της ατάκας.

ΚΟΝΙΖ: Αληθεύει ότι στο πριγκιπάτο σημειώθηκε νέο, έντονο αλλά συγκαλυμμένο επεισόδιο μεταξύ δύο συγκεκριμένων στελεχών που αν μπορούσαν ούτε καλημέρα δεν θα έλεγαν;

Πόσο επιρρεπείς είμαστε;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Από το διάγγελμα του προέδρου της Δημοκρατίας θα σταθώ, επί του παρόντος, σε ένα μόνο σημείο. Στο θέμα της χειραγώγησης της κοινής γνώμης. Και όχι για να εξετάσω κατά πόσο όσα καταλογίζονται στην κυβέρνηση είναι αποτέλεσμα χειραγώγησης, ούτε και για να υιοθετήσω την θέση του προέδρου, ότι αυτή οδήγησε στη μεγιστοποίηση του προβλήματος της διαφθοράς. Αλλά για να θέσω ένα ερώτημα το οποίο ενδεχομένως θα γεννήσει έναν προβληματισμό πιο γόνιμο, από την όποια άγονη αντιπαράθεση—ως παρενέργεια του διαγέλματος—μεταξύ των κομματικών. Το ερώτημα στρέφεται προς εμάς τους πολίτες και αφορά στο κατά πόσο όντως έχουμε φέρει τον εαυτό μας στο σημείο να είμαστε επιρρεπείς σε μια ενδεχόμενη χειραγώγηση. Και για να μη σπεύσετε να με θέσετε στο στόχαστρο, ακολουθώντας τη στείρα λογική του μαύρου και του άσπρου, ξεκαθαρίζω ότι ο προβληματισμός είναι πολύ πιο ευρύς από τα στενά πλαίσια της παρούσας «διαμάχης» και εκτείνεται στο κατά πόσο είμαστε πραγματικά ικανοί να διακρίνουμε—εν καιρώ βασιλείας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και ταυτόχρονης έκπτωσης αξιών—τα σημεία της όποιας χειραφέτησης, ώστε να μπορούσαμε να στοχεύσουμε όντως στην ανατροπή ενός χρεωκοπημένου πολιτικού τρόπου σκέψης και όχι απλά προσώπων.

Διότι, αν πράγματι συνειδητοποιούμε την κατάντια της πολιτικής μας ζωής, τότε οφείλουμε να διατηρήσουμε έναν γόνιμο προβληματισμό, ο οποίος θα αντισταθεί στην όποια προσπάθεια χειραγώγησης και θα απαιτήσει την αλλαγή πολιτικής νοοτροπίας και ήθους, προκειμένου η επόμενη ψήφος εμπιστοσύνης μας να μη χαριστεί σε κάποιο Μανωλιό που έβαλε τα ρούχα του αλλιώς. Για να το θέσω πιο απλά και παίζοντας τον ρόλο του δικηγόρου του διαβόλου ερωτώ: Αν όντως υπήρξε έστω και η ελάχιστη προσπάθεια χειραγώγησης, η οποία οδήγησε, όχι στη μεγιστοποίηση του προβλήματος της διαφθοράς, αλλά στον περιορισμό της διαφθοράς μόνο στους κόλπους της κυβέρνησης και όχι και στο «βαθύ κράτος» και των κομμάτων, θα ήμασταν σε θέση να το αντιληφθούμε; Είμαστε σίγουροι ότι η κριτική μας σκέψη εκτείνεται στη μεγάλη εικόνα ή μήπως έχουμε αγκαλιάσει το δέντρο με την πλάνη πως είναι άσπονδος σημασίας το δάσος; Έχουμε διερωτηθεί πόσο «αγαθές» είναι οι προθέσεις των υπόλοιπων πρωταγωνιστών της πολιτικής και πόσο καθαρά τα κίνητρά τους; Τα αντιμετωπίζουμε με σκεπτικισμό, αμφισβήτηση και ιστορική συνείδηση;

Έχουμε επίγνωση ότι μέσα στην κατάντια της πολιτικής ζωής εμπεριέχεται και η υποχθόνια εκμετάλλευση της όποιας παθογένειας από τους εκάστοτε κυνηγούς της εξουσίας προκειμένου να ξεπλυθούν ανώδυνα και οι δικές τους αμαρτίες; Θέτουμε τα σωστά ερωτήματα ή απλώς ψάχνουμε τυφλά για απαντήσεις; Πόσο αβίαστα υιοθετούμε την ψιθυρολογία χωρίς να γνοιάζομαστε για στοιχεία; Επιδιώκουμε να ανικνεύσουμε κίνητρα έχοντας κατά νου το who is who πριν ενστερνιστούμε θέσεις ή αντιθέσεις; Εξυπηρετούμε με τον τρόπο που αντιδρούμε τις κομματικές σκοπιμότητες, οι οποίες ανέκαθεν ήταν κατώτερες του δημόσιου συμφέροντος ακριβώς διότι ήταν και παραμένουν σκοπιμότητες; Αντιλαμβάνομαστε την εκμετάλλευση που ενδεχομένως τυγχάνει η αγανάκτησή μας από τους επιτήδειους της πολιτικής σκηνής; Αντιλαμβανόμαστε ότι οι πλείστοι σημερινοί πρωταγωνιστές της πολιτικής σκηνής είναι αυτοί του είδους οι επιτήδριοι; Έχουμε επίγνωση ότι η έλλειψη ψυχραιμίας σκέψης μας καθιστά επιρρεπείς στον ύπουλο λαϊκισμό; Αντιλαμβανόμαστε πως έχουμε καθήκον σ' αυτή την κρίσιμη καμπή να κοιτάμε μέσα από ένα ευρυγώνιο φακό; Έχουμε συνείδηση ότι για τους πολίτες μας είναι πιο βολικό να στενέψουμε ακόμη περισσότερο το βλέμμα μας και όχι να το διευρύνουμε; Είμαστε σε αυτή την θέση ή είμαστε επιρρεπείς στην χειραγώγηση; Ερωτήματα που οφείλουμε να θέσουμε στον εαυτό μας αν πράγματι προσδοκούμε σε μια ριζική αλλαγή, έχοντας επίγνωση πόσο μεγάλα είναι τα πλοκάμια της διαφθοράς. Αλλιώς γινόμαστε εξίσου επικίνδυνοι με αυτούς που θεωρούμε επικίνδυνους, εφόσον παραμένουμε έτοιμοι να παραδώσουμε τη χώρα στον επόμενο... Μανωλιό.

Και αυτό που πλέον προέχει είναι η δική μας ουσιαστική αλλαγή αν όντως εκείνο που επιδιώκουμε είναι μια επόμενη μέρα απαλλαγμένη μια και καλή από όλους τους... Μανωλίου.

elenixenou11@gmail.com

Εργαζόμενος στο επιχειρηματικό κέντρο Shinjuku του Τόκιου κάνει διάλειμμα. Σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία η ανεργία στην Ιαπωνία ανέβηκε στο 2,8% το 2020.

Ο ιδεαλισμός της νιότης τους

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Υπάρχουν δύο ειδών στοχαστές έγγραφε ο Νίκος Δήμου: Αυτοί που στέκονται συνέχεια έκπληκτοι μπροστά στο θέαμα του κόσμου. «Το βλέπουν, το ζουν το παρακολουθούν. Προσπαθούν—όσο και όπως μπορούν να το καταλάβουν. Κι αν η προσπάθεια δεν τελεσφορήσει δεν παραιτούνται—ούτε παρασπονδούν! Είναι οι φιλόσοφοι που σέβονται τον κόσμο. Είναι οι στοχαστές που υπηρετούν την αλήθεια». Αντίθετα, συνέχιζε, «υπάρχουν άλλοι που πριν καλά-καλά ατενίσουν τον κόσμο έχουν ήδη προαποφασίσει την τύχη του. Γι' αυτούς ο κόσμος δεν είναι αυθύπαρκτος και αυτόνομος—είναι το πεδίο της θεωρίας τους, το αντικείμενο της δουλειάς τους, το χωράφι και το αμπέλι τους. Είναι οι φιλόσοφοι». Οι πρώτοι είναι οι απορούντες και οι δεύτεροι οι γνωρίζοντες. Διαχρονικά μία πλειοψηφία θαυμάζει τους γνωρίζοντες και περιφρονεί τους απορούντες, γιατί οι ερωτήσεις τους ενοχλούσαν τους άρχοντες. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο, η ιστορία του πολιτισμού, όπως σημειώνει ο Δήμου, άφησε πολλούς απ' έξω. Το ίδιο θα μπορούσε να λεχθεί και στην πολιτική. Αυτός που μπορεί να κάνει τη διαφορά είναι εκείνος που σέβεται τον κόσμο έστω και αν οι ερωτήσεις του ενοχλούν τους κυβερνώντες. Αυτός που υπηρετεί την αλήθεια στη σωστή χρονική συγκυρία. Θυμάμαι κατά την πρώτη θητεία του Νίκου Αναστασιάδη, τα μακροσκελή ρεπορτάζ για τους 40άρηδες υπουργούς και στενούς του συνεργάτες, οι οποίοι με τις καλές σπουδές τους, τα επαγγελματικά προσόντα τους και κυρίως τη φρόσκα τους ματιά, αποτελούσαν το ατού της διακυβέρνησης Αναστασιάδη. Τα πρόσωπα που θα ανάγκαζαν τον Νίκο Αναστασιάδη να μετατρέψει την Κύπρο σε κανονικό κράτος.

Ο Χάρης Γεωργιάδης είχε στεφθεί ο τσάρος της οικονομίας, το πρόσωπο, το οποίο παραδέχτηκε για την ευστροφία του και την πειθαρχία του, όπως μας έλεγαν, ακόμα και ο δύσκολος Σόιμπλε, ο Κωνσταντίνος Πετρίδης τεχνοκράτης από τις Βρυξέλλες, που έβαζε μπρος τις μεγάλες μεταρρυθμίσεις.

Ο χρόνος όμως υπήρξε αμείλικτος για τον Νίκο Αναστασιάδη εξαιτίας των πολιτικών που ακολούθησε. Δεν είναι μόνο η παραδοχή του αρχιεπισκόπου ότι τον μίλησε για λύση δύο κρατών, είναι και το μεγάλο σκάνδαλο κακοδιαχείρισης των χρυσών διαβατηρίων επί διακυβέρνησής του, που έκανε ρεζίλι διεθνώς τη χώρα μας. Την απαξίωσε στην πιο κρίσιμη συγκυρία: αυτή που αναζητούμε

συμμάχους, να μας βοηθήσουν στην εθνική μας επιβίωση.

Ο χρόνος, όμως, είναι αμείλικτος και για τους στενούς του συνεργάτες. Για το τι είπαν, πότε το είπαν και πώς αντέδρασαν όσο το κράτος διασυνρόταν εντός του Υπουργικού Συμβουλίου. Ο Νίκος Αναστασιάδης θα κλείσει σύντομα τον πολιτικό του κύκλο και οι ιστορικοί του μέλλοντος θα κρίνουν αν άφησε πίσω του καμένη γη. Στην καμένη, όμως, γη, ενδεχομένως, να βρεθούν και οι υπουργοί του.

Όμως όσο κι αν παρουςιάζεται τελενταίως ο Νίκος Αναστασιάδης ως ο «διαφθορέας» τους, οι ίδιοι, έχουν ευθύνη για όσα έγιναν όλο αυτό το διάστημα. Ο Χάρης Γεωργιάδης χρειάστηκε έναν Συνεργατισμό, ένα πόρισμα και έναν νέο ρεαλισμό για να δει το άλλοτε ευοίωνο πολιτικό του μέλλον να βρίσκεται λίγο πριν από τον γκρεμό. Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης, που θα μεταρρυθμίζε το κράτος, ανέχτηκε να διαδραματίζεται μπροστά του το μεγαλύτερο σκάνδαλο της διακυβέρνησης Αναστασιάδη. Προτίμησε να κλείσει το στόμα του, την ώρα που έπρεπε να πατήσει πόδι, όταν ο αριθμός των πολιτογραφηθέντων επί δικής του υπουργίας μεγεθυνόταν. Όρεξε να καταγγείλει όσους πίεζαν, είτε από τον στενό οικογενειακό περίγυρο πολιτικών προσώπων να δοθούν πολιτογραφίες σε πρόσωπα είτε άλλα μέλη του Υπουργικού να επωφεληθούν επαγγελματικά από ένα σχέδιο που με την κατάχρησή του, έβλαψε τον τόπο μας. Οι νέοι σαραντάρηδες, λοιπόν, οι οποίοι ομολογούμενως δεν επωφεληθήκαν από το πρόγραμμα, είχαν ένα λόγο παραπάνω να απαιτήσουν να τεθεί ζήτημα σύγκρουσης συμφερόντων εντός του Υπουργικού, όταν σε διάστημα ενός λεπτού εγκρίνονταν σωρηδόν οι αιτήσεις. Το ίδιο όφειλαν να κάνουν όσοι από αυτούς ενδεχομένως άκουσαν τα περί νέων ιδεών σε ιδιωτικές συζητήσεις.

Το να βγαίνει ο ένας μετά τον άλλο εκ των υστέρων να παραδέχεται τη διαφωνία του με το πρόγραμμα, την απόρριψη της λύσης δύο κρατών, το να προσπαθεί ο ένας να φορτώσει ευθύνες του άλλου, ψάχνοντας την υστάτη σωσίβιο διάσωσης μόνο θλίψη προκαλεί. Γιατί εμείς από αυτούς ακριβώς αναμέναμε κάτι καλύτερο. Αν δεν το έκαναν για τον τόπο τους, ας το έκαναν για το δικό τους πολιτικό μέλλον. Τη δική τους διάσωση ή τουλάχιστον από ό,τι απέμεινε από τον ιδεαλισμό της νιότης τους.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ο βασιλιάς είναι γυμνός

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ο Άντερσεν αφηγείται μια ιστορία για έναν βασιλιά που άλλαζε καθημερινά φανταχτερά ενδύματα. Έτσι θάμπωνε τον λαό του κρατώντας τον στο σκοτάδι. Κάποιοι ατίσιδες, επενδύοντας στη ματαιοδοξία του, τον έπεισαν να ντυθεί με ένα σπάνιο τάχα μου ύφασμα που μπορούσαν να δουν μόνο οι έξιπνοι άνθρωποι. Το φόρεσε, λοιπόν, και κυκλοφόρησε ανάμεσα στον λαό του, εισπράττοντας κολακείες, επευφημίες και χειροκροτήματα. Όσπου ένα παιδί φώναξε «ο βασιλιάς είναι γυμνός»! Κι ένας ολόκληρος λαός, που θελοτυφλούσε μπροστά στη γύμνια της εξουσίας, αντίκρισε κατάματα την πραγματικότητα. Έχει αλήθεια καμιά σημασία εάν τόσο καιρό δεν έβλεπαν, επειδή δεν ήθελαν να δουν, αν τους βόλευε να μη βλέπουν ή αν έτρωγαν το κουτόχορτο που τους τάιζαν οι παρatrexάμενοι; Καμία απολύτως, πιστέψτε με. Όταν μια φωνή υψώνεται ανάμεσα στο σιωπηλό πλήθος αυτό που μετράει είναι ότι διαλύεται το νεφέλωμα και ξεπροβάλλει η αλήθεια.

Κάπως έτσι έγινε και με το περιβόητο βίντεο του Al Jazeera. Ήταν σαν να αναστήκωσε κάποιος ξαφνικά την κουρτίνα και ν' αποκαλύφθηκε το κόπο γκρόσο για να τα κονομάνε τα λαμόγια. Και να τα κίνησαν βεβαίως στην υγεία των κορδίδων που τους ανέχτηκαν τόσα χρόνια. Από εκείνο το σημείο και έπειτα δεν υπάρχει κανένας, με εξαίρεση φυσικά όσους φοράνε κομματικές παρωπίδες, που να μην παραδέχεται το ξεγύμνωμα των κυβερνώντων. Ελάτε, όμως, που ενώ θα αναμέναμε πως τίποτε πλέον δεν μπορεί να μας αιφνιδιάσει, η ζωή, όπως πάντα απρόβλεπτη και ανατρεπτική, μας διέψευσε με τον πιο εκκωφαντικό τρόπο; Ο λόγος για την Επιτροπή που διερευνά τις πολιτογραφησίες, η οποία κατάφερε να αφαιρέσει και το τελευταίο φύλλο συκής.

Είναι εντυπωσιακό ότι ενώ τα έχουμε δει και ακούσει όλα (το κλείσιμο του ματιού του Συλλούρη αποτελεί σύμβολο ηθικής κατάπτωσης της πολιτικής στον τόπο), οι καταθέσεις των εμπλεκόμενων ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Πρώτος έσυρε τον χορό ο Χάρης Γεωργιάδης με την άστοχη του προσπάθεια να στοχοποιήσει τον Σωκράτη Χάσκο για να αλιεύσει προφανώς κάποια ψηφάλακια στις επικείμενες βουλευτικές εκλογές. «Δυστυχώς ένα σχέδιο για στήριξη της οικονομίας χρησιμοποιήθηκε από κάποιους με σκοπό το κέρδος» είπε ο άνθρωπος που διεκδικεί το success story της ακολουθίας, αφήνοντάς μας άναυδους με το θράσος του. Ακολούθησε ο Χάσκος με τις αφοπλιστικές περιγραφές για τις εγκρίσεις των πολιτογραφησεων («τικ τικ τζιζι επέρνανν»), όπου ας σημειωθεί κομβικό ρόλο στη διαδικασία είχε η αδελφότεκνη του προέδρου της Δημοκρατίας. Η κατάθεση του αρχιεπισκόπου θύμιζε, φευ! κακής ποιότητας stand up comedy, με κορυφαία ατάκα την παραδοχή ότι είπε στον Αναστασιάδη: «Να κοιτάξεις πρόεδρε την οικονομία, αλλά να σταματήσουμε όλοι να κλέβουμε, βάζω και τον εαυτό μου μέσα».

Αν τα πράγματα δεν ήταν τόσο τραγικά—μίζες, εγκληματίες, μεσάζοντες—θα γελάγαμε. Αλλά δεν γελάμε, γιατί με κάτι τέτοια έπιασε η χώρα πάτο. Όποιος σκεφτεί ότι όλα αυτά είναι υπερβολές ας σκεφτεί ότι από επίσημα χείλη ειπώθηκε στην Επιτροπή για μπροβόλη, ο οποίος άσκησε πιέσεις ώστε να δοθεί διαβατήριο σε ιδιοκτήτη καζίνο στα Κατεχόμενα που εμπλεκόταν σε λαθρεμπόριο! «Είχα δύο επιλογές. Είτε διαφωνείες δημόσιας τζιζι φέφκεις—παρατείσαι, είτε προσπαθείς να σάσεις τα πράγματα και επέλεξε τη δεύτερη επιλογή» κατέθεσε στην Επιτροπή ο Κωνσταντίνος Πετρίδης. Κακώς, κύριε υπουργέ. Κάκιστα. Γιατί αν αυτό το όργιο διαφθοράς και διαπλοκής δεν είναι σοβαρός λόγος για να αφησεί κάποιους την καρέκλα του, αναρωτιέμαι τι μπορεί να είναι. Ο ίδιος άλλωστε παραδέχτηκε πως τον Ιούλιο του 2019 το Υπουργικό Συμβούλιο αρνήθηκε την αυστηροποίηση των κριτηρίων για τις πολιτογραφησεις, την ώρα που άτομα αμφιβόλου ποιότητας προωθούνταν από ισχυρούς μεσάζοντες.

Με όλα αυτά κατά νου παρακολούθησα το διάγγελμα του προέδρου της Δημοκρατίας, ο οποίος αποδείχτηκε και αυτή τη φορά κατώτερος των περιστάσεων, ρίχνοντας τις ευθύνες σε όλους τους άλλους—Βουλή, δημοσιογράφους, γενικό ελεγκτή—ψελλίζοντας κι ένα ανώ μεα culpa. Είναι τραγικό, αλλά ο Νίκος Αναστασιάδης φάνηκε σαν να έχει χάσει την επαφή με τη πραγματικά συμβαίνει εκεί έξω. Ποτέ άλλοτε ο βασιλιάς δεν ήταν τόσο γυμνός.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η εκδίκηση του Συντάγματος

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Όλα εδω πληρώνονται, είτε «βιάζονται» η φύση, είτε «βιάζονται» οι άνθρωποι, είτε «βιάζονται» τα αγία και οι νομθεσίες. Τόσο απλά και τόσο φυσικά. Η ισορροπία του κυπριακού Συντάγματος πολύ σοφά καθιερώθηκε το 1960, από ομάδα συνταγματολόγων από την Ελλάδα, την Τουρκία και τις δύο κοινότητες στην Κύπρο και με νομικό σύμβουλο καθηγητή από την Ελβετία. Η μία κοινότητα θα έλεγε και την άλλη και οι σημαντικές αποφάσεις θα λαμβάνονταν ύστερα από υποχρεωτική διαβούλευση και υποχρεωτικές συζητήσεις. Στο πρότυπο του αμερικανικού Συντάγματος. Μάλιστα, στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν υπάρχει ούτε και μπχανισμός επίλυσης διαφορών, ώστε να αναγκάζονται πρόεδρος, Κογκρέσο και Βουλή να διαβουλευούνται και βρίσκουν συμβιβαστικές λύσεις. Το κυπριακό Σύνταγμα ήταν θεωρητικά ένα τέλειο νομικό κείμενο, μέχρι που ανατράπηκε εκ βάθρων το 1963,

με αφορμή τα 13 σημεία του Μακαρίου, την αποχώρηση των Τουρκοκυπρίων και την τραγική τουρκανταροσία.

Τότε ήταν που ανατράπηκε η ισορροπία και ο έλεγχος των εξουσιών. Τότε ήταν που ξεκίνησε η ιστορία της επίκλησης του δικαίου της ανάγκης, «τα πατσιαρίσματα» σύμφωνα με παλαιμάχο πολιτικό, τα οποία μας έφεραν πριν από μερικές μέρες σε αυτή την «τρελή» ιστορία με την καταψήφιση και μετά την υπερψήφιση του προϋπολογισμού για πρώτη φορά στην ιστορία της Δημοκρατία. Φανερώθηκε, όπως έλεγε παλαιμάχος βουλευτής, η πραγματική εξουσία στην Κύπρο βρίσκεται στη Βουλή, έστω και αν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει «αυτοκρατορικές» εξουσίες. Αντί αυτής της «νομικής οχιζοφρένειας» το εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής, το οποίο υιοθετήθηκε το 1979, αντικαθιστώντας το πλειοψηφικό, λίγα χρόνια μετά τον θάνατο του «Βασιλιά» Μακαρίου. Το νέο σύστημα έφερε πολλά κόμματα και

όλες τις πολιτικές δυνάμεις στην Βουλή, αλλά ανέτρεψε ουσιαστικά τη φιλοσοφία του Συντάγματος, αφήνοντας ουσιαστικά τις εκάστοτε κυβερνήσεις, χωρίς πλειοψηφία στη Βουλή. Αποτέλεσμα ήταν οι εκάστοτε κυβερνήσεις να ψάχνουν «κρυφές» διεξόδους, να καθιερωθούν τα ατέλειωτα, παρασκηνιακά παζάρια για αλλαγές νομοθεσιών, για διορισμούς και προαγωγές, πρακτικές, οι οποίες γέννησαν τα φαινόμενα διαφθοράς και διαπλοκής. Αποκορύφωμα το «τρελό», αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου να μην υλοποιούνται με πιο κραυγαλέα την απόφαση για την έδρα της Ελένης Θεοχάρους, η οποία ακυρώνεται και ξαναπληρώνεται με αποφάσεις της Βουλής. Τραγικές είναι και οι υποθέσεις ακύρωσης θέσεων και προαγωγών στο Δημόσιο, για τις οποίες την επόμενη μέρα γίνονται ξανά διορισμοί, χωρίς ποτέ να έχουν ευθύνη οι «χρυσοπληρωμένοι» πρωταγωνιστές. Τις τελευταίες μέρες αποκαλύφθηκαν και τα «κόλπα» με τα «χρυσά διαβατήρια». Παραχωρούνταν πολι-

τογραφίες έναντι επενδύσεων από το 2007, στη βάση νομοθεσίας του 1967, η οποία τροποποιήθηκε το 2013, χωρίς όμως να εγκριθούν κανονισμοί, προϋπόθεση για να εφαρμογή του νόμου. Αποτέλεσμα ήταν να εγκρίνονται οι πολιτογραφησεις στη βάση νεφελωδών κριτηρίων, του Υπουργικού Συμβουλίου και χωρίς συζήτηση και προβληματισμό. Ανάλογη περίπτωση, χαρακτηρίζονται από παλαιμάχους νομικούς και το θέμα των διαταγμάτων από υπουργούς. Δικαίωμα έκδοσης διαταγμάτων, σύμφωνα με το Σύνταγμα, λένε, έχει μόνο το Υπουργικό Συμβούλιο, σε περιπτώσεις έκτακτων ανάγκης, πόμενου ή υγειονομικής κρίσης. Τώρα γιατί αφέθηκαν οι υπουργοί να «κυβερνούν» χωρίς τον έλεγχο της Βουλής και με διατάγματα τα οποία ενδεχομένως αύριο να ακυρωθούν από το Ανώτατο Δικαστήριο, με τρομερές συνέπειες, είναι μια άλλη υπόθεση, η οποία μόνο υποψίες δημιουργεί. Οι ίδιοι νομικοί εμμένουν ότι ακόμη και το «κούρεμα» καταθέσεων το 2013 έπρεπε να

γίνει μόνο με την κήρυξη κατάστασης έκτακτων ανάγκης και όχι με ένα νόμο, τον οποίο δεν τον «κατάλαβαν» ούτε οι βουλευτές. Η Δημοκρατία είναι το καλύτερο, αλλά και το δυσκολότερο σύστημα διακυβέρνησης. Όπως και στην Αρχαία Αθήνα, απαιτεί πλούτο και επιστημοσύνη, αφού σε διαφορετικά περίπτωση οδηγεί σε αυθαιρέσεις. Ο Μακάριος Γκάντι έλεγε ότι «η φτώχεια είναι η χειρότερη μορφή βίας» και σήμερα στην Κύπρο, με τον φόβο και μόνο της φτώχειας, καταπατούνται συνταγματικές και φυσικές αρχές δικαίου, με την κοινωνία να βοά, δικαίως ή αδικώς, ότι πνιγίμαστε από τη διαπλοκή και διαφθορά. Η φυσική πορεία των πραγμάτων είναι δεδομένη, το μόνο που μένει να δούμε, όπως έγραφε και ο Οδυσσέας Ελύτης, είναι πόσο γρήγορα θα γυρίσει ο ήλιος, πόσο νεκρό θα 'ναι στους τροχούς και πόσοι ζωντανοί θα δώσουν το αίμα τους.

kaparispan@yahoo.gr

Θάρρος χρειαζόμαστε, όχι νέους νόμους

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ενα περίεργο πράγμα. Είμαστε μια χώρα με απίθανα πολλούς και μπερδεμένους νόμους, καθώς και ένα εξαιρετικά φλύαρο Σύνταγμα. Και ταυτόχρονα, μια χώρα όπου σε πάρα πολλούς τομείς ο νόμος δεν εφαρμόζεται καθόλου ή εφαρμόζεται επιλεκτικά. Επειδή οι νομικοί πλειοψηφούν στο Κοινοβούλιο, εδώ και δεκαετίες έχει επικρατήσει προφανώς η άποψη ότι με ένα νόμο ή ένα ακόμη άρθρο στο Σύνταγμα λύνεις το πρόβλημα.

Καμία μεταρρύθμιση δεν πετυχαίνει, όποια πλειοψηφία και αν έχει στη Βουλή, αν δεν «ανήκει» σε μερικούς τουλάχιστον από τους εμπλεκόμενους πρωταγωνιστές της.

Ελα όμως που δεν το λύνεις και απλώς καλλιεργείς ένα ασύλληπτα περίπλοκο και γκρίζο πλέγμα, που είναι η χαρά των «νταραβερχτζήδων», των ευρηματικών ημιπαράνομων, αλλά και του βαθέος κράτους του Δημοσίου, που του αρέσει να λέει πρώτα «μα αυτό δεν γίνεται» και μετά να σκέπτεται.

Τα περισσότερα προβλήματα του τόπου δεν χρειάζονται νέους νόμους για να λυθούν. Μάλλον κατάργηση νόμων απαιτείται και το κυριότερο: πολιτική βούληση. Οι μόνοι των πολιτικών, αλλά και όλων όσοι έχουν θέσεις ευθύνης: δικαστών, πρυτάνεων και πολλών ακόμη. Με τον νόμο για το άσυλο, για παράδειγμα, τόσο η πολιτεία όσο και οι πρυτάνεις διαθέτουν

ήδη τα εργαλεία για να πατάσουν την ανομία των επαγγελματιών μπαχαλάκηδων στα πανεπιστήμια. Με λίγο θάρρος, επαγγελματισμό και καθαρό σεβασμό κανόνων, τα ελληνικά ΑΕΙ μπορούν να σταματήσουν να έχουν τη σημερινή τους εικόνα. Οσους πρόσθετους νόμους και να περάσει το Κοινοβούλιο, δεν θα αλλάξουν πολλά πράγματα. Αν ο πρύτανης φοβάται (και δικαιολογημένα σε ένα βαθμό), ο πολιτικός δειλιάζει, ο δικαστής τα βλέπει όλα μέσα από ένα ιδιότυπο «χαλαρό» πρίσμα και κανείς δεν κάνει τη δουλειά του, τίποτα δεν θα αλλάξει. Και το χειρότερο; Θα υπάρχει ένας νόμος στα χαρτιά που θα έχει ψηφιστεί έπειτα από πολλές φασαρίες και δεν θα εφαρμόζεται. Ο,τι χειρότερο, ο συνδυασμός αδράνειας και απόλυτου κυνισμού.

Θάρρος χρειαζόμαστε. Είναι απογοητευτικό ότι οι ηγεσίες μας σε κρίσιμους τομείς μοιάζουν βολεμένες και φοβούνται τα ρίσκα. Καταλαβαίνω τον φόβο, κανείς δεν είναι υπεράνθρωπος. Αλλά δεν καταλαβαίνω τη λογική «προς Θεού, μη βάζετε σε εμάς την ευθύνη». Ούτε και την αντίδραση σε κάθε μεταρρύθμιση όταν μένουν μόνο στην –όντως απαραίτητη– αύξηση της χρηματοδότησης. Περιμένει περισσότερα κανείς από την κρίσιμη μάζα δικαστών, ακαδημαϊκών κ.ά. που δεν πάσχουν από ιδεοληψίες, ούτε ταυτίζονται με τη φαυλότητα, να μας πουν επιτέλους αν και τι πρέπει να αλλάξει σε αυτόν τον τόπο. Η πρόσφατη εμπειρία των μνημονίων έδειξε ένα πράγμα καθαρά. Καμία μεταρρύθμιση δεν πετυχαίνει, όποια πλειοψηφία και αν έχει στη Βουλή, αν δεν «ανήκει» σε μερικούς τουλάχιστον από τους εμπλεκόμενους πρωταγωνιστές της.

Ελευθερία και φόβος

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Από ειδήμονες πληροφορούμαστε ότι το ισχυρότερο αίσημα στον άνθρωπο είναι ο φόβος, που το άτομο ως μονάδα αδυνατεί να αντιμετωπίσει. Εξ ου και η πεποίθηση πως μόνον ένας πανίσχυρος θεσμός, το κράτος με άλλα λόγια, μπορεί να διασφαλίσει την επιβίωση των πολιτών μιας κοινωνίας, στην περίπτωση ενός έσχατου κινδύνου, όπως στις μέρες μας ο κορωνοϊός.

Στο αρχέγονο αίσθημα του φόβου αντέταξε η Δύση, από την

Ακόμη και ο πλέον φιλελεύθερος πολιτικός αναγνωρίζει την αποτελεσματικότητα των αυταρχικών μεθόδων, που ορισμένες εξ αυτών θα εφαρμόζονται και όταν καταπολεμηθεί ο κορωνοϊός.

εποχή του Διαφωτισμού, την ελπίδα της ελευθερίας, διά της οποίας ο πολίτης αφού έχει πλέον απαλλαγεί από το «σύνδρομο τροφού», της κρατικής κδεμονίας και εξαρτήσεως με άλλα λόγια, το άτομο έχει επιτέλους τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τις ικανότητές του σε υπέρτατο βαθμό, επιτυγχάνοντας την ολοκλήρωση και την ευημερία του.

Στην ιδεολογική διαπάλη που διέπτε την ανθρωπίνη δραστηριότητα, η πίστη στο κράτος εκλαμβάνεται ως νοσταλγία του κομμουνιστικού συστήματος, που έχει καταρρεύσει στην Ευρώπη. Ενώ αντιθέτως ο δραστηκός περιορισμός του είναι το διακριτό στοιχείο του φιλελευθερισμού της Δύσεως.

Στις δυτικές κοινωνίες, ωστόσο,

ο περιορισμός των ατομικών ελευθεριών νοείται μόνο στην περίπτωση πολέμου. Αλλά ο εχθρός στην παρούσα φάση δεν είναι ορατός. Εξ ου και οι έντονες αντιδράσεις πολιτών σε χώρες με εδραιωμένες φιλελεύθερες αντιλήψεις περί ελευθερίας του ατόμου, όπως η Ολλανδία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Βρετανία.

Η φιλελεύθερη πολιτική τάξη της Δύσεως αποστρέφεται εξ ορισμού τον αυταρχισμό. Η βιαιότητα με την οποία οι αρχές ασφαλείας της Κίνας κακοποιούν τους παρραβάντες των οδηγίων για την αντιμετώπιση του ιού, όταν αυτός έκανε την εμφάνισή του, δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν στη Δύση.

Αλλά ακόμη και ο πλέον φιλελεύθερος πολιτικός αναγνωρίζει την αποτελεσματικότητα των αυταρχικών μεθόδων, που ορισμένες εξ αυτών θα εφαρμόζονται και όταν καταπολεμηθεί ο κορωνοϊός. Δεν είναι συνεπώς μόνο το δράμα της απώλειας ανθρωπινων ζωών, οι τραγικές επιπτώσεις στον τομέα της οικονομίας. Είναι, επιπλέον, και η υπονόμευση αρχών που αντέτασσε η Δύση έναντι των κομμουνιστικών κρατών. Ο φόβος του θανάτου τα σαρώνει όλα.

Έχουν περάσει αιώνες από την εποχή που κάτοικοι της Ιουλίδας στην Κέα (Τζία) όταν έφταναν τα εξήντα, φορώντας στέφανο στην κεφαλή αυτοκτονούσαν μαζικά πίνοντας κώνειο για να αποφύγουν τον εξευτελισμό του γήρατος και για να μη στερηθούν οι νεότεροι τα αγαθά της νήσου. Περὶ τα μέσα του 19ου αιώνα, ο Κάρολος Μαρξ προέβαλε τον ισχυρισμό ότι «η θρησκεία είναι το όπιο του λαού», σε μια μάταιη προσπάθεια να ανατρέξει τη χριστιανική αντίληψη πως ο θάνατος είναι απλώς το πέρασμα στην αιώνια ζωή. Εφτασε όμως και η ώρα, ως φαίνεται, για να δοκιμασθούν και οι ελευθερίες των ατόμων, που αποτελούν την πεμπτουσία του δυτικού φιλελευθερισμού.

Όσο διαρκεί η πανδημία, τόσο επιδεινώνονται τα προβλήματα που προκαλεί, τόσο βαθαίνει η αβεβαιότητα για το τι θα ακολουθήσει – στη ζωή του καθενός, στη χώρα, στον κόσμο. Ο εμβολιασμός άρχισε. Κάποια μέρα θα σταματήσει η εξάπλωση της COVID-19 και θα επιστρέψουμε σε μια κανονικότητα. Όμως, η αργή διαδικασία και τα προβλήματα που προέκυψαν στην παραγωγή και διανομή των εμβολίων μάς αναγκάζουν να παραδεχτούμε ότι ο κίνδυνος να η αναμάλια θα κρατήσουν αρκετό χρόνο ακόμη. Ενώ η απειλή δεν έχει εκλείψει (αντιθέτως, εμφανίστηκαν νέες μεταλλομνηστίες, αγανάκτησης, απεργίας, αδιαφορίας, μοιρολατρίας και οργής. Έτσι, δεν είναι μόνο ο ιός που μας απειλεί αλλά και οι συμπεριφορές μας, είτε συμμετέχουμε σε συγκεντρώσεις είτε εκθέτουμε εαυτούς σε άλλους κινδύνους, όπως αλκοόλ και ναρκωτικά. Για να έχουμε μια ιδέα για το πού πάμε, ας δούμε πού βρισκόμαστε σήμερα.

Όταν κοπάσει η θύελλα

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Παρά τους περιορισμούς στις μετακινήσεις μας, την παράλυση του εμπορίου και το τεράστιο βάρος που έπεσε πάνω σε κάθε εθνικό σύστημα υγείας, επιφανειακά ο κόσμος μας δεν μοιάζει να έχει ανατραπεί. Αυτό οφείλεται στα πρωτοφανή ποσά που δαπανά κάθε χώρα (και στη δική μας περίπτωση και η Ε.Ε.) για να συγκρατήσει τις επιπτώσεις της πανδημίας, για να μη διαλυθεί η οικονομία και η κοινωνία. Το ΑΝΤ υπολογίζει ότι πέρυσι δαπανήθηκαν 14 τρις. δολάρια παγκοσμίως γι' αυτόν τον σκοπό. Σε έκθεσή του την Πέμπτη, το ΑΝΤ προβλέπει ότι το 2021 το χρέος θα αυξηθεί λιγότερο, ανεβάζοντάς το στο 99,5% του διεθνούς «ΑΕΠ», από 97,6% στο τέλος του 2020. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες, το δημόσιο χρέος έφθασε στο 122,7% (μέσο όρο), από 104,8% το 2019. Στην Ελλάδα καταγράψαμε πρωτογενές έλλειμμα 18,2 δισ. ευρώ το 2020, όταν αναμενόταν πλεόνασμα 3,5 δισ. ευρώ. Το δημόσιο χρέος αναμένεται να ξεπεράσει το 200% του ΑΕΠ. Το σύνολο της ζημίας στις επιχειρήσεις, από έσοδα των πολιτών και στην ικανότητα των τραπεζών να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη μετά τη θύελλα δεν έχει φανεί ακόμη,

λόγω της μεγάλης προσπάθειας χρηματοδότησης που δεν μπορεί να συνεχιστεί για πολύ.

Όταν περάσει η πανδημία θα μπορούμε να υπολογίσουμε το συνολικό κόστος, τα προβλήματα που ενέτειναν τις επιπτώσεις. Θα δούμε, όμως, και πολλά θετικά που προέκυψαν από την προσπάθεια να περιοριστεί η εξάπλωση του ιού και να προστατευθεί η κοινωνική συνοχή. Είδαμε ότι το διεθνές εμπόριο συνέχισε, παρότι υπέστη μεγάλη ζημία. Σε κάθε χώρα είδαμε τις ηρωικές προσπάθειες ιατρών και νοσηλευτών, αλλά και κάθε λογής εργαζομένων στα συστήματα υγείας, στη διοίκηση, στα σώματα ασφαλείας, στα δίκτυα διανομής, στην καθαριότητα, κ.α. Την ίδια ώρα που είδαμε τους ιδιοκτήτες εμπορικών και τεχνολογικών κολοσσών να πολλαπλασιάζουν τα κέρδη τους, διαπιστώσαμε την ανάγκη να εξασφαλιστεί ένα αξιοπρεπές ποσό για κάθε μέλος της κοινωνίας. Συνειδητοποιήσαμε ότι είμαστε όλοι κρίσιμοι, όλοι συνδεδεμένοι. Τα επισημονικά μοντέλα που αναπτύχθηκαν για να προβλέψουν την πορεία της νόσου, τις οικονομικές επιπτώσεις και το τι θα ακολουθήσει, θα είναι χρήσιμα για τη διαχείριση των

προβλημάτων που θα αφήσει πίσω η πανδημία, θα αναδείξουν νέες ευκαιρίες για τη διαμόρφωση μιας πιο βιώσιμης οικονομίας. Καθοριστική σημασία για το μέλλον της Ε.Ε. θα έχει η θέσπιση μηχανισμού για τον κοινό δανεισμό των χωρών-μελών, κάτι που ούτε η κρίση χρέους του 2010 δεν πέτυχε. Η σωστή διαχείριση και αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης από την Ελλάδα μπορεί να μεταμορφώσει την οικονομία και τη διοίκηση, κάτι που εμείς δεν πετύχαμε στην προηγούμενη κρίση. Υπάρχουν θετικά σημάδια, όπως η γενική διαχείριση της πανδημίας, όπως τα ψηφιακά άλματα του τελευταίου χρόνου.

Για να αντέξουμε τους περιορισμούς (χωρίς ορατό τέλος) στην καθημερινότητά μας, για να μειωθεί η ανασφάλεια για την επόμενη ημέρα, χρήσιμο είναι να ξέρουμε πού βρισκόμαστε, ότι τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι πολύ χειρότερα. Έτσι θα αξιοποιήσουμε το γεγονός ότι η πανδημία μάς άνοιξε τα μάτια. Είδαμε πολλά στραβά στην οικονομία, στην πολιτική, στην κοινωνία. Είδαμε και πολλά καλά που μας κράτησαν, μας στήριξαν, ως άτομα και ως κοινωνία.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Το δίλημμα: υποτέλεια ή συντριβή

Αν υπάρχει ένα ακαταμάχητο τεκμήριο της παρακμής μας των σημερινών Ελλήνων, δεν είναι η ολοκληρωτική οικονομική χρεοκοπία του κομικού μας κρατίδιου ούτε η ανίατη, μικροπρεπέστατη συμφεροντολαγνεία όσων διαχειρίζονται την εξουσία και όσων τη διεκδικούν. Δεν είναι η κατακόρυφη πτώση επιπέδου της κατά κεφαλήν καλλιέργειας, μέσα σε ελάχιστα χρόνια, ο εξωφρενικός πρωτογονισμός της δημόσιας «πληροφόρησης» και «ψυχαγωγίας», η ανυποληψία των σχολείων, ο ιλιγγιώδης εκπεσμός των πανεπιστημίων. Δεν είναι ο αδιστακός σε αναισθησία αμοραλισμός, η διαστροφή ως «δικαίωμα», η αρνησιπατρία ως κορδακισμός, η ατιμία ως προϊόν. Ούτε είναι το ξέφρενο ξεπούλημα κάθε στοιχείου κοινωνικής περιουσίας – οδικών δικτύων, λιμανιών, αεροδρομίων, σιδηροδρόμων, ηλεκτροδότησης, τηλεπικοινωνιών, υποδομών τουρισμού – δεν απομένει τίποτα από αυτά και από ανάλογα απειράριθμα «τζιβαίρικά πολυτίμητα».

Ποιος από τους επαγγελματίες της εξουσίας έδειξε ποτέ ότι γνωρίζει και παίρνει στα σοβαρά τις εκκλήσεις για πολιτική εντιμότητα, ανιδιοτέλεια και σωφροσύνη, που κατέθεσαν οι Νέστορες του δημόσιου βίου; Σύμβολα ελληνοπρέπειας και χαρισματικής ωριμότητας, ο Σεφέρης, ο Ελύτης, ο Πικιώνης, ο Θεοτοκάς, ο Λο-

ρεντζάτος, ο Τσαρούχης, ο Μάνος Χατζιδάκις και όσοι ανάλογοι. Δεν έχει ακουστεί ένας πολιτικός (ένας, για δείγμα) να δείξει ότι τους πρόξεζε ή, τουλάχιστον, ότι έχει διαβάσει τον μάλλον κορυφαίο της διαγνωστικής οξυδέρκειας που γνώρισε στις μέρες μας η ελληνική κοινωνία: τον Παναγιώτη Κονδύλη.

Θα περίμενε κανείς, όσοι φιλοδοξούν σήμερα να ασκήσουν πολιτική στην Ελλάδα, να κυκλοφορούν έχοντας παραμόσχαλα τη «Θεωρία πολέμου» του Κονδύλη και έχοντας αποστηθίσει, τουλάχιστον, το «Επίμετρο: Γεωπολιτικές και στρατηγικές παράμετροι ενός ελληνοτουρκικού πολέμου». Το 1997 εκδομένο το βιβλίο, και μέσα σε δεκαπέντε μόλις χρόνια οι προβλέψεις του επαληθεύονται με απίστευτη ακρίβεια. Εγγραφε: «Η Ευρωπαϊκή Ένωση (και πάντως τα ισχυρότερα μέλη της), μη μπορώντας να δώσει στην Τουρκία όλα όσα επιθυμεί, θα επιδιώκει να την κατευνάσει με ελληνικά έξοδα, πιέζοντας δηλαδή την Ελλάδα να δεχθεί τις τουρκικές αξιώσεις στο Αιγαίο και στην Κύπρο... Θα δούμε μια ακόμη από τις τραγικές ειρωνείες, τις οποίες τόσο συνθίζει η Ιστορία: Ενώ δηλαδή η Ελλάδα προσανατολίστηκε ψυχικά τε και σώματι στην Ευρώπη για να διασφαλιστεί από τον τουρκικό κίνδυνο, ακριβώς ο ευρωπαϊκός της προσανατολισμός θα μεταβληθεί σε όργανο de facto μετατροπής της σε δορυφόρο της Τουρκίας». ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΠΡΩΤΗ, επαληθευμένη εκπληκτικά.

«Δεν αποκλείεται η ελληνική

πλευρά... να αρχίσει κάποτε να θεωρεί και η ίδια τις υποχωρήσεις έναντι της Τουρκίας ως αυτονόμο μέρος και καθήκον του “εξευρωπαϊσμού” της – αφού μάλιστα οι “πολιτισμένοι άνθρωποι” που έχουν ξεπεράσει τους “εθνικιστικούς αταβισμούς”, δεν ξεκινούν πολέμους... για κυριαρχικά δικαιώματα! ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗ, ψηλαφητά επαληθευμένη.

Η ελληνική πλευρά πρέπει να κατανοήσει έμπρακτα ότι... οι σύμμαχοι αξίζουν για σένα τόσο, όσο αξίζουν εσύ γι’ αυτούς. Καμιά σύμμαχια και καμιά προστασία δεν κατασφαλίζει, όποιον βρίσκεται μαζί της σε σχέση μονομερούς εξάρτησης. Τα “δίκαια” της Ελλάδας δεν εντυπωσιάζουν κανέναν, όσο πίσω τους βρίσκεται ένας παρίας με διαρκώς απλωμένο το χέρι, κάποιος που ζει από δάνεια, επιδοτήσεις και “προγράμματα στήριξης”. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ - ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΤΡΙΤΗ, ανατριχιαστικά ρεαλιστική.

«Σε ορισμένους κρίσιμους τομείς, όπως ο δημογραφικός, το παιχνίδι, ξέρουμε από τώρα ότι είναι χαμένο... Η Ελλάδα μεταβάλλεται σταθερά σε χώρα με περιορισμένα κυριαρχικά δικαιώματα... αποδεικνύοντας πόσο είναι πιθανό να μετατραπεί σε δορυφόρο της Τουρκίας, ακριβώς μέσω του “ευρωπαϊκού δρόμου”... Στον βαθμό όπου η Ελλάδα θα καθίσταται, ανεπαίσθητα, γεωπολιτικός δορυφόρος της Τουρκίας, ο κίνδυνος πολέμου θα απομακρύνεται, οι ψευδοισθήσεις θα αβγατίζουν και η παράλυση θα γίνεται ακόμα ηδονικότερη, εφόσον η υπο-

χωρητικότητα θα αμειβεται με αμερικανικούς και ευρωπαϊκούς εταίρους, που τους χρειάζεται κατεπείγοντως ο εκσυγχρονιζόμενος Βαλκανισμός – αρκεί να χρηματοδοτείται ο παρασιτικός καταναλωτισμός». ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΤΕΤΑΡΤΗ, επαληθευμένη χειροπιαστή.

«Την κάμψη της ελληνικής αντίστασης κάτω από την πίεση του υπέρτερου τουρκικού δυναμικού, οι Έλληνες θα συνθησίουν σιγά σιγά να την ονομάζουν “πολιτισμένη συμπεριφορά”, “υπέρβαση του εθνικισμού”, “εξευρωπαϊσμό”... Το σημερινό δίλημμα είναι αντικειμενικά τρομακτικό και ψυχολογικά αφόρητο: η ειρήνη σημαίνει για την Ελλάδα δορυφοριοποίηση και ο πόλεμος σημαίνει συντριβή. Η υπέρβαση του διλήμματος αυτού... απαιτεί την επιτέλεση πράκλειου άθλου, για τον οποίο η ελληνική κοινωνία, έτσι όπως είναι, δεν διαθέτει τα κόστη. Οι μετριότητες, υπομετριότητες και ανθυπομετριότητες που συναπαρτίζουν τον ελληνικό πολιτικό και παραπολιτικό κόσμο, δεν έχουν το ανάστημα να θέσουν και να λύσουν ιστορικά προβλήματα τέτοιας έκτασης και τέτοιου βάθους... Βρισκόμαστε σε συλλογική αναζήτηση της ιστορικής ευθανασίας». ΠΙΕΜΠΤΗ ΠΡΟΓΝΩΣΗ αυτή, και τελεσίγραφο.

Τι μπορεί να προσφέρει οποιοσδήποτε δημόσιος λόγος, όταν δεκαπέντε χρόνια μετά από ένα τέτοιο κείμενο, οι κυβερνήσεις στην Ελλάδα εξακολουθούν να στελεχώνονται με τη λογική της συλλογικής ευφραντικής ασχετοσύνης.

Ε.Ε.: 6 χρόνια στρέβλωση για την Αμμόχωστο

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Το φθινόπωρο του 2013, η Κομισιόν υιοθέτησε τη χειρότερη πολιτική της προσέγγιση αναφορικά με την περικλεισμένη πόλη της Αμμοχώστου, προσυπογράφοντας τη θέση της Άγκυρας και του ψευδοκράτους ότι το ζήτημα της απόδοσης των Βαρωσίων στον ΟΗΕ, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο μιας συνολικής λύσης του Κυπριακού. Πρωτεργάτης της πολιτικής αυτής προσέγγισης που είχε παρακάμψει και παραγράψει τα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ, ήταν ο Τσέχος Επίτροπος διεύθυνσης Στέφαν Φούλε. Η θέση του Ευρωπαϊκού Επιτρόπου ήταν κεραυνός εν αιθρία για τη Λευκωσία, η οποία είχε ζητήσει τη μεσολάβηση Φούλε προς την Τουρκία προκειμένου να δρομολογηθούν κινήσεις απόδοσης της περικλειστής πόλης των Βαρωσίων στον ΟΗΕ με παράλληλη ικανοποίηση της Άγκυρας σε κάποια από τα ευρωπαϊκά ντοσιέ.

Η υποτιθέμενη «μεσολάβηση» Φούλε απέτυχε, ωστόσο, μπορούμε να πούμε για τα κυπριακά συμφέροντα. Και όταν λίγο αργότερα, στις 20 Οκτωβρίου 2013, ο γράφων ρώτησε τον εκπρόσωπο του κ. Φούλε (και σημερινό του Γιόζεφ Μπορέλ) Πίτερ Στάνο, η απάντηση που έδωσε θύμιζε τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών. Ανέφερε: «Η επιστροφή των περικλειστών Βαρωσίων, της Αμμοχώστου, στους νομίμους κατοίκους τους, είναι μέρος των διαπραγματεύσεων για μια συνολική λύση, μεταξύ των δύο κοινοτήτων υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Εναπόκειται στους ηγέτες των δύο κοινοτήτων να εξευρύνουν μια συμφωνία επί της επιστροφής της Αμμοχώστου στους νομίμους κατοίκους της. Το ζήτημα αυτό αναδεικνύει για ακόμη μία φορά την ανάγκη επίτευξης μιας συνολικής διευθέτησης του κυπριακού προβλήματος».

Η «εξαφάνιση» των ψηφισμάτων του Σ.Α. ΟΗΕ για την υποκρέωση της Τουρκίας να αποδώσει το Βαρόσι στον ΟΗΕ και η υιοθέτηση των τουρκικών θέσεων ήταν κάτι περισσότερο από εμφανές και δικαίως τότε η Λευκωσία προέβη σε έντονο διάβημα προς τον Τσέχο Επίτροπο.

Οι θέσεις της Κομισιόν διατηρήθηκαν, ωστόσο, σε αυτό το μοτίβο για την Αμμόχωστο για πολλά χρόνια, δημιουργώντας μια πολιτική στρέβλωση στην οποία «πατούσαν» η Άγκυρα και το ψευδοκράτος, εξυπηρετώντας τις πολιτικές τους επιδιώξεις όχι μόνο για το Βαρόσι, αλλά και γενικότερα στο Κυπριακό.

Πέρασαν έξι ολόκληρα χρόνια, όταν η Φεντερίκα Μογκερίνι, τότες Υπατη Εκπρόσωπος της Ε.Ε., επανέφερε την τάξη στο ζήτημα της περικλειστής Αμμοχώστου. Την 1η Οκτωβρίου 2019, με επιστολή προς τον ΥΠΕΕ Νίκο Χριστοδουλίδη, ανέφερε ότι συζήτησε το θέμα με τον

γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρρες και διαβεβαίωσε τη Λευκωσία ότι «η Ε.Ε. θα συνεχίσει να καθοδηγείται από το Ψήφισμα 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Βαρόσια και άλλα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και παραμένει έτοιμη να βοηθήσει με κάθε χρήσιμο μέτρο εν προκειμένω».

Ωστόσο, δύο μήνες αργότερα, η αλλαγή σκυτάλης στην Ε.Ε. (1η Δεκεμβρίου 2019) οδήγησε και στην αντικατάσταση της κ. Μογκερίνι με αποτέλεσμα οι θέσεις που διατύπωσε για την Αμμόχωστο και όχι μόνο, να βρίσκονται και πάλι εν αμφιβόλω, λόγω του προηγούμενου που είχε επιβάλει ο Στέφαν Φούλε για έξι ολόκληρα χρόνια. Το ζήτημα της περικλειστής πόλης επανέφερε με παραβάσεις και επιστολές ο Νίκος Χριστοδουλίδης, προσδοκώντας να διασφαλίσει ότι τα ψηφίσματα του Σ.Α. θα συνεχίσουν να αποτελούν πυξίδα και για τη νέα Ε.Ε. και τον Υπατο Εκπρόσωπό της, Γιόζεφ Μπορέλ. Σε επιστολή του, ημερομηνίας 15 Ιανουαρίου 2021 και απαντώντας στον Κύπριο ΥΠΕΕ, ο Ισπανός αξιωματούχος της Ε.Ε. αναφέρει: «As μην υπάρχει αμφιβολία: ο σεβασμός του καθεστώτος των Βαρωσίων, όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, είναι υψίστης σημασίας».

Η Ε.Ε. είναι βαθιά ανήσυχη για τις εξελίξεις επί του εδάφους και έχει καταδικάσει τα μονομερή βήματα της Τουρκίας, τα οποία θα πρέπει να αναστραφούν. Καμία ενέργεια δεν πρέπει να γίνει σε σχέση με τα Βαρόσια, η οποία δεν θα είναι σύμφωνη με τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας», διαβεβαιώνει ο κ. Μπορέλ.

Η γραπτή δέσμευση Μπορέλ λίγες μέρες πριν από την άτυπη πενταμερή και ενώ η Άγκυρα έχει δρομολογήσει κινήσεις εποικισμού της περικλειστής πόλης, αποκτά ιδιαίτερη σημασία και αποτελεί ένα χαρτί προς αξιοποίηση στα χέρια της Λευκωσίας. Γενικότερα όμως, καθίσταται σαφές ότι ακόμη και αυτή η Ε.Ε., της οποίας η Κυπριακή Δημοκρατία είναι κράτος-μέλος, παλινδρομεί και οι θέσεις της δεν πρέπει να θεωρούνται ούτε αυτονόητες, αλλά ούτε και δεδομένες. Άλλωστε, για την αποκατάσταση μιας πολιτικής στρέβλωσης απαιτήθηκαν έξι τουλάχιστον χρόνια. Χρονική διάρκεια, στο πλαίσιο της οποίας ένας κοινωνικός αξιωματούχος κατάφερε να σύρει την Κομισιόν σε μια πολιτική προσέγγιση διαγραφής ψηφισμάτων του Σ.Α. του ΟΗΕ, σπρίζοντας ουσιαστικά τις θέσεις μιας τρίτης χώρας που εισέβαλε στο έδαφος κράτους-μέλους της Ε.Ε. Σε ευρωπαϊκό έδαφος...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

ΜΈΛΗ της μη Κερδοσκοπικής Οργάνωσης «Oxygenon Wheels» στη Γουαδαλαχάρα του Μεξικού ετοιμάζονται για επισκέψεις σε ασθενείς με Covid-19 για παροχή οξυγόνου.

EPH/FRANCISCO GUSCO

Χαμένη στη μετάφραση των διαβατηρίων...

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Η εξωτερική πολιτική της Λευκωσίας μετά το Κραν Μοντάνα περιλάμβανε τρεις κινήσεις: 1) Μηδέν συνομιλίες με στόχο να εκτροχιαστεί το Πλαίσιο Γκουτιέρρες και μαζί του ο έντιμος υποστηρικτής του Μ. Ακιντζί. Χρηαζόταν ένα υποκατάστατο για να γίνετο η κατάλληλη επικοινωνιακή διαχείριση της κοινής γνώμης. 2) Εφευρέθηκαν οι «Τριμερείς»: ότι με Ισραήλ, Αίγυπτο κ.λπ. θα φτιάξουμε ομπρέλα ασφαλείας πάνω από το νησί. Οι Τριμερείς προκάλεσαν την ισχυρή αντίδραση της Άγκυρας: στις 9 Φεβρουαρίου 2018 τουρκικά πολεμικά μπλόκαρεν ερευνητική δράση της ιταλικής ΕΝΙ στο τεμάχιο 3. 3) Εν συνεχεία η Άγκυρα κύκλωσε την «ΑΟΖ μας», πρακτικά ο συσχετισμός δυνάμεων τερμάτισε τις «τριμερείς» και έθεσε εκτός τροχιάς τις εταιρείες εξόρυξης που είχαν υπογράψει συμβόλαια με την κυβέρνηση.

Β. Οι κυκλώσεις έφεραν στην ατζέντα την πολιτική της διεκδίκησης κυρώσεων για να εξαναγκάσει η Τουρκία σε υποχώρηση. Ελάχιστες κυρώσεις, πρακτικά έδειξαν τη γύμνια της Λευκωσίας να κατανοήσει και να παίξει με θετική ατζέντα στο ευρωπαϊκό γήπεδο. Τέσσερεις ή πέντε χώρες-μέλη στήριξαν το αίτημα της Λευκωσίας για κυρώσεις. Οι κυρώσεις αποδείχθηκαν, όπως εξ αρχής ήταν προδιαγεγραμμένες, μια καθαρή άσκηση γαϊτοποίησης που αφορούσε την παραπλάνηση της κοινής γνώμης με συνοικιακούς μικρομεγαλισμούς.

Γ. Μν συνομιλίες, συν οι ανυπαρκτες κυρώσεις έφεραν νέα δεδομένα στο κυπριακό εκκρεμές. Η

Τουρκία μέσα στο 2021 επιχειρεί σημαντικά ανοίγματα προς την Ε.Ε. (18/1) και βελτιώνει το κλίμα με την Ελλάδα με την έναρξη Διερευνητικών Συνομιλιών στις 25/1. Η Λευκωσία βρίσκεται χαμένη στη μετάφραση: παγιδευμένη στους τακτικισμούς της, δεν είναι σε θέση να εξηγήσει τα στρατηγικά της αδιέξοδα, έχοντας μπροστά της μια κοινή γνώμη που η ίδια εκπαιδύσεω στη διγλωσσία και παραπλάνηση. Τι έχει να πει μετά την έναρξη των διερευνητικών συνομιλιών Ελλάδας - Τουρκίας; Προφανώς τίποτα. Σιωπή.

Δ. Ολοένα και περισσότεροι εντός και εκτός νησού βλέπουν την πραγματική διάσταση των εξελίξεων. «Εθνικό θέμα» στο νησί είναι η διαφθορά, η οποία καθορίζει όλα τα άλλα. Έτσι η συνεχής αναφορά περί της τουρκικής αδιαλλαξίας έχει ως κύριο στόχο το να κλείσουν οι πολίτες αφτιά και μυαλά στην κοινή λογική και έτσι το μπλοκ συμπεριφερόντων που διοικεί το νησί να επιδιδαται απερίσπαστο στο χρυσόφορο επάγγελμα της πώλησης διαβατηρίων ή του ελέγχου της (παλαιότερης) παχιάς αγγελιάδας του παρατραπέζικου συστήματος πάνω στο 60%. Έτσι, μεγάλες ευκαιρίες για επίλυση πήγαν στράφι, γιατί μια σημαντική μερίδα πολιτών πρόσζε την προπαγάνδα της ακινησίας και όχι την κοινή λογική.

Δύο παραδείγματα: Η Τουρκία με την πρώτη, μη κεμαλική κυβέρνηση της (2002) πέταξε τον ιστορικό ηγέτη των Τ/κ Ρ. Ντενκτάς στα αζήτητα της ιστορίας (2003) και στήριξε τον με μαρξιστική παιδεία Μεχμέτ Αλϊ Ταλάτ στην ηγεσία των Τ/κ, επειδή συνέκλιναν

στην προσπάθεια για επίλυση με βάση το σχέδιο που υπέβαλε τότε ο ΟΗΕ (2004).

Το 2017 στο Κραν Μοντάνα τα κύρια κεφάλαια της επίλυσης είχαν «κλειδώσει» με τη συμπερίληψή τους στα «Έξι Σημεία» του Πλαισίου του γ.γ. Α. Γκουτιέρρες. Ο γ.γ. του ΟΗΕ το απόγευμα της 6ης Ιουλίου 2017 ενημέρωσε τον ΥΠΕΕ της Ελλάδας ότι επιβλήθηκε συμφωνία και του ζήτησε να ενημερώσει τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Α. Τσίπρα για να μεταβεί στο ελβετικό θέρετρο. Ο Αναστασιάδης πρώτο, παρεμπόδισε την άφιξη Τσίπρα και, δεύτερο, στο τελικό δείπνο διέλυσε τις συζητήσεις με συμπεριφορά καταγωγίου. Ανέτρεψε τα πάντα μόλις διαπίστωσε πως ο γ.γ. του ΟΗΕ έφερε πρόταση, με την έγκριση Τσαβούσογλου, για τερματισμό των επιμεβατικών δικαιωμάτων. Θέλοντας να αλλάξει την ατζέντα συνάντησε πίσω από την πλάτη του Α. Γκουτιέρρες τον Μ. Τσαβούσογλου, προτεινόντας του «δύο κράτη», πρακτικά μηδέν συνομιλίες με στόχο να εξαντλήσει τη θητεία χωρίς ξανά Κυπριακό.

Έκτοτε το καράβι βουλιάζει εν μέσω απίστευτων αποκαλύψεων για το σκάνδαλο με τα «χρυσά διαβατήρια». Ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος είπε «να κοιτάξεις πρόεδρε την οικονομία, αλλά να σταματήσουν όλοι να κλέβουμε, βάζω και τον εαυτό μου μέσα». 26/1. Ο «Πολίτης» (24/1) σημειώνει πως «η υπεύθυνη για τις πολιτογραφήσεις στο γραφείο του ΥΠΕΕ, από το '13 έως το '19, ήταν η Μαρία Αδαμίδου, αδελφότεκνη της Άντρης Αναστασιάδης. Η κ. Αδαμίδου ήταν υπάλληλος της Βουλής και αποσπαστηκε στο γραφείο του ΥΠΕΕ το 2013».

Στις 26/1 η Λάουρα Κοβέσι, επικεφαλής της νεοσυσταθείσας Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, δήλωσε πως «το 10% των υπό εξέταση υποθέσεων της αφορά την Κύπρο. Αυτό είναι αρκετή δουλειά και για αυτό χρειάζομαστε εισαγγελείς πλήρους απασχόλησης στην Κύπρο. Στην αρχή υπολογίζουμε ότι θα παραλάβουμε περί τις 3.000 υποθέσεις και έκτοτε περί τις 2.000 υποθέσεις ανά έτος». Ο γενικός εισαγγελέας, απαντώντας στην Λ. Κοβέσι, ανέφερε πως «από το 2016 έως το 2019, οι αξιόποινες πράξεις που εξετάζονται από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ποτέ δεν υπερέρβαιναν τις 4 υποθέσεις ετησίως» (!).

Οι ακροάσεις στην Ερευνητική Επιτροπή για το σκάνδαλο με τα «χρυσά διαβατήρια», βεβαιώνουν το υπ. αριθμό 1 ζήτημα προς διερεύνηση είναι η «σύγκρουση συμφερόντων» για τη χορήγηση 6.774 (συν 800) διαβατηρίων επί της προεδρίας Αναστασιάδης. Ίδια πρόσωπα με το ένα χέρι υπέβαλλαν αριθμό από αιτήσεις μέσω των δικηγόρων τους γραφείων και με το άλλο χέρι τις ενέκριναν στο Υπουργικό Συμβούλιο. Δημόσια ο Ν. Αναστασιάδης ανέφερε πως το δικηγορικό του γραφείο έκανε 57 διαβατήρια. Ο πρόεδρος και ένας αριθμός υπουργών, ή και πρώην υπουργών, ελέγχονται πλήρως για κάτι που όφειλαν να είχαν προβλέψει, θεσμοθετήσει και βέβαια αποφύγει, ουδέν έπραξαν παρά τις προειδοποιήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

www.larkoslarkou.org.cy

Αυτό που δεν βλέπουμε

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Σε μεγάλη ηλικία, ο Albert Hirschman (1915-2012) υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση στη Γερμανία. Όταν συνήλθε από την αναισθησία ρώτησε τον χειρουργό του: «Γιατί οι μπανάνες είναι καμπύλες;». Ο γιατρός απάντησε. Ακόμη και σε αυτή την κατάσταση, ο Hirschman δεν κάνει το χιούμορ του. Αστεειεύομενος για τον κεντρικό σχεδιασμό της οικονομίας απαντάει: «Επειδή κανείς δεν πήγε στη ζούγκλα για να τις ιδώσει και να τις προσαρμόσει στο πρόγραμμα». Ποτέ δεν θα μάθουμε γιατί ο κεντρικός σχεδιασμός απασχολούσε τον Hirschman μόλις βγήκε από το χειρουργείο.

Ίσως να φοβήθηκε ότι κατά τη διάρκεια της νάρκωσής του ο κόσμος είχε εγκαταλείψει την αρχή της ελεύθερης αγοράς και είχε παραδοθεί στους σχεδιαστές του επίγειου παραδείσου. Γιατί τελικά κάπως έτσι συμβαίνει. Ο κόσμος σιγά-σιγά συνέρχεται από τη νάρκωση της πανδημίας και διαπιστώνει ότι βρίσκεται, χωρίς να το καταλάβει, στο έλεος του κεντρικού σχεδιασμού της αγοράς και διάθεσης των εμβολίων κατά

του COVID-19 από τις Βρυξέλλες. Είναι άραγε ο σχεδιασμός προτιμητέος από τη διάθεση του εμβολίου μέσω της αγοράς, όπως συμβαίνει και με τα υπόλοιπα καταναλωτικά αγαθά;

Κάθε φορά που το κράτος κάνει μια κεντρική επιλογή στην οικονομία, κάθε φορά δηλαδή που χρησιμοποιεί τα χρήματα των φορολογουμένων για να εφαρμόσει τον σχεδιασμό του, παραβλέπει το όφελος που θα είχαν τα χρήματα αυτά, αν δεν τα είχε αποσύρει από την αγορά μέσω της φορολογίας και τα είχε αφήσει τους κατόχους τους για να τα επενδύσουν όπως εκείνοι επιθυμούν.

Αυτό αποδεικνύει ο Γάλλος οικονομολόγος Frederic Bastiat (1801-1850), στο περίφημο έργο του «Αυτό που βλέπουμε και αυτό που δεν βλέπουμε» (1850). Αναλύει μια σειρά αποτυχημένων προσπαθειών του γαλλικού κράτους να βελτιώσει τις κοινωνικές συνθήκες των πολιτών του μέσω μεγαλόπρων επενδυτικών προγραμμάτων, τα οποία βέβαια είτε ναυάγησαν είτε δεν αποδείχθηκαν τόσο αποτελεσματικά όσο

αναμενόταν. Παραθέτει πληθώρα παραδειγμάτων από την πολιτική και οικονομική κατάσταση της εποχής του, υποστηρίζοντας συστηματικά την εναλλακτική δυνατότητα της ελεύθερης αγοράς έναντι της καταστροφικής πραγματικότητας του κεντρικού σχεδιασμού.

Οι Γάλλοι καταναλωτές χρειάζονται το σιτάρι της Οδησσού. Πώς, όμως, μπορούν να το αποκτήσουν; Ο Bastiat ισχυρίζεται ότι υπάρχουν τρεις λύσεις. Σύμφωνα με την πρώτη πρέπει οι ίδιοι οι καταναλωτές να πάνε στην Οδησσό να πάρουν το σιτάρι.

Σύμφωνα με τη δεύτερη, μπορούν να προμηθευθούν το σιτάρι τους από ιδιωτικούς μεσάζοντες, που θα είναι υπεύθυνοι για τη μεταφορά του σιταριού από την Οδησσό και τη διάθεσή του στη γαλλική αγορά. Τέλος, σύμφωνα με την τρίτη λύση, μπορούν να αναθέσουν την εργασία αυτή στο κράτος. Ποιος, όμως, από τους τρεις τρόπους είναι ο πιο αποτελεσματικός; Ο πρώτος είναι προφανώς ανέφικτος. Ωστόσο, επιτρέπει να κατανοήσουμε ότι η μεσολάβηση των εμπόρων απέχει

πολύ από το να είναι πράξη παρασιτισμού. Είναι μια υπηρεσία απαραίτητη για τη διασφάλιση του εφοδισμού σε σιτάρι. Η μεσολάβηση είναι αναγκαία, είτε πρόκειται για τη μεσολάβηση των εμπόρων είτε του κράτους. Ανέκαθεν οι άνθρωποις κοινωνίες, σχολιάζει ο Bastiat, επέλεγαν με τη θέλησή τους τον δεύτερο τρόπο. Η τεράστια ζήτηση ωθεί Γάλλους και ξένους εμπόρους να ανταγωνιστούν μεταξύ τους για να προμηθεύσουν το συντομότερο δυνατό και στην καλύτερη δυνατή τιμή με σιτάρι της Οδησσού όλες τις περιοχές της Γαλλίας, ενσωματώνοντας στη διαδικασία αυτή μια σειρά παραμέτρων. Το κόστος της μεταφοράς και της μεσολάβησης αντικατοπτρίζεται στην τιμή του αγαθού, καθώς και στην τιμή της παρεχόμενης υπηρεσίας, αλλά μειώνεται λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ των μεσάζοντων. Με τον τρόπο αυτό η διάθεση του αναγκαίου αγαθού διατηρεί ελεύθερα τον χαρακτήρα της συναίνεσης.

Ο δρόμος του κεντρικού σχεδιασμού, η αντικατάσταση δηλαδή του συνόλου της εμπορικής τάξης από

κρατικούς λειτουργούς, γραφειοκράτες και κατ' όνομα μόνο «αρμόδιους», μπορεί να φαίνεται πιο απλός αλλά στην ουσία δεν είναι. Πιστεύουμε πραγματικά ότι το κράτος θα μπορούσε να σχεδιάσει ένα τόσο περίπλοκο έργο με λιγότερα μέσα και λιγότερο κόστος, διερωτάται ο Bastiat.

Άραγε θα χρησιμοποιούσε το κράτος λιγότερα πλοία, λιγότερους ναυτικούς και λιμενεργάτες, λιγότερα μεταφορικά μέσα και οδηγούς για τη μεταφορά, λιγότερες αποθήκες και εργάτες για τη μεταφόρτωση και την αποθήκευση; Μια τέτοια υπόθεση θα ήταν προφανώς παράλογη. Γιατί, όμως, ενώ αυτά ισχύουν, η λύση του κρατισμού φαίνεται πιο ελκυστική; Γιατί από τη στιγμή που η ελεύθερη συναίνεση της αγοράς έχει αντικατασταθεί από τον αυταρχισμό της εκτελεστικής εξουσίας δεν μπορούμε να δούμε πώς θα ήταν τα πράγματα αν τα είχαμε αφήσει να κυλήσουν ομαλά μέσω της διαδικασίας της αγοράς.

Έχει ήδη φανεί η ανεπάρκεια και η αναποτελεσματικότητα του κεντρικού σχεδιασμού της αγοράς

και διάθεσης των εμβολίων από τις Βρυξέλλες: τρομακτική καθυστέρηση, εμπορικός πόλεμος, αγανάκτηση για τις διαδικασίες και τα κριτήρια χορήγησής τους. Αυτό που δεν βλέπουμε είναι πόσο αποτελεσματικότερη και πόσο δικαιότερη θα ήταν η διανομή του προϊόντος από την αγορά. Η αγορά διανέμει με τρόπο σχεδόν τυχαίο, ενώ το κράτος κατανέμει βάσει αυθαίρετων κριτηρίων που αντανάκλουν τις προτεραιότητες τις δικές του και των λειτουργών του, όχι όμως και της κοινωνίας. Και ακόμη και αν είναι παρήγορη η προοπτική του δωρεάν εμβολιασμού, δεν βλέπουμε τους άμεσους και έμμεσους φόρους και τις εισφορές που θα χρειαστεί να καταβάλουμε ή τον εξωτερικό δανεισμό στον οποίο θα χρειαστεί να καταφύγουμε, γιατί προφανώς η αγορά, η μεταφορά και η προμήθεια του προϊόντος δεν είναι δωρεάν.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αναπληρωτής καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Το τελευταίο άρθρο

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Αυτό είναι το τελευταίο άρθρο στο πλαίσιο της τακτικής μου αρθρογραφίας από τις στήλες της κυριακάτικης «Καθημερινής». Η πρόσκληση που είχα λάβει από την εφημερίδα, πριν από έναν χρόνο, ήταν καλοδεχούμενη. Είχα πάντοτε την άποψη ότι αποτελεί υποχρέωση όσων έχουν συμμετοχή στα κοινά να καταθέτουν τις απόψεις τους και να αποτυπώνουν με σαφήνεια το στίγμα τους. Βεβαίως, κάποιος μπορεί να πει ότι η τακτική αρθρογραφία ή το συγγραφικό έργο εκ μέρους των πολιτικών προσώπων δεν συνάδει με την εποχή των κοινωνικών δικτύων που έχουν περιορίσει την πολιτική παρέμβαση στις ατάκες και στα φωτογραφικά στιγμιότυπα. Υπάρχουν και άλλοι που, πολύ απλά, αποφεύγουν την τοποθέτηση πάνω στα επίμαχα ζητήματα. Που δεν συμμετέχουν με τρόπο ουσιαστικό και περιεκτικό στο δημόσιο διάλογο από φόβο μήπως προκύψει διαφωνία ή δυσαρέσκεια από μερίδα του εκλογικού σώματος. Που μένουν μακριά από τις δύσκολες αποφάσεις και τα δύσκολα θέματα και περιορίζονται σε μια προβολή της εικόνας και του «ανθρώπινου προσώπου». Ποτέ δεν ήμουν αυτής της προσέγγισης. Ποτέ δεν με απασχόλησε η διαφωνία. Για εμένα, η έκφραση απόψεων είναι ταυτισμένη με τη δημοκρατία και την πολιτική συμμετοχή. Και η αρθρογραφία ήταν μια καλή ευκαιρία παρέμβασης.

Στο πρώτο μου άρθρο από αυτή τη στήλη, πριν από έναν χρόνο, είχα μάλιστα εκφράσει τη θέση ότι και ο «Δημοκρατικός Συναγερμός πρέπει να έχει καθαρές θέσεις ακόμη και για δύσκολα ή ευαίσθητα θέματα, αλλά η καθαρότητα των θέσεων του δεν πρέπει να τον οδηγεί στα άκρα. Εξάλλου, ο Δημοκρατικός Συναγερμός ποτέ δεν ήταν κόμμα ακραίο. Ούτε όμως είναι κόμμα κεντροαριστερό, όπως κάποιος θα τον ήθελαν. Πρέπει, για παράδειγμα, χωρίς δισταγμό να υποστηρίξει μια καθαρή και αυστηρή πολιτική σε σχέση με την ανεξέλεγκτη και παράνομη μετανάστευση, ως αντίβαρο στις ακρότητες της ακροδεξιάς αλλά και στις ανευθυνότητες της Αριστεράς. Ανάλογη πρέπει να είναι η στάση του Δημοκρατικού Συναγερμού στην εξωτερική πολιτική και στα εθνικά μας θέματα. Πολλοί επικαλούνται την κληριδική παράδοση αλλά

λίγοι προβαίνουν σε μια σωστή ερμηνεία αυτής της πολιτικής. Η πολιτική Κληρίδη ποτέ δεν περιοριζόταν σε μια ετοιμότητα συμβιβασμού. Αντιθέτως, χαρακτηριζόταν από προεκτικές και μεθοδικές κινήσεις στη σκακιέρα, που αποσκοπούσαν στον επιηρεασμό και μεταβολή της τουρκικής πολιτικής. Πρέπει με ανάλογο τρόπο να λειτουργήσουμε σήμερα. Να μείνουμε μακριά από τη δογματική άρνηση και τα συνθήματα, μακριά όμως και από ωραιοποιημένες και απλουστευμένες προσεγγίσεις που ουσιαστικά θεωρούν την Τουρκία ως έτοιμη για λύση και τη δική μας συναίνεση ως το μόνο που απομένει». Αυτή ήταν και παραμένει η άποψή μου. Στα θέματα της οικονομίας είχα την ευκαιρία, ως υπουργός Οικονομικών για επτά σχεδόν χρόνια, να καταθέσω το αποτύπωμά μου με πράξεις και όχι μόνο με λόγια. Ποτέ δεν περίμενα ότι θα υπήρχε συμφωνία εκ μέρους όλων, ούτε και το είχα επιδιώξει. Τις εντονότερες επικρίσεις τις δέχθηκα από τους οπαδούς της επιπόλαιης γραμμής Βαρουφάκη που ήθελαν να οσχίσουμε τα μνημόνια. Αν σχίζαμε, όμως, τα μνημόνια σίγουρα θα τα ξαναγράφαμε με πολύ πιο οδυνηρούς όρους, όπως συνέβη δυστυχώς στην Ελλάδα. Και εάν δεν παραμείναμε σταθεροί στην πολιτική μας γραμμή, εάν δεν λαμβάναμε κάποιες δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις, σίγουρα δεν θα ήταν σήμερα η χώρα μας σε θέση να εφαρμόζει πολιτικές που παρέχουν καθοριστική στήριξη στους εργαζόμενους και στις επιχειρήσεις και οι οποίες κρατούν όρθια την οικονομία μας εν μέσω της κρίσης του κορωνοϊού.

Σύντομα θα κληθούμε ως πολίτες να δώσουμε προσανατολισμό και κατεύθυνση στην πατρίδα μας. Οι προκλήσεις των τελευταίων ετών έχουν επιβεβαιώσει ότι τις διεξόδους τις προσφέρει ο orthologισμός, η σύνεση και η διάθεση για λήψη δύσκολων αποφάσεων. Σε αυτή την κατεύθυνση πρέπει να συνεχίσουμε. Μιλώντας τη γλώσσα της αλήθειας. Ανοίγοντας την παράταξη του Δημοκρατικού Συναγερμού σε νέα στελέχη. Εκπροσωπώντας τους συμπολίτες μας που επιζητούν σταθερότητα, ασφάλεια και προοπτική.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Δημόσιες σχέσεις και επικοινωνία στα χρόνια της πανδημίας

Της **ΑΝΝΑΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ**

Το 2020 ήταν μια χρονιά όπως καμία άλλη για τον τομέα των δημοσίων σχέσεων, της επικοινωνίας και όχι μόνο. Αν είχαμε τη δυνατότητα να διαγράψουμε από το ημερολόγιο αυτή τη χρονιά και να ξεκινήσουμε ξανά, το 2021, περισσότεροι από εμάς, μάλλον θα το κάναμε. Η μεμψιμοιρία βέβαια δεν βοηθά σε κάτι, έτσι όσο πιο γρήγορα τελειώσουμε με τις αναλύσεις για το 2020 και τις προβλέψεις για το 2021, τόσο πιο γρήγορα μπορούμε να γυρίσουμε σελίδα, σωστά; Την προηγούμενη χρονιά, βέβαια, δεν ήταν και όλα άσχημα. Το κίνημα Black Lives Matter, η χωρίς προηγούμενο δικαστική εκλογική διαδικασία στις ΗΠΑ, το ολόδικό μας σκάνδαλο των «χρυσών» διαβατηρίων είναι μερικά από τα γεγονότα τα οποία επιτάχυναν τις υπάρχουσες τάσεις. Ας δούμε, λοιπόν, τι να περιμένουμε το 2021. Υβριδικό μοντέλο εργασίας: Η μετάβαση στην ψηφιακή εργασία, χωρίς δηλαδή φυσική παρουσία, είχε ήδη ξεκινήσει στους περισσότερους επιχειρηματικούς τομείς. Η πανδημία απλώς επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Η εταιρεία ερευνών Gartner σε πρόσφατη έρευνά της προβλέπει ότι «η εξ αποστάσεως εργασία διαφαίνεται ζωτικής σημασίας ούτως ώστε οι επιχειρήσεις να μπορέσουν να ανακάμψουν» το 2021. Αυτό βέβαια δημιουργεί ανάγκες που αφορούν θέματα ψηφιακής ασφάλειας, κάτι στο οποίο πολλές εταιρίες οφείλουν να επενδύσουν. Η ζωντανή ροή (live streaming) είναι μια η επικρατούσα τάση: Το 2020 έφερε καινοτομίες στον τρόπο επικοινωνιών, ειδικά στη χρήση πλατφορμών βίντεο (ζωντανής/συνεχούς ροής όπως το Twitch, παρόλο που στην Κύπρο δεν είναι ακόμη ευρέως γνωστό). Είναι σίγουρο πως θα δούμε και άλλες παρόμοιες ιδέες να πραγματοποιούνται. Οι εκδηλώσεις (events) θα είναι μια υβριδικά γεγονότα που προσελκύουν τόσο φυσικούς όσο και οικονομικούς συμμετέχοντες και συμμετέχουσες.

Η ισότητα, η διαφορετικότητα και η συμπεριληψη παύουν να είναι «μαρκετιότητες» λέξεις: Η συζήτηση όσον αφορά τη διαφορετικότητα, την ισότητα και τη συμπεριληψη έχει πλέον ξεκινήσει. Οι άνθρωποι πια, το κοινό δηλαδή, είναι υποψιασμένο, παρακολουθεί, αξιολογεί και έχει ανάγκη να συνδεθεί με το αγαπημένο του brand σε συναισθηματικό επίπεδο. Οι επιχειρήσεις μέσω των δημοσίων σχέσεων και της εταιρικής επι-

ικοινωνίας τους οφείλουν να εστιάσουν σε αυτό το θέμα αλλά την ίδια στιγμή να το εφαρμόζουν στην πράξη. Το μάρκετινγκ και οι δημόσιες σχέσεις/εταιρική επικοινωνία οφείλουν να αλληλοσυμπληρώνονται: Υπάρχει πάντα μια ένταση μεταξύ Μάρκετινγκ και ΔΣ/ΕΕ ιδιαίτερα σε μεγάλους οργανισμούς. Το Μάρκετινγκ θεωρείται ως υπεύθυνο για την προώθηση και την ανάπτυξη, ενώ οι ΔΣ/ΕΕ θεωρούνται πιο αμυντικές, και εστιασμένες στη διαχείριση κρίσεων και φήμης. Αυτές οι υποθέσεις αναδεικνύονται καίριες όταν Μάρκετινγκ και ΔΣ/ΕΕ ανταγωνίζονται τμήματα του προϋπολογισμού. Το κλειδί της επιτυχίας είναι η συνεργασία και η αφοσίωση στις προσδοκίες των πελατών τους.

Οι δημόσιες σχέσεις επικοινωνούν αξίες: Φυσικά, το γεγονός αυτό δεν είναι καινούριο, αλλά όλα τα στοιχεία δείχνουν μια συνεχιζόμενη πίεση στα brand για ευθυγράμμιση του μάρκετινγκ και της επικοινωνίας τους με τις εταιρικές αξίες. Στην Κύπρο βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια βαθιά ρήξη μεταξύ πολιτικού συστήματος και πολιτών, η οποία σηματοδοτεί την έναρξη μιας εποχής κατά την οποία οι επιχειρήσεις πια θα διαδραματίζουν σπουδαιότερο ρόλο μέσα από την έκφραση των εταιρικών τους αξιών και του brand τους. Καινοτομία, καινοτομία, καινοτομία: Οι μεγάλες καινοτόμες ιδέες που προσελκύουν την προσοχή των μέσων ενημέρωσης, γεφυρώνουν τον εικονικό με τον φυσικό κόσμο, εμπλέκουν πελάτες και υπαλλήλους θα είναι πιο σημαντικές από ποτέ.

Το 2020 ήταν, λοιπόν, μια ιδιαίτερη χρονιά στην οποία μάθαμε πολλά. Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε πως ανάκαμψη από την πανδημία δεν σημαίνει «επιστροφή στο φυσιολογικό». Αντ' αυτού μας δίνεται η ευκαιρία να ορίσουμε ένα νέο μέλλον. Αν μπορεί κανείς να περιοριστεί σε τρεις τομείς δράσης, οι οποίοι θα είναι κρίσιμοι στους μήνες που έρχονται αυτοί είναι η βιωσιμότητα, η ψηφιοποίηση και η εμπιστοσύνη. Ο προγραμματισμός για το έτος ήταν σίγουρα δύσκολος και επιβάλλονται συχνές επανεκτιμήσεις και αξιολογήσεις. Η ανθεκτικότητα των brand το 2020 βασίστηκε στον ψηφιακό μετασχηματισμό και στην δυνατότητα ευελιξίας. Το 2021 θα απαιτήσει το ίδιο.

Η κ. Άννα Προδρόμου είναι σύμβουλος Επικοινωνίας.

Επιτακτική όσο ποτέ άλλοτε η «απελευθέρωση του Πανεπιστημίου Κύπρου»

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΗΛΙΑΔΗ**

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου (Π.Κ.) συμπληρώνει αισίως 30 χρόνια ζωής. Τρεις δεκαετίες κατά τις οποίες πορεύτηκε με επιστημονική εγκυρότητα και αξιοζήλευτη για τα κυπριακά δεδομένα σοβαρότητα, που το καταξίωσαν παγκοσμίως. Δεν είναι εξάλλου τυχαίο ότι το Π.Κ. συγκαταλέγεται στα 500 καλύτερα πανεπιστήμια παγκοσμίως, με κάποια από τα Τμήματά του να συγκαταλέγονται στα κορυφαία 200. Κάθε Κύπριος δικαιολογημένα αισθάνεται υπερηφάνεια και αυτό διαφαίνεται στις διάφορες έρευνες αξιοπιστίας, στις οποίες το Π.Κ. θεωρείται ο πιο αξιόπιστος θεσμός στη χώρα (με βαθμολογία 7,6 στα 10). Η ερευνητική δραστηριότητα του Π.Κ. έχει να επιδείξει σημαντικές επιτυχίες, γεγονός που συνέβαλε στο να κερδηθούν μεγάλα κονδύλια για περαιτέρω έρευνα στο ίδιο το Πανεπιστήμιο. Μόνο το 2019, το Π.Κ. συμμετείχε σε 127 διεθνώς ανταγωνιστικά ερευνητικά πρότζεκτ, τα οποία του απέφεραν 37 εκατ. ευρώ, προσφέροντας δεκάδες θέσεις εργασίας σε νέους επιστήμονες.

Τριάντα χρόνια, όμως, μετά τη 14η Σεπτεμβρίου του 1992, όταν επί προεδρίας Γιώργου Βασιλείου το Π.Κ. άνοιγε για πρώτη φορά τις πύλες του, έφθασε η ώρα να το δούμε με διαφορετική ματιά, συμβάλλοντας στην παραπέρα ανάδειξη των δυνατοτήτων που αυτό διαθέτει. Και αυτό αφορά το νομικό/θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργήσει όλα αυτά τα χρόνια, αλλά και τις εγγενείς δυσκολίες που το πλαίσιο αυτό δημιουργήσει κατά καιρούς στο Π.Κ. Κατά γενική ομολογία, το πλαίσιο αυτό είναι, πλέον, ασφυκτικά γραφειοκρατικό για την πανεπιστημιακή οντότητα. Είναι αναχρονιστικό λ.χ. να ορίζει η Βουλή το ύψος συγκεκριμένων κονδυλίων προς

το Π.Κ., αντί να ψηφίζει μια ενιαία κορηγία (blockgrant), την οποία να διαχειρίζεται το Π.Κ. σύμφωνα με τις προτεραιότητές του, υποκείμενο βεβαίως στους σχετικούς ελέγχους χρηστής διαχείρισης. Είναι επίσης αναχρονιστικό να ορίζει το Υπουργικό Συμβούλιο ή η Βουλή τον αριθμό μαθημάτων που διδάσκουν οι καθηγητές του, το ύψος των μεταπτυχιακών διδάκτρων του, τους εσωτερικούς κανονισμούς του Πανεπιστημίου, τη δημιουργία νέων Τμημάτων ή Σχολών, τη δημιουργία ξενογλωσσων προγραμμάτων σπουδών και πληθώρα άλλων αποφάσεων.

Το Π.Κ. χρειάζεται, λοιπόν, άμεσα απελευθέρωση από τα δεσμά της γραφειοκρατίας. Έχει ανάγκη να του δοθεί πεδίο ανάπτυξης, ελεύθερης δράσης και διεθνούς αμιλλας, με βάση τις άριστες διεθνώς πρακτικές. Όπως ακριβώς λειτουργούν τα πανεπιστήμια στον σύγχρονο κόσμο – με μέγιστη αυτοδιοίκηση, ευελιξία, επαγγελματισμό και διαρκή προσαρμοστικότητα στις καταγιστικές αλλαγές ενός βαθιά αλτλνένδευτο κόσμου.

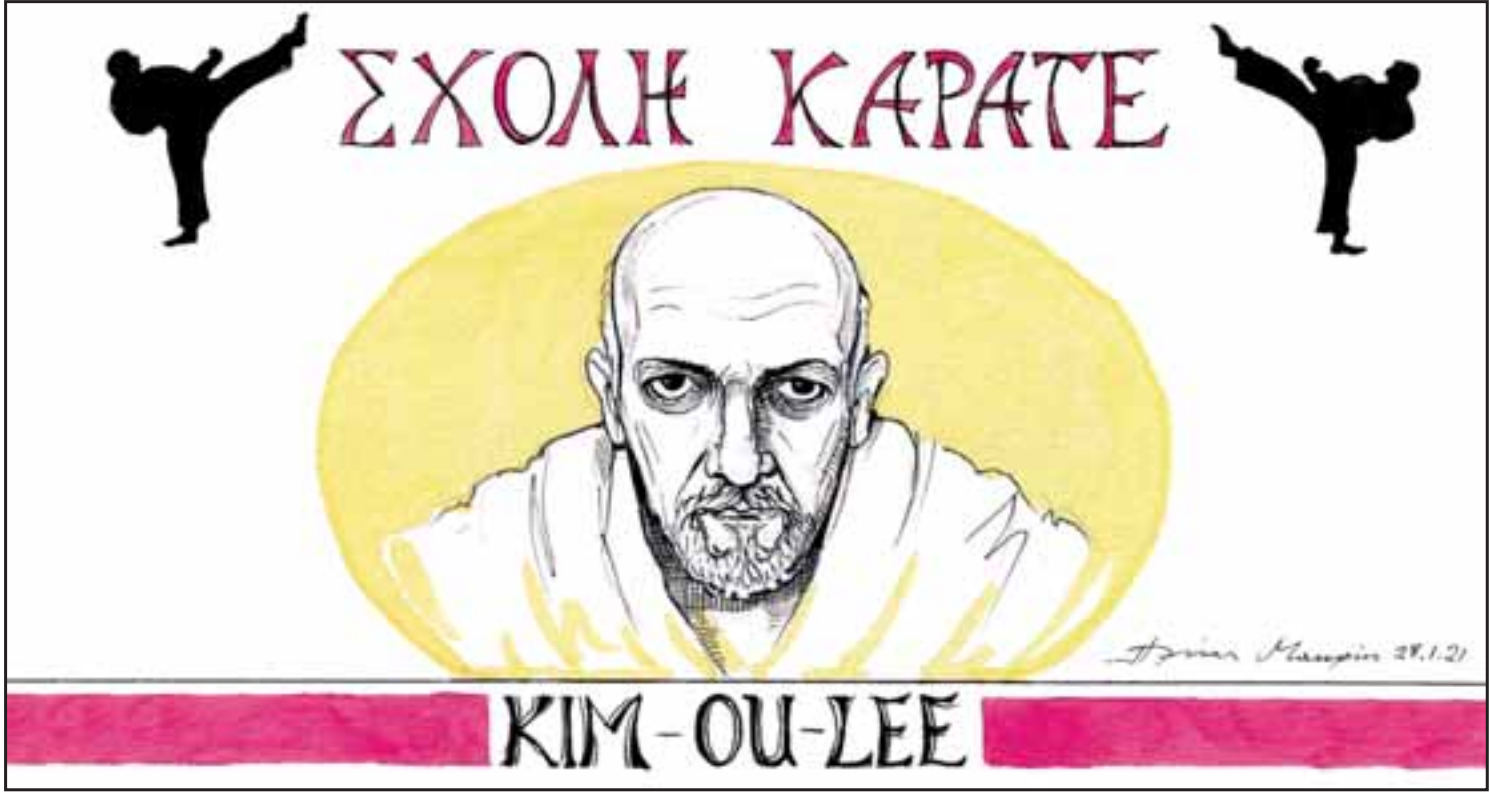
Τριάντα χρόνια μετά, η αποδεδειγμένη επίδοση του Πανεπιστημίου διεθνώς και η αδιαμφισβήτητη δεξαμενή γνώσης, εμπειρίας και ταλέντων που το ίδρυμα διαθέτει, σε συνδυασμό με την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. και την καθιέρωση υψηλών διδάκτρων για σπουδές στη Βρετανία, δημιουργούν εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες για ακόμα μεγαλύτερη ανάπτυξη του Π.Κ. αλλά και τις προοπτικές της Κύπρου να αναδειχθεί σε ένα σύγχρονο κέντρο εκπαιδευτικής αριστείας. Αυτή τη χρονική στιγμή καλείται η Κύπρος να οραματιστεί ένα εντελώς νέο μοντέλο ανάπτυξης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στον τόπο, με σημαντικές προοπτικές για

την οικονομία και την κοινωνία μας ευρύτερα. Καλούμαστε, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην παιδεία και την έρευνα, να σχεδιάσουμε το μέλλον της πατρίδας μας στη βάση ενός σύγχρονου πολιτιστικού μοντέλου ανοικτής κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης. Και το Π.Κ. έχει τις δυνατότητες να καταστεί ηγήτορας στην αναγκαία μετάλλαξη της κοινωνίας και της οικονομίας μας, με τη διάπλωση του «νέου ανθρώπου», καθώς επίσης και πόλος έλξης ταλέντων νέων ανθρώπων διεθνώς.

Πλάι, στον αίτημα της απελευθέρωσης του Π.Κ. από τα δεσμά της γραφειοκρατίας και την ανάθεση του μέλλοντός του στους πανεπιστημιακούς δασκάλους και τα εκάστοτε Συμβούλια του Π.Κ., ας μελετηθεί παράλληλα το ενδεχόμενο εισαγωγής και καθιέρωσης Υφυπουργείου Ανώτατης Εκπαίδευσης της Κύπρου, με στόχο την προαγωγή της Κύπρου σε κέντρο διεθνούς πανεπιστημιακής αριστείας. Η μετά-Brexit εποχή δίνει τη δυνατότητα διεθνούς ανάπτυξης στα πανεπιστήμια του τόπου μας, ιδιαίτερα στη ναυαρχίδα της ανώτατης εκπαίδευσης, το Π.Κ.

Όπως, λοιπόν, ο τότε πρόεδρος της Δημοκρατίας Γιώργος Βασιλείου μένει στην ιστορία της Κύπρου ως ο καταξιωμένος ιδρυτής του Πανεπιστημίου, ας φιλοδοξήσουν ο σημερινός πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης και ο πρόεδρος της Βουλής Αδάμος Αδάμου μαζί με τα κοινοβουλευτικά κόμματα, να αναδειχθούν στους καταλύτες «απελευθέρωσης» του ανώτατου πνευματικού ιδρύματος που αξιωθήκαμε να έχουμε στην πατρίδα μας.

Ο κ. Μάριος Ηλιάδης είναι πρώην αντιπρόεδρος του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Κύπρου και πρώην υπουργός.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Τα ίδια Παντελάκη μου...

Του **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Είναι πασιδηλο ότι τα μικρά παιδάκια τέρπονται από τα παραμύθια και τα τραγουδάκια. Οι κοκκινοσκουφίτσες και οι στακτοπούτες, οι πρίγκιπες και οι νεράιδες διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους ως προς το συμπαθές καλόν και το απεχθές κακόν, ενώ, πολλές φορές, τα καθιστούν λάτρες και μισητές νρώων, πριγκήπων, βασιλιάδων και καθενός δυνατό. Θυμώμαι τον μακαριστό πατέρα μου, που με καβαλούσε στο γαϊδούρι για να πάει στα χωράφια του, και στην παράκλησή μου να μου πει κανένα τραγουδάκι, μου έλεγε το μοναδικό που ήξερε, «το γιאלέιν του Αράμπ». Ένα τραγούδι με μια και μοναδική λέξη, που επαναλαμβάνονταν συνεχώς. Δεν θυμάμαι πόσες φορές έμεινα ξυπνιος σ' ολόκληρη τη διαδρομή! Τόσο πολύ με απωθούσε η συνεχής επανάληψη! Το ίδιο περίπου συναισθημα αισθάνθηκα διαβάζοντας το βιβλίο ενός καθηγητή μου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Όσες παραγράφους περιείχε το βιβλίο του, η κατάληξη ήταν «προς προαγωγήν του ηθικού και πολιτικού βίου». Μέχρι που τον πήραμε χαμπάρι και στις εξετάσεις γράφαμε τις μαλ... μας με επιδόρπιο την κατάληξη των δικών του παραγράφων. Και να τα οκτάρια, τα εννιάρια και τα δεκάρια! Διότι ο κύριος αυτός νόμιζε – πιθανώς – ότι αξία είχε η επανάληψη!

Πενήντα τόσα χρόνια μετά, δεν περίμενα ότι θα γινόμουν αυτκόος μάρτυρας παρόμοιας περιπτώσεως, ακούοντας το

σλόγκαν «Δεν ψηφίζω τον προϋπολογισμό, αν δεν δοθούν οι φάκελοι για τα χρυσά διαβατήρια στον γενικό ελεγκτή». Και διερωτώμουν ποια μπορούσε να είναι η σχέση του προϋπολογισμού με τα διαβατήρια, εκτός από τη σχέση του Νικόλα με τον Οδυσσέα!

Τελικά, ο προϋπολογισμός εγκρίθηκε. Το ΑΚΕΛ επέμεινε αρνητικά για λόγους... φιλοσοφίας, ωσάν κι αυτή τη φιλοσοφία δεν τη ζήσαμε τις πενταετίες που συν ή κυβερνούσε είτε με άλλους είτε κατά μόνας, το ΔΗΚΟ τραγουδούσε το «Γιאלέιν του Αράμπ» και κάποιοι «Κύριος οίδεν»!

Μιλώντας την Πέμπτη (22.01.2021) το βράδυ στην τηλεόραση, ο Νικόλας Παπαδόπουλος «φίμωσε» κυριολεκτικά τον αξιγάπητο κ. Καρεκλά με τις «αποστομωτικές» του απαντήσεις. Γι' αυτόν, όσοι ψήφισαν τον προϋπολογισμό αποτελούν δεκανίκια του Αναστασιάδη. Δεν μας εξήγησε, όμως, πόσες φορές ο ίδιος και το κόμμα του υπήρξαν δεκανίκια του προέδρου και του Συναγερμού, ψηφίζοντας τους προϋπολογισμούς των προηγούμενων χρόνων, τη στιγμή που γνωρίζουν και οι γάτες ότι κάποιοι θσαυρίζαν από τα διαβατήρια από δωδεκαετίας περίπου, μηδέ τον ίδιο εξαιρουμένον, αποποιούμενος την κατηγορία, λέγοντας ότι όλα έγιναν νομότυπα. Εξάλλου είπε ότι ο ίδιος είχε ήδη παραιτηθεί από το δικηγорικό γραφείο από το 2011. Και όμως, στην ερώτηση των €40.000 περίπου επί τριετία, τα οποία

δίλωσε στο «πόθεν έσχες» το 2015, ποίπσε τη νήσαν και δεν απάντησε αμέσως. Σκέφτηκε, όμως, αμέσως μετά να μας αφήσει να εννοήσουμε ότι του τα χρωστούσαν περίπου ως πουλουστρίνα! Αφελέστατη ήταν και η απάντηση για τις σακούλες των 12 δισ. του Μιλόσεβιτς εκεί στη Λάρνακα και για την άρνηση να πληρωθούν υπερωρίες οι καμμένοι «μετρητές», όη ήταν επί Κληρίδη και Μαρκίδη!

Δυστυχώς, οι φλύαρες απαντήσεις του από την βραχυκύκλωση των ερωτήσεων Καρεκλά, απέτρεψαν τον τελευταίο να τον ρωτήσει «πόσα εισέπραξε το Γραφείο του από τη Λαϊκή και τον Συναγερτισμό, τράπεζες, οι οποίες πτώχευσαν χιλιάδες συμπατριώτες μας, των οποίων νομικός σύμβουλος λέγεται ότι ήταν από ετών το γραφείο του. Φυσικά, η απάντηση θα ήταν αυτή που αναμένουμε για τη διαδρομή των μετοχών του εδώ και αρκετό καιρό, ενώ το «Γιאלέιν του Αράμπ» έχει μπουχτίσει τον κυπριακό λαό!

Υγ. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος κατηγορήσε όσους ψήφισαν τον προϋπολογισμό ως δεκανίκια του Αναστασιάδη και ως «συμμάχους» του ΕΛΑΜ. Τώρα τίνος έγινε δεκανίκι για τα δημαρχεία και προπάντων πώς βλέπει τη συμμαχία του με το ΕΛΑΜ; Επιτέλους, πότε είναι εναντίον και πότε υπέρ του ΕΛΑΜ; Έλεος!

Ο κ. Χαράλαμπος Δημητρίου είναι μέλος της Δικοιούσας Επιτροπής Δημοκρατικής Παράταξης.

Μορατόριουμ με αρκετούς αστερίσκους

Τι προβληματίζει την Αθήνα μετά την έναρξη των διερυννητικών επαφών – Ορόσημο το καλοκαίρι για τις τουρκικές προθέσεις

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Με τον 61ο γύρο των διερυννητικών επαφών να έχει πλέον πραγματοποιηθεί, τα ελληνοτουρκικά εισέρχονται ξανά στις πραγματικές διαστάσεις τους. Η δραματοποίηση των προηγούμενων εβδομάδων ευλόγως δημιούργησε ένα επικοινωνιακό περιβάλλον υπερβολικών προσδοκιών για μια διαδικασία που ήταν μάλλον τυπική. Αν και ο υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου αρνήθηκε τον ορισμό των συνομιλιών ως «διερυννητικών», αλλά τις περιέγραψε ως «συμβουλευτικές», είναι απολύτως σαφές ότι η Αγκυρα διανύει μια περίοδο που επιθυμεί να εμφανίζεται ως πρόθυμη για συνομιλίες. Μέσω διαρροών από την πρώτη στιγμή η Αγκυρα έθεσε τις δικές της προτεραιότητες (αποστρατιωτικοποίηση, 10 ναυτικά μίλια εθνικός εναέριος χώρος, «γκρίζες ζώνες»). Η Αθήνα επέλεξε μια πιο συγκρατημένη στάση ως προς τη δημοσιότητα, αν και είναι απολύτως σαφές ότι η ελληνική αποστολή προφανώς δεν είχε καμία εντολή να συζητήσει τέτοια ζητήματα. Σκοπός ήταν η επανέναρξη των επαφών και η διερεύνηση περί του αν υπάρχει έδαφος για τον επόμενο, 62ο γύρο, που πρέπει να πραγματοποιηθεί στην Αθήνα.

Σχετικά βέβαια είναι μόνο η ημερομηνία πραγματοποιήσεως της άτυπης πενταμερούς διάσκεψης για το Κυπριακό υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, το πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου. Εκτιμάται ότι ο 62ος γύρος των διερυννητικών επαφών θα πραγματοποιηθεί είτε λίγο πριν είτε λίγο μετά από τη συγκεκριμένη διάσκεψη. Εκεί θα γίνει και το τετ α τετ του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια με τον ομόλογό του Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Οι επόμενες εβδομάδες θα κρίνουν και αν είναι ώριμες οι συνθήκες για μια συνάντηση ανάμεσα στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και στον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Για την Αθήνα οι επόμενοι μήνες είναι ποικιλοτρόπως κρίσιμοι. Από τη μια πλευρά πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι διάλογοι επικοινωνίας δεν θα παραμεινουν απλώς ανοικτοί, αλλά θα διεκυσθούν. Από την άλλη, όμως, δεν επιθυμεί η Ελλάδα να αποτελέσει τον «χρήσιμο πλθίο» στην προσπάθεια της Αγκυρας να φιλοτεχνήσει ένα προφίλ μιας χώρας πρόθυμης

ΕΡΑ / TURKISH FOREIGN MINISTRY

Σχετικά βέβαια είναι μόνο η ημερομηνία πραγματοποίησης της άτυπης πενταμερούς διάσκεψης για το Κυπριακό υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, το πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου. Εκτιμάται ότι ο 62ος γύρος των διερυννητικών θα πραγματοποιηθεί είτε λίγο πριν είτε λίγο μετά (φωτ. από τον 61ο γύρο στην Κωνσταντινούπολη).

Οι επόμενες εβδομάδες θα κρίνουν αν είναι ώριμες οι συνθήκες για μια συνάντηση ανάμεσα στον Κυριάκο Μητσοτάκη και στον Ταγίπ Ερντογάν.

για διαπραγματεύσεις, σε μια περίοδο κατά την οποία αρκετοί, κυρίως στην Ουάσιγκτον, θέλουν να ζητήσουν από τον κ. Ερντογάν να επιλέξει πλευρά ταχώς, ιδιαίτερα με αιχμή το ζήτημα των ρωσικών αντιαεροπορικών πυραυλικών συστημάτων S-400.

Και αν στην Ουάσιγκτον τα πράγματα για την Ελλάδα είναι σχετικά καθαρά, καθώς η νέα ηγεσία του Στέιτ Ντιπάρτμεντ έχει εξαιρετικά ευκρινή εικόνα για όλα όσα συμβαίνουν στην Ανατολική Μεσόγειο, δεν μπορεί κάποιος να ισχυριστεί το ίδιο και για την Ευρώπη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι προγραμματισμένο για τον ερχόμενο Μάρτιο (ανήμερα,

μάλιστα, της εθνικής εορτής της 25ης Μαρτίου) και αυτή τη στιγμή υπάρχει μικρή προθυμία από τους περισσότερους εταίρους να συζητήσουν σοβαρά για σχέδιο κυρώσεων κατά της Τουρκίας, ιδιαίτερος καθώς έως τότε υπολογίζεται ότι θα έχουν ήδη πραγματοποιηθεί αρκετές επαφές ανάμεσα στην Αθήνα και στην Αγκυρα. Πάντως, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, η ομάδα του ύπατου εκπροσώπου Ζοζέπ Μπορέλ ετοιμάζει ένα προσχέδιο ήπιων κυρώσεων (σε καμία περίπτωση ανάλογων με εκείνες που έχουν επιβληθεί στην τουρκική αμυντική βιομηχανία από τις ΗΠΑ), το οποίο έχει και τη σιωπηλή έγκρισή του Βερολίνου.

Δύσκολο έργο

Για την Αθήνα τα πραγματικά προβλήματα στους πέντε-έξι μήνες που ακολουθούν και έχουν τον χαρακτήρα ενός άτυπου μορατόριουμ από πλευράς της Αγκυρας, εντοπίζονται στο δύσκολο έργο να πείσει τους ηγέτες μιας κουρασμένης από την πανδημία Ευρώπης ότι η στάση της Τουρκίας έναντι των διαπραγματεύσεων είναι στην

πραγματικότητα παρελκυστική. Παρά τις εντατικές διπλωματικές προσπάθειες του καθ' ύλην αρμόδιου κ. Δένδια όχι μόνο στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ) της περασμένης εβδομάδας αλλά και πριν από αυτό, ελάχιστοι φαίνεται να αντιλαμβάνονται πραγματικά ότι η Τουρκία ζητάει από την Ελλάδα να διαπραγματευτεί κυριαρχικά δικαιώματά της. Την ίδια στιγμή, βέβαια, η Αθήνα γνωστοποιεί στους εταίρους της ότι είναι έτοιμη για συνυποσχετικό και προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για τον καθορισμό θαλασσίων ζωνών.

Ενδείξεις της τακτικής της Τουρκίας παρουσιάστηκαν και μέσα στην εβδομάδα που πέρασε, αρχικά με την επίμονη δημόσια προσπάθεια να προβληθεί η εικόνα μιας «τουρκικής» μειονότητας στη Θράκη, αλλά και με τις δηλώσεις του κ. Τσαβούσογλου στις Βρυξέλλες περί «ελληνικών προκλήσεων», τις οποίες κοινοποίησε, κατά τα λεγόμενά του, στους Ευρωπαίους. Πέρα από την τακτική της Αγκυρας, όμως, δεν μπορεί παρά να τονιστεί ότι η κατανόηση

κάποιων τουρκικών επιχειρημάτων αποτελεί μια χρόνια αποτυχία της ελληνικής δημόσιας διπλωματίας, η οποία είτε είναι αποσπασματική είτε απλώς ανεπαρκής να αντιμετωπίσει έναν πολύ καλά οργανωμένο μηχανισμό διασποράς των θέσεων της Τουρκίας σε όλες τις σημαντικές πρωτεύουσες της Δύσης. Είναι εντυπωσιακή, αν μη τι άλλο, η σύγκλιση των απόψεων ακόμα και Τούρκων που διαφωνούν ριζικά κατά τα λοιπά με την κυβέρνηση Ερντογάν, στα ζητήματα που άπτονται των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Το χειρότερο σενάριο θα ήταν, βέβαια, η παρέλευση του άτυπου μορατόριουμ που έχει θέσει η Αγκυρα και η επιστροφή το καλοκαίρι είτε με ερευνητικό είτε, πολύ χειρότερα, με πλωτό γεωτρήπανο. Επίσης, ιδιαίτερη σημασία έχει και η κατάληξη της πενταμερούς άτυπης διάσκεψης για το Κυπριακό τον Μάρτιο, όπου αναμένεται να τεθεί για πρώτη φορά επίσημως στον τραπέζι η πρόταση για λύση που δεν θα κινείται αποκλειστικά στο πλαίσιο της διζωνικής - δικοινοτικής ομοσπονδίας.

Πώς σάλπισε υποχώρηση από την Ανατ. Μεσόγειο η Αγκυρα

Λίγες ώρες πριν από τις διερυννητικές επαφές Ελλάδας - Τουρκίας, που πραγματοποιήθηκαν στις 25 Ιανουαρίου στην Κωνσταντινούπολη, η Τουρκία με σιωπηλό τρόπο φαίνεται πως ήδη είχε αποσύρει όλα της τα ερευνητικά πλοία όπως και τα γεωτρήπανα της από την Ανατολική Μεσόγειο. Η απομάκρυνση των πλοίων μπορεί επισήμως να έγινε λόγω καιρικών συνθηκών, συντηρήσεων και αλλαγής πληρωμάτων ή αλλαγής σχεδίων ερευνών, ωστόσο η πραγματικότητα είναι ότι αυτή τη στιγμή κανένα τουρκικό πλοίο δεν βρίσκεται σε σημεία που να δημιουργούν εντάσεις.

Το τελευταίο πλοίο που είχε μείνει στην Ανατολική Μεσόγειο ήταν το «Μπαρμπαρός», το οποίο πραγματοποιούσε έρευνες εντός της κυπριακής αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (ΑΟΖ). Ουσιαστικά την είδηση της απόσυρσης της αποκάλυψε ο Γερμανός υπουργός Εξωτερικών Χάικο Μάας, κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στην Αγκυρα στις 18 Ιανουαρίου. Ο κ. Μάας δήλωσε πως «η απομάκρυνση του "Μπαρμπαρός" από τα ανοικτά της Κύπρου έχει δημιουργήσει μια θετική αντίδραση και υποστηρίζουμε αυτή την απόφαση».

Ο έμπειρος πολιτικός αναλυτής της εφημερίδας Hurriyet, Σεντάτ Εργκίν, αναφέρει πως το «Μπαρμπαρός», το μοναδικό πλοίο της Τουρκίας το οποίο είχε παραμείνει στην Μεσόγειο, «απομακρύνθηκε λίγες ημέρες πριν από την έναρξη των διερυννητικών επαφών μετα-

ξύ Ελλάδας και Τουρκίας». Η Αθήνα είχε ξεκαθαρίσει ότι οι συνομιλίες με την Τουρκία μπορούν να ξεκινήσουν «αφού τελειώσουν οι προκλήσεις».

Στην πραγματικότητα, η πορεία των τουρκικών πλοίων φαίνεται πως καθορίζεται ανάλογα με τις σχέσεις της Τουρκίας με την Ελλάδα, την Κύπρο και την Ε.Ε. Τον Αύγουστο, όπως και το φθινόπω-

Λίγο πριν από τις διερυννητικές επαφές, όλα τα τουρκικά ερευνητικά και τα γεωτρήπανα είχαν απομακρυνθεί από την περιοχή.

ρο, όταν είχε κορυφωθεί η ένταση Ελλάδας - Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο, η Αγκυρα έστειλε τα ερευνητικά πλοία όπως και τα γεωτρήπανα της σε τρεις διαφορετικές περιοχές, συνοδεία πλοίων του τουρκικού στόλου. Το «Μπαρμπαρός» πραγματοποίησε σεισμικές έρευνες ανατολικά της Κύπρου σε περιοχή ανάμεσα στη Μεγαλόνησο και στον Λίβανο, ενώ το γεωτρήπανο «Γιαβούζ» έκανε γεωτρήσεις νοτιοδυτικά της Κύπρου. Το «Ορούτς Ρέις», όπως υποστηρίζει η Τουρκία, πραγματοποίησε έρευνες στην περιοχή της «δυνητικής ελληνικής υφαλοκρηπίδας» στη Μεσόγειο.

Η Αγκυρα, στις 13 Σεπτεμβρίου,

Το τελευταίο πλοίο που είχε μείνει στην Ανατολική Μεσόγειο ήταν το «Μπαρμπαρός», το οποίο πραγματοποιούσε έρευνες εντός της κυπριακής ΑΟΖ.

πριν από τη Σύνοδο της Ε.Ε. τον Οκτώβριο, απομάκρυνε το «Ορούτς Ρέις» από την περιοχή με την αιτιολογία της συντήρησής. Λίγο μετά τη Σύνοδο, στις 5 Οκτωβρίου, το γεωτρήπανο «Γιαβούζ» αγκυροβόλησε στο λιμάνι Τάσουτζου, καθώς, όπως είχε ανακοινώσει το υπουργείο Ενέργειας, είχε ολοκληρώσει τις έρευνες και επέστρεψε για συντήρηση.

Στις 12 Οκτωβρίου το «Ορούτς Ρέις» απέπλευσε και πάλι, με την Τουρκία να κατηγορεί την Αθήνα πως «κάνει προκλητικές κινήσεις, όπως η έκδοση NAVTEX την ημέρα εθνικής ιορτής της Τουρκίας». Το τουρκικό σειсмоγραφικό σκάφος

επέστρεψε στο λιμάνι της Αττάλειας στις 30 Νοεμβρίου, πάλι λίγες ημέρες πριν από τη Σύνοδο της Ε.Ε.

Μετά τη Σύνοδο του Δεκεμβρίου, το μοναδικό πλοίο που συνέχιζε τις έρευνες του στην Ανατολική Μεσόγειο ήταν το «Μπαρμπαρός» και παρέμενε στην περιοχή 100 χιλιομέτρων νοτιοδυτικά της Πάφου. Στις 18 Ιανουαρίου ενημερωθήκαμε από τον υπουργό Εξωτερικών της Γερμανίας πως το «Μπαρμπαρός» αγκυροβόλησε κι αυτό σε λιμάνι της Μεσογείου.

Σύμφωνα με την εφημερίδα Hurriyet, Τούρκοι αξιωματικοί αναφέρουν πως δεν αλλάξει αυτή η πολιτική, ενδέχεται να χρησιμο-

σκάφους οφείλεται στις δυσμενείς καιρικές συνθήκες που επικρατούσαν στην περιοχή. Μέχρι στιγμής, μετά σχεδόν δύο εβδομάδες από την αποκάλυψη του κ. Μάας, παρά την αλλαγή των καιρικών συνθηκών, το τουρκικό σειсмоγραφικό σκάφος δεν έχει επιστρέψει στην Ανατολική Μεσόγειο.

Το «Ορούτς Ρέις», σύμφωνα με τη NAVTEX της Τουρκίας, μέχρι τον Ιούνιο θα πραγματοποιεί έρευνες εντός του κόλπου της Αττάλειας. Το «Γιαβούζ», σύμφωνα με τον υπουργό Ενέργειας της Τουρκίας Φατίχ Ντονμέζ, θα επιστρέψει στην Ανατολική Μεσόγειο και θα αποφασιστεί αργότερα σε ποια περιοχή θα γίνουν οι γεωτρήσεις. Τα γεωτρήπανα «Κανουνί» και «Φατίχ» βρίσκονται στη Μαύρη Θάλασσα και ο σχεδιασμός της γειτονικής χώρας προβλέπει να κάνουν διαδοχικές γεωτρήσεις στην περιοχή αυτή.

«Μπορούμε να πούμε πως η διεξαγωγή των διερυννητικών επαφών στην Κωνσταντινούπολη προκάλεσε ανακούφιση στους κύκλους της Ε.Ε. που παρακολουθούσαν με αγωνία την ένταση μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας», αναφέρει σε άρθρο του ο Σεντάτ Εργκίν. «Η Τουρκία το καλοκαίρι και το φθινόπωρο εφάρμοσε μια πολιτική "σκληρής ισχύος" για να καταγραφεί η στάση της για τα δικαιώματα και τα συμφέροντά της στην Ανατολική Μεσόγειο, όμως τον Οκτώβριο η Ε.Ε. είχε προειδοποιήσει πως σε περίπτωση που δεν αλλάξει αυτή η πολιτική, ενδέχεται να χρησιμο-

ποιήσει πολλά εργαλεία και επιλοκαίρικές συνθήκες που επικρατούσαν στην περιοχή. Μέχρι στιγμής, μετά σχεδόν δύο εβδομάδες από την αποκάλυψη του κ. Μάας, παρά την αλλαγή των καιρικών συνθηκών, το τουρκικό σειсмоγραφικό σκάφος δεν έχει επιστρέψει στην Ανατολική Μεσόγειο.

Η σχεδιαζόμενη άτυπη πενταμερής διάσκεψη για το Κυπριακό, η απόσυρση των πλοίων της Τουρκίας από την Ανατολική Μεσόγειο και οι διερυννητικές επαφές Ελλάδας - Τουρκίας είναι κάποια από τα βήματα που η Αγκυρα θεωρεί πως αποδεικνύουν την αλλαγή της εξωτερικής πολιτικής της.

Αναλυτές ευελπιστούν πως μέχρι τη Σύνοδο του Μαρτίου θα επικρατεί αυτό το κλίμα. Αν η Αγκυρα διατηρήσει μια στάση διαφορετική από αυτή του 2020 και προχωρήσουν οι διπλωματικές σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας είναι κάποια από τα βήματα που η Αγκυρα θεωρεί πως αποδεικνύουν την αλλαγή της εξωτερικής πολιτικής της.

Αναλυτές ευελπιστούν πως μέχρι τη Σύνοδο του Μαρτίου θα επικρατεί αυτό το κλίμα. Αν η Αγκυρα διατηρήσει μια στάση διαφορετική από αυτή του 2020 και προχωρήσουν οι διπλωματικές σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας είναι κάποια από τα βήματα που η Αγκυρα θεωρεί πως αποδεικνύουν την αλλαγή της εξωτερικής πολιτικής της.

Αμυντική θωράκιση

Ταυτόχρονα η Αθήνα, παρά το προφανές δυσμενές δημοσιονομικό μέλλον που ακολουθεί λόγω της αβεβαιότητας που δημιουργεί η πανδημία, συνεχίζει ακάθεκτη στην προσπάθεια ενίσχυσης των δυνατοτήτων αποτροπής των Ενόπλων Δυνάμεων. Το πρόγραμμα των 18 «Ραφάλ» μπήκε πλέον σε ράγες, η αναβάθμιση των F-16 θα προχωρήσει (με καθυστερήσεις ή χωρίς), ενώ το επόμενο χρονικό διάστημα θα πρέπει να ληφθούν αποφάσεις για το νέο εθνικό τυφέκιο και τη νέα φρεγάτα. Η «Κ» έχει αποκαλύψει προ πολλών μηνών ότι ενδιαφέρον για την πώληση τεσσάρων νέων φρεγατών, πέρα από τις ΗΠΑ και τη Γαλλία, εξέφρασαν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ολλανδία, η Γερμανία και η Ισπανία. Η αρχική εισήγηση του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου προ δύο μηνών περί φρεγατών αμερικανικής σχεδίασης MMSC μπήκε στον «πάγο» λίγο μετά, κυρίως λόγω των επιλογών πλοίων ενδίαμεσης λύσης που πρότεινε η αμερικανική πλευρά. Κανένα από αυτά δεν ικανοποιούσε την ελληνική πλευρά, η οποία δεν επιθυμεί να επιβαρύνει τον ήδη γηράσκοντα Στόλο ούτε με φρεγάτες τεχνολογίας της δεκαετίας του '70 και του '80 ούτε με πλοία που θα ταίριαζαν περισσότερο στην Ακτοφυλακή και καθόλου στο Πολεμικό Ναυτικό. Βέβαια, ακολουθούν επαφές με όλους τους ενδιαφερομένους και αυτή τη στιγμή κανείς δεν μπορεί να προκαταβάλει το αποτέλεσμα των επαφών, δίχως να εισέρχεται κάποιος στη συζήτηση για την τύχη των ναυπηγείων, που αναμένεται να ολοκληρωθεί και αυτή στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2021.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Λαμπέτη, Χορν, Κοτοπούλη, Παξινού
και άλλες μορφές του ελληνικού
θεάτρου πρωταγωνιστούν στη νέα
σειρά βιβλίων της «Καθημερινής»
με την υπογραφή του Μάκη Δελαπόρτα.

**ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 07 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

Κωδικός «101» για το πρώτο Mirage στην Ελλάδα

Ο Αλέξανδρος Μαμάνης μιλάει στην «Κ»

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Στις 11.30 το πρωί της 4ης Αυγούστου 1975 το πρώτο Mirage F-1CG της Πολεμικής Αεροπορίας (Π.Α.) με κωδικό «101» απογειωνόταν από την αεροπορική βάση του Μον-ντε-Μαρσάν στη νοτιοδυτική Γαλλία. Πενήντα λεπτά αργότερα, έκανε μια δίωρη στάση στη βάση της Οράνζ στη νοτιοανατολική Γαλλία. Στις 17.10 της ίδιας ημέρας ο τότε αντισημναρχος Αλέξανδρος Μαμάνης νινόταν ο πρώτος χειριστής της Π.Α. που προσγειώνει στην 114 Πτέρυγα Μάχης (ΠΜ) στην Τανάγρα το πρώτο από τα σαράντα Mirage F-1 που θα επιχειρούσαν πάνω από το Αιγαίο για τα επόμενα 28 χρόνια (αποσύρθηκαν οριστικά το 2003). Λίγες ώρες αργότερα θα ακολουθούσε το δεύτερο Mirage F-1CG (με κωδικό «102») με χειριστή τον επισημναγό Χαρίλαο Γκανά. Τον ερχόμενο Ιούλιο, 46 χρόνια μετά την πτήση του κ. Μαμάνη, ένα άλλο μαχητικό γαλλικής κατασκευής, αυτή τη φορά το Rafale θα προσγειωθεί στην Τανάγρα. Στο μυαλό του κ. Μαμάνη η χρονική συγκυρία δεν είναι τυχαία. Το Mirage F-1CG έφθασαν στην Ελλάδα το 1975 έναν χρόνο μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Το 2021 τα Rafale θα φθάσουν έναν χρόνο μετά τις τουρκικές προκλήσεις και την αμφισβήτηση της σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο.

Από την επομένη της άφιξης του στην Τανάγρα και για δύο χρόνια, έως τον Ιούλιο του 1977, ο Αλέξανδρος Μαμάνης έγινε ο πρώτος της Μοίρας Παντός Καιρού (ΜΠΚ) 342 με την ονομασία «Σπάρτη», έμβλημα τον Λεωνίδα και μόντο το «Μολών Λαβέ». Τον Οκτώβριο του 1975, παρουσία του τότε υπουργού Εθνικής Αμυνας Ευάγγελου Αβέρωφ, πραγματοποιήθηκε και η επίσημη τελετή ένταξης των πρώτων αεροσκαφών της ΜΠΚ 342. Το σύνολο των αεροσκαφών είχε παραδοθεί έως το 1978. Ωστόσο, όπως θυμάται ο κ. Μαμάνης ήδη από τον Μάιο του 1976 η ΜΠΚ 342 ήταν πλήρως επιχειρησιακή, με χειριστές και τεχνικούς ετοιμοπόλεμους. Τα πρώτα αεροσκάφη εντάχθηκαν άμεσα στον επιχειρησιακό ρόλο τους (Readiness) και συμμετείχαν στο σύνολο των προγραμματισμένων ασκήσεων. Τα Mirage F-1CG παρότι είχαν ως βάση την 114 Π.Μ. στην Τανάγρα βρίσκονταν παντού στο Αιγαίο. Από την 130η Σμηναρχία Μάχης (Σ.Μ.) στη Λήμνο και την 135η Σ.Μ. στη Σκύρο έως την 126η Σ.Μ. στο Ηράκλειο και την 134η Σ.Μ.

στη Σαντορίνη, ήταν πάντα τα τελευταία που προσγειώνονταν μετά τις αποστολές αναχαίτισης.

Προτού ο κ. Μαμάνης μεταβεί στη Γαλλία το 1975 για να εκπαιδευθεί αρχικά σε θεωρητικό επίπεδο (με τη χρήση προσομοιωτών πτήσης) στη Ρενς και εν συνέχεια σε πραγματικές συνθήκες στο Μον-ντε-Μαρσάν με το Mirage F-1, είχε περίπου δεκαπέντε χρόνια σε F-86Ε. Η εμπειρία της μετάβασης, τότε, στο νέο αεροσκάφος, το Mirage F-1 ήταν, όπως περιγράφει, αποκαλυπτική, ιδιαιτέρως δε αφού ο τύπος αυτός είχε ενταχθεί μόλις πριν από δύο χρόνια στη γαλλική αεροπορία. Ως εκ τούτου το «κρας τεστ» αυτού του αεροσκάφους έγινε στο Αιγαίο. «Τενικά η ένταξη του στην Π.Α. έφερε μια διαφορετική φιλοσοφία από την ύπαρξή του, διαφορετικά όπλα και τεχνολογία σε πολλούς τομείς», λέει ο κ. Μαμάνης, φέρνοντας, μάλιστα, ως

«Οποια εμπλοκή και να υπήρχε το τουρκικό αεροσκάφος δεν τα κατάφερνε ποτέ απέναντι στο Mirage F-1», θυμάται ο τότε αντισημναρχος.

παράδειγμα την ύπαρξη προηγμένου (για την εποχή) ραντάρ και αυτόματο πιλότο. Το Mirage F-1 ήταν το πρώτο μαχητικό της Π.Α. που διέθετε συστήματα που ήταν άγνωστα έως τότε και στις δύο πλευρές του Αιγαίου. Διέθετε συσκευές προειδοποίησης εγκλωβισμού από εχθρικά ραντάρ τύπου ALR-66, ραντάρ τύπου Cytano IV, ενώ ο αυτόματος πιλότος και το σύστημα ελέγχου πτήσης (FCS) αποτελούσαν τεχνολογίες αιχμής που δεν ξεπεράστηκαν παρά μόνο τη δεκαετία του '80 (τουλάχιστον σε ό,τι αφορά την ισορροπία δυνάμεων Ελλάδας - Τουρκίας). Ο ίδιος ο κ. Μαμάνης επισημαίνει ως «εντυπωσιακό» το γεγονός ότι «παρά την εκτεταμένη πιπτική του εκμετάλλευση, δεν παρουσίασε κανένα δομικό πρόβλημα». Οι «άριστες πιπτικές επιδόσεις» του, σύμφωνα με τον κ. Μαμάνη, δεν ήταν θεωρητικές αλλά είχαν δοκιμαστεί επανειλημμένως πάνω από το Αιγαίο. Όπως λέει, θυμάται αρκετές εμπλοκές. Ωστόσο, «όποια εμπλοκή και να υπήρχε το τουρκικό αεροσκάφος που βρισκόταν απέναντι στο Mirage F-1 δεν τα κατάφερε ποτέ».

Από τις «πατέντες» στην εποχή των Rafale

Σε όσους έχουν εντρυφήσει στην ιστορία της Π.Α. είναι κοινή γνώση ότι η Ελλάδα απαιτούσε από τους Γάλλους της Dassault μετατροπή ώστε το Mirage F-1CG να μπορεί να φέρει αμερικανικά βλήματα αέρος-αέρος AIM-9 Sidewinder. Παρότι η Ελλάδα αποφάσισε να προχωρήσει σε αυτή τη στρατηγική επιλογή προμήθειας σαράντα αεροσκαφών τελευταίας τεχνολογίας εκείνης της εποχής, τα όπλα ήταν μια άλλη υπόθεση. Το Mirage F-1CG διέθετε δύο πυροβόλα DEFA 553, ωστόσο είχε έλθει χωρίς βλήματα αέρος-αέρος. Τα αμερικανικά Sidewinder τοποθετήθηκαν στη συνέχεια, συνολικά τέσσερα, δύο σε κάθε πτέρυγα.

Οι πρώτες δοκιμές

Όπως θυμάται ο κ. Μαμάνης έγιναν αρκετές δοκιμές έως ότου τα Sidewinder «κουμπώσουν» πάνω στο γαλλικό μαχητικό. Σε μία από τις πρώτες δοκιμές στο πεδίο βολής Ζακύνθου, δύο Mirage F-1, με χειριστές τον διοικητή και έναν ακόμα ιπτάμενο της ΜΠΚ 342, είχαν απογειωθεί για να δοκιμάσουν τον βαθμό σύγκλισης του οπλικού συστήματος με το γαλλικό μαχητικό. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα γαλλικά Mirage F-1 χρησιμοποιούσαν βλήματα αέρος-αέρος εγκλωβίας ανάπτυξης τύπου MATRA. Ο κ. Μαμάνης θυμάται ότι ο χειριστής του δεύτερου μαχητικού με το οποίο πραγματοποιούσαν δοκιμές, αποδέσμευσε τον Sidewinder, που ήταν πραγματικά άξιο παρατήρησης ότι ο κ. Μαμάνης, δεκαετίες μετά την αποστρατεία του, αντιμετωπίζει αυτά τα γεγονότα ως περίπου «αναμενόμενα» και φυσιολογικά, ενώ απέφυγε να συζητήσει με την «Κ» για επιχειρησιακές λεπτομέρειες πάνω από το Αιγαίο, παρότι έκτοτε έχουν παρέλθει πάνω από

Το πρόγραμμα των Rafale περιλαμβάνει την υποστήριξη όχι μόνο των 18 σύγχρονων μαχητικών, αλλά και των υφιστάμενων Mirage 2000-5.

Εντός του 2023 θα ολοκληρωθούν οι παραλαβές των 18 γαλλικών μαχητικών αεροσκαφών, που απέκτησε η Πολεμική Αεροπορία.

40 χρόνια. Μια φορά αεροπόρος, πάντα αεροπόρος.

Μάλιστα, σε μία από τις πολλές σχετικές ερωτήσεις, ο κ. Μαμάνης περιορίστηκε να μας πει ότι «τα αεροπλάνα πετούσαν 24 ώρες το 24ωρο. Όλο το προσωπικό, ιπτάμενο και τεχνικό, ξεπερνούσε τα όριά του και τελικά με αυτή την προσπάθειά του Ακίλε αλ Σάλεχ, προέδρου του κοινοβουλίου, να ακυρωθεί το μνημόνιο οριοθέτησης με την Τουρκία. Δεν γνωρίζουμε λεπτομέρειες της υπόθεσης, αλλά η απόφαση αυτή δεν αλλάζει κάτι ως προς την ισχύ του μνημονίου. Μόνο εάν συμφωνήσει η Λιβύη με την Ελλάδα να προσφύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο θα μπορούσε να υπάρξει προοπτική ακύρωσης του μνημονίου στην πράξη.

Η ατζέντα που είναι το επίκεντρο των διερευνητικών θα υιοθετηθεί σε κοινό ανακοινωθέν από τους υπουργούς Εξωτερικών. Εχει θεωρηθεί σκόπιμο στη φάση της διερεύνησης να έχει προσδιορι-

Π.Α., με περισσότερες από 160.000 ώρες πτήσης, είχε «αποσβέσει» την επένδυση που έκανε το ελληνικό κράτος.

Το επόμενο γαλλικό μαχητικό που εντάχθηκε στις τάξεις της Π.Α., το 1988, ήταν το Mirage 2000. Συνολικά 36 μονοθέσια και 4 διθέσια εντάχθηκαν από το 1988 έως και το 1992 στην Π.Α., με δυνατότητα όχι μόνο αποστολών αναχαίτισης αλλά και πληγμάτων κατά πλοίων με πυραύλους τύπου EXOCET (AM-39). Στη συνέχεια, στις αρχές του αιώνα, αποφασίστηκε η αναβάθμιση δέκα αεροσκαφών σε Mirage 2000-5, ενώ αποφασίστηκε και προμήθεια 15 νέων Mirage-2000-5 ICMS Mk-III. Αυτά τα αεροσκάφη αποτελούν ακόμα και σήμερα την «καρδιά» της 114 Π.Μ. στην Τανάγρα. Αυτό που άλλαξε από το 2007 και έπειτα και την παραλαβή τους, είναι ότι παράλληλα ενισχύθηκε και το οπλικό φορτίο τους. Αρχισε η χρήση σύγχρονων βλημάτων τύπου MICA EM/IR, ενώ τέθηκαν και οι βάσεις για την ενσωμάτωση του υποστρατηγικού βλήματος τύπου

Ο Αλέξανδρος Μαμάνης ήταν ο πρώτος χειριστής της Π.Α. που προσγειώνει στην 114 Πτέρυγα Μάχης στην Τανάγρα το πρώτο από τα σαράντα Mirage F-1CG που θα επιχειρούσαν πάνω από το Αιγαίο για τα επόμενα 28 χρόνια (αποσύρθηκαν οριστικά το 2003).

SCALP. Έπειτα, λοιπόν, από συνολικά 46 χρόνια συνεργασίας ανάμεσα στη γαλλική αεροπορική βιομηχανία και την Ελλάδα, μοιάζει σχεδόν φυσιολογική (αν και δεν ήταν δεδομένη) η ένταξη των 18 Rafale στην Π.Α. Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης επισήμανε, υποδεχόμενος την υπουργό Ενόπλων Δυνάμεων Φλωράνς Παρλί στο Μέγαρο Μαξίμου, την επί σχεδόν μισόν αιώνα συνεργασία ανάμεσα σε Αθήνα και Παρίσι στον τομέα των μαχητικών αεροσκαφών. Και αυτή τη φορά, ένα γαλλικό μαχητικό, το Rafale, ενισχύει την ελληνική αποτροπή σε ποιότητα. Θα αποτελέσει μια πλατφόρμα που θα περιλαμβάνει τα παλαιότερα όπλα που αναφέρθηκαν ήδη (EXOCET, MICA, SCALP), ενώ θα ενσωματώνει και τον πυραυλο αέρος-αέρος Meteor, με εμβέλεια αρκετών δεκάδων χιλιομέτρων (κατ' ορισμένες εκτιμήσεις μπορεί να βρει στόχο ακόμα και σε απόσταση 100 χιλιομέτρων).

Το πρόγραμμα των Rafale πέρα από την ταχύτητα με την οποία εξελίχθηκε και πιστώνεται στο επιτελείο του υπουργού Εθνικής Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου και τον αρχηγό του ΓΕΑ Γιώργο Μπλιούμη, περιλαμβάνει και τη εν συνεχεία υποστήριξη (FOS) όχι μόνο των 18 σύγχρονων μαχητικών, αλλά και των υφιστάμενων Mirage 2000-5. Πρόκειται για ένα κόστος διόλου ευκαταφρόνητο, το οποίο θα καταστήσει τα 24 υφιστάμενα Mirage 2000-5 πλήρως επιχειρησιακά και διαθέσιμα. Οι παραλαβές των Rafale θα ολοκληρωθούν το 2023. Εως τότε θα φανεί αν η Αθήνα θα προχωρήσει σε προμήθεια ακόμα 6 έως 12 ή αν μέρος του αριθμού των υπόλοιπων 22 αεροσκαφών που προβλέπεται από τη νέα δομή δυνάμεων της Π.Α. κρατηθεί για το μαχητικό πέμπτης γενιάς (F-35). Το μόνο βέβαιο είναι ότι οι δεσμοί ανάμεσα στη Γαλλία και την Π.Α. θα συνεχίσουν να είναι πολύ στενοί.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΕΤΡΟΥ ΛΙΑΚΟΥΡΑ

Διαπραγμάτευση ή Χάγη για οριοθέτηση;

Μέχρι να επανεκκινήσουν οι διερευνητικές επαφές, η Τουρκία είχε επιδοθεί σε παράνομες μονομερείς ενέργειες με το «Ορούτς Ρέις» και την τουρκολιβυκή οριοθέτηση, κλιμακώνοντας την ένταση στην Ανατολική Μεσόγειο. Επιπλέον εγκαλούσε την Ελλάδα, η οποία διαχρονικά τάσσεται υπέρ της ειρηνικής επίλυσης, ότι διόθεν αποφεύγει τον διάλογο. Σήμερα πλέον η Τουρκία δείχνει να προσανατολίζεται στον διάλογο, αλλά και να προσαπίζεται όσα θεωρεί ως κυριαρχικά δικαιώματά της, όπως προκύπτει και από τη συνεδρίαση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας υπό τον Ερντογάν.

Την πρώτη συνάντηση –έπειτα από σχεδόν πέντε χρόνια αδράνειας και έντασης– θα ακολουθήσει η επόμενη, στην Αθήνα αυτή τη φορά. Η παρουσία του Ιμπραήμ Καλίν ως απεσταλμένου του προ-

έδρου Ερντογάν στη συνάντηση της Κωνσταντινούπολης προσέδωσε το ενδιαφέρον αλλά και την ουσιαστική αναβάθμιση του διερευνητικού διαλόγου.

Η διεθνής συγκυρία είναι θετική για να διασφαλιστεί και να αξιοποιηθεί η διαδικασία του διαλόγου και βεβαίως να διατηρηθεί η αποκλιμάκωση, αν και ένα μορατόριουμ θα λειτουργούσε θετικά. Προς το παρόν απομακρύνεται η πιθανότητα ναυαγίου, το οποίο η Τουρκία δεν θα ήθελε να βρεωθεί. Εάν ο στόχος δεν είναι να κερδηθεί χρόνος, τότε η διαδικασία μπορεί να προωθηθεί και μείνει να αποδειχθεί η αλλαγή σελίδας.

Πλέον επίκεντρο είναι η εξέλιξη των συζητήσεων με καλή πίστη και κατά συνέπεια τα επόμενα βήματα. Η διερεύνηση είναι ο προθάλαμος της διαπραγμάτευσης, μέσω της οποίας θα επιδοχθεί συμφωνία οριοθέτησης της

υφαλοκρηπίδας/AOZ. Απώτερος σκοπός είναι ένα νέο πλαίσιο της ελληνοτουρκικής σχέσης.

Ως επόμενα βήματα μπορούν να οριστούν η επίλυση θεμάτων που θεωρούνται προκρίματα σε σχέση με την επόμενη φάση, τη διαπραγμάτευση. Προηγείται ο προσδιορισμός της περιοχής υφαλοκρηπίδας προς οριοθέτηση. Ειδικότερα, η περιοχή αυτή θα προκύψει από το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης, ειδικά εάν η Ελλάδα προτιμάται να την επεκτείνει. Η επέκταση είναι εφικτή μόνο σε αυτή την προδιαπραγματευτική φάση. Και προκειμένου να έχει αντικείμενο η διαπραγμάτευση και ουσία η οριοθέτηση, αυτό προϋποθέτει επέκταση κυμαινόμενου εύρους, ήτοι αλλού πλήρης έκταση, αλλού μειωμένη, προκειμένου να εξασφαλιστούν περιοχές υφαλοκρηπίδας προς κατανομή μεταξύ των δύο κρατών. Η οριοθέτηση υφαλοκρη-

πίδας/AOZ θα αφορά το Αιγαίο και την Αν. Μεσόγειο.

Σχετικά με την Αν. Μεσόγειο, η τουρκολιβυκή οριοθέτηση εγείρει μείζονα νομική διαφορά. Μόλις πριν από λίγες ημέρες, εφετίο της Ανατολικής Λιβύης έκανε δεκτή προσφυγή του Ακίλε αλ Σάλεχ, προέδρου του κοινοβουλίου, να ακυρωθεί το μνημόνιο οριοθέτησης με την Τουρκία. Δεν γνωρίζουμε λεπτομέρειες της υπόθεσης, αλλά η απόφαση αυτή δεν αλλάζει κάτι ως προς την ισχύ του μνημονίου. Μόνο εάν συμφωνήσει η Λιβύη με την Ελλάδα να προσφύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο θα μπορούσε να υπάρξει προοπτική ακύρωσης του μνημονίου στην πράξη.

Η ατζέντα που είναι το επίκεντρο των διερευνητικών θα υιοθετηθεί σε κοινό ανακοινωθέν από τους υπουργούς Εξωτερικών. Εχει θεωρηθεί σκόπιμο στη φάση της διερεύνησης να έχει προσδιορι-

στεί το χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας. Αυτό σημαίνει ότι θα προβλέπεται η χρονική διάρκεια της τεχνικής διαπραγμάτευσης και εάν δεν έχει επιτευχθεί η συμφωνία σε έναν εύλογο χρόνο –που θα οριστεί εκ των προτέρων– να έχει προβλεφθεί η σύναψη, εντός ορισμένου χρόνου, συνυποσχετικού προς δικαστική διευθέτηση.

Δεδομένου όμως ότι είναι άσκοπο να χάνεται και άλλος χρόνος, γεννάται το ερώτημα μήπως έχει έρθει η ώρα να διερευνηθεί εάν υπάρχει σύγκλιση και προοπτική για απευθείας από κοινού προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο σχετικά με την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας/AOZ. Εάν ληφθεί υπόψη ότι τα δύο κράτη ανήκουν σε διαφορετική αντίληψη ως προς τη μέθοδο οριοθέτησης, μειώνεται στο ελάχιστο η πιθανότητα να καταλήξουν σε συμφωνία. Δηλαδή, αντί να αποφασίσουν διαπραγμάτευση

για την οριοθέτηση –εφόσον τα προκρίματα έχουν επιλυθεί– και εάν συναινούν, μπορούν να ανακοινώσουν αμέσως την έναρξη σύναψης συνυποσχετικού για να παραπεμφθεί η διαφορά της οριοθέτησης στο Διεθνές Δικαστήριο.

Η δικαστική επίλυση παρέχει το εχέγγυο της αντικειμενικής κρίσης, αφού το Διεθνές Δικαστήριο θα εφαρμόσει το Δίκαιο της Θάλασσας και τη διεθνή νομολογία. Αλλωστε με αυτό το σκεπτικό έχει εκδικαστεί κάθε άλλη υπόθεση οριοθέτησης. Η δικαστική απόφαση θα είναι οριστική και δεσμευτική και η τήρησή της θα ορίζεται στο συνυποσχετικό παραπομπής.

Ο κ. Πέτρος Λιάκουρας είναι καθηγητής Διεθνούς Δικαίου, διευθυντής του μεταπτυχιακού προγράμματος «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές» στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Ανατροπή σχεδιασμών λόγω εμβολίων

Οι καθυστερήσεις στην παραγωγή
θα έχουν αντίκτυπο στην οικονομία

Τον **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**
και **ΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Σε «αχαρτογράφητα νερά» αναφορικά με τις περαιτέρω επιπτώσεις της πανδημίας, σε υγειονομικό και συνακόλουθα σε οικονομικό επίπεδο, βαδίζει η χώρα μετά τις πανευρωπαϊκές περιπλοκές με την παραγωγή των εμβολίων αλλά και τις μεταλλάξεις του κορωνοϊού. Η αδυναμία ακριβούς πρόβλεψης για τον ρυθμό με τον οποίο θα προχωρήσουν οι εμβολιασμοί τους επόμενους μήνες καθιστά δύσκολη την εξίσωση ώστε να υπάρξει ακριβής εικόνα για το πότε θα είναι εφικτό το πλήρες άνοιγμα της οικονομίας. Οι εκτιμήσεις, για παράδειγμα, ότι από τον ερχόμενο Απρίλιο η χώρα θα μπορούσε να επιστρέψει σε μια νέα κανονικότητα είναι πλέον παρακινδυνευμένες, καθώς δεν μπορεί να εκτιμηθεί αυτή τη στιγμή ο ρυθμός με τον οποίο θα έρθουν τα εμβόλια. Για παράδειγμα, ο αρχικός στόχος ήταν έως το τέλος Μαρτίου να έχει εμβολιαστεί το 20%-25% του πληθυσμού, στόχος που πέφτει με τα τωρινά δεδομένα σχεδόν στο μισό, αφού οι προβλέψεις κάνουν λόγο για περίπου 1 εκατ. εμβολιασμούς, δηλαδή για περίπου 10% του πληθυσμού στα τέλη Μαρτίου.

Επίσης, δύσκολη είναι κάθε πρόβλεψη για το πώς θα λειτουργήσει το φετινό καλοκαίρι ο τουρισμός, που αποτελεί την κρισιμότερη παράμετρο για την επιστροφή της οικονομίας σε φάση δυναμικής ανάκαμψης. Αυτή τη στιγμή η εικόνα στον κλάδο είναι χειρότερη από πέρυσι, καθώς πλέον υπάρχει συνειδηση σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό του πλανήτη για τη σοβαρότητα της κατάστασης σε σχέση με πέρυσι.

ρυσί τέτοια εποχή, όταν μόλις είχε εμφανιστεί ο κορωνοϊός και κανείς δεν ήξερε το μέγεθος του προβλήματος. Συνεπώς η πρώτη τουριστική σεζόν του Απριλίου - Μαΐου θεωρείται χαμένη και οι ελπίδες στρέφονται στην περίοδο από τον Ιούνιο και μετά, με την ελπίδα πως ο εμβολιασμός θα έχει προχωρήσει και θα υπάρξει η ανάλογη έκρηξη στις κρατήσεις.

Πάντως, σύμφωνα με κυβερνητικά στελέχη που έχουν πλήρη εικόνα των διεργασιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και των δόσεων των εμβολίων που θα είναι διαθέσιμα για την Ελλάδα, πιθανότερο σενάριο θεωρείται το εξής: τον Μάιο να έχει εμβολιαστεί το 25%-30% του πληθυσμού. Στην πράξη, δηλαδή, οι άνω των 70 ετών, οι ευάλωτες ομάδες και οι εργαζόμενοι σε επαγγέλματα αιχμής που έρχονται σε επαφή με πολύ κόσμο.

Κρίσιμο το επόμενο δίμηνο

Σε κάθε περίπτωση, η πλέον δύσκολη περίοδος χαρακτηρίζεται το δίμηνο Φεβρουαρίου - Μαρτίου, λόγω και των δυσμενών καιρικών συνθηκών που ευνοούν τη μετάδοση του ιού. Το συγκεκριμένο διάστημα η κυβέρνηση θα κινηθεί με τη μέγιστη προσοχή παρά τις μεγάλες παρενέργειες των περιοριστικών μέτρων στην πραγματική οικονομία. Τούτο έπραξε εξάλλου και προχθές, καθώς βάσει δεικτών δεν ήταν απαραίτητο η Αττική να προσεγγιστεί ως «κόκκινη» περιοχή, αλλά αυτό αποφασίστηκε ώστε να διασφαλιστεί η δημόσια υγεία και να αποφευχθεί μια επιδημιολογική έκρηξη που θα είναι μη ελεγχόμενη. Η βούληση εξάλλου του Κυριάκου Μητσοτάκη είναι να πε-

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, ενώ πέρυσι ο τουρισμός κινήθηκε στο 23% σε σχέση με τα επίπεδα του 2019, φέτος αναμένεται να ανέλθει στο 50%, υπό την προϋπόθεση βεβαίως να έχει προχωρήσει ο εμβολιασμός.

Εκτιμάται ότι τον Μάιο θα έχει εμβολιαστεί το 25%-30% του πληθυσμού, δηλαδή οι άνω των 70 ετών, οι ευάλωτες ομάδες και οι εργαζόμενοι σε κάποια επαγγέλματα αιχμής.

ράσει όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα το επόμενο δίμηνο, ώστε από τον Απρίλιο, μαζί με τη βελτίωση του καιρού, να υπάρξει και άρση πολλών περιορισμών.

Είναι προφανές βεβαίως ότι η παράταση των μέτρων οξύνει και την πίεση στα δημόσια ταμεία. Η κυβέρνηση έχει προϋπολογίσει 7,5 δισ. για τη στήριξη εργαζομένων και επιχειρήσεων που πλήττονται από την πανδημία, τα οποία κρίνεται ότι θα αποδειχθούν επαρκή, αλλά όχι εάν παραταθεί πέρα από το τέλος της άνοιξης η πανδημία. Ουσιαστικά το δίδυμο των κ. Σταϊκούρα και Σκυλακάκη έχει ξεκινήσει ήδη έναν διπλό αγώνα δρόμου που φθάνει μέχρι τις αρχές του κα-

λοκαιριού: από τη μία, να κρατηθεί όρθια η οικονομία και από την άλλη, να υπάρξει σωστή προετοιμασία για τη γρήγορη ανάκαμψη. Και πράγματι στο Μέγαρο Μαξίμου θεωρούν πως από τα τέλη Ιουνίου θα βγούμε από την οικονομική στενωπό, καθώς:

— Θα αρχίσουν οι εκταμιεύσεις από το Ταμείο Ανάκαμψης. Στο κομμάτι αυτό η προετοιμασία της κυβέρνησης έχει ήδη ξεκινήσει, ώστε να μην χαθεί χρόνος, καθώς τα έργα που είναι συμβατά με τις βασικές κατευθύνσεις που έχει δώσει η Ε.Ε. έχουν ξεκινήσει με εθνική χρηματοδότηση.

— Θα τονωθεί η ιδιωτική κατανάλωση, καθώς την περίοδο της πανδημίας έχουν αποταμιευθεί περί τα 15 δισ. στις τράπεζες, ποσό πολύ μεγαλύτερο από πέρυσι.

— Θα αρχίσει να επαναλειτουργεί ο τουρισμός. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, ενώ πέρυσι ο τουρισμός κινήθηκε στο 23% σε σχέση με τα επίπεδα του 2019, φέτος αναμένεται να ανέλθει στο 50%, υπό την προϋπόθεση βεβαίως που σημειώθηκε παραπάνω: να έχει προχωρήσει ο εμβολιασμός, ώστε από τις αρχές Ιουνίου να μπορέσει η Ελλάδα να αρχίσει να υποδέχεται τουρίστες.

Ο κινηματικός ΣΥΡΙΖΑ απέναντι στον κυβερνητικό

Τα διλήμματα και η στασιμότητα

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Η δεύτερη φορά για τον ΣΥΡΙΖΑ στην αξιωματική αντιπολίτευση είναι πολύ πιο δύσκολη. Ο Αλέξης Τσίπρας ψάχνει αλλά δεν βρίσκει τον τρόπο να δημιουργήσει ένα ρεζίμι πολιτικής ανατροπής, στα πρότυπα του 2015. Η προοδευτική διακυβέρνηση μοιάζει πολύ μακρινή, όπως και το συνέδριο. «Συνέδριο δεν θα γίνει, γιατί θα πάμε σε εκλογές», έλεγε στην «Κ» στέλεχος της Κίνησης Μετών, που αποτελεί την πλειοψηφούσα τάση στην Κουμουνδούρου. Και κάπου εκεί υπερδεύονται τα πράγματα. Τι προέχει; Η προετοιμασία για τις κάλπες ή ο μετασχηματισμός του κόμματος;

Τα δύο πρόσωπα της αξιωματικής αντιπολίτευσης εξακολουθούν να δίνουν στη Ν.Δ. μια απόσταση 15-16 μονάδων, σύμφωνα με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις. Μία είναι η εργασία του «ενός εκατομμυρίου» αυτή τη στιγμή στην Κουμουνδούρου: «Τι φταίει και το κόμμα δεν ανάβει τις μηχανές»; Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι ένα κόμμα εξουσίας που δεν έχει ενιαία έκφραση, και σε μια δύσκολη περίοδο για την κυβέρνηση οι εισροές «νέου αίματος» είναι ελάχιστες, με τη συσπείρωσή του να κινείται στη ζώνη του 60%. Η πανδημία και ο φόβος που προκαλεί αποτελεί το μεγάλο ελαφρυντικό για τον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ. Η αλλαγή πολιτικής στέγης είναι το τελευταίο που απασχολεί την πλειονότητα των πολιτών αυτή τη στιγμή. Είναι άλλωστε νωρίς για θεματικές αλλαγές στον εκλογική χάρτη και το γεγονός πως ο ΣΥΡΙΖΑ έχει παραμείνει στάσιμος δεν οδηγεί τον κόσμο έτσι απλά στην απόρριψη της κυβέρνησης.

Η ανησυχία

Στην Κουμουνδούρου υπάρχουν στελέχη που ανησυχούν με την υπομονή που δείχνει ο Αλέξης Τσίπρας απέναντι στις τάσεις που έχουν επιδοθεί σε ένα παιχνίδι αναμέτρησης της ισχύος τους στο κόμμα. Στις ήδη υπάρχουσες κόντρες μεταξύ κορυφαίων στελεχών προστίθενται και νέες. Πρόσφατα ο Θανάσης Καρτερός, σκιώδης σύμβουλος του κ. Τσίπρα, «πυροβόλησε» νέες και παλιές τάσεις, προκαλώντας την αντίδραση του διευθυντή της «Αυγής» Αγγέλου Τσέκερη. Μέσα σε αυτό το κλίμα, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ επιλέγει να δείξει ανοχή και δεν αποφασίζει να «τραβήξει το αυτί» ούτε των στελεχών που υπογράφουν ένα κείμενο για τα δικαιώματα του Δημήτρη Κουφοντίνα. Αμυνάκια καταλαμβάνει το κόμμα και το μήνυμα που επιχειρεί να εκπέμψει για προγραμματική και τεκμηριωμένη αντιπολίτευση «θολώνει» από μια ολική επαναφορά στο παρελθόν. Την ίδια ώρα, ο κυβερνητικός ΣΥΡΙΖΑ συναντά και πάλι τον κινηματικό που ξαναβγήκε στους δρόμους με αφορμή τον νέο νόμο για τα πανεπιστήμια.

Ο Αλέξης Τσίπρας πιέζει για την κατάθεση στη Βουλή των τριών μνημονίων συνεργασίας με τους βόρειους γείτονες, κρίνοντας ότι θα υπάρξουν ρήγματα στη Ν.Δ.

ΑΠΟΨΗ

Το Κέντρο δεν είναι σημαία ευκαιρίας

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΤΣΙΟΔΡΑ***

Η άμωπτις που ακολούθησε τη λαϊκιστική πλημμυρίδα των αντιμνημονιακών χρόνων και η αποδυνάμωση των ακραίων φωνών έφερε ξανά με ένταση στη συζήτηση τον ρόλο του Κέντρου στη διαμόρφωση των πολιτικών συσχετισμών. Οι πολίτες που στον δείκτη πολιτικού αυτοπροσδιορισμού τοποθετούν τον εαυτό τους στο Κέντρο, σύμφωνα με όλες τις μετρήσεις κινούνται στο 20%. Αν στο Κέντρο προσθέσουμε το αριστερά ή δεξιά (δηλαδή Κεντροδεξιά, Κεντροαριστερά), τότε μιλάμε για ποσοστό που αγγίζει το 60% του εκλογικού σώματος.

Ο όρος Κέντρο δεν αφορά κάποια ταυτότητα τοπολογικής πολιτικής μορφής, ανάμεσα στη Δεξιά και στην Αριστερά, ούτε άτομα με απολιτική χαρακτηριστικά που αρνούνται να πάρουν θέση σε μια σύγκρουση. Πρόκειται για πολίτες που αναζητούν και αμφισβητούν, τηρούν έντονα κριτική στάση ακόμη και σε αυτό που ψηφίζουν, δεν μένουν σε απόλυτες βεβαιότητες που συνιστούν μια εντέλεια απολιτική στάση, όσο και αν ενδύεται το κοστούμι της βαθιάς πολιτικοποίησης. Σε υψηλό ποσοστό έχουν ψηφίσει κατά καιρούς περισσότερα του ενός κόμματα.

Το Κέντρο αλλάζει και το ίδιο όπως αλλάζουν όλα: το πολιτικό τοπίο, οι παγκόσμιες συνθήκες, τα δεδομένα σε κάθε επίπεδο. Πρόκειται άλλωστε για τον κατεχόμεν πολιτικό χώρο των μεταρρυθμίσεων που λέει ταυτόχρονα «όχι» στην υπερβολή, στην απλοϊστικότητα, στον λα-

ϊκισμό. Περισσότερο συντηρητικοί οι κεντροδεξιοί, πιο προοδευτικοί οι κεντροαριστεροί. Αν θα μπορούσαμε να ορίσουμε το γενικό περιγραμμά του χώρου με μία πρόταση, θα λέγαμε: ριζοσπαστισμός στους στόχους, μετριοπάθεια στο ύψος και στις μεθόδους.

Οι πολίτες που τοποθετούν τον εαυτό τους στον ευρύτερο αυτό χώρο είναι υπέρ της οικονομίας της αγοράς, αλλά θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη σοβαρού κοινωνικού κράτους και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Θέλουν ανάπτυξη αλλά με απόλυτο σεβασμό στο περιβάλλον. Είναι υπέρ της λειτουργίας ιδιωτικής εκπαίδευσης αλλά ταυτόχρονα υπέρ της ενίσχυσης των δημόσιων σχολείων και πανεπιστημίων στα οποία φοιτά η μεγάλη πλειονότητα των παιδιών. Είναι ακραιφνείς υποστηρικτές του κράτους δικαίου και των ατομικών δικαιωμάτων και εναντίον της κρατικής κι αστυνομικής αυθαιρεσίας κάθε είδους. Είναι αδιαπραγμάτευτα ευρωπαϊστές.

Ο δεξιόστροφος και αριστερόστροφος λαϊκισμός που κυριάρχησε την προηγούμενη δεκαετία, με κοινό στοιχείο την αντισυστημικότητα, έφερε στην εξουσία πρόσωπα από τον Τραμπ και τον Μπόρις Τζόνσον μέχρι τον Τσίπρα. Όταν το λαϊκιστικό κύμα καταλάγιασε, αναδείχθηκαν ηγέτες με κεντρικά χαρακτηριστικά, όπως ο Μακρόν, ο Μητσοτάκης, ο Μπλάντεν.

Ο Αλ. Τσίπρας, που διαθέτει πολιτικό ένστικτο, αντιλαμβάνεται ότι η εποχή του ξεπερνάει. Δεν μπορεί να εμφανίζεται πλέον ούτε ως

Ούτε ο Κυριάκος Μητσοτάκης πρόκειται να αλλάξει ταυτότητα, ούτε μπορεί ο Αλέξης Τσίπρας να κερδίσει ακροατήριο υποδουμένους κάτι που δεν είναι.

«το νέο» ούτε ως αντισυστημικός. Οι πλατέιες των αγανακτισμένων ήταν το γήπεδό του, αλλά η εποχή απαιτεί άλλες προσεγγίσεις. Τώρα παίζει εκτός έδρας. Δεν διαθέτει ούτε την υποδομή ούτε τις παρατάσεις για προγραμματική αντιπολίτευση. Βλέπει παράλληλα ότι η αριθμητική δεν βγαίνει. Όσο κι αν κερδίζει από τα αριστερά του, δίχως τους κεντροαριστερούς και τους κεντρώους δεν μπορεί να διεκδικήσει ξανά εξουσία. Και δεν θα τους κερδίσει επειδή ανακάλυψε εσχάτως τον Ελ. Βενιζέλο κι επικαλείται φράσεις του.

Ο Κυρ. Μητσοτάκης είναι κυρίαρχος στον χώρο του Κέντρου και ο αρχηγός του ΣΥΡΙΖΑ αδυνατεί να απευθυνθεί σε αυτό τον κόσμο. Είναι χαρακτηριστικό ότι περίπου το 1/3 των ψηφοφόρων του ΣΥΡΙΖΑ έχει θετική γνώμη για τον Κυρ. Μητσοτάκη, περίπου ίδιο ποσοστό συμφωνεί με τις βασικές κυβερνητικές πολιτικές, ενώ στους ψηφοφόρους του ΚΙΝΑΛ η διαφορά του πρωθυπουργού έναντι του Αλ. Τσίπρα είναι συντηρητική (68% καταλλλότερος πρωθυπουργός ο Κυρ. Μητσοτάκης, 6,3% ο Αλ. Τσίπρας). Στο ερώτημα δε με ποιον θα έπρεπε να συνεργαστεί μετεκλογι-

κά το ΚΙΝΑΛ σε περίπτωση μη αυτοδυναμίας, το 66,7% απαντάει με τη Ν.Δ. και μόλις 9,5% με τον ΣΥΡΙΖΑ (δημοσκοπήση της Opinion Poll, 4-8 Ιανουαρίου 2021).

Όταν γράφεται περί «στροφής του Αλ. Τσίπρα στο Κέντρο», η ίδια η φράση υποδηλώνει ότι κάποιος στρέφεται προς ένα χώρο στον οποίο δεν ανήκε μέχρι τώρα. Δεν μπορεί, π.χ., να λεχθεί περί στροφής του Κυρ. Μητσοτάκη, αφού από την πρώτη μέρα της εμφάνισής του στην πολιτική, κεντρώα χαρακτηριστικά είχε. Η συζήτηση περί στροφής υπονοεί επίσης ότι κάποιος πολιτικός μπορεί να φορέσει με ευκολία όποιο κοστούμι υπαγορεύουν οι σκοπιμότητες της στιγμής. Αυταπατάται αν νομίζει ότι οι απαιτητικοί κεντρώοι ψηφοφόροι θα σπεύσουν στα κελεύσματα του. Το Κέντρο δεν είναι σημαία ευκαιρίας.

Για να μπορεί ο Αλ. Τσίπρας να παρουσιάσει μια εναλλακτική πρόταση, ικανή να αμφισβητήσει την κυριαρχία του Κυρ. Μητσοτάκη, πρέπει να απεμπλακεί από ιδεολογικά στεγανά και να βρει τα πρόσωπα που θα την εκφράσουν. Παράλληλα πρέπει ο πρωθυπουργός να απεμπολήσει στοιχεία της δικής του ταυτότητας. Δεν φαίνεται πιθανό ούτε το ένα ούτε το άλλο. Ούτε ο Κυρ. Μητσοτάκης πρόκειται να αλλάξει ταυτότητα, ούτε μπορεί ο Αλ. Τσίπρας να κερδίσει ακροατήριο υποδουμένους κάτι που δεν είναι.

* Ο κ. Δημήτρης Τσιόδρας είναι δημοσιογράφος, διευθυντής του Γραφείου Τύπου του πρωθυπουργού.

«Τα εμβόλια καλύπτουν τις μεταλλάξεις»

Καθπουσαστικοί οι ειδικοί για την αποτελεσματικότητα των σκευασμάτων, αλλά συνιστούν «να τηρούμε με προσοχή τα μέτρα»

Της ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Στο καλό για όλους συμπεράσμα ότι τα δύο εμβόλια, που ήδη χορηγούνται στη χώρα μας, είναι αποτελεσματικά έναντι των νέων μεταλλαγμένων στελεχών του SARS-CoV-2 καταλήγουν οι ειδικοί επιστήμονες. Τη στιγμή κατά την οποία τα νεότερα δεδομένα από τη γονιδιωματική επιτήρηση του νέου κορωνοϊού κατατείνουν στο ότι υπάρχει διασπορά του βρετανικού μεταλλαγμένου στελέχους και στην Ελλάδα, οι ειδικοί καθπουσάζουν, σημειώνοντας ότι η αποτελεσματικότητα των εμβολίων και σε αυτή τη μετάλλαξη δεν αίρεται. Τονίζουν, ωστόσο, ότι η κυκλοφορία του νέου στελέχους και στη χώρα μας είναι ένας ακόμα σημαντικός λόγος για να είμαστε πιο προσεκτικοί και να τηρούμε πιστά τα μέτρα προστασίας, ειδικά σε μία περίοδο κατά την οποία είναι ορατός πλέον ο κίνδυνος για νέα επιδημική έξαρση της COVID-19. Μία από τις περιοχές που έχει εντοπιστεί το νέο στέλεχος στη χώρα μας είναι η «κόκκινη» πλέον Αττική, στην οποία οι αυξητικές τάσεις στον αριθμό των κρουσμάτων και στις νοσηλείες ασθενών λόγω κορωνοϊού οδήγησε, μόλις την Παρασκευή, σε πιο σκληρά μέτρα.

Όπως αναφέρει στην «Κ» ο αναπληρωτής καθηγητής Επιδημιολογίας, Προληπτικής Ιατρικής του ΕΚΠΑ, Δημήτρης Παρσκειυής, τρία είναι τα μεταλλαγμένα στελέχη του κορωνοϊού που έχουν εντοπιστεί τους τελευταίους μήνες και έχουν «κάποιο ενδιαφέρον»: το βρετανικό στέλεχος B.1.1.7, το νοτιοαφρικανικό

B.1.351 και το βραζιλιάνικο P.1. Τα χαρακτηριστικά τους είναι ότι έχουν αρκετές μεταλλάξεις στην περιοχή της εξωτερικής πρωτεΐνης Spike του ιού, που είναι και ο στόχος της ανοσίας ο οποίος αναπτύσσεται από τα εμβόλια. Το βρετανικό στέλεχος είναι αυτό που έχει εξαπλωθεί περισσότερο σε Ευρώπη, Βόρειο και Νότιο Αμερική, Αφρική, Ασία, και Ωκεανία και –τουλάχιστον έως

«Μία μετάλλαξη μπορεί να είναι τελικά προς όφελος του ανθρώπου και να οδηγήσει στην εξαφάνιση του ιού», επισημαίνει στην «Κ» η καθηγήτρια Μικροβιολογίας κ. Άννα Παπά-Κονιδάρη.

την Παρασκευή– αυτό που έχει εντοπιστεί και στη χώρα μας. Το νοτιοαφρικανικό στέλεχος έχει μικρότερη διασπορά κυρίως σε Αφρική, σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης, τον Καναδά, την Ωκεανία και την Ασία. Το βραζιλιάνικο στέλεχος έχει εντοπιστεί εκτός από τη Βραζιλία, σε Αργεντινή, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Κορέα, Σιγκαπούρη, Ιταλία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Νορβηγία.

Το στέλεχος διαφυγής

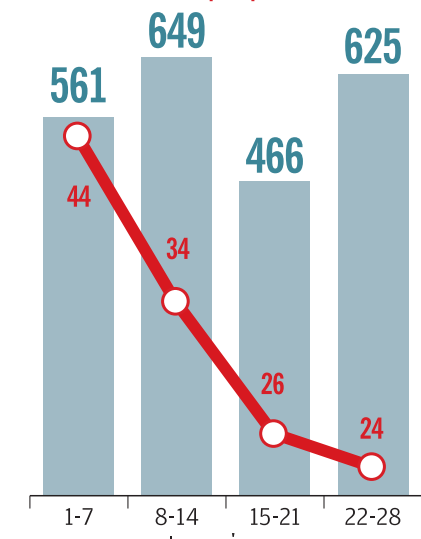
Όπως τονίζει ο κ. Παρσκειυής, «έχουμε ισχυρά δεδομένα από επιστημονικές μελέτες ότι το βρετανικό μεταλλαγμένο στέλεχος

Κρούσματα και θάνατοι λόγω COVID-19 στην Ελλάδα

Ιανουάριος 2021

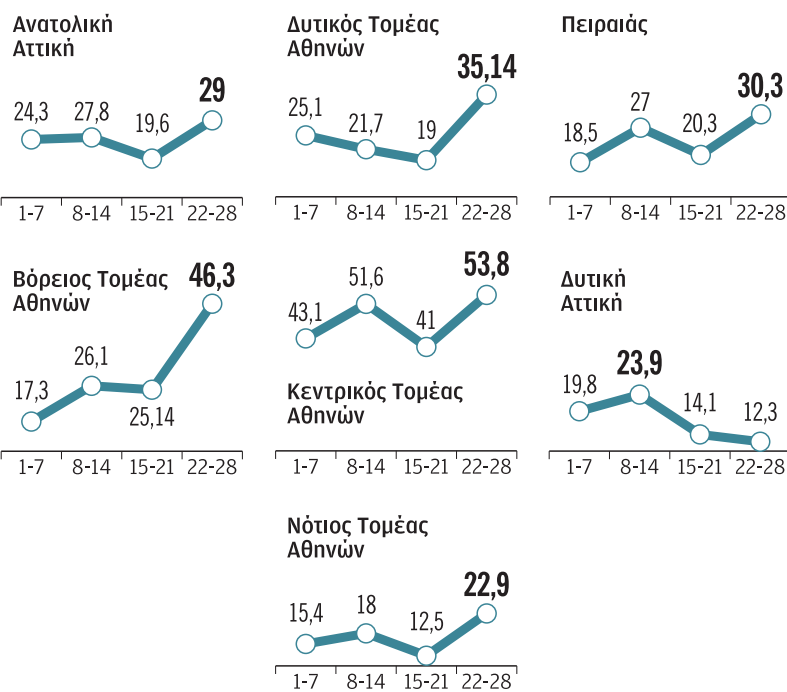
Μέσος όρος ημερήσιων κρουσμάτων ανά εβδομάδα

— Μέσος όρος ημερήσιων θανάτων ανά εβδομάδα

ΠΗΓΗΣ: Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΡΟΥΣΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

δηλαδή να διαφεύγει την ανοσία. Είναι κάτι αναμενόμενο για τους ιούς. Αλλάζουν συνεχώς τα γενετικά τους χαρακτηριστικά, που σημαίνει και τα μορφολογικά και τα λειτουργικά τους χαρακτηριστικά». Και προσθέτει, «εάν θέλουμε να περιορίσουμε την εμφάνιση τέτοιου είδους στελεχών, να αντιμετωπίσουμε δηλαδή το φαινόμενο του «χαμαιλέοντα», πρέπει να περιορίσουμε τη διασπορά του ιού. Όσο ο ιός θα πολλαπλασιάζεται και ειδικά σε περιοχές με υψηλά ποσοστά ανοσίας τόσο θα αυξάνεται και η πιθανότητα να έχουμε αυτού του είδους τα στελέχη. Ένας λόγος πα-

ραπάνω λοιπόν είναι να τηρούμε με ιδιαίτερη προσοχή τα μέτρα».

Εως και προχθές, είχαν ταυτοποιηθεί στην Ελλάδα 66 θετικά στο βρετανικό στέλεχος δείγματα από άτομα που έχουν προσβληθεί από τον ιό, κυρίως σε Αττική και Κρήτη. «Από την εικόνα που έχουμε έως τώρα στη χώρα μας ξέρουμε ότι υπάρχει διασπορά του βρετανικού στελέχους. Στο ερώτημα εάν τελικά επικρατήσει, έναντι των προηγούμενων στελεχών, η απάντηση είναι ότι εάν τηρήσει κανείς τα μέτρα αποφυγής της μετάδοσης της νόσου με πολύ μεγάλη προσοχή, τότε σαφώς ελαττώνεται η πιθανότητα να συμβεί

Ο δείκτης κινδύνου θανάτου και νόσησης ανά ηλικιακή ομάδα

Οκτώ στους δέκα θανάτους από COVID-19 (84,6%), που έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα, αφορούν άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω, τη στιγμή κατά την οποία μόλις το 17% των περιστατικών της νόσου που έχουν διαγνωστεί είναι άτομα αυτής της ηλικιακής ομάδας. Μεγάλη μελέτη στο Ηνωμένο Βασίλειο για την εκτίμηση του σχετικού κινδύνου θανάτου από τη λοίμωξη που προκαλεί ο νέος κορωνοϊός, κατέδειξε ότι τα άτομα ηλικίας 80 ετών και άνω έχουν έως και 20 φορές αυξημένο κίνδυνο να καταλήξουν λόγω της νόσου σε σχέση με τα άτομα ηλικίας 50 έως 59 ετών, ενώ ο κίνδυνος είναι εξαπλάσιος για τα άτομα ηλικίας 70 έως 79 ετών. Αντίστοιχη μελέτη γενικού πληθυσμού από τη Βρετανία κατέδειξε ότι έως τα μέσα καλοκαιριού είχαν σημειωθεί 1.316 θάνατοι ανά 100.000 κατοίκους ηλικίας 90 ετών και άνω, 577 θάνατοι ανά 100.000 κατοίκους ηλικίας 80 έως 89, 152 θάνατοι ανά 100.000 κατοίκους 60 έως 69 ετών και μόλις 1 θάνατος ανά 100.000 κατοίκους ηλικίας 19 έως 29 ετών. Τα στοιχεία αυτά, που παρουσίασε πρόσφατα σε διαδικτυακή εκδήλωση η πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμού, ομότιμη καθηγήτρια Παιδιατρικής Μαρία Θεοδωρίδου, αιτιολογούν και τη στρατηγική που επέλεξε η χώρα μας για τον εμβολιασμό κατά προτεραιότητα των ηλικιωμένων.

Συμπληρώνοντας σχεδόν έναν χρόνο υπό τη βαριά σκιά του κορωνοϊού στην Ευρώπη, είναι πλέον σαφές, ότι την πανδημία «οδηγούν» οι ενήλικες ηλικίας από 25 έως 55 ετών, τα μικρά παιδιά δεν έχουν σημαντικό ρόλο στη διασπορά του ιού, και τα άτομα τρίτης ηλικίας είναι η ομάδα που πλήττεται περισσότερο από την απροσεξία των άλλων.

Όπως επισημαίνει στην «Κ» η καθηγήτρια Υγιεινής-Επιδημιολογίας, διευθύντρια του Εργαστηρίου Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής

της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ, και πρόεδρος καθηγήτρια Επιδημιολογίας του Πανεπιστημίου Harvard των ΗΠΑ, Παγώνα Λάγιου, «η ηλικία παραμένει ένας ισχυρότατος παράγοντας κινδύνου για σοβαρή νόσηση από την COVID-19, τόσο από μόνη της όσο και μαζί με τις παθήσεις που συχνά συνοδεύουν τα ηλικιωμένα άτομα. Αντιθέτως, τα παιδιά σπάνια θα εμφανίσουν σοβαρή νόσο». Οι νέοι συνήθως έχουν πιο ήπια λοίμωξη σε σχέση με τους ενήλικες. Τα συχνότερα συμπτώματα της COVID-19 είναι πυρετός, βήχας και ξηρός λαιμός, ενώ κάποιος μπορεί να έχουν γαστρεντερικά προβλήματα ή να χάσουν την αίσθηση

Την πανδημία «οδηγούν» άτομα από 25 έως 55 ετών, ενώ τα μικρά παιδιά δεν έχουν σημαντικό ρόλο στη διασπορά.

της όσφρησης και της γεύσης. Στα νεότερα παιδιά τα συμπτώματα είναι πολύ ήπια, ή δεν εμφανίζονται καθόλου.

Όπως σημειώνει η κ. Λάγιου, «σε αυτόν τον ιό και σε αντίθεση με το τι βλέπουμε με άλλες ιογενείς λοιμώξεις όπως πολύ χαρακτηριστικά με τη γρίπη, τα παιδιά δεν είναι αυτά που οδηγούν την επιδημία. Και αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο επιλέξαμε να ανοίξουμε πρώτα την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Και μέχρι σήμερα δεν έχουν παρατηρηθεί σημαντικά προβλήματα με τους κρουσμάτων στα σχολεία. Διατηρούμε επιφυλάξεις σχετικά με τις μεγαλύτερες ηλικίες, δηλαδή τα παιδιά του λυκείου και τα οποία συμπεριφέρονται σαν ενήλικες σε ό,τι αφορά τη διάδοση της επιδημίας».

Ενδεικτικά είναι και τα στοι-

χεία που παρουσίασαν πρόσφατα σε ανάλυσή τους για συρροές κρουσμάτων σε σχολεία ανά την Ευρώπη, οι ειδικοί του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC). Σύμφωνα με αυτά, από το άνοιγμα των σχολείων σε 12 ευρωπαϊκές χώρες το περασμένο φθινόπωρο, προκύπτει ότι οι περισσότερες συρροές –στην πλειονότητά τους αφορούσαν λιγότερο από 10 κρούσματα– παρατηρήθηκαν σε δομές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (1.185 περιπτώσεις), ακολουθούν τα δημοτικά σχολεία (739 περιπτώσεις) και οι προσχολικές δομές (283).

Ο μ.ό. ηλικίας κρουσμάτων

Στη χώρα μας ο μέσος όρος ηλικίας των κρουσμάτων, που έχουν καταγραφεί από την αρχή της επιδημίας, είναι τα 44 έτη. Μόλις το 6,2% των κρουσμάτων είναι άτομα ηλικίας έως 17 ετών. Αντιθέτως, τα περισσότερα κρούσματα έχουν καταγραφεί σε άτομα ηλικίας 40 έως 64 ετών (41,6% των συνολικών διαγνώσεων), ακολουθούν τα άτομα ηλικίας 18 έως 39 ετών (35,2% των κρουσμάτων) και τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω (17%). Εως και την Παρασκευή δεν είχε καταγραφεί στην Ελλάδα θάνατος λόγω της νόσου σε παιδιά και εφήβους, και ελάχιστοι μεταξύ των ασθενών ηλικίας 18 έως 39 ετών (0,8% του συνόλου των θανάτων).

Ωστόσο, σε κοινωνικό επίπεδο όλοι έχασαν κάτι. Όπως είχε πρόσφατα επισημάνει η καθηγήτρια Παιδιατρικής Λοιμωξιολογίας του ΕΚΠΑ, Βάνα Παπαευαγγέλου, «τα παιδιά έχασαν το σχολείο τους και κλείστηκαν στο σπίτι. Οι φοιτητές δεν έζησαν τη φοιτητική ζωή όπως την είχαν ονειρευτεί. Πολλοί εργαζόμενοι έζησαν και ζουν με την αγωνία της οικονομικής επιβίωσης, ενώ τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας δυστυχώς έζησαν στην απομόνωση και με μεγάλο φόβο για τη ζωή τους».

ΠΕΝΝΥ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Μείωση γυμναστικής, αύξηση τηλεόρασης στο δεύτερο lockdown

Ποσοστό δύο πέμπτων των Βρετανών δηλώνει ότι γυμνάζεται λιγότερο στη δεύτερη καραντίνα από ό,τι στην πρώτη, την άνοιξη του 2020, ενώ 20% των ερωτηθέντων αποκαλύπτει ότι βλέπει περισσότερο τηλεόραση, κινηματογραφικές ταινίες με τη μέθοδο του streaming και παίζει πιο πολλά παιχνίδια στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Παράλληλα, το ένα τρίτο των Βρετανών δηλώνει ότι εργάζεται περισσότερο. Όσο για τον χρόνο που αφιερώνεται στον εθελοντισμό και τα χόμπι, έχει μειωθεί. Σύμφωνα με τους επιστήμονες τα δεδομένα δείχνουν ότι οι πολίτες δυσκολεύονται πιο πολύ στη δεύτερη καραντίνα και δίνουν μεγαλύτερη σημασία στην ψυχική τους υγεία.

Η επικεφαλής της μελέτης, δρ Ντέιζι Χάρκουρ, από το UCL στο Λονδίνο, σημείωσε μιλώντας στο BBC: «Οι άνθρωποι αθλούνται έτσι κι αλλιώς λιγότερο τον χειμώνα. Η τάση αυτή είναι, ωστόσο, ανησυχητική, καθώς η σωματική άσκηση βοηθά και στην ψυχική υγεία. Η αύξηση των ωρών εργασίας δείχνει ότι ο νευρωτισμός της τηλεργασίας άρχισε να ξεφτίζει για τους περισσότερους, με μεγάλο ποσοστό να στρέφεται στην τηλεόραση και στα ηλεκτρονικά παιχνίδια για να γεμίσει τον χρόνο του».

Τη μελέτη πραγματοποίησε το πανεπιστήμιο UCL του Λονδίνου σε δείγμα 70.000 Βρετανών, τις συνήθειες των οποίων παρακολούθησε για χρονικό διάστημα 40 εβδομάδων. Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν πώς πέρασαν τον χρόνο τους την τελευταία εβδομάδα και τους ζητήθηκε να τον συγκρίνουν με το πρώτο lockdown, της άνοιξης.

Ποσοστό 40% ανέφερε ότι γυμνάστηκε λιγότερο, ενώ μόλις 13% ανέφερε ότι αύξησε τον χρόνο που αφιερώνει στα χόμπι του. Πιο πολύ τηλεόραση και ταινίες παρακολούθησε το 19% των Βρετανών, έναντι 13% που είπε ότι μείωσε τον χρόνο

Πιο πολύ τηλεόραση και ταινίες παρακολούθησε το 19% των Βρετανών, έναντι 13% που μείωσε τον χρόνο του μπροστά στη μικρή οθόνη.

Σημάδια ψυχικής κόπωσης παρουσιάζει ένα μεγάλο ποσοστό Βρετανών από τον συνεχιζόμενο εγκλεισμό.

του μπροστά στη μικρή οθόνη. Τα δεδομένα αυτά κάνουν τους ερευνητές να εκτιμούν ότι τα επίπεδα ικανοποίησης του κόσμου από την καθημερινή ζωή μειώθηκαν σημαντικά τις τελευταίες εβδομάδες. Η θέαση των ερευνητών υπογράμμισε ότι η ψυχική υγεία ορισμένων κοινωνικών ομάδων, όπως οι γυναίκες, όσοι ανήκουν σε μειονότητες και οι χαμηλόμισθοι, απειλείται περισσότερο από τον εγκλεισμό. «Η συνέχιση της καραντίνας κατά το προσεχές μέλλον καθιστά επιτακτική τη διασφάλιση της πρόσβασης ευπαθών ατόμων σε υπηρεσίες ψυχολογικής στήριξης», σημειώνει η Σέριλ Λόντιν, μέλος του Ιδρύματος Nuffield, που χρηματοδότησε την έρευνα.

Ανδρική γονιμότητα

Την ποιότητα του σπέρματος ενδέχεται να επηρεάζουν βαριές

αυτό», επισημαίνει στην «Κ», η καθηγήτρια Μικροβιολογίας, διευθύντρια Α' Εργαστηρίου Μικροβιολογίας στο ΑΠΘ και του Εθνικού Κέντρου Αναφορών Αρμπαίων και Αιμορραγικών Πυρετών κ. Άννα Παπά-Κονιδάρη. Όπως αναφέρει η ίδια, «γνωρίζουμε με βάση τις μελέτες από το εξωτερικό ότι το βρετανικό στέλεχος είναι πιο μεταδοτικό. Αυτό που δεν έχει εξακριβωθεί είναι εάν είναι και πιο παθογονικό, δηλαδή προκαλεί βαρύτερη νόσηση ή μεγαλύτερη θνησιμότητα. Ούτως ή άλλως, οι ιοί μεταλλάσσονται. Μπορεί μάλιστα και μία μετάλλαξη να είναι τελικά προς όφελος του ανθρώπου και να οδηγήσει στην εξαφάνιση του ιού. Προς το παρόν, όμως, αυτό που βλέπουμε με τον SARS-CoV-2 είναι ότι βρίσκεται στο στάδιο που προσπαθεί να «επιβληθεί», και αυτή τη στιγμή οι μεταλλάξεις που κάνει είναι προς όφελος του».

Η καθηγήτρια Υγιεινής-Επιδημιολογίας, διευθύντρια του Εργαστηρίου Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής του ΕΚΠΑ, πρόεδρος καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Harvard, κ. Παγώνα Λάγιου σημειώνει στην «Κ», «οι μεταλλάξεις, είναι μηχανισμός επιβίωσης και διατήρησης του ιού. Κατά κανόνα οι μεταλλάξεις που κάνουν υψηλή μεταδοτικότητα δεν συμβαδίζουν με μεγαλύτερη λοιμοτοξικότητα. Ο ιός για να επιβιώσει θέλει να μεταδίδεται πιο εύκολα. Αλλά εάν σκοτώσει τον ξενιστή θα πεθάνει και ο ίδιος. Υπάρχουν φυσικά και οι εξαιρέσεις. Παράδειγμα αυτών ήταν ο MERS αλλά και ο πρώτος SARS που είχαν υψηλή θνησιμότητα και τελικά εξαφανίστηκαν».

μορφές της νόσου COVID-19, πλήττοντας τη γονιμότητα ορισμένων ασθενών, σύμφωνα με νέα μελέτη που δημοσιεύθηκε στην ιατρική επιθεώρηση «Reproduction». «Η έκθεση αυτή προσφέρει τα πρώτα σαφή στοιχεία για την αρνητική επίδραση που έχει η COVID-19 στην ποιότητα του σπέρματος και την ανδρική αναπαραγωγική ικανότητα», αναφέρει το πόρισμα της μελέτης. Τον σκεπτικισμό τους εκφράζουν, όμως, ιατροί που δεν μετείχαν στην έρευνα, καλώντας σε περαιτέρω μελέτη. «Παρά τους ισχυρισμούς της ερευνητικής ομάδας ότι απέδειξαν τις βλάβες που προκαλεί ο κορωνοϊός στην ανδρική αναπαραγωγική λειτουργία, η μελέτη τους δείχνει μόνο συσχέτιση μεταξύ ιού και ανδρικής γονιμότητας», λέει ο Άλαν Πέισι, καθηγητής Ανδρολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σέφιλντ. Η έρευνα, που πραγματοποιήθηκε σε σχετικά μικρό δείγμα ασθενών, συνέκρινε την περικοπή της σπερματοζωαρίων σε υγιείς άνδρες με αυτή σε ασθενείς με COVID-19. Η περικοπή, κινητικότητα και μορφολογία των σπερματοζωαρίων ασθενών με κορωνοϊό ήταν ιδιαίτερα μειωμένη και αλλοιωμένη σε σχέση με τους υγιείς συμμετέχοντες. REUTERS

Η Ευρώπη παίρνει το «όπλο της» για τα εμβόλια

Ποια μέτρα είναι στο τραπέζι

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Μέτρα εκτάκτου ανάγκης δείχνει διατεθειμένη να επιστρατεύσει η Ε.Ε. για να διασώσει την εκστρατεία εμβολιασμού, η οποία κινείται με πολύ πιο αργούς ρυθμούς σε σύγκριση με άλλα ανεπτυγμένα κράτη. Την Παρασκευή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε τον μηχανισμό εξουσιοδότησης για τις εξαγωγές εμβολίων κατά της COVID-19. Πρόκειται για μια κίνηση διασφάλισης των προμηθειών που είχε συμφωνήσει με τις φαρμακευτικές εταιρείες, η οποία όμως ενδέχεται να πυροδοτήσει αντιμέτρα και να οδηγήσει σε έναν χομπσιανό πόλεμο όλων εναντίον όλων για τις περιορισμένες ακόμη προμήθειες των εμβολίων.

Παράλληλα, σε απαντητική επιστολή του προς τον Κυριάκο Μητσοτάκη και τον Τσέχο, τον Αυστριακό και τη Δανή ομόλόγο του, την Πέμπτη, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο ακόμη πιο επιθετικών ενεργειών. Ο κ. Μισέλ, συγκεκριμένα, προτείνει ως επιπλέον μέτρο τη χρήση του άρθρου 122 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε., που αφορά ελλείψεις που παρουσιάζονται σε φυσικές καταστροφές ή άλλες ακραίες καταστάσεις.

Όπως εξηγεί στην «Κ» αξιωματούχος της Ε.Ε., η επίκληση του συγκεκριμένου άρθρου θα μπορούσε να οδηγήσει σε μέτρα όπως η υποχρέωση εταιρειών που δεν εμπλέκονται στην παραγωγή των εμβολίων να διαθέσουν τα εργοστάσιά τους γι' αυτόν τον σκοπό. Άλλες πιθανές πρωτοβουλίες είναι η αποστολή δόσεων στα κράτη-μέλη πριν από την έγκριση εμβολίων, ώστε να είναι έτοιμες να χρησιμοποιηθούν με το που θα δοθεί το πράσινο φως από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων, αλλά και η χαλάρωση της προστασίας των

πατεντών ώστε να διευκολυνθεί η επέκταση της παραγωγής. Σύμφωνα με τον ίδιο αξιωματούχο, ο κ. Μισέλ έχει την επί της αρχής στήριξη αρκετών ηγετών για τη χρήση του άρθρου 122.

Όπως σημειώνει στην «Κ» πηγή με γνώση των θεμάτων, αλλά και του πώς λειτουργεί η Ε.Ε., η Κομισιόν «πρέπει να αφήσει στην άκρη νομικισμούς και γραφειοκρατικές αντιρρήσεις και να μπει στο παιχνίδι. Να χρησιμοποιήσει την επιρροή που έχει μέσω των APAs (συμβάσεις προαγοράς) για να δράσει ως διαμεσολαβητής για περισσότερες συμφωνίες σαν αυτή μεταξύ της Sanofi και της Pfizer. Δεν υπάρχει ούτε λεπτό για χάσιμο. Είμαστε σε πόλεμο!».

Η ίδια πηγή θεωρεί ότι, δεδομέ-

«Η Κομισιόν πρέπει να αφήσει στην άκρη νομικισμούς και γραφειοκρατικές αντιρρήσεις και να μπει στο παιχνίδι. Δεν υπάρχει ούτε λεπτό για χάσιμο. Είμαστε σε πόλεμο!».

νης της αποδεδειγμένης αποτελεσματικότητας των ήδη εγκεκριμένων εμβολίων που χρησιμοποιούν την τεχνολογία mRNA, όπως αυτό των Pfizer/BioNTech, η Ε.Ε. πρέπει να χρησιμοποιήσει κάθε μέσο για την αύξηση των διαθέσιμων δόσεων των συγκεκριμένων εμβολίων, αντί να επιμένει σε εμβόλια από άλλες εταιρείες με τις οποίες έχει υπογράψει συμβάσεις προαγοράς, ορισμένα από τα οποία απέχουν πολύ από το να είναι έτοιμα. Απαντώντας σε σχετική ερώτηση την Παρασκευή, ο επικεφαλής εκπρό-

Ο **μηχανισμός** διαφάνειας για τις εξαγωγές εμβολίων δίνει τη δυνατότητα στις εθνικές αρχές να ζητούν ενημέρωση από τις φαρμακευτικές για σχεδιαζόμενες εξαγωγές εμβολίων κατά της COVID-19 (στη φωτ., η σύμβαση προαγοράς εμβολίων μεταξύ Ε.Ε. και AstraZeneca, πουδόθηκε στη δημοσιότητα την Παρασκευή).

Ελλείψεις και αναστολή εμβολιασμών

Εν τω μεταξύ, οι δυσλειτουργίες στην εφοδιαστική αλυσίδα, κυρίως εξαιτίας της AstraZeneca αλλά και με τη Moderna να μειώνει τις παραδόσεις του Φεβρουαρίου σε Γαλλία και Ιταλία, έχουν ήδη οδηγήσει στο «πάγωμα» της εκστρατείας εμβολιασμού σε σειρά χωρών της Ε.Ε. Η υπηρεσία δημόσιας υγείας του μητροπολιτικού Παρισιού ανακοίνωσε την Τετάρτη ότι εξαιτίας ανεπαρκών προμηθειών θα σταματήσει την αποστολή δόσεων στα εμβολιαστικά κέντρα από τις 2 Φεβρουαρίου. Δύο ακόμα περιφέρειες –η Hauts-de-France και η Βουργουνδία– ανακοίνωσαν ότι θα μεταθέσουν στο μέλλον προγραμματισμένες πρώτες δόσεις (στην περίπτωση της πρώτης για έναν ολόκληρο μήνα). Στην Ισπανία, η περιφέρεια της Μαδρίτης ανακοίνωσε την Τετάρτη ότι θα σταματήσει τους εμβολιασμούς πρώτων δόσεων για τουλάχιστον δέκα μέρες. Τα αποθέματα της περιφέρειας της Καταλωνίας αναμένεται να τελειώσουν τη Δευτέρα. Την ίδια μέρα το υπουργείο Υγείας της Τσεχίας εξέδωσε σύσταση προς τις τοπικές αρχές για αναστολή των νέων εμβολιασμών για δύο εβδομάδες. Αλλά και το γερμανικό υπουργείο Υγείας ανακοίνωσε την περασμένη εβδομάδα ότι οι ελλείψεις στις προμήθειες θα συνεχιστούν μέχρι τον Απρίλιο.

σωπος της Κομισιόν Ερίκ Μαμέρ σημείωσε ότι η Επιτροπή στηρίζει τέτοιες συμφωνίες μεταξύ των φαρμακευτικών, αλλά ότι η πρωτοβουλία ανήκει στις εταιρείες.

Κατά την περασμένη εβδομάδα, οπότε κυριάρχησε η αντιπαράθεση της Ε.Ε. με την AstraZeneca, μετά την αιφνιδιαστική αποκάλυψη ότι θα παρέδιδε μόλις το 25% των δόσεων που είχαν αρχικά συμφωνήσει για το α' τρίμηνο του 2021, υπήρξαν εξελίξεις στο μέτωπο της κινητοποίησης του κλάδου για την επέκταση της παραγωγής. Βάσει

της συμφωνίας της Sanofi με την Pfizer, η γαλλική εταιρεία θα διαθέσει το εργοστάσιό της στη Φρανκφούρτη για την παραγωγή περισσότερων των 125 εκατομμυρίων δόσεων του εμβολίου που έχει αναπτύξει η αμερικανική πολυεθνική με την BioNTech.

Την Παρασκευή, η Novartis ανακοίνωσε ότι κατέληξε και αυτή σε κατ' αρχήν συμφωνία με τις Pfizer/BioNTech για να συμμετάσχει στην παραγωγή του εμβολίου της κοινοπραξίας κατά της COVID-19. Σύμφωνα με ανακοίνωση της Novartis,

η παραγωγή θα ξεκινήσει το β' τρίμηνο του 2021 και οι παραδόσεις το γ' τρίμηνο. Είναι η πρώτη από σειρά αντίστοιχων συμφωνιών τις οποίες διαπραγματεύεται η ελβετική εταιρεία με παραγωγούς των εμβολίων κατά της πανδημίας. Η Merck, που πρόσφατα ανακοίνωσε ότι ανέστειλε τη δική της προσπάθεια ανάπτυξης εμβολίου, βρίσκει και αυτή σε διαπραγματεύσεις με την BioNTech για να συνδράμει στην αύξηση της παραγωγικής της ικανότητας.

«Η Ευρώπη πρώτα»

Ο μηχανισμός διαφάνειας και εξουσιοδότησης για τις εξαγωγές εμβολίων, που παρουσιάστηκε την Παρασκευή από την Κομισιόν, δίνει τη δυνατότητα στις εθνικές αρχές να ζητούν ενημέρωση από τις φαρμακευτικές εταιρείες για σχεδιαζόμενες εξαγωγές εμβολίων κατά της COVID-19. Οι εθνικές αρχές, με τη σύμφωνη γνώμη της Κομισιόν, θα έχουν τη δυνατότητα να τις μπλοκάρουν βάσει του άρθρου 5 του Κανονισμού 2015/479, που επιτρέπει τον περιορισμό στις εξαγωγές ζωτικών αγαθών εάν υπάρχει κίνδυνος ελλείψεων, εάν κρίνουν ότι δεν είναι συμβατές με την τήρηση των όρων των συμβάσεων προαγοράς που έχουν υπογράψει οι εταιρείες με την Ε.Ε.

Ο μηχανισμός θα λειτουργήσει από σήμερα τουλάχιστον ως τα τέλη Μαρτίου, με τη δυνατότητα

χρονικής παράτασης εάν εξακολουθούν να υφίστανται προβλήματα προμήθειας. Εξαιρούνται από αυτόν εξαγωγές προς 92 χώρες: όσες ανήκουν στον ΕΟΧ ή στην Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών, όσες υπάρχουν στην ευρωπαϊκή πολιτική γειτονία (όπως τα Δυτικά Βαλκάνια) και φτωχότερες χώρες που θα προμηθευθούν εμβόλια μέσω του μηχανισμού Covax. Δεν εξαιρείται, ωστόσο, το Ηνωμένο Βασίλειο.

Το συγκεκριμένο μέτρο είναι ο βασικός μοχλός πίεσης που επιστράτευουν οι Βρυξέλλες κατά της AstraZeneca στην προσπάθεια να αποσπάσουν από την εταιρεία τον αριθμό δόσεων που είχε δεσμευθεί να παραδώσει. Στην τηλεδιάσκεψη της Τετάρτης με την καθοδηγητική επιτροπή εμβολίων της Ε.Ε., η AstraZeneca πρότεινε (σύμφωνα με το Reuters) να παραδώσει 8 εκατομμύρια επιπλέον δόσεις –συνολικά 39 εκατομμύρια– το α' τρίμηνο. Η ευρωπαϊκή πλευρά απέρριψε την πρόταση ως ανεπαρκή.

Το εμβόλιο της εταιρείας εγκρίθηκε το απόγευμα της Παρασκευής από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων, χωρίς ανώτατο ηλικιακό όριο – αν και οι ειδικοί του Οργανισμού παραδέχθηκαν ότι δεν είναι εφικτό να εκτιμηθεί το επίπεδο προστασίας που παρέχει για άτομα άνω των 65 ετών. Οι πρώτες δόσεις αναμένονται από τις 7 Φεβρουαρίου.

Η Ε.Ε., η Βρετανία, τα εμβόλια και η γραμμή παραγωγής

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Η **έγκριση** του εμβολίου της AstraZeneca την Παρασκευή για τους «άνω των 18» θα οδηγήσει και τη χώρα μας στην υιοθέτησή του «ανεξαρτήτως ηλικιών», δίνοντας ταυτόχρονα μια ευελιξία καθώς γι' αυτό το εμβόλιο δεν απαιτούνται οι συνθήκες συντήρησης των εμβολίων mRNA. Η μόνη μη κρατική εμβολιαστική επιτροπή της Γερμανίας κατέληξε την Πέμπτη στη σύσταση να γίνεται το εμβόλιο στους πολίτες κάτω των 65 ετών. Η επιτροπή επικαλέστηκε στην κρίση της, που είδε το φως της δημοσιότητας μέσω του Ινστιτούτου «Ρόμπερτ Κοχ» και του γερμανικού υπουργείου Υγείας, την έλλειψη επαρκών στοιχείων για την ηλικιακή ομάδα άνω των 65 ετών, ειδικά στην κατηγορία μωών νόσπας. Για τις ηλικίες κάτω των 65 ετών, η ίδια επιτροπή θεωρεί ότι το εμβόλιο έχει αποτελεσματικότητα 70%.

Η ελληνική κυβέρνηση θεωρεί ότι καθώς το εμβόλιο δίνει τη δυνατότητα να κάνουν τη δεύτερη δόση οι πολίτες μετά 12 εβδομάδες, θα υπάρχουν διαθέσιμα εμβόλια ακόμα και αν η εταιρεία εμμένει στις καθυστερημένες παραδόσεις για τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο. Και άλλες χώρες της Ε.Ε. αναμένεται να επιλέξουν αυτή τη λύση από τη στιγμή που το εμβόλιο έλαβε πράσινο φως για όλες τις ηλικίες. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση της Δανίας, η κυβέρνηση της οποίας είναι πάρα πολύ «στριμωγ-

μένη». Η Δανία ζήτησε να δανεισθεί από τη χώρα μας μια μεγάλη ποσότητα εμβολίων της Pfizer για το δεύτερο τρίμηνο του χρόνου, αίτημα το οποίο η ελληνική κυβέρνηση άκουσε αλλά δεν μπορεί να ικανοποιήσει, καθώς αν πρέπει σέψουν εμβόλια θέλει να τα κάνει δωρεά στους βόρειους γείτονές μας, την Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία που έχουν ζητήσει βοήθεια.

Στο Βερολίνο κυβερνητικές πηγές διαφωνούν με την παραπομπή της διαφοράς με την AstraZeneca στα δικαστήρια –ο υπουργός Υγείας Γενς Σπαν είπε ότι αυτό είναι το τελευταίο που χρειάζεται τώρα

«Το εμβόλιο της AstraZeneca μετά τόσα εκατομμύρια εμβολιασμένους στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει αποδειχθεί καλό και αποτελεσματικό», λέει ο δρ Γιώργος Παυλάκης.

η Ευρωπαϊκή Ένωση, σημειώνοντας ωστόσο ορισμένες περιέργειες συμπτώσεις στην πολιτική της εταιρείας σε σχέση με την επιχείρηση αιματολογία της απέναντι στις ευρωπαϊκές αρχές. Κεντρικό σημείο της διαφοράς είναι το αν η εταιρεία χρησιμοποίησε τα εργοστάσιά της στην ηπειρωτική Ευρώπη

Μόλις την Παρασκευή το εμβόλιο της AstraZeneca εγκρίθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων για τις ηλικίες άνω των 18 ετών.

(Ολλανδία, Βέλγιο) για την παραγωγή του Ηνωμένου Βασιλείου. Ο εκπρόσωπος της εταιρείας στο Η.Β. διαβεβαίωσε στις 13 Ιανουαρίου μια κοινοβουλευτική επιτροπή στο Λονδίνο ότι η εταιρεία θα μπορούσε να «κλιμακώσει τις παραδόσεις της κατά 900.000 δόσεις την εβδομάδα χρησιμοποιώντας τα

εργοστάσιά της στην Ολλανδία και στο Βέλγιο». Ο αρμόδιος στην εμβολιαστική επιτροπή του Η.Β. Ιαν Μακ Κούμπιν είχε διαβεβαιώσει δημόσια ότι «οι αρχικές παραγγελίες του εμβολίου έρχονται από την Ολλανδία και τη Γερμανία».

Στο Βερολίνο σημειώνουν ότι η Ε.Ε. είχε σύμβαση για παραγγελία

των δόσεων (για λογαριασμό της Ε.Ε.) εκ των προτέρων (πριν από την έγκριση του εμβολίου δηλαδή) γι' αυτό και καταβλήθηκαν στην εταιρεία 336 εκατ. ευρώ. Τον Μάιο, η εταιρεία είχε συμφωνήσει με την Ε.Ε. να δώσει 100 εκατ. δόσεις, στη συνέχεια «κατέβηκε» στα 80 εκατ. και κατόπιν ενημέρωσε ότι θα δώσει 31 εκατ.

Όμως υπήρχαν και δύο ακόμα θέματα που έπαιξαν ρόλο στη διαπραγμάτευση. Το ένα ήταν η τιμή. Με 2 ευρώ τη δόση η Ευρώπη μπορούσε να αγοράσει πολλά φθηνά εμβόλια και να κάνει την AstraZeneca τη βασική εταιρεία πάνω στην οποία θα «κτιζόνταν» οι πρώτοι μήνες τουλάχιστον της εμβολιαστικής καμπάνιας. Τα εμβόλια πληρώνονται από τις χώρες-μέλη, ενώ η Ε.Ε. καταβάλλει ένα 15%-20% της προπληρωμής. Ο άλλος λόγος είναι το ποιος θα αναλάμβανε κάποιο μερίδιο της αστικής ευθύνης. Όπως εξήγησε στην «Κ» ο δρ Γιώργος Παυλάκης που ηγείται του τμήματος ρετροϊών στο Εθνικό Ινστιτούτο των ΗΠΑ για τον Καρκίνο, τα εμβόλια αδενοϊών παρουσιάζουν περισσότερες παρενέργειες και προκαλούν κάποια ερεθιστικότητα αλλά «ό,τι εμβόλιο και να έχουμε στη φάση που βρίσκομαστε είναι καλύτερο από το τίποτα. Το εμβόλιο, μετά τόσα εκατομμύρια εμβολιασμένους στο Ηνωμένο Βασίλειο, έχει αποδειχθεί καλό και αποτελεσματικό».

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», οι διαπραγματεύσεις μεταξύ

της Επιτροπής και της AstraZeneca για τα θέματα αστικής ευθύνης που διέρρευσαν στον Τύπο είχαν ως αποτέλεσμα να χαθεί πολύτιμος χρόνος. Ο Γερμανός Χριστιανοδημοκράτης ευρωβουλευτής Πίτερ Λίτσε, εκπρόσωπος του κόμματός του σε θέματα υγείας, έθεσε το ερώτημα στην ηγεσία της AstraZeneca: «Θέλετε να είστε μια βρετανική επιχείρηση ή μια πολυεθνική;». Ο Λίτσε πάντως δεν αμφισβήτησε ότι υπήρχαν προβλήματα στην παραγωγή της AstraZeneca τόσο στη Βρετανία όσο και στην Ε.Ε. «Θα έπρεπε τα προβλήματα αυτά να αντιμετωπισθούν ισότιμα στις δύο αγορές πολύ περισσότερο που μέχρι πριν από μερικές μέρες η συσκευασία των εμβολίων της AstraZeneca γινόταν στο εργοστάσιό της στο Ντεσάου της Γερμανίας».

Η λεπτομέρεια αυτή συζητήθηκε την περασμένη εβδομάδα σε σύσκεψη του Γερμανού υπουργού Υγείας Γενς Σπαν με τους υπουργούς Υγείας των γερμανικών κρατιδίων λίγο μετά την ανακοίνωση της AstraZeneca στην Ε.Ε. ότι θα περικόψει τις ποσότητές της κατά 70%. Στη συνέχεια, κάποιος ή κάποιοι άφησαν να διαρρεύσουν πληροφορίες σε δύο εφημερίδες και μία ιστοσελίδα για έλλειψη αποτελεσματικότητας του εμβολίου στους άνω των 65, τεκμηριωνοντάς τους όχι πάντως στην πληρότητα των στοιχείων αλλά στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του εμβολίου. Αμέσως μετά, ο «πόλεμος» Ε.Ε. και εταιρείας κλιμακώθηκε δημόσια...

Μία προδιαγεγραμμένη δίκη για τον Τραμπ

Ο τέως Πρόεδρος των ΗΠΑ, λίγες ημέρες πριν ξεκινήσει η διαδικασία, επηρεάζει και διχάζει τους Ρεπουμπλικανούς

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Ο τέως πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ παραμένει μια υπολογίσιμη δύναμη στους κόλπους των Ρεπουμπλικανών (GOP) και εξακολουθεί να διχάζει το κόμμα, ακόμη και μετά την αποχώρησή του από τον Λευκό Οίκο. Το επόμενο δίλημμα για το GOP είναι η στάση στη δίκη του, που μεταφέρεται στη Γερουσία σε μια εβδομάδα.

Ο Τραμπ έχει εξασφαλίσει νέες ευκαιρίες για να διευρύνει τα κομματικά του ερείσματα, καθώς μια κρίσιμη έδρα στη Γερουσία στην πολιτεία του Οχάιο αναμένεται να αποτελέσει σύντομα αντικείμενο διεκδίκησης, μία από τις στενότερες συσχετισμένες του, η Σάρα Σάντερς, εκπρόσωπος Τύπου του, ανακοίνωσε ότι θα θέσει υποψηφιότητα για κυβερνήτης της Αλάσκα, ενώ οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δείχνουν αύξηση της επιρροής του.

Η αιφνίδια εξαγγελία του Ρομπ Πόρτμαν, γερουσιαστή του Οχάιο, ότι δεν θα επικειρήσει να επανεκλεγεί για τρίτη φορά, προκάλεσε μαζικό ενδιαφέρον επίδοξων διαδόχων του. Σύμφωνα με τους New York Times, μέσα σε λίγες μόνο ώρες τουλάχιστον πέντε υποψήφιοι είχαν εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους για τον θώκο. Το γεγονός ότι ο Τραμπ κατάφερε στις εκλογές του Νοεμβρίου να διατηρήσει τον έλεγχο του Οχάιο δημιουργεί την αίσθηση ότι ένας υποψήφιος με ιδεολογικές συγγένειες με τον Τραμπ θα μπορούσε να κερδίσει την έδρα στην πολιτεία.

Παράλληλα, η δημοτικότητα του στους κόλπους του κόμματος ανακάμπτει σημαντικά μετά την εισβολή στο Καπιτώλιο, με τους μισούς Ρεπουμπλικανούς να θεωρούν ότι ο Τραμπ πρέπει να συνεχίσει να παίζει σημαντικό ρόλο στο GOP, 9% παραπάνω σε σχέση με την περίοδο αμέσως μετά τα επεισόδια. Συνειδητοποιώντας τις τελευταίες αυτές τάσεις, ο τέως πρόεδρος φέρεται ότι εγκαταλείπει την ιδέα να συγκροτή-

Η δημοτικότητα Τραμπ στους κόλπους των Ρεπουμπλικανών ανακάμπτει σημαντικά μετά την εισβολή στο Καπιτώλιο, με τους μισούς να θεωρούν ότι ο Τραμπ πρέπει να συνεχίσει να παίζει ρόλο στο κόμμα, 9% παραπάνω σε σχέση με την περίοδο αμέσως μετά τα επεισόδια.

Οι Δημοκρατικοί χρειάζονται τουλάχιστον 17 ψήφους Ρεπουμπλικανών στη Γερουσία για να τον καταδικάσουν, μια ανταρσία δηλαδή που μοιάζει απίθανη.

σε ένα τρίτο κόμμα, το Πατριωτικό, όπως φημιολογείται μέχρι πρότινος.

Οι Δημοκρατικοί χρειάζονται τουλάχιστον 17 ψήφους Ρεπουμπλικανών στη Γερουσία για να τον καταδικάσουν. Αν και αυτή η

στιγμή μια τόσο μαζική ανταρσία μοιάζει μάλλον απίθανη, πολλά θα κριθούν από τη στάση του ηγέτη της μειοψηφίας, Μιτς Μακόνελ, ο οποίος δεν έχει αποκλείσει το ενδεχόμενο να ταχθεί υπέρ της καταδίκης. Μόλις αυτή την εβδομάδα δήλωσε ότι θα περιμένει «να ακούσει τα στοιχεία». Αν και μετά τα γεγονότα στην Ουάσινγκτον, δύο εβδομάδες πριν από την εκπνοή της προεδρίας Τραμπ, ο Μακόνελ φάνηκε να παίρνει αποστάσεις από τον πρόεδρο, τον οποίο όχι μόνο ανέχθηκε αλλά στήριξε σθεναρά καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του, ο γερουσιαστής ανακάμπτει στην προηγούμενη γραμμή: αυτήν της Ρεαλιστικής, μιας δύσκολης συμβίωσης με έναν πολιτικό

- ξένο σώμα στο κόμμα, ο οποίος όμως εξακολουθεί να έχει μεγάλη απήχηση σε μεγάλη μερίδα των ψηφοφόρων του.

Την ίδια στιγμή, πάντως, ο Τραμπ προσπαθεί να συγκροτήσει μια σοβαρή νομική ομάδα, ενώ πολλές εταιρείες εγείρουν ζήτημα πληρωμής και άλλοι δικηγόροι δεν θέλουν να συνδέσουν το όνομά τους με τη φωνική εισβολή στο Καπιτώλιο. Στους συνηγούς του δεν θα περιλαμβάνεται ο Ρούντολφ Τζουλιάνι, ο οποίος είχε αναλάβει την εκστρατεία αμφισβήτησης του αποτελέσματος της αναμέτρησης του Νοεμβρίου. Αυτή την εβδομάδα η Dominion Voting Systems, που είχε αναλάβει το τεχνικό μέρος της καταμέτρησης των ψήφων,

κατέθεσε μήνυση για συκοφαντική δυσφήμιση εις βάρος του, διεκδικώντας από τον Τζουλιάνι 1,3 δισ. δολάρια αποζημίωση.

Η εικόνα είναι πολύ διαφορετική από την πρώτη παραπομπή του Τραμπ. Τότε, μια σειρά από αστέρες της δικηγορίας, από τον Κένεθ Στάρ, επικεφαλής ανακριτή στην υπόθεση εις βάρος του Μπιλ Κλίντον που οδήγησε τελικά στην παραπομπή του, μέχρι τον Άλαν Ντέρσοβιτς, συνήγορο του παίκτη του φούτμπολ και διαβόητου συζυγοκτόνου, ο οποίος αθωώθηκε, Ο. Τζ. Σίμπσον, έσπευσαν για να υπερασπιστούν τον πρώην πρόεδρο.

Ο αντίλογος

Παρόλο που αυτή τη στιγμή το αποτέλεσμα της δίκης φαντάζει δεδομένο, οι ηγέτες των Δημοκρατικών επιμένουν ότι πρέπει να προχωρήσει με τις προφορικές αγορεύσεις στις 9 Φεβρουαρίου, όπως έχει καθοριστεί. Δεν λείπουν ωστόσο οι φωνές εκείνων που κάνουν λόγο για σπατάλη χρόνου, πόρων και νομοθετικής ενέργειας σε μια χρονική συγκυρία κατά την οποία απαιτείται ταχεία κυβερνητική δράση για τον εμβολιασμό και την αντιμετώπιση του κόστους της πανδημίας, σε ανθρώπινο και οικονομικό επίπεδο. Τέλος, όσοι ήλπιζαν ότι ο Τραμπ, σε περίπτωση καταδίκης, θα έχανε τα προνόμιά του, διαψεύδονται από νομικούς κύκλους.

Εκτός από έναν χώρο γραφείου «που αρμόζει στο αξίωμα», προσωπική ασφάλεια και 100.000 δολάρια ετησίως για την κάλυψη του κόστους του προσωπικού του, η σύνταξη του αυτή τη στιγμή ανέρχεται σε 220.000 δολάρια ανά έτος. Συνολικά, η ετήσια αξία αυτών των προνομίων που εκχωρούνται ισόβιως αναμένεται να υπερβεί το ένα εκατ. δολάρια, χάρη στη θεσμοθέτηση ενός νομοσχεδίου του 1958 που είχε στόχο να ξελασπώσει τον Χάρι Τρούμαν από παλαιότερα χρέη του, όταν ολοκλήρωσε τη θητεία του το 1953.

Οι συσχετισμοί

Η Γερουσία μπορεί να απέρριψε την προσπάθεια του Ρεπουμπλικανού Ραντ Πολ να κριθεί αντισυνταγματική η δίκη για καθαίρεση ενός πρώην προέδρου, αλλά η ψηφοφορία αποτελεί προοίμιο για τον τρόπο που τοποθετούνται οι Ρεπουμπλικανοί απέναντι στη δίκη αυτή καθεαυτήν. Από τους 50 γερουσιαστές του κόμματος, μόνο οι πέντε άλλαξαν στρατόπεδο και υπεραιμύνθηκαν της συνταγματικότητας της διαδικασίας. Αυτό σημαίνει ότι δύσκολα οι Δημοκρατικοί θα καταφέρουν να εξασφαλίσουν τις 17 ψήφους που χρειάζονται για την καταδίκη Τραμπ. Κατά τον Πολ, η έκβαση της ψηφοφορίας δείχνει πως η δίκη έχει κριθεί προτού ξεκινήσει. Οι πέντε αποσκηρτίσαντες από τους Ρεπουμπλικανούς ήταν οι συνήθεις ύποπτοι: ο Μπ Ρόμνι της Γιούτα, ο Μπεν Σας από τη Νεμπράσκα, ο Πατ Τούμeyer από την Πενσυλβάνια και οι δύο γυναίκες που συστηματικά αμφισβήτησαν τον τέως πρόεδρο και στο παρελθόν, η Λίζα Μουρκόφσκι της Αλάσκα και η Σούζαν Κόλινς από το Μέιν. «Κάντε την πρόθεσή», παραδέχθηκε η τελευταία. «Πιστεύω πως είναι εξαιρετικά απίθανο να καταδικαστεί ο πρόεδρος». Πολιτικοί παρατηρητές επισμαίνουν πάντως ότι υπάρχει ακόμη περιθώριο να αλλάξουν οι συσχετισμοί τη μεθεπόμενη εβδομάδα, όταν θα ξεκινήσει η διαδικασία στη Γερουσία.

Ολοι οι άνθρωποι του προέδρου Τζο Μπάιντεν

Από τη στιγμή που εγκαταστάθηκε στον Λευκό Οίκο, ο Τζο Μπάιντεν έφερε μαζί του, στη δυτική πτέρυγα του ιστορικού κτιρίου, έμπειρους συνεργάτες, αρκετοί από τους οποίους είχαν θητεύσει στο πλευρό του όταν ήταν αντιπρόεδρος της χώρας, επί προεδρίας Μπαράκ Ομπάμα. Πολλά πράγματα άλλαξαν στα τέσσερα χρόνια που μεσολάβησαν από τότε που εγκατέλειψαν τον Λευκό Οίκο.

Ο Ντόναλντ Τραμπ και η σύζυγός του Μελάνια άλλαξαν τα χαλιά, έβαψαν τους τοίχους, ανανέωσαν τον κλιματισμό και την ηλεκτρονική υποδομή. Σε γενικές γραμμές, όμως, η δυτική πτέρυγα, όπου στεγάζονται τα γραφεία του προέδρου και βασικών συνεργατών του, δεν είχε αλλάξει και πολύ ως προς την εμφάνισή. Οσον αφορά την ατμόσφαιρα, πάντως, η διαφορά είναι μέρα-νύχτα, ανάλογη με εκείνη που χωρίζει το χάος και την παντελής έλλειψη προβλεψιμότητας του 45ου προέδρου από τον αυστηρό επαγγελματισμό του 46ου.

Αν ο Ντόναλντ Τραμπ έδινε την εντύπωση ότι αντιμετωπίζει την κυβέρνηση της χώρας του σχεδόν σαν οικογενειακή επιχείρηση, ο νέος πρόεδρος φρόντισε από την πρώτη γραμμή να χαράξει αυστηρά όρια ανάμεσα στη δημόσια και στην ιδιωτική σφαίρα. Σε αντίθεση με την προηγούμενη κυβέρνηση, κανένα μέλος της οικογένειας Μπάιντεν δεν κατέλαβε δωμάτια ή αξιώματα της δυτικής πτέρυγας. Η νέα Πρώτη Κυρία, Τζίλ Μπάιντεν, δεν θα έχει γραφείο στη δυτική πτέρυγα, όπως συνέβαινε με τη Χίλαρι Κλίντον, αρκούμενη να διεκπεραιώνει τα καθήκοντά της από την ανατολική πτέρυγα. Αν επί Τραμπ η ενημέρωση των δημοσιογράφων ήταν εντελώς απρογραμμάτιστη και εκφυλιζόταν σε σόου με έναν μόνο πρωταγωνιστή, ο Μπάιντεν καθιέρωσε από την πρώτη ημέρα τακτική ενημέρωση του Τύπου από

τους συνεργάτες του, με τον ίδιο να εμφανίζεται όποτε το κρίνει αναγκαίο, για ένα συγκεκριμένο κάθε φορά θέμα, όπου ανακοινώνει τις καίριες πολιτικές επιλογές του.

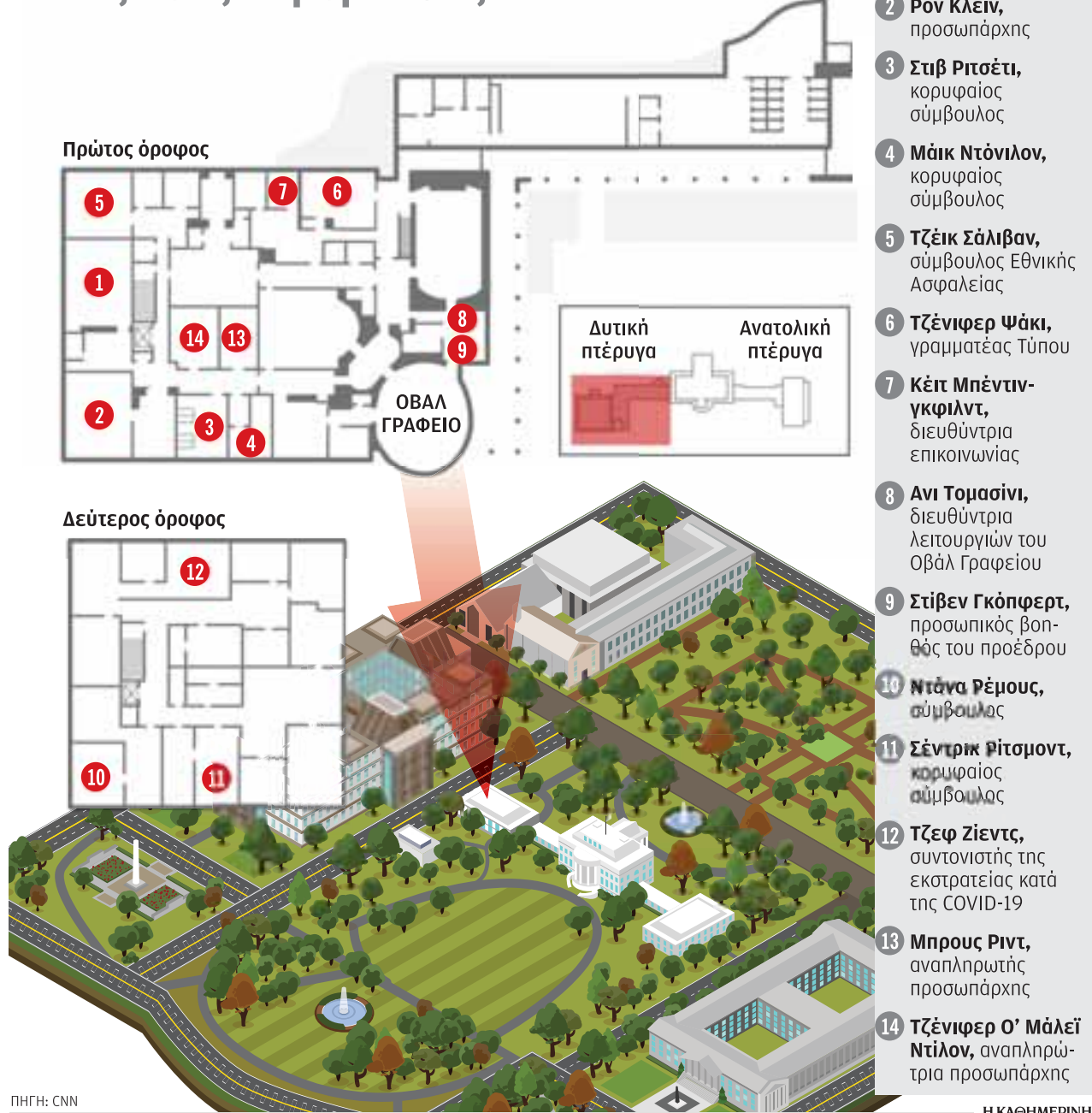
Σε αντίθεση με τον προκάτοχό του, που έδινε τη δυνατότητα στους ευνοούμενους συνεργάτες του να μπαίνουν σχεδόν όποτε ήθελαν στο Οβάλ Γραφείο, ο Τζο Μπάιντεν θα έχει κατά κανόνα κλειστές τις πόρτες και οι βοηθοί του θα πρέπει να περνούν από τον προσωπικό του Λευκού Οίκου, Ρον Κλέιν, για να τον προσεγγίσουν όταν υπάρχει ανάγκη. Με έναν τόσο πειθαρχημένο πρόεδρο, η χωροταξία των γραφείων στη δυτική πτέρυγα υποδηλώνει πολλά ως προς τις προτεραιότητες της νέας κυβέρνησης και τη θέση καθενός και καθεμιάς

Τι υποδηλώνει η χωροταξική διάταξη των βασικών συνεργατών του στον Λευκό Οίκο.

στην ιεραρχία του Λευκού Οίκου. Το παλιό γνωμικό «η εγγύτητα είναι ισχύς» βρίσκεται εδώ μια τυπική επιβεβαίωση. Το σχετικό διάγραμμα που ανέβασε στην ιστοσελίδα του το δίκτυο CNN είναι αρκετά διαφωτιστικό.

Λίγα βήματα δίπλα από το Οβάλ Γραφείο και την ιδιωτική τραπεζαρία του προέδρου βρίσκονται τα γραφεία των Μάικ Ντόνιλον και Στιβ Ρισσέτι. Άνθρωποι του στενού κύκλου του Μπάιντεν επί σειράν ετών, οι δύο άνδρες είναι οι κορυφαίοι σύμβουλοί του στον Λευκό Οίκο. Βέβαια, τα γραφεία τους, όπως τα περισσότερα στην προεδρική κατοικία, είναι κάπως στενάχωρα, αλλά το ειδικό τους βάρος προβάλλει σαφώς αυξημένο εάν σκεφτεί κανείς ότι εκεί είχαν

Οι θέσεις των κεντρικών προσώπων της νέας κυβέρνησης

- Κάμλα Χάρις**, αντιπρόεδρος
- Ρον Κλέιν**, προσυμάρχης
- Στιβ Ρισσέτι**, κορυφαίος σύμβουλος
- Μάικ Ντόνιλον**, κορυφαίος σύμβουλος
- Τζέικ Σάλιβαν**, σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας
- Τζένιφερ Ψάκι**, γραμματέας Τύπου
- Κέιτ Μπέντινγκφιλντ**, διευθύντρια επικοινωνίας
- Ανι Τομασίνι**, διευθύντρια λειτουργιών του Οβάλ Γραφείου
- Στίβεν Γκόκφερτ**, προσωπικός βοηθός του προέδρου
- Ντάνα Ρέιμους**, σύμβουλος
- Σέντρικ Ρίτμοντ**, κορυφαίος σύμβουλος
- Τζεφ Ζιέντς**, συντονιστής της εκστρατείας κατά της COVID-19
- Μπρους Ριντ**, αναπληρωτής προσυμάρχης
- Τζένιφερ Ο' Μάλεϊ Ντίλον**, αναπληρώτρια προσυμάρχης

εγκατασταθεί επί προεδρίας Τραμπ ο μακιαβελικός Στιβ Μπάνον και ο γαμπρός του προέδρου, Τζάρεντ Κούσνερ, επί Μπαράκ Ομπάμα ο Ντέιβιντ Αξερλόντ και επί Μπιλ Κλίντον ο Τζορτζ Στεφανόπουλος

— οι πιο κοντινοί, από πολιτική άποψη, συνεργάτες των πρώην προέδρων, με ιδιαίτερη συμβολή στη διαμόρφωση του δημόσιου προφίλ τους.

Ακριβώς απέναντι από το Οβάλ

Γραφείο βρίσκεται το γραφείο της Κάμλα Χάρις, της πρώτης γυναίκας αντιπρόεδρου των Ηνωμένων Πολιτειών, η οποία ήδη έχει εγγραφεί υποθήκες διαδοχής του Μπάιντεν όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου.

Δεξιά και αριστερά της, σε δύο από τα σχετικά πιο ευρύχωρα γραφεία της δυτικής πτέρυγας, έχουν εγκατασταθεί κεντρικά πρόσωπα της νέας κυβέρνησης: ο προσυμάρχης του Λευκού Οίκου Ρον Κλέιν και ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας, Τζέικ Σάλιβαν. Ευρύχωρο και σε προνομιακή θέση, δίπλα από την αίθουσα του υπουργικού συμβουλίου, είναι και το γραφείο της γραμματέας Τύπου του Λευκού Οίκου, Τζένιφερ Ψάκι. Τόσο η Ψάκι όσο και ο Σάλιβαν προβλέπεται, λόγω των αξιωματικών τους, να έχουν συχνές συναντήσεις με τον πρόεδρο.

Οι βοηθοί του

Στον δεύτερο όροφο της δυτικής πτέρυγας ξεχωρίζει το γραφείο του Τζεφ Ζιέντς, τον οποίο επέλεξε ο Τζο Μπάιντεν για τον ρόλο του γενικού συντονιστή στη μάχη εναντίον της COVID-19. Η προτεραιότητά του αποδίδει ο νέος πρόεδρος στην αντιμετώπιση της πανδημίας αλλάζει ριζικά την ατμόσφαιρα στον Λευκό Οίκο, σε σύγκριση με την εποχή Τραμπ.

Οι μάσκες είναι αυστηρά υποχρεωτικές, οι συσκέψεις ανταλλαγής ιδεών με φυσική παρουσία αναστάλθηκαν, ενώ αρκετά μέλη του προσωπικού μετακινήθηκαν σε άλλα σημεία του Λευκού Οίκου ή εργάζονται από το σπίτι τους και επικοινωνούν με τους προϊστάμενους τους μέσω τηλεδιάσκεψης. Τα τεστ για τον κορωνοϊό είναι συχνά και υποχρεωτικά για όλο το προσωπικό. Μια επιπλέον αλλαγή, που έγινε αισθητή από την πρώτη στιγμή, ήταν η επιστροφή των σκύλων στον χώρο του Λευκού Οίκου. Ο Ντόναλντ Τραμπ ήταν ο μόνος από τους Αμερικανούς προέδρους των τελευταίων δεκαετιών που δεν τα πήγαινε καλά με τα κατοικίδια. Άλλη μια φορά, επιστροφή στην κανονικότητα.

CNN, REUTERS

Η Οδός Ονείρων δεν φτάνει πια στην Ταχρίρ

Δέκα χρόνια από την Αραβική Ανοιξη

Του **DECLAN WALSH**
THE NEW YORK TIMES

Πρώτοι εξαφανίστηκαν οι τουρίστες και έπειτα από αυτούς οι Αιγύπτιοι ταξιδιώτες, υποχρεώνοντας το μικρό ξενοδοχείο του Αχμέντ Ταχά στην πλατεία Ταχρίρ του Καΐρου να διακόψει τη λειτουργία του, εν μέσω της πανδημίας. Η μεταμόρφωση της Ταχρίρ (γνωστή και ως πλατείας των Μαρτύρων στους Αιγυπτίους) άρχισε, όμως, πολύ πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας. Πριν από μία δεκαετία, εκατοντάδες χιλιάδες Αιγύπτιοι συγκεντρώνονταν στην Ταχρίρ για να απαιτήσουν την παραίτηση του Χόσνι Μουμπάρακ, δίνοντας το έναυσμα για τις εξεγέρσεις της Αραβικής Ανοιξης. Ο Ταχά, που ήταν τότε 20 χρόνων, βρισκόταν ανάμεσά τους. Σήμερα, λέει ότι δεν αναγνωρίζει πια την πλατεία. Το γρασίδι στο κέντρο της αντικαταστάθηκε από τοιμέντο, με μεγαλόπρεπο μνημείο στο μέσον της, κορωνίδα ανακαινισής κόστους 6 εκατ. δολαρίων. Αρχαίος οβελίσκος και τέσσερις σφίγγες μεταφέρθηκαν εκεί από τον ναό του Καρνάκ, ενώ φωτισμός νέας τεχνολογίας ρίχνει φως τα σκαλιά από γρανίτη. Άνδρες της αστυνομίας περιπολούν όλο το 24ωρο στην πλατεία, απέναντι από το Αιγυπτιακό Μουσείο.

Το αποτέλεσμα είναι μία πιο εντυπωσιακή αλλά απρόσωπη πλατεία, φαραωνική και στρατοκρατούμενη, αυτό ακριβώς που θα επιθυμούσε ο πρόεδρος της χώρας, Αμπντέλ Φατάχ αλ Σίσι. Η πλατεία Ταχρίρ, γνωστή για την κυκλοφοριακή της συμφόρηση, αλλά και ως τόπος πυροδοτήσεως επαναστάσεων, κατέχει ειδική θέση στον αιγυπτιακό πολιτισμό και την ιστορία της χώρας, σύμβολο και μαζί απειλή για την πολιτική ηγεσία της Αιγύπτου. Κάποιοι αναδείχθηκαν στην εξουσία, χάρη στη βοή του πλάνου της Ταχρίρ, ενώ άλλοι –όπως ο Μουμπάρακ– άκουσαν σε αυτή την κατάρρευσή τους. «Η Ταχρίρ είναι ιερός τόπος. Αν την ελέγξεις, η εξουσία θα είναι δική σου», λέει διαδηλωτής στο ντοκιμαντέρ του 2011 «Η Πλατεία».

Η Ταχρίρ γεννήθηκε χάρη στη ματαιότητα του αντιβασιλέα της Αιγύπτου, Ισμαήλ Πασά, ο οποίος δημιούργησε δίκτυο καλαισθητών λεωφόρων, με πρότυπο το Παρίσι στα μέσα του 19ου αιώνα, και πήρε το όνομά του: πλατεία Ισμαηλίου. Μετά την ανακήρυξη της Αιγύπτου σε βρετανικό προτεκτοράτο το 1882, η Ταχρίρ βρέθηκε στο επίκεντρο της αποικιακής πολιτικής, στεγάζοντας μεγάλους στρατώνες, όπου ένας νεαρός αξιωματικός ονόματι Τ.Ε. Λώρενς (περισσότερο γνωστός ως Λώρενς της Αραβίας) πρότεινε την πρώτη στρατιωτική επιχείρηση εναντίον της οθωμανικής αυτοκρατορίας στη Μέση Ανατολή. Η Ταχρίρ στράφηκε,

όμως, εναντίον των αποικιοκρατών το 1919, πυροδοτώντας εκτεταμένη εξέγερση, η οποία επέσπευσε την αποχώρηση των Βρετανών από τη χώρα. Πήρε το σημερινό της όνομα «Ταχρίρ» (Απελευθέρωση), μετά την επανάσταση του 1952, που έφερε στην εξουσία τους Ελευθέρους Αξιωματικούς του χαρισματικού εθνικιστή ηγέτη, Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ. Το νέο καθεστώς κατεδάφισε τους βρετανικούς στρατώνες, για να τους αντικαταστήσει με τα αρχοντάρια της Αραβικής Ενωσης. Το γιγάντιο μοντερνιστικής αισθητικής κτίριο, γνωστό ως Μουγκαμά, που δεσπόζει στη γωνία της πλατείας, έγινε σύμβολο της ισχύος του αιγυπτιακού κράτους. Πολίτες έμαθαν να κυκλοφορούν στους σκοτεινούς διαδρόμους του, αναζητώντας χαρτόσημα και άδειες από διεφθαρμένους κρατικούς υπαλλήλους.

Ο Νάσερ και οι απόγονοί του συνειδητοποίησαν, όμως, ότι η ισχύς της Ταχρίρ μπορούσε να στραφεί εναντίον τους. Ο αριστέρος φοιτητής Σαουκί Ακλ, που κυκλοφορούσε στα καφενεία γύρω από την πλατεία τη δεκαετία του 1970, συμμετείχε σε πολλές διαμαρτυρίες στην Ταχρίρ. Το 1973 βρισκόταν στις διαδηλώσεις διαμαρτυρίας για την αποτυχία της Αιγύπτου να ανακαταλάβει το Σινά από το Ισραήλ, ενώ τέσσερα χρόνια αργότερα, βρέθηκε στο πλευρό των διαδηλωτών, απαιτώντας επισιτιστική βοήθεια από το καθεστώς του Ανουάρ Σατνάτ. «Η Ταχρίρ αποκαλύπτει τα

Λίκνο ιστορικών εξεγέρσεων και επαναστάσεων και εμβληματικό σημείο του Καΐρου, η πλατεία της Απελευθέρωσης αποστειρώθηκε μετά τις παρεμβάσεις της κυβέρνησης Σίσι.

δύο πρόσωπα της Αιγύπτου. Το πρόσωπο της κρατικής γραφειοκρατίας, αλλά και το σημείο από όπου ξεκινούν επαναστάσεις. Ίσως τα δύο πρόσωπα να είναι συμπληρωματικά», λέει ο Ακλ. Ο 70χρονος πάλαι ποτέ αριστερός φοιτητής είναι σήμερα επιχειρηματίας, ζει σε εύπορο προάστιο του Καΐρου και –όπως κάθε Αιγύπτιος με αίσθηση αυτοσυντήρησης– αποφεύγει κάθε πολιτική τοποθέτηση. Παρ' όλα αυτά, δεν μπορεί να κρύψει την περιφρόνησή του για τη νέα εικόνα της Ταχρίρ. «Ο Σίσι μετέτρεψε την πλατεία σε στρατόπεδο, με έπαρση σημαίας, την οποία οφείλουμε να χαίρετομε κάθε μέρα. Δεν είναι αυτό η Αίγυπτος», λέει ο Ακλ.

Ο στρατάρχης Σίσι χρωστά πολλά στην Ταχρίρ. Οι τεράστι-

REUTERS / AMR ABALLAH DALSH

EPA / KHALED ELFO

Πάνω: Εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες κάθε κοινωνικής κατηγορίας κατακλύζουν την Ταχρίρ, καθώς το καθεστώς του Χόσνι Μουμπάρακ πνέει τα λοίσθια. Κάτω: Η πλατεία σήμερα, με τον γιγαντιαίο οβελίσκο να δεσπόζει. Η «ανάπλαση» που προώθησε η κυβέρνηση Σίσι έκανε αγνώριστη την πλατεία των μεγάλων εξεγέρσεων.

AFP PHOTO

Αριστερά: Το βεβαίως ιδιοκτησίας πολυκατάστημα Cécurel, απέναντι από την Ταχρίρ, έγινε στόχος εμπρησμού από τους εξεγερμένους εθνικιστές, στις 26 Ιανουαρίου του 1952. Δεξιά: Ένα τεράστιο πανό για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων δεσπόζει στο συλλαλητήριο κατά της βρετανικής αποικιοκρατίας, το 1951.

ες διαδηλώσεις στην πλατεία το 2013 ανέτρεψαν τον Μοχάμεντ Μόρσι, τον πρώτο δημοκρατικά εκλεγμένο πρόεδρο της χώρας, τα δύο πρόσωπα να είναι συμπληρωματικά», λέει ο Ακλ. Ο 70χρονος πάλαι ποτέ αριστερός φοιτητής είναι σήμερα επιχειρηματίας, ζει σε εύπορο προάστιο του Καΐρου και –όπως κάθε Αιγύπτιος με αίσθηση αυτοσυντήρησης– αποφεύγει κάθε πολιτική τοποθέτηση. Παρ' όλα αυτά, δεν μπορεί να κρύψει την περιφρόνησή του για τη νέα εικόνα της Ταχρίρ. «Ο Σίσι μετέτρεψε την πλατεία σε στρατόπεδο, με έπαρση σημαίας, την οποία οφείλουμε να χαίρετομε κάθε μέρα. Δεν είναι αυτό η Αίγυπτος», λέει ο Ακλ.

Ο στρατάρχης Σίσι χρωστά πολλά στην Ταχρίρ. Οι τεράστι-

Ακόμη και το κτιριακό συγκρότημα της Μουγκαμά αναμένεται να μετακομίσει. Σύμφωνα με φιλόδοξο σχέδιο αστικής ανάπλασης του Καΐρου, ο πρόεδρος Σίσι διέταξε την κατασκευή νέας διοικητικής πρωτεύουσας, κόστους 60 δισ. δολαρίων, σε απόσταση 30 χλμ. από το κέντρο της αιγυπτιακής μεγαλούπολης. Ο πρόεδρος επιμένει ότι η νέα πρωτεύουσα ήταν η ανακαίνιση. Ακόμη και μετά την ενίσχυση της πανδημίας το καλοκαίρι, τα έργα συνεχίστηκαν στην Ταχρίρ, ενώ παρότι πολλοί Αιγύπτιοι θαύμασαν τις αλλαγές, ελάχιστοι εμφανίστηκαν πρόθυμοι να την επισκεφθούν.

Ταχρίρ είναι τα φαντάσματα του 2011. Εκεί, συγκεντρώνονται κάποιες φορές οι απελπισμένοι για να διαμαρτυρηθούν κατά του καθεστώτος. Το 2019, ο 35χρονος Αχμέντ Μοχέι κατέβηκε στην Ταχρίρ, κρατώντας πανό που έγραφε: «Σίσι παραιτήσου!», διαμαρτυρόμενος για πολύνεκρο σιδηροδρομικό δυστύχημα, το οποίο απέδιδε σε κρατική ανικανότητα και διαφθορά. Λίγα λεπτά αργότερα, ο Μοχέι είχε συλληφθεί και οδηγηθεί σε φυλακές υψηλής ασφαλείας. Τον Σεπτέμβριο του 2019, σειρά μικρών διαδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Ταχρίρ διαλύθηκαν αμέσως από την αστυνομία, η οποία προχώρησε σε 4.000 συλλήψεις. Εκτοτε, τα μέτρα ασφαλείας ενισχύθηκαν, προλαμβάνοντας κάθε τέτοια αναζωπύρωση.

Επισκεπτόμενος την περιοχή το περασμένο φθινόπωρο, είδα νεαρούς αστυνομικούς, με πιστόλια στις ζώνες, να απαγορεύουν την πρόσβαση στην πλατεία, ερευνώντας τις τσάντες περαστικών. Τεθωρακισμένα οχήματα της αστυνομίας γυρνούσαν σε κύκλους γύρω από την πλατεία. Σε μία προσπάθεια να αποφύγω τις αστυνομικές ενοχλήσεις, κατέφυγα στο γειτονικό Αιγυπτιακό Μουσείο, στο οποίο οι αλλαγές είναι ραγδαίες. Οι διασημότεροι θησαυροί του, όπως το χρυσό νεκρικό προσωπίο του Τούταχαμ, μεταφέρονται στο νέο Μεγάλο Αιγυπτιακό Μουσείο, κόστους 1,1 δισ. δολαρίων, σε μικρή απόσταση από τις Πυραμίδες, το οποίο σχεδιάζει να εγκαταστήσει με φανφάρες ο Σίσι τον Ιούνιο.

Ο Ιρανός υπουργός Εξωτερικών Ταβάντ Ζαρίφ τόνισε ότι η χώρα του αντιτίθεται «αποδρά» στις κυρώσεις των ΗΠΑ κατά της Τουρκίας.

Άμεση άρση των κυρώσεων ζητεί από τον Μπάιντεν η Τεχεράνη

Οι σκέψεις ανάμεσα στην Τεχεράνη και στην Αγκυρα είναι περίπλοκες τα τελευταία χρόνια, καθώς οι δύο χώρες υποστηρίζουν αντίπαλα στρατόπεδα στη Συρία, χωρίς αυτό να τις εμποδίζει να συμμετέχουν στην τριμερή «διαδικασία της Ασάνα», μαζί με τη Ρωσία. Το τελευταίο διάστημα σημειώθηκε σοβαρή διπλωματική κρίση μεταξύ τους, εξαιτίας της κρίσης στο Ναγκόρνο - Καραμπάχ, όπου και πάλι βρέθηκαν σε θέση αντιπαλότητας. Καταλυτικό ρόλο έπαιξε η επιλογή του Ταγίπ Ερντογάν να απαγγείλει

ποίημα στην αζερική γλώσσα από το έδαφος του Αζερμπαϊτζάν, στις 10 Δεκεμβρίου, όταν η ηγεσία του γιόρταζε τη στρατιωτική νίκη επί της Αρμενίας. Οι Ιρανοί έγιναν πυρ και μανία γιατί θεώρησαν ότι το εν λόγω ποίημα ενθαρρύνει αλυτρωτικές τάσεις και στη δική τους, αζερική μειονότητα.

Σύντομα, όμως, το σοβαρό επεισόδιο παραμερίστηκε και οι δύο χώρες ήρθαν πιο κοντά χάρη στις ενέργειες της κυβέρνησης Τραμπ κατά τις τελευταίες εβδομάδες της θητείας της. Οι κυρώσεις που επέ-

βαλε στη μεν Τουρκία για την αγορά των ρωσικών πυραύλων S-400, στο δε Ιράν για την επιτάχυνση του πυρηνικού του προγράμματος, έφεραν εξ αντικειμένου Αγκυρα και Τεχεράνη σε κοινό μέτωπο. Η συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών των δύο χωρών στην Κωνσταντινούπολη επιβεβαίωσε του λόγου το αληθές.

«Υποστηρίξαμε από την αρχή τη συμφωνία για το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα. Η κυβέρνηση Τραμπ, δυστυχώς, αποσύρθηκε. Ελπίζω ότι η κυβέρνηση Μπάιντεν

θα επανέλθει σε αυτήν και οι κυρώσεις εναντίον του Ιράν, μιας αδελφής χώρας, θα αρθούν», δήλωσε ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Από την πλευρά του, ο Ιρανός υπουργός Εξωτερικών Ταβάντ Ζαρίφ τόνισε ότι η χώρα του αντιτίθεται «αποδρά» στις κυρώσεις των ΗΠΑ κατά της Τουρκίας και κατηγορήσει την Ουάσινγκτον για «απερίσκεπτη» συμπεριφορά. Στις ίδιες δηλώσεις του, ο Ζαρίφ τόνισε ότι η Τεχεράνη δεν αποδέχεται τις απαιτήσεις των ΗΠΑ να ανακόψει τον ρυθμό του πυρηνικού της προγράμματος

προτού η Ουάσινγκτον άρει τις κυρώσεις και ζήτησε, ως προαπαιτούμενο για οποιαδήποτε βελτίωση, την άμεση άρση των κυρώσεων εις βάρος της χώρας του.

Στο μεταξύ, κυβερνητικές πηγές στην αμερικανική πρωτεύουσα ανέφεραν ότι ο Τζο Μπάιντεν θα ονομάσει ειδικό επιτετραμμένο του για το Ιράν τον Ρόμπερτ Μάλλι, μέλος της ομάδας που διαπραγματεύθηκε την ιστορική διεθνή συμφωνία του 2015 για το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα.

REUTERS, A.P.

Ο,τι έμεινε να θυμίζει τη θαλασσοφιλητη πόλη

Για πολλούς από τους Βαρωσιώτες η Ανόρθωση είναι το λάβαρο για επιστροφή

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΒΡΑΑΜΙΔΗ

Η Ανόρθωση Αμμοχώστου γιόρτασε χθες 30 Ιανουαρίου τα γενέθλιά της. Η «Μεγάλη Κυρία» του Αθλητισμού μας έγινε 110 χρονών! Όταν το 1911 στη μικρή τότε κωμόπολη Αμμόχωστο, μια προσωρινή επιτροπή ίδρυσε το Σωματείο «Ανόρθωσης» κανένας δεν προέβλεπε την εξέλιξή του. Αποφασιστικό ρόλο στην ίδρυση του σωματείου διαδραμάτισε ο αείμνηστος εθνικός αγωνιστής Νικόλας Κατάνος. Πέρα από το αθλητικό τμήμα, η Ανόρθωση πρωτοστατούσε στους εθνικούς αγώνες, ενώ και η πολιτιστική της προσφορά στην Αμμόχωστο και στην Κύπρο γενικά ήταν πολύ σημαντική.

Οι σύνδεσμοι του σωματείου με την Ελλάδα ήταν πολύ δυνατοί. Άλ-

Μέρα γιορτινή η 30η Ιανουαρίου για την Ανόρθωση και την Αμμόχωστο, καθώς το ιστορικότερο εν ζωή αθλητικό σωματείο της Κύπρου συμπληρώνει αισίως 110 χρόνια ζωής.

λωστε και το όνομα της αποτελεί μια τρανή απόδειξη γι' αυτό. Συγκεκριμένα το όνομα «Ανόρθωσης» δόθηκε στο σωματείο, όπως αναφέρεται, «από την λέξη εκείνην, η οποία εφέρετο τότε εις τα κείλη πάντων των Ελλήνων και με την οποίαν χαρακτηριστικώς εβαπτίστη η πρώτη κυβέρνησις του μεγαλουργού εκ Κρήτης πολιτικού, Ελευθερίου Βενιζέλου».

Η Ανόρθωση έγινε γνωστή και αγαπητή στους φιλάθλους με τις επιτυχίες της στο ποδόσφαιρο. Κατέκτησε αρκετά πρωταθλήματα και κύπελλα, αγωνίστηκε σε Κύπελλα Ευρώπης. Σημαντικές επιτυχίες έχει να παρουσιάσει και το τμήμα πετόσφαιρας του συλλόγου που κατέκτησε τους περισσότερους τίτλους από οποιαδήποτε άλλη κυπριακή ομάδα, ενώ για μια χρονιά αγωνίστηκε και στο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα.

Πνευματικός φάρος

Από το 1911 μέχρι το 1928 οι εκδηλώσεις του Σωματείου ήταν κυρίως εθνικού, πνευματικού, μουσικού και κοινωνικού περιεχομένου και ενδιαφέροντος. Σ' αυτή την περίοδο η Ανόρθωση είναι κυρίως εθνική έπαυλη και πνευματικός φάρος μέσα στην Αμμόχωστο. Η πίστη στα εθνικά ιδανικά και στην ιδέα της Ελλάδας ήταν οι αρχές με τις οποίες γαλούχοντο το Σωματείο τους νέους της Αμμοχώστου. Στον πνευματικό τομέα η Ανόρθωση ήταν το κέντρο για ομιλίες και διαλέξεις, ενώ ανέπτυξε και αξιόλογη θεατρική δραστηριότητα. Μοναδική παράδοση δημιούργησε και στο μουσικό τομέα λειτουργώντας με πρωτοφανή επιτυχία μανδολινάτα και

Η συγκυρία της φετινής επετείου θέλει το σύλλογο της Αμμοχώστου να μην μπορεί να γιορτάσει τη γενέθλιο ημέρα όπως είχε προγραμματίσει, αφού τα περιοριστικά μέτρα για αντιμετώπιση της πανδημίας δεν το επιτρέπουν. Όμως, όπως θα θυμάνουμε, επιφυλάσσονται για τη διοργάνωση εορτασμού με μαζική παρουσία κόσμου όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν.

Η Ιστορία συνεχίζεται στην προσφυγιά

Το 1974 η Ανόρθωση δέχεται ένα νέο πλήγμα. Οι Τούρκοι κατακτούν την γενέτειρά του σωματείου, την Αμμόχωστο, το γήπεδο της Γ.Σ.Ε. και το οικημά της. Προσφυγόπουλα λοιπόν και η Ανόρθωση, το καμάρι χιλιάδων ανθρώπων της πόλης και επαρχίας Αμμοχώστου. Όμως όπως το έμβλημα της, ο μυθολογικός Φοίνικας, αναγεννάται μέσα από την τέφρα του, έτσι και η Ανόρθωση δεν έσβησε. Οι επιτυχίες στον αθλητικό τομέα συνεχίστηκαν. Η προσπάθεια αξιοθαύμαστη: ανέγερση δικού της γηπέδου με το όνομα «Αντώνιος Παπαδόπουλος» κατάκτηση τίτλων στο ποδόσφαιρο και στην πετόσφαιρα. Η προσφυγοποίηση των σπαδών της και το διασκόρπισμά τους στις 4 ελεύθερες πόλεις της Κύπρου δεν μείωσαν την αγάπη τους για την Ανόρθωση. Για την Ανόρθωση που σήμερα καλείται να παίξει ένα σημαντικό ρόλο ένα ρόλο πολύ πιο δύσκολο απ' αυτόν που είχε το 1955-59. Η Ανόρθωση δεν είναι απλά ένα αθλητικό σωματείο. Είναι ό,τι έμεινε για να θυμίζει την κατεχόμενη Αμμόχωστο.

φιλαρμονική. Το 1929 γίνεται αλλαγή του καταστατικού. Το «Αναγνωστήριον Ανόρθωσης» μετονομάζεται σε «Μουσικό-Φιλολογικό και Φιλαθλητικό Σύλλογο» και καθιερώνεται σαν επίσημο έμβλημα του σωματείου το μυθολογικό πουλί Φοίνικας.

Ιδρύεται βιβλιοθήκη με δωρεαστικό τμήμα, ενώ το 1933 εκδίδεται από την Ανόρθωση συλλογή ποιημάτων του Παύλου Λιασίδα με τίτλο «Τα φκιάρα της καρδιάς μου». Την περίοδο αυτή συνεχίζονται και συστηματοποιούνται οι διαλέξεις και τα μαθήματα από φωτισμένους δασκάλους κι άλλους επιστήμονες. Η προσφορά της Ανόρθωσης σ' αυτόν τον τομέα ήταν τόσο σημαντική και έτσι δίκαια ονομάστηκε «Μορφωτικό Ίδρυμα».

Στα σκληρά χρόνια της κατοχής στην Ελλάδα, η Ανόρθωση ήταν κέντρο εθνικών εράνων και περιθάλψης

Ελλήνων προσφύγων στην πόλη της Αμμοχώστου. Η προσφορά για την ενίσχυση των ταμείων των εθνικών εράνων ήταν συγκινητική. Να σημειωθεί ότι μέσα στα χρόνια του Β παγκοσμίου πολέμου, με απόφαση της επιτροπής Ανόρθωσης, διατέθηκε ολόκληρο το ταμείο του σωματείου, 185 λίρες συνολικά, σαν ελάχιστη βοήθεια σε εκείνους που αγωνίζονταν για τη λευτεριά της Ελλάδος.

Ο αγώνας της ΕΟΚΑ

Διαλέξεις, ομιλίες, εθνικοί γιορτασμοί, μνημόσυνα πρώων δημιουργών τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενεργό συμμετοχή της Ανόρθωσης στον αγώνα της ΕΟΚΑ. Από τον πρώτο καιρό της έναρξης του αγώνα η Ανόρθωση γίνεται στόχος των ερευνών από τις δυνάμεις ασφαλείας. Στις 24 Ιουλίου του 1956 ο δι-

οικητής Αμμοχώστου διατάζει το κλείσιμο του σωματείου, «κατόπιν πληροφοριών εις την ασφάλειαν ότι εκεί εούναζαν τακτικά, ήτοι ότι ήτο κέντρον διά στασιαστικά και επικίνδυνα στοιχεία – μέλη μυστικών οργανώσεων».

Για εννιά μήνες το σωματείο παραμένει κλειστό. Επαναλειτούργει στις 16 του Απριλίου του 1957. Η εθνική δράση της Ανόρθωσης συνεχίζεται μέχρι τον Ιούλιο του 1958. Στις 8 το απόγευμα ανατινάχθηκε το οικημά του σωματείου με την πρόφαση πως υπήρχαν στο πάτωμα κρυμμένες βόμβες που δεν μπορούσαν να μετακινηθούν.

Από τους ήρωες της ΕΟΚΑ που έδωσαν τη ζωή τους στον αγώνα, μέλη της Ανόρθωσης ήταν οι Κυριάκος Μάτσος, Γρηγόρης Αυξεντίου. Ακόμη μέλη ήταν ο πατέρας του Παναγιώτη Τουμάζου καθώς και ο Αντώνης Παπαδόπουλος, που ήταν μαζί με Αυξεντίου στο κρησφύγετο. Όλη η ζωή του Αντώνη Παπαδόπουλου ήταν συνδεδεμένη με την Ανόρθωση. Γι' αυτό και το προσωνύμιό γηπέδο που δημιούργησε η Ανόρθωση πήρε το όνομα του.

Ιδιόκτητο οικημά στολίδι

Μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας γίνονται σκέψεις για την ανέγερση ιδιόκτητου οικημάτος. Πρωτοστάτης στην προσπάθεια αυτή ο αγωνιστής της ΕΟΚΑ Π. Παυλάκης. Το 1965 το όνειρο γίνεται πραγματικότητα: η Ανόρθωση αποκτά ιδιόκτητο οικημά, ένα οικημά πραγματικό στολίδι για την πόλη της Αμμοχώστου.

και αλήθεια ότι οι περισσότεροι περίμεναν ότι ο Υπουργός Υγείας την περασμένη Πέμπτη θα ανακοίνωνε διάταγμα περί επανέναρξης των πρωταθλημάτων. Πρόβλεψη: Στην επόμενη τροποποίηση διαταγμάτων θα ανακοινωθεί η επανέναρξη.

Είτε με VAR, είτε χωρίς

Είτε με VAR είτε χωρίς, δυστυχώς, η διαπίστωση είναι κακή γενικώς και καθορίζει αποτελέσματα. Είναι αυτό το... «όλα τριγύρω αλλάζουμε και όλα τα ίδια μένουν», που λέει στον «Υδροχόο» ο Νίκος Παπάζογλου.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Μπουρδολογία...

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Πέραν από των πολλών σημαντικών εξελίξεων που προκύπτουν και αφορούν την πολιτική σκηνή του τόπου και όχι μόνο, στο μικρό ή μεγάλο υποσύνολο της κοινωνίας που ακούει στο όνομα «κυπριακό ποδόσφαιρο» επίσης υπάρχουν ζητήματα που για μας που ασχολούμαστε θεωρούνται ύψιστης σημασίας. Βρισκόμαστε πια στο τελευταίο στάδιο της πράξης που τείνει να ολοκληρωθεί και αφορά την αλλαγή των κανονισμών του πρωταθλήματος και την καταπίεση θεμελιωδών κεφαλαίων της προκήρυξης του.

Και όλα αυτά με την συναίνεση της Ομοσπονδίας και με την πλειοψηφία εξ' όσων διατηρούν δικαίωμα ψήφου στο διοικητικό συμβούλιο, το θεσμικό όργανο που θα κρίνει ή θα απορρίψει το αίτημα διαφοροποίησης του πρωταθλήματος.

Τις τελευταίες ημέρες, στη δημόσια κουβέντα που εκτυλίχθηκε επί του θέματος παρατηρήθηκε μια ακατάσχετη φλυαρία και τοποθετήσεις που καμία σχέση δεν είχαν με την ουσία του θέματος. Θα χαρακτηρίζε κανείς σχολιάζοντας το περιεχόμενο των δηλώσεων όσων τοποθετήθηκαν δημόσια, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, μπουρδολογία.

Κύριοι προπονητές, άνθρωποι του ποδοσφαίρου, πρόεδροι κυρίως μικρών σωματείων αναφέρθηκαν στην αδικία του να υποβιβαστεί κάποια ομάδα ακριβώς γιατί λόγω του κορωνοϊού, δημιουργήθηκαν δεδομένα που δεν επέτρεψαν την επί ίσοις όροις διεξαγωγή του πρωταθλήματος. Προσέθεσαν δε, με λειψή επιχειρηματολογία ότι ο ιδανικός αριθμός των ομάδων που πρέπει να βρίσκεται στην Α κατηγορία είναι οι 14.

Αρχικά να πούμε ότι η φετινή προκήρυξη του πρωταθλήματος υπεγράφη επί καιρό κορωνοϊού και αφού ολόκληρος ο πλανήτης συμπεριλαμβανομένου και αυτού του μικρού νησιού υπόκειται στις συνέπειες. Τα σωματεία δηλαδή, τον περασμένο Ιούλιο γνώριζαν, συναίνεσαν και υπέγραψαν τους κανόνες.

Ως προς το άλλο βασικό επιχειρήμά τους περί του ιδανικού αριθμού των ομάδων είναι μεν ένα σοβαρό θέμα που άπτεται συζητήσεως, δεν έχει όμως καμία σχέση επί των εξελίξεων, αφού οι ομάδες αιτούνται να αλλάξουν οι κανόνες και όχι ποιος είναι ο ιδανικός αριθμός.

Το αίτημα φέρει δύο ομάδες να πέφτουν κατηγορία, ν' ανέβουν από την Β' κατηγορία άλλες δύο και να διαφοροποιηθεί η μορφή της Β' φάσης του πρωταθλήματος. Καμία, μα καμία ομάδα απ' αυτές που προτείνουν την εν λόγω εξέλιξη, δεν ανέφερε, ούτε και ισχυρίστηκε ότι σε περίπτωση που διατηρηθούν 14, οφείλουν να διαβαθμιστούν 4 όπως προνοεί η υφιστάμενη προκήρυξη και ν' ανέβουν άλλες 4 για να διατηρηθεί έτσι ο ιδανικός αριθμός που τάχατες ταιριάζει στο κυπριακό ποδόσφαιρο.

Αντιθέτως, με το πλάνο που «μαγειρέψαν» εδώ και μήνες και φέρνουν για ψήφισι, αναμένεται να βολέψει την πλειοψηφία, καταστρατηγώντας όμως κάθε κανόνα. Όπως δηλαδή κάνουν εδώ και χρόνια, διαλύοντας ή εξαφανίζοντας κάθε ίκνος αξιοπιστίας του ποδοσφαίρου και αυτών που το διοικούν.

Ως προς τη στάση της Ομοσπονδίας όλες αυτές τις ημέρες, όπως συντηρίζει κάθε φορά έτσι και στην παρούσα φάση, κρύβεται. Έως ότου μας φέρει προ τετελεσμένων και με μια ανακοίνωση θα επιχειρήσει να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα. Το λεν και... μπουρδολογία.

Μιλώντας για αξιοπιστία...

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΗ

Θα ξεπεράσουμε κάποτε την πανδημία και θα προκύψει ξανά η δυνατότητα διεξαγωγής ποδοσφαιρικών αγώνων στην παρουσία φιλάθλων. Θα αποταθούν ξανά οι διοικήσεις των ομάδων μας στον απλό φιλάθλο, προκειμένου να τον... πείσουν να πάει στο γήπεδο, να αγοράσει εισιτήριο διαρκείας, γενικότερα να ασχοληθεί ξανά, στο βαθμό που το έκανε σε προηγούμενα χρόνια, με το κυπριακό ποδόσφαιρο. Και το πιο πιθανό, είναι πως θα ανοίξει ξανά η συζήτηση, γιατί τα γήπεδα στις πλείστες περιπτώσεις είναι άδεια, γιατί πολλοί αγώνες διεξάγονται στην παρουσία μόνο στενών συγγενών και φίλων, γιατί ο κόσμος προτιμά τον καναπέ του ή το τραπέζι σε μια καφετέρια ή μια μπυραρία.

Πολύ πιθανόν να βγουν από το συρτάρι παλαιότερες έρευνες για το θέμα αυτό, ίσως να προκύψουν και καινούργιες. Το θέμα σε μια τέτοια περίπτωση, είναι το ποσοστό που θα συγκεντρώσει η κατηγορία προκατάληψη ή έλλειψη αξιοπιστίας, στους πιθανούς λόγους για την απουσία φιλάθλων από τις κερκίδες. Ας μην απορρίψουν λοιπόν κάποιοι, για το ενδεχόμενο να (ήδη υψηλά) ποσοστά αυτά να καταγράφουν άνοδο. Εκτός και αν θεωρούν πως έπεισαν την πλειοψηφία των κύπριων φιλάθλων, για τις αγνές τους προθέσεις, όλοι όσοι μεθοδικά προώθησαν αλλαγές στον τρόπο διεξαγωγής ενός πρωταθλήματος το οποίο συμπλήρωσε περισσότερες από τις μισές αγωνιστικές συνολικά. Εκτός και αν πιστεύουν όλοι αυτοί, πως κέρδισαν την εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης, ότι προτεραιότητά τους ήταν το γενικότερο καλό του κυπριακού ποδοσφαίρου και όχι το πρόσκαιρο σωματειακό συμφέρον τους. Όπως ανάλογα ίσχυσε και πριν από εφτά μόλις μήνες, περασμένο Μάιο, όταν οι ίδιοι ποδοσφαιρικοί παράγοντες αποφάσιζαν κατάργηση υποβιβασμού, πρωτάθλημα δεκαετοσόφων ομάδων για τη φετινή περίοδο, μαζί με τη δέσμευσή τους για επαναφορά στις δώδεκα, μετά από ένα χρόνο. Ούτε το δικαιολογητικό των συνηθισμένων πανδημίας μπορεί να πείσει, γιατί με δεδομένα πανδημίας πάρθηκαν οι αποφάσεις πέρας, με δεδομένα πανδημίας ξεκίνησε και χωρίς να αναμένεται θεματική διαφορά θα ολοκληρωθεί η φετινή περίοδος.

Δεν είναι, άλλωστε, η πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια που αλλάζουμε τον τρόπο διεξαγωγής του πρωταθλήματος και δυστυχώς κανείς δεν μπορεί να διαφοροποιήσει, με επιχειρήματα, την άποψη όσων πιστεύουν πως το ίδιο σκηνικό θα έχουμε ξανά στη συνέχεια ενώπιόν μας...

Αλλαγές - οικονομικό

Απ' όλους όσοι προώθησαν την εισήγηση για κατάργηση του απευθείας υποβιβασμού και διατήρηση δεκαετοσόρων ομάδων στην πρώτη κατηγορία, δόθηκε έμφαση στο οικονομικό πρόβλημα, το οποίο ανέκαθεν υπήρχε αλλά διογκώθηκε με την πανδημία. Θα ήταν καλό και σίγουρα πιο αξιόπιστο, αν όλοι αυτοί δημοσιοποιούσαν και αριθμούς. Ποια έσοδα είχαν πριν και ποια μετά και γιατί μειώθηκαν. Και απ' εκεί και πέρα τι μέτρα πήραν. Αν ξεδοθούν για παράδειγμα λιγότερα πλέον, αν αποφάσιζαν να απλώνουν το χέρι τους μέχρι εκεί που φθάνει, αν εξακολουθούν

να προκύπτουν ελλειμματικοί προϋπολογισμοί και πού αυτοί οφείλονται. Στις συνέπειες από την πανδημία, στις μεταγραφές ή στις αποζημιώσεις από λύσεις συμβολαίων;

Θέλουν και μπορούν

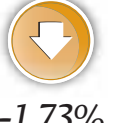
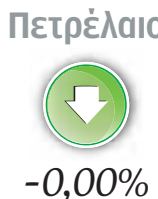
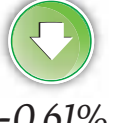
Σαφώς και ο αρχικός στόχος της ΑΕΛ δεν ήταν η κατάκτηση του πρωταθλήματος. Και ξεκάθαρος ο λόγος που, για την ώρα τουλάχιστο, ο Ντούσαν Κέρκεζ αποφεύγει να μιλήσει ανοικτά για τη διεκδίκηση του τίτλου, θέλοντας να μην επιβαρύνει με περισσότερη πίεση, την άπειρη σε

πρωταθλητισμό ομάδα του. Η μέχρι τώρα πορεία όμως άλλα λέει. Η μέχρι τώρα παρουσία της ΑΕΛ στο φετινό πρωτάθλημα... φωνάζει πως οι δυνατότητες υπάρχουν. Και οι κινήσεις διοίκησης και τεχνικής ηγεσίας στην τρέχουσα μεταγραφική περίοδο το επιβεβαιώνουν. Πως στην ΑΕΛ και το θέλουν και το μπορούν και τις κατάλληλες κινήσεις κάνουν για να πετύχουν το μεγάλο στόχο.

Στην επόμενη

Ούτε η Β' Κατηγορία ούτε η Γ' κατηγορία ξαναρχίζουν, για την ώρα. Εί-

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-3,2%X.A.
-0,64%Dow Jones
-3,43%Nasdaq
3,88%Nikkei
-3,17%Dax
-1,73%FTSE 100
-2,82%**ΗΠΑ**
Νέα ώθηση
στην οικονομία
με το πακέτο
Τζο Μπάιντεν
Σελ. 10Πετρέλαιο
-0,00%€/ \$
-0,61%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΟ ΞΥΝΙΣΤΕΡΙ ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ

Πολλά τα οφέλη από έρευνα ΙΓΕ για τα κρασιά

Σε εξέλιξη βρίσκεται πρόγραμμα του ΙΓΕ για το μικροβίωμα του κρασιού «Ξυνιστέρι». Στόχος είναι η ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του, γεγονός που θα βοηθήσει στην καλύτερη διείσδυση του στην τοπική και διεθνή αγορά και στη βελτίωση της προστιθέμενης αξίας του. Σελ. 5

ΑΥΞΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΤΙΜΕΣ

Δυσκολεύει η αγορά ακινήτου στην Ελλάδα

Σε διαμετρικά αντίθετη τροχιά κινούνται οι τιμές πώλησης και ενοικίασης των ακινήτων και το εισόδημα των ελληνικών νοικοκυριών. Ένα μέσο νοικοκυριό χρειάζεται εισόδημα 13 ετών για να αγοράσει κατοικία 90 τ.μ. Επίσης, τα ενοίκια έχουν αυξηθεί κατά 30% από το 2018. Σελ. 12

Την Τρίτη βγαίνει στις αγορές η Κύπρος

Στόχος η άντληση 1-1,5 δισ. για αναχρηματοδότηση χρέους και κάλυψη αναγκών από την πανδημία

Ο κύβος ερίφθη. Η Κύπρος βγαίνει οριστικά στις αγορές μεθαύριο Τρίτη 2 Φεβρουαρίου, με στόχο να αντλήσει 1-1,5 δισ. ευρώ, προκειμένου να καλύψει και τις δαμειακές ανάγκες του κράτους, αλλά

και για να έχει ρευστότητα ως κράτος να καλύψει τις ανάγκες που έχει φέρει η πανδημία. Το ακριβές ποσό που θα αντληθεί δεν έχει συγκεκριμενοποιηθεί. Πιθανόν, η άντληση των χρημά-

των να φθάσει κοντά στο 1,5 δισ. ευρώ, καθώς τα πανδημικά δεδομένα δεν επιτρέπουν ακόμα συντηρητικές κινήσεις δανεισμού. Ενδεχομένως, να υπάρξει και τρίτο κύμα πανδημίας, άρα το κράτος

θα πρέπει να έχει κάποια επιπλέον οικονομικά εφόδια προκειμένου να το αντιμετωπίσει. Την περ. εβδομάδα το Υπ. Οικονομικών ήταν σε ανοικτή επικοινωνία με τις επενδυτικές τράπεζες για να

βγει το κράτος στις αγορές. Όσον αφορά τον αριθμό των ομολόγων και τη διάρκεια τους, πολύ πιθανόν να ακολουθήσει τη συνταγή ενός 5ετούς και ενός 20ετούς, ή ενός 10ετούς και ενός 20ετούς. Σελ. 3

Τζίρος 1 δισ. για την online μόδα στην Ελλάδα

Στροφή προς τις ηλεκτρονικές αγορές έκαναν οι λάτρες των προϊόντων μόδας λόγω της πανδημίας και της αναστολής λειτουργίας των φυσικών καταστημάτων κατά την περυσινή χρονιά. Έτσι, ο κύκλος εργασιών της online αγοράς μόδας στην Ελλάδα κινήθηκε λίγο κάτω από το 1 δισ. ευρώ και συγκεκριμένα διαμορφώθηκε στα 952 εκατ. Σελ. 6

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Κυβερνητικές εγγυήσεις ως αναπτυξιακό εργαλείο

Η παραχώρηση κυβερνητικών εγγυήσεων για δάνεια από τράπεζες προς επιχειρήσεις αποτελεί μια διεθνώς διαδεδομένη πρακτική.

Στην Κύπρο, οι κρατικές εγγυήσεις χρησιμοποιήθηκαν σε περιορισμένο βαθμό και περισσότερο για σκοπούς δημοσιονομικής διαχείρισης παρά ως αναπτυξιακό εργαλείο. Κατά κύριο λόγο, η χρήση των εγγυήσεων εξαντλείται σε δάνεια που συνάπτουν οι ημικρατικοί οργανισμοί και οι τοπικές αρχές, όπως επίσης και σε επιχειρηματικά δάνεια εμπορικών τραπεζών με ρευστότητα που άντλησαν με ευνοϊκούς όρους από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Πρόσφατα, χρησιμοποιήθηκαν και για την εγγύηση των δανείων που μεταφέρθηκαν από την πρώην Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα στην Ελληνική Τράπεζα.

Η αβεβαιότητα που δημιούργησε η πανδημία του κορωνοϊού, αλλά και η επακόλουθη διστακτι-

κότητα των τραπεζών να παραχωρήσουν δάνεια σε συνθήκες διογκούμενων επιχειρηματικών κινδύνων, έφερε το θέμα στην επικαιρότητα. Η κυβέρνηση έχει ήδη υποβάλει σχέδιο που προβλέπει παραχώρηση κρατικών εγγυήσεων για επιχειρηματικά δάνεια συνολικού ύψους μέχρι €1,4 δισ. το οποίο απευθύνεται σε εταιρείες που επλήγησαν σοβαρά από την πανδημία.

Αξιολογώντας βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, οι κυβερνητικές εγγυήσεις είναι πιο αποτελεσματικές όταν χρησιμοποιούνται για την προώθηση επενδύσεων σε νεοφυείς επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται σε τομείς αυξημένης μελλοντικής προοπτικής, π.χ. τεχνολογία, ψηφιακό μετασχηματισμό και πράσινη οικονομία. Σε πρακτικό επίπεδο, εφόσον η κοινωνία μέσω του κράτους επωμίζεται μέρος των κινδύνων που συνεπάγεται η μετάβαση στην οικονομία του αύριο, ο στό-

χος πρέπει να είναι η μείωση του κινδύνου από δραστηριότητες υψηλού επιχειρηματικού ρίσκου από πλευράς ιδιωτών.

Στο πλαίσιο μιας αναπροσαρμογής του εργαλείου των κυβερνητικών εγγυήσεων, απαραίτητο στοιχείο είναι η στόχευση σε τομείς και δραστηριότητες μακροπρόθεσμου οφέλους για την κοινωνία, π.χ. εισαγωγή τεχνολογίας στη γεωργία, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ψηφιακή αναβάθμιση επιχειρήσεων, ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, δημιουργία σύγχρονων νοσοκομείων σε τομείς αιχμής. Ένα επιπλέον σημείο καίριας σημασίας είναι ο επιμερισμός του δανειακού κινδύνου: προς αυτά την κατεύθυνση, η κυβερνητική εγγύηση ενδείκνυται να καλύπτει μόνο τμήμα του δανείου, ενώ μέρους του κινδύνου πρέπει να παραμένει στις τράπεζες που παραχωρούν το δάνειο, ούτως ώστε να διατηρούν το κίνητρο ορθής αξιολόγησης της βιωσιμότητας

του έργου που χρηματοδοτούν. Εξίσου σημαντικό ζήτημα αποτελεί η τιμολόγηση της εγγύησης, στη βάση της οποίας οι τράπεζες οφείλουν να πληρώνουν ένα τέλος για το πλεονέκτημα που αποκομίζουν μέσω της κυβερνητικής εγγύησης.

Το θέμα στο επίκεντρο των συζητήσεων στην παρούσα φάση στην Κύπρο είναι το θέμα της εποπτείας του σχεδίου κυβερνητικών εγγυήσεων, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι επιτυγχάνονται οι επιδιωκόμενες στοχεύσεις. Ενώ σωστά τίθεται το θέμα της εποπτείας, η προσέγγιση που προβάλλεται για έλεγχο όλων των δανείων από κυβερνητικούς θεσμούς δε συνάδει με τις διεθνώς διαμορφωμένες αποτελεσματικές πρακτικές. Η υλοποίηση των στόχων και η αποφυγή κατάχρησης, που καταλήγει σε επιπλέον αδικαιολόγητο κόστος για το φορολογούμενο, επιτυγχάνεται καλύτερα με τον καθορισμό εξ υπαρχής με-

τρήσιμων, κατά το δυνατό, κριτηρίων και την αξιολόγηση του σχεδίου στη βάση αυτών των κριτηρίων από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες σε τακτά χρονικά διαστήματα. Η αξιολόγηση των εμπειρογνομώνων συνιστάται επίσης να δημοσιεύεται για σκοπούς διαφάνειας.

Συμπερασματικά, η παραχώρηση κυβερνητικών εγγυήσεων μπορεί δυναμικά να αποτελέσει ένα ιδιαίτερα χρήσιμο μοχλό ανάπτυξης, ο οποίος και ενδείκνυται να αναβαθμιστεί, ακολουθώντας ορθές διεθνείς πρακτικές. Η χρήση εμπειρογνομώνων που να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός τέτοιου σύγχρονου πλαισίου θα ήταν βοηθητική.

Οκ. Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο κ. Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυνών σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

pwc

Φορολογικός οδηγός
για το 2021 - ΚύπροςΟ οδηγός είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα μας
www.pwc.com.cy/tax-facts-figures

ΑΝΑΛΥΣΗ Του **FLORIAN HENSE***

Δύσκολος χειμώνας για τη γερμανική οικονομία

Ως απόρροια της επιδεινούμενης πανδημίας και των πιο σκληρών περιοριστικών μέτρων, η γερμανική οικονομία έκανε μια ήπια αρχή το 2021. Στο ίδιο μήκος κύματος με τον εξασθενημένο δείκτη διευθυντών προμηθειών για τον Ιανουάριο, που γνωστοποιήθηκε την Παρασκευή, το έγκριτο ινστιτούτο Ifo χθες ανέφερε πως ο στενά παρακολουθούμενος δείκτης επιχειρηματικού κλίματος τον τρέχοντα μήνα υποχώρησε στις 90,1 μονάδες από τις 92,2 τον Δεκέμβριο. Τόσο οι ση-

το τρίμηνο πέραν του -1,4% σε τριμηνιαία βάση, όπως υπολογίζουμε. Ωστόσο, ο κλάδος της μεταποίησης δείχνει να έχει μεγαλύτερες αντοχές, ενώ το λιανεμπόριο δέχεται πλήγματα. Πάρα το ότι μέσα σε τέσσερις μήνες η οπισθοδρόμηση του δείκτη για το επιχειρηματικό κλίμα παρταπρείται τρίτη φορά, δεν παύει ο οικονομικός αντίκτυπος του δεύτερου κύματος να είναι πολύ λιγότερο σοβαρός από αυτόν του πρώτου κύματος, την άνοιξη του 2020.

Συγκεκριμένα, πέρυσι τον Απρίλιο ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος είχε καταρρεύσει στις 75,4 μονάδες. Το δεύτερο κύμα δεν είναι παρά μια λιγότερο άσχημη έκπληξη, τα εργοστάσια παραμένουν ανοικτά και πολλά νοικοκυριά και εταιρείες έχουν προσαρμόσει τη συμπεριφορά τους στους περιορισμούς: οι καταναλωτικές αγορές διεκπεραιώνονται μέσω Διαδικτύου, το φαγητό παραλαμβάνεται σε πακέτο και η εργασία διεξάγεται από το σπίτι.

Χάρis στο ότι η ζήτηση για γερμανικά προϊόντα από την Κίνα και τις ΗΠΑ παραμένει σταθερή, ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος στη μεταποίηση εξασθένησε στις 8,8 μονάδες, αλλά παραμένει πλησίον του υψηλού διετίας στις 9,1 μονάδες του Δεκεμβρίου. Προς το παρόν, η ταχεία εξάπλωση του κορωνοϊού σε συνδυασμό με τον αργό εμβολιασμό υποδηλώνει πως η κατάσταση είναι απίθανο να αλλάξει βραχυπρόθεσμα.

Ωστόσο, οι προοπτικές για μια ισχυρή ανάκαμψη από το δεύτερο τρίμηνο και μετά παραμένουν καλές.

Μετά δύο χρόνια κραδασμών η Γερμανία θα επωφεληθεί από πιθανή εξασθένηση της πανδημίας την άνοιξη και από μια πιο ήρεμη εμπορική πολιτική των ΗΠΑ.

* Ο κ. Florian Hense είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΔΗΚΤΗΣ

Stress test 2021

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) ανακοίνωσε την Πέμπτη τις ημερομηνίες για τις ασκήσεις αντοχής που θα διενεργήσει για το 2021. Σύμφωνα με την ανακοίνωση, τα μακροοικονομικά σενάρια θα δοθούν στους εποπτευόμενους στις 29 Ιανουαρίου ενώ τα αποτελέσματα της πανευρωπαϊκής άσκησης αναμένεται πως θα ανακοινωθούν στις 31 Ιουλίου 2021. Υπενθυμίζουμε ότι η συγκεκριμένη άσκηση για το 2020 είχε σταματήσει λόγω της πανδημίας ενώ η βασική διαφορά με την περσινή μεθοδολογία είναι ο τρόπος χειρισμού των σχεδίων αναστολής δόσεων και οι κυβερνητικές εγγυήσεις λόγω covid-19. Οι ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων σεναρίων αποτελούν εποπτικό εργαλείο με στόχο να διερευνηθεί η αντοχή των τραπεζικών ισολογισμών σε επιδείνωση των μακροοικονομικών συνθηκών.

• • • •

Κλιματική αλλαγή

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποφάσισε να συστήσει κέντρο που θα ασχολείται με την κλιματική αλλαγή σε μια προσπάθεια να αναδείξει το έργο που επιτελεί γύρω από την προστασία του περιβάλλοντος. Η συγκεκριμένη ενέργεια αναδεικνύει τη σημασία που έχουν οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην οικονομία και κυρίως στα θέματα που βρίσκονται στην αρμοδιότητα της ΕΚΤ. Η νέα μονάδα θα απασχολεί 10 άτομα και θα αναφέρεται απευθείας στην Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία έχει προσωπικά αναλάβει να παρακολουθεί τις δραστηριότητες της ΕΚΤ στο θέμα της κλιματικής αλλαγής και της βιώσιμης χρηματοδότησης. Η νέα μονάδα θα αξιολογηθεί εντός τριετίας σύμφωνα με τους στόχους που θα της έχουν ανατεθεί και αφορούν στην συμπερίληψη των θεμάτων βιωσιμότητας στις λειτουργίες της ΕΚΤ.

• • • •

65 και κάτω

Σύμφωνα με τη γερμανική επιτροπή που ασχολείται με τους εμβολιασμούς (STIKO), το σκεύασμα της AstraZeneca θα πρέπει να διατίθεται μόνο σε άτομα ηλικίας 64 χρόνων και κάτω. Ο λόγος για τη συγκεκριμένη απόφαση έχει να κάνει με την ανεπάρκεια των στοιχείων που διατίθενται για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του εμβολίου στην ηλικιακή ομάδα ενδιαφέροντος άνω των 65. Την απόφαση διαβίβασε στα ΜΜΕ το γερμανικό υπουργείο υγείας και η οποία ρητά σημειώνει ότι το συγκεκριμένο σκεύασμα θα πρέπει να περιοριστεί για χρήση στις ηλικίες 18-64. Η απόφαση έχει ήδη αμφισβητηθεί από τον Βρετανό πρωθυπουργό, ο οποίος υπερασπίστηκε το αγγλικό εμπόλο και την αποτελεσματικότητά του στις ηλικίες υψηλού κινδύνου.

• • • •

diktis@kathimerini.com.cy

Η διαφθορά δεν είναι υπόθεση του ενός αλλά μπορεί να αντιμετωπιστεί με συνεννόηση και εθνική στρατηγική.

Καλημέρα Βιετνάμ

Το Βιετνάμ σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία κατάφερε να εκθρονήσει την Κίνα και να μετατραπεί στην πιο δυναμική οικονομία της Ασίας για το 2020, καταφέροντας να παρουσιάσει θε-

τικούς ρυθμούς ανάπτυξης και στα τέσσερα τρίμηνα τους έτους. Η αύξηση στο ΑΕΠ ανήλθε τη χρονιά που μας πέρασε στο 2,9% αφήνοντας την Κίνα με 2,3% στη δεύτερη θέση. Η θετική πορεία του Βιετνάμ αποδίδεται στην επιτυχή διαχείριση της πανδημίας και στην ανθεκτικότητα της οικονομίας που στηρίζεται στην παραγωγική δυνατότητα της χώρας, η οποία συνεχίζει να δέχεται ισχυρή ζήτηση για εξαγωγές. Για το έτος που διανύουμε, η οικονομία αναμένεται να συνεχίσει την εξαγωγική δυναμική στηριζόμενη σε αυξημένη ζήτηση με αποτέλεσμα η αύξηση στο ΑΕΠ να ξεπεράσει το 9%.

• • • •

Τριετές πλάνο

Σε 10.000 απολύσεις αναμένεται πως θα προχωρήσει η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στη Γερμανία, Commerzbank. Η είδηση σχετίζεται με το σχέδιο στρατηγικής που αποφάσισε το ΔΣ της τράπεζας και αναμένεται να επηρεάσει το 30% των εργαζομένων στη Γερμανία και το 50% των καταστημάτων. Το σχέδιο είναι τριετές και εκτείνεται μέχρι το 2024, ως χρονικό ορόσημο για ολοκλήρωση των αλλαγών. Πριν την έναρξη της πανδημίας, η τράπεζα είχε στο δυναμικό της 48.500 υπαλλήλους. Οι εξαγγελίες έχουν ως στόχο να συγκατέσχουν το κόστος ενόψει συρρίκνωσης των περιθωρίων κερδοφορίας και καθόλου δεν σχετίζονται με προβλήματα στον ισολογισμό λόγω δανείων κακής ποιότητας.

Ή τώρα ή ποτέ για το κλίμα, λέει ο Τζον Κέρι

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Ο πρώην υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Τζον Κέρι, κρατούσε στην αγκαλιά την εγγονή του όταν έβαζε την υπογραφή στη Συμφωνία των Παρισίων για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Μεσολάβησε η τετραετία Ντόναλντ Τραμπ και τώρα ο Κέρι επέστρεψε ως απεσταλμένος της κυβέρνησης Τζο Μπάιντεν, αρμόδιος για το κλίμα, με ένα μήνυμα: «Η σύνοδος της Γλασκώβης θα είναι εξαιρετικά σημαντική», είπε. «Κατά την άποψή μου είναι η τελευταία καλή ευκαιρία να συνεργαστούμε για να αποτρέψουμε τις χειρότερες συνέπειες της κλιματικής κρίσης».

Η σύνοδος για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης (COP 26) θα διεξαχθεί στη σκωτσέζικη πόλη το φθινόπωρο, με αναβολή ενός έτους λόγω πανδημίας. «Πριν από τρία χρόνια μάθαμε ότι ο κόσμος έχει 12 χρόνια περιθώριο να αποφύγει τις χειρότερες συνέπειες της κλιματικής κρίσης», προσέθεσε ο Κέρι, αναφερόμενος στην έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) του 2018. Σύμφωνα με αυτήν, εάν δεν υπάρξει δραστηική μείωση ρύπων έως το 2030, δεν πρόκειται να αποφευχθεί η άνοδος της παγκόσμιας θερμοκρασίας σε επίπεδα πολύ καταστροφικότερα από τα σημερινά.

«Τρία από τα χρόνια χάθηκαν γιατί είχαμε τον Ντόναλντ Τραμπ, που δεν πίστευε τίποτε από όλα αυτά. Τώρα μας μένουν εννέα χρόνια για να κάνουμε αυτό που λέει η επιστήμη ότι πρέπει να κάνουμε», σημείωσε ο Κέρι.

Ο Αμερικανός πρόεδρος Μπάιντεν δεν σκοπεύει να περιμένει ως τη σύνοδο της Γλασκώβης για να συζητήσει σε διεθνές επίπεδο το ζήτημα της κλιμα-

«Τρία χρόνια χάθηκαν γιατί είχαμε τον Ντόναλντ Τραμπ», σημείωσε ο πρώην ΥΠΕΞ των ΗΠΑ, Τζον Κέρι.

τικής κρίσης. Τον Απρίλιο θα συγκαλέσει σύνοδο ηγετών στην Ουάσιγκτον, η οποία θα συμπίπτει χρονικά με την Ημέρα της Γης.

Τα πρώτα βήματα του Μπάιντεν για τον περιορισμό των ρύπων, την κατάργηση σχεδίων για νέους αγωγούς και την επάνοδο των ΗΠΑ στη Συμφωνία των Παρισίων βρήκαν απήχηση στην κοινωνία των πολιτών και σε αστέρες από τον χώρο του θεάματος.

«Η στιγμή να αντιμετωπίσουμε την κλιματική κρίση είναι τώρα», έγραψε απευθυνόμενος στον νέο Αμερικανό πρόεδρο ο ηθοποιός Λεονάρντο ντι Κάπριο, ο οποίος είχε πρωταγωνιστήσει στην ταινία «Τιτανικός». «Τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας πρέπει να βλέπουν αυτή τη στιγμή ως το έτος που σώθηκε ο κόσμος».

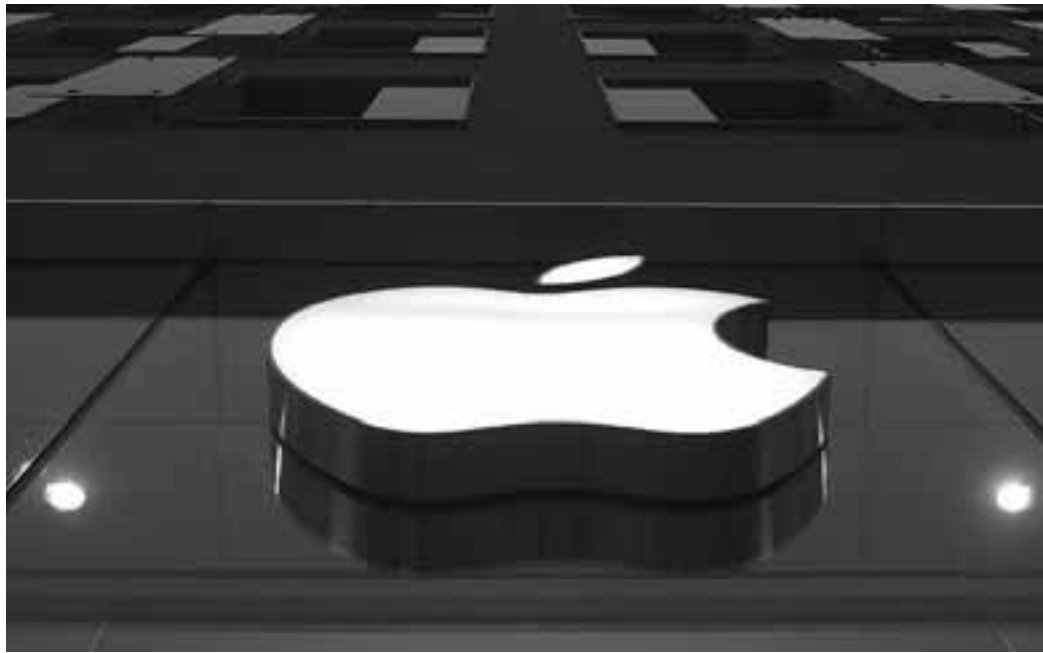
Οργή Facebook για το νέο, πιο ασφαλές, λειτουργικό σύστημα της Apple

ΚΟΥΠΕΡΤΙΝΟ. Νέες, εκτεταμένες δυνατότητες προστασίας προσωπικών δεδομένων των χρηστών, θα παρουσιάσει τους προσεχείς μήνες η εταιρεία Apple, προκαλώντας τριβές με τον κολοσσό της κοινωνικής δικτύωσης Facebook. Ο επικεφαλής του Facebook, Μαρκ Ζούκερμπεργκ, είπε, μιλώντας χθες σε επενδυτές, ότι η Apple αποτελεί αυξανόμενο κίνδυνο για την επιχείρηση, μετά την ανακοίνωση της κατασκευάστριας του iPhone ότι σκοπεύει να δώσει στους χρήστες μεγαλύτερο έλεγχο στη διαχείριση των προσωπικών τους δεδομένων, περιορίζοντας την ικανότητα εφαρμογών –όπως του Facebook– να καταγράφουν το ψηφιακό αποτύπωμα χρηστών.

Οι συσκευές iPhone και iPad θα επιτρέπουν στους χρήστες να εμποδίζουν τη συλλογή δεδομένων τους από εταιρείες.

Οι χρήστες προϊόντων Apple θα έχουν πρόσβαση από την άνοιξη στη νέα δυνατότητα, η οποία θα επιτρέπει την προβολή στοχευμένων διαφημίσεων μόνον εφόσον ο χρήστης έχει συναινέσει σε αυτό. Η ανανέωση του λειτουργικού συστήματος των iPhone και iPad θα στερήσει από το Facebook και άλλες εταιρείες τη δυνατότητα να συλλέγουν δεδομένα για τις συνήθειες των χρηστών, τα οποία προωθούν έναντι χρηματικού ανταλλάγματος σε διαφημιστικές εταιρείες.

«Αύριο, Πέμπτη, είναι η παγκόσμια ημέρα προσωπικών δεδομένων», είπε ο διευθύνων σύμβουλος της Apple, Τιμ Κουκ, μιλώντας την Τετάρτη σε συνέδριο στο Σαν Φρανσίσκο, για να προσθέσει: «Θα συνεχίσουμε

Οι χρήστες προϊόντων Apple θα έχουν πρόσβαση από την άνοιξη στη νέα δυνατότητα, η οποία θα επιτρέπει την προβολή στοχευμένων διαφημίσεων μόνον εφόσον ο χρήστης έχει συναινέσει σε αυτό.

να θέτουμε ψηλά τον πήχυ για τη διασφάλιση του δικαιώματος των χρηστών μας στην προστασία της ιδιωτικής τους ζωής, όχι μόνο στα δικά μας προϊόντα, αλλά σε όλη τη βιομηχανία υψηλής τεχνολογίας και Διαδικτύου».

Ο Ζούκερμπεργκ, η εταιρεία του οποίου αντιμετωπίζει αγωγές από την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Εμπορίου των ΗΠΑ και 46 πολιτείες για παραβίαση των κανόνων ανταγωνισμού, προσπαθεί να εμφανίσει την πρωτοβουλία της Apple ως απόπειρα να τεθεί το Facebook σε μειονεκτική θέση. Η Apple έχει γίνει και αυτή στόχος δικαστικών προσφυγών από ανταγωνιστριές της, που ισχυρίζονται ότι οι πρακτικές της παραβιάζουν τη νομοθεσία περί υγιούς ανταγωνισμού. «Η Apple έχει κάθε συμφέρον να

αξιοποιήσει την κυρίαρχη πλατφόρμα της για να παρέμβει στη λειτουργία των εφαρμογών μας και να προωθήσει τις δικές της», είπε ο Ζούκερμπεργκ.

Οι επερχόμενες αλλαγές που ανήγγειλε η Apple αποτελούν μέρος στρατηγικής βελτίωσης της προστασίας των προσωπικών δεδομένων χρηστών, όπως η άδεια που ζητούν από τον χρήστη πολλές εφαρμογές επικοινωνίας μέσω βίντεο για τη χρήση της κάμερας και του μικροφώνου της συσκευής. Πρόσφατη σφυγμομέτρηση χρηστών συσκευών υψηλής τεχνολογίας στις ΗΠΑ έδειξε ότι το 85% των ερωτηθέντων δεν θα επέτρεπε σε εφαρμογές να καταγράφουν τις ηλεκτρονικές συνήθειες, εάν είχε αυτή τη δυνατότητα.

REUTERS

Με ομόλογο στις αγορές την Τρίτη η Κύπρος

Κλείδωσε η ημέρα που το Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους θα αναζητήσει 1-1,5 δισ. για αναχρηματοδότηση του χρέους

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Κλείδωσε η ημέρα που το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας θα αναζητήσει χρηματοδότηση από τους διεθνείς επενδυτές για πρώτη φορά το 2021. Όπως πληροφορείται η «Κ», η Κύπρος θα προχωρήσει σε έξοδο στις αγορές την ερχόμενη Τρίτη, 2 Φεβρουαρίου 2021. Στόχος, να αντλήσει 1 – 1,5 δισεκατομμύρια ευρώ ώστε να αναχρηματοδοτήσει ακριβότερο δανεισμό της Κύπρου. Το Ευρωπαϊκό Ομόλογο EMTN θα είναι ένα εξ αυτών που θα εκδώσει φέτος το Γραφείο για να καλύψει και τις δανειακές ανάγκες του κρά-

Το μεγαλύτερο μέρος του δημόσιου χρέους της Κύπρου συγκεντρώνουν τα ομόλογα εξωτερικού, τα οποία έφτασαν στο 53% στο τέλος του 2020.

τους, αλλά και από την άλλη για να έχει ρευστότητα ως κράτος για να καλύψει τις ανάγκες που έχει φέρει στην επιφάνεια η πανδημία. Έχει εξάλλου αποδειχθεί ότι στόχος της πολιτικής του υπουργού Οικονομικών Κωνσταντίνου Πετρίδη είναι όπως το κράτος έχει πλεονάζουσα ρευστότητα. Και αυτό διαφάνηκε με τις επαναλαμβανόμενες εκδόσεις χρέους εντός του 2020, που έφτασαν τα 6 δισεκατομμύρια ευρώ. Συγκεκριμένα, 4,5 δισ. αντλήθηκαν μέσω EMTN ομολόγων και 1,25 δισ. αντλήθηκε μέσω κυπριακών τραπεζών.

Την τελευταία εβδομάδα του Ιανουαρίου στο Υπουργείο Οικονομικών προετοιμάζονταν και ήταν σε ανοιχτή επικοινωνία με τις επενδυτικές τράπεζες για να βγει το κράτος στις αγορές.

Οι δημοσιονομικές προβλέψεις ανατράπηκαν λόγω της πανδημίας, ενώ στην παρούσα φάση φαίνεται να ανατρέπονται και πάλι, λόγω της διάρκειας και της έντασης αυτού του «δευτέρου κύματος». Ενώ η ημέρα έκδοσης προκύπτει από ασφαλή πληροφόρηση, το ύψος των χρημάτων που θα αντληθούν δεν έχει συγκεκριμενοποιηθεί. Πιθανόν, η άντληση των χρημάτων να φθάσει κοντά στο 1,5 δισ. ευρώ, καθώς τα πανδημικά δεδομένα δεν επιτρέπουν ακόμα συντηρητικές κινήσεις

δανεισμού. Ενδεχομένως να υπάρξει και 3ο κύμα πανδημίας, άρα το κράτος θα πρέπει να έχει κάποια επιπλέον οικονομικά εφόδια προκειμένου να το αντιμετωπίσει. Την τελευταία εβδομάδα του Ιανουαρίου στο Υπουργείο Οικονομικών προετοιμάζονταν και ήταν σε ανοιχτή επικοινωνία με τις επενδυτικές τράπεζες για να βγει το κράτος στις αγορές. Όσον αφορά τον αριθμό των ομολόγων και τη διάρκεια τους, πολύ πιθανόν να ακολουθήσει τη συνταγή ενός 5ετούς και ενός

20ετούς, ή ενός 10ετούς και ενός 20ετούς. Όπως και να έχει, τα «κουπόνια» θα λάβουν καλά ποσοστά, διότι οι αγορές ευνοούν χαμηλά ποσοστά. Το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του δημοσίου χρέους, όπως καταγράφεται στον ιστότοπο του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους για το 2021, είναι το ακόλουθο: Η Κύπρος θα πληρώσει 2,06 δισ. σε ομόλογα εσωτερικού, και 95 εκατ. ευρώ σε «άλλα δάνεια», συνολικά δηλαδή, 2,15 δισ. ευρώ. Για το 2022 έχει προγραμματίσει να

Προβλέπουν ρυθμό ανάπτυξης 3,6%

Όπως καταγράφει το Υπουργείο Οικονομικών στην έκθεση για τις οικονομικές εξελίξεις του 2020 και τις προοπτικές του 2021, η οικονομία της Κύπρου κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020, ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της πανδημικής κρίσης, κατέγραψε ύφεση της τάξης του -5,6%. Για το 2020 συνολικά, ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να κυμανθεί γύρω στο -5,5% σε πραγματικούς όρους σε σχέση με -7% που ήταν η προηγούμενη πρόβλεψη όπως αυτή περιλαμβανόταν στο Πρόγραμμα Σταθερότητας 2020-2023 (Απρίλιος 2020). Από το 2021 αναμένεται να μπει σε τροχιά ανάκαμψης και προβλέπεται ότι η οικονομία θα επιστρέψει στα επίπεδα της προ-κορωνοϊού εποχής, προς το τέλος της προγραμματικής περιόδου. Κατά τη μεσοπρόθεσμη περίοδο 2021-2023, ο μέσος πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται γύρω στο 3,6%.

2020, καταγράφοντας αύξηση περίπου κατά 13% σε σχέση με το 2019. «Η δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία του δημόσιου χρέους αφορά τον επίσημο δανεισμό, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου αφορά δάνεια του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕΠ), ο οποίος προβλέπεται ν' ανέλθει στο 33% του συνολικού χρέους στο τέλος του 2020. Το υπόλοιπο μέρος αφορά ομόλογα εσωτερικού, και ομόλογα για φυσικά πρόσωπα τα οποία προβλέπεται ν' ανέλθουν στο 8% και 3% αντίστοιχα στο τέλος του 2020», αναφέρει σχετική έκθεση.

Ανάγκες αναχρηματοδότησης

Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, οι ανάγκες αναχρηματοδότησης, όπως αυτές προκύπτουν από το βασικό σενάριο μακροοικονομικής πολιτικής, είναι σε διαχειρίσιμα επίπεδα και κυμαίνονται περίπου στο 11% και 7% του ΑΕΠ το 2021 και 2022 και στο 6% του ΑΕΠ το 2023. Συγκεκριμένα, οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες σε απόλυτους αριθμούς για το 2021 και 2022 προβλέπονται περίπου σε €2,4 δισ. και €2,1 δισ. αντίστοιχα, ενώ για το έτος 2023 οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες υπολογίζονται γύρω στο €1,4 δισ. Τα χρηματοδοτικά διαθέσιμα βάσει του Υπουργείου βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα και συνάδουν με τον στόχο της κάλυψης των χρηματοδοτικών αναγκών των επόμενων 9 μηνών. Μέρος των ρευστών διαθεσίμων θα χρησιμοποιηθεί για πρόδρες αποπληρωμές ύψους περίπου €1,2 δισ., μειώνοντας έτσι τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες του 2021 σε €1,1 δισ. ή 5,1% του ΑΕΠ.

25 ΧΡΟΝΙΑ
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

**Βάζουμε πλώρη για
νέες επιτυχίες**

Για εμάς, την Κύπρο και
τους ανθρώπους της

RCB Bank

Σε ποσοστό 45% η υλοποίηση αναπτυξιακών δαπανών το 2020

Το σύνολο του Προϋπολογισμού, μέχρι το τέλος Νοεμβρίου ανήλθε στο 71%

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στο 45% έφτασε το ποσοστό υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών του προϋπολογισμού του 2020 προς το τέλος Νοεμβρίου. Όσον αφορά στο ποσοστό υλοποίησης του συνόλου των δαπανών του Προϋπολογισμού του 2020, μέχρι το τέλος Νοεμβρίου ανήλθε στο 71%, σύμφωνα με επιστολή του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, Γιώργου Παντελή προς το Γενικό Διευθυντή της Βουλής των Αντιπροσώπων. Προχωρώντας ένα βήμα περαιτέρω αναφορικά με τα ποσοστά υλοποίησης του προϋπολογισμού του 2020, τα στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας δείχνουν πως το σύνολο των γενικών εσόδων έχει υλοποιηθεί στο 73%, το ίδιο ποσοστό, δηλαδή κατά 73% έχει υλοποιηθεί για τις γενικές δαπάνες, ενώ το ολικό των κεφαλαιουχικών δαπανών έχει υλοποιηθεί κατά 51%.

Συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, δηλαδή από Ιανουάριο έως και Νοέμβριο, το ποσοστό υλοποίησης του ολικού κεφαλαιουχικών δαπανών είχε φτάσει στο 39%. Αντιστοίχως, το ποσοστό υλοποίησης του συνόλου των αναπτυξιακών δαπανών το 2019 στο ίδιο διάστημα, είχε φτάσει στο 47%. Αναλυτικότερα για τα των κεφαλαιουχικών δαπανών, τα στοιχεία δείχνουν πως τα έργα και τα σχέδια που είναι συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους, υλοποιήθηκαν μέχρι στιγμής στο 48%. Για τα προγράμματα χρηματοδότησης ξένων οργανισμών και άλλων πηγών ανήλθε το ποσοστό υλοποίησης το Νοέμβριο του 2020 στο 7%, για αγορά γη και κτηρίων στο 62%, για αγορά σταθερών και κινητών μηχανημάτων στο 27%, για αγορά εξοπλισμού στο 43%, για αγορά άλλων στοιχείων ενεργητικού στο 52%, για ανέγερση επεκτάσεων και βελτίωσης στοιχείων στο 41%, για δρόμους στο 53%, για έργα υποδομής στο 51%, για κατασκευαστικά έργα στο 68% και

Συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, δηλαδή από Ιανουάριο έως και Νοέμβριο, το ποσοστό υλοποίησης του ολικού κεφαλαιουχικών δαπανών είχε φτάσει στο 39%.

Όσον αφορά στις άλλες αναπτυξιακές δαπάνες, το ποσοστό υλοποίησης των λειτουργικών δαπανών ανήλθε στο 50%.

Άλλες αναπτυξιακές δαπάνες

Όσον αφορά στις άλλες αναπτυξιακές δαπάνες, το ποσοστό υλοποίησης των λειτουργικών δαπανών ανήλθε στο 50%, οι συντηρήσεις και επιδιορθώσεις έφτασαν στο 40%, για εκπαίδευση προσωπικού και συνέδρια στο 39%, για συμβουλευτικές υπηρεσίες και έρευνες στο 21%, για εκδόσεις και δημοσιότητα στο 50%, για μεταβιβάσεις εσωτερικού στο 52%, οι μεταβιβάσεις εξωτερικού υλοποιήθηκαν στο 89%, οι επιχορηγήσεις στο 14%, οι κοινωνικές παροχές στο 75% και οι αποζημιώσεις και έξοδα αγωγών στο 94%.

Ανά υπουργείο

Αναφορικά με τον πίνακα των δαπανών ανά υπουργείο, υπουργείο και υπηρεσία, βλέπουμε βάσει των στοιχείων του Γενικού Λογιστηρίου πως στο 11μνο το ποσοστό υλοποίησης είναι το εξής: Για συνταγματικές εξουσίες 57%, συνταγματικές υπηρεσίες 69%, ανεξάρτητες υπηρεσίες 68%, υπουργείο άμυνας 62%, υπουργείο γεωργίας 67%, υπουργείο δικαιοσύνης 76%, υπουργείο ενέργειας 72%, υπουργείο εργασίας 85%, υπουργείο εσωτερικών 70%, υπουργείο εξωτερικών 69%, υπουργείο οικονομικών 49%, διαχείριση δημοσίου χρέους 88%, συντάξεις 85%, γενική διεύθυνση Ε.Π.Σ.Α 36%, γενικό λογιστήριο της δημοκρατίας 57%, υπουργείο παιδείας 78%, υπουργείο

μεταφορών 71%, υπουργείο υγείας 75%, υφυπουργείο έρευνας και καινοτομίας 1%, υφυπουργείο τουρισμού 55% και υφυπουργείο ναυτιλίας 65%.

Τα του 2021

Ο Προϋπολογισμός του 2021 προβλέπει δαπάνες (τακτικές και αναπτυξιακές), ύψους €7.158.245.905 και παρουσιάζει αύξηση δαπανών κατά 2,5% σε σύγκριση με τις αρχικά προϋπολογισθείσες και εγκριθείσες δαπάνες του προϋπολογισμού του 2020.

Είναι αυξημένος κατά €339.912.290 σε σχέση με τον Προϋπολογισμό του 2021 που καταψήφισαν οι Βουλευτές τα Χριστούγεννα του 2020. Τα έσοδα που προβλέπονται (εξααιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών) ανέρχονται στα €6.480 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €5.917 εκατ. ευρώ το 2020, παρουσιάζοντας αύξηση 9,5%.

Ενρία: Οι τράπεζες θα χρειαστούν περισσότερες προβλέψεις

Οι τράπεζες στην ευρωζώνη μπορεί να απορρόφησαν μέσω προβλέψεων το κόστος του πιστωτικού κινδύνου λόγω της πανδημίας, αλλά η προσδοκία είναι ότι θα χρειαστούν περισσότερες προσπάθειες, δήλωσε ο πρόεδρος του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) Αντρέα Ενρία.

Σε εναρκτήρια δήλωσή του στο πλαίσιο συνέντευξης Τύπου αναφορικά με τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (SREP) για το 2020, ο κ. Ενρία είπε πως η εξέλιξη των προβλέψεων μέσα στο 2020 επιβεβαιώνει τη συναίνεση μεταξύ της αγοράς ότι οι τράπεζες με τις προβλέψεις που πήραν απορρόφησαν την εκτιμώμενη αύξηση του πιστωτικού κινδύνου λόγω της πανδημίας.

«Αλλά η προσδοκία μας είναι ότι τα περιοριστικά μέτρα, που ήταν αναγκαία κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2020 – και τα οποία ακόμη βρίσκονται σε ισχύ – απαιτούν πρόσθετες προσπάθειες από τις τράπεζες», ανέφερε ο κ. Ενρία και πρόσθεσε: «Θα παρακολουθούμε τις προσπάθειες και αναμένουμε ότι αυτές θα αντανακλώνται στα στοιχεία του τέταρτου τριμήνου του 2020 και μέσα στο 2021».

Σημείωσε δε πως ο τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες προετοιμάζονται για την επιδείνωση της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού ποικίλλει και, σε μερικές περιπτώσεις, είναι ανεπαρκής, όπως είπε.

Όπως είπε, η καταχώρηση δανείων στο στάδιο 2 του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 (IFRS 9) έχουν αυξηθεί σε περιορισμένο βαθμό για πολλές τράπεζες που δειγμάτων, «καταδεικνύοντας μια τάση αποφυγής της αναγνώρισης σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου».

Επεσήμανε πως διάφορες αρχές, περιλαμβανομένου και του SSM, έχουν τονίσει ότι τα ματατόρισμα και άλλες μορφές αναδιάρθρωσης που συνδέονται

Ο τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες προετοιμάζονται ποικίλλει και, σε μερικές περιπτώσεις, είναι ανεπαρκής.

με την πανδημία δεν θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως δικαιολογία για αναβολή της αναγνώρισης ότι ένας δανειολήπτης πιθανόν να αθετήσει τις υποχρεώσεις του (unlikely to pay).

Ο επικεφαλής του SSM ανέφερε ακόμη ότι οι τραπεζικές προβλέψεις φαίνεται να βρίσκονται σε χαμηλότερο σημείο σε σύγκριση με άλλες δικαιοδοσίες, όπως οι ΗΠΑ, και πιο κάτω από τα επίπεδα της αντίδρασης των τραπεζών στην χρηματοπιστωτική κρίση του 2008.

Σημείωσε, ωστόσο, ότι κάποια από τα στοιχεία σχετικά με τις χαμηλότερες προβλέψεις εξηγούνται από τα μοναδικά χαρακτηριστικά της κρίσης του Covid και τα άνευ προηγουμένου επίπεδα κρατικών στήριξης, τον συγκεκριμένο ρόλο των αποταμιεύσεων και του διαθέσιμου εισοδήματος κατά τις πανδημίες και την επικέντρωση των συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού σε συγκεκριμένους ευάλωτους τομείς. «Παρόλα αυτά, πρέπει να επαγρυπνούμε για τις τραπεζικές πρακτικές που οδηγούν σε χαμηλότερες προβλέψεις», τόνισε.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΥΤΑΛΗ

«Καμπανάκι» Moody's για τα κόκκινα δάνεια στην Ελλάδα

Η αναμενόμενη αύξηση στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα περιορίσει τις προσπάθειες των ελληνικών τραπεζών να βελτιώσουν την ποιότητα ενεργητικού τους, σημειώνει η Moody's, παραθέτοντας τις εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος ότι τα NPEs θα αυξηθούν κατά περίπου 8-10 δισ. ευρώ το 2021, καθώς λήγουν τα μορατόρια και τα μέτρα στήριξης των δανειοληπτών.

Όπως τονίζει ο οίκος, τα υψηλότερα επίπεδα NPEs θα ασκήσουν επιπλέον πίεση στα σχέδια του κλάδου για μείωση της υψηλής του έκθεσης στα κόκκινα δάνεια, που με βάση τα τελευταία στοιχεία (Σε-

πτέμβριος 2020) φτάνουν τα 58,7 δισ. ευρώ ή το 35,8% του συνόλου των δανείων, έναντι 3% σε μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το κύμα των νέων NPEs θα χτυπήσει και τις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες, όπως επισμαίνει, των οποίων τα δάνεια που βρίσκονται σε καθεστώς αναστολής πληρωμών κυμαίνονται στα 3,5-5,5 δισ. ευρώ.

Ωστόσο, όπως υποστηρίζει ο οίκος, το πρόβλημα της ποιότητας ενεργητικού θα είναι πιο ισχυρό για την Τράπεζα Πειραιώς, η οποία με βάση στοιχεία Σεπτεμβρίου είχε 15 δισ. NPEs, απ' ό,τι για τη Euro-

Δύσκολη η προσπάθεια των ελληνικών τραπεζών να βελτιώσουν την ποιότητα ενεργητικού.

bank, η οποία είχε εγχώρια NPEs ύψους 5,5 δισ. ευρώ μετά την τιτλοποίηση των 6,8 δισ. ευρώ τον Μάρτιο.

Η Moody's υπογραμμίζει πως τα νέα μη εξυπηρετούμενα δάνεια έχουν αντικτυπο και στις υπόλοιπες δύο συστημικές τράπεζες, καθώς

αναμένεται να ολοκληρώσουν μεγάλες τιτλοποιήσεις το πρώτο εξάμηνο της τρέχουσας χρονιάς, με την Alpha Bank να θέλει να μειώσει το απόθεμα των NPEs σε περίπου 8,9 δισ. ευρώ από 18,3 δισ. ευρώ και την Εθνική Τράπεζα σε 4,3 δισ. ευρώ από 10,3 δισ. ευρώ.

Ο οίκος παράλληλα σημειώνει ότι η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε στο μέτρο της αναστολής πληρωμών δόσεων για δανειολήπτες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ως μέρος της «απάντησης» της στην πανδημία, ενώ σχεδόν 21 δισ. ευρώ δανείων (στοιχεία Νοεμβρίου), ή το 12% του συνόλου, μπήκαν σε αυτό

το καθεστώς. Οι τράπεζες όρισαν τη διάρκεια των αναστολών με βάση τα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε δανείου, αν και τα περισσότερα από τα παραπάνω μέτρα έληξαν στα τέλη του 2020 ή θα λήξουν το πρώτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς. Στα τριμηνία αντιστοιχεί το 40% των δανείων σε αναστολή και στις επιχειρήσεις το 60%.

Η κυβέρνηση εφαρμόσει επίσης και το πρόγραμμα επιδότησης δόσης δανείου («Γέφυρα»), στο οποίο, σύμφωνα με υπολογισμούς της Moody's, είναι επιλέξιμα στεγαστικά δάνεια ύψους 3 δισ. ευρώ. Στους κλάδους της φιλοξενίας και του τουρισμού,

που έχουν πληγεί περισσότερο από την πανδημία, αντιστοιχεί το 33% των δανείων σε αναστολή, στο εμπορικό και στις μεταφορές το 29% και στη βιομηχανία το 12%. Όπως τονίζει, πάνω από το 80% των δανείων σε μορατόρια κατηγοριοποιούνται ως «εξυπηρετούμενα» πριν από την εφαρμογή της αναστολής δόσεων (και αποτελούσαν το 15% του συνόλου των εξυπηρετούμενων δανείων), ενώ πλέον το 34% αυτών των δανείων ανήκει στην κατηγορία με σοβαρή αύξηση πιστωτικού κινδύνου, με μεγάλη πιθανότητα δηλαδή να «κοκκινίσουν».

Ολοένα και πιο απρόβλεπτη αποδεικνύεται με τη πάροδο του χρόνου η εξέλιξη της κυπριακής οικονομίας, μαζί με αυτά των εμπορικών της εταίρων, από την οικονομική κρίση λόγω κορωνοϊού. Το φθινόπωρο του 2020, με τα τότε αναμενόμενα ταχύτερα εμβολιαστικά προγράμματα, η επικρατούσα εκτίμηση ήταν ότι το 2021 θα αποτελούσε ένα «έτος γέφυρα» μεταξύ ενός πολύ κακού 2020 και ενός καλού 2022.

Όμως δυστυχώς οι τελευταίες εξελίξεις δείχνουν ότι η εξέλιξη από την πανδημία και κατ' επέκταση από την οικονομική κρίση ενδεχομένως να μη συμβούν τόσο γρήγορα. Εν πρώτοις, τα εμβόλια καθυστερούν. Για παράδειγμα στη Κύπρο ο στόχος είναι να εμβολιαστεί μόλις το 50%

του πληθυσμού μέχρι το τέλος Ιουνίου και ακόμη αυτό δεν φαίνεται καθόλου σίγουρο. Ύστερα, οι εμβολιασμοί θα πρέπει να συμβαδίσουν σε παγκόσμιο επίπεδο, διαφορετικά το όφελος για κάθε χώρα ξεχωριστά θα είναι μειωμένο. Στον τουρισμό για παράδειγμα, απαιτείται οι εμβολιασμοί να προχωρήσουν με παρόμοιους ρυθμούς τόσο στην Κύπρο όσο και στις παραδοσιακές αγορές μας για προσέλκυση τουριστών όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, Σκανδιναβικές χώρες, Ελλάδα, Ρωσία. Τέλος, οι μεταλλάξεις του κορωνοϊού προβληματίζουν επειδή είναι πιο μεταδοτικές και ίσως πιο θανατηφόρες, και ενδέχεται να προκαλέσουν περαιτέρω καθυστέρηση στην εξέλιξη από την κρίση.

Οι τράπεζες πρέπει να βάλουν το χέρι βαθύτερα στην τζέπη και να προσφέρουν περισσότερη στήριξη στους βιώσιμους δανειολήπτες τους, αναγνωρίζοντας ότι τα ημίμετρα δεν είναι αρκετά.

Όλα αυτά συνθέτουν ένα σκηνικό αβεβαιότητας ενώ πολλοί κλάδοι της κυπριακής οικονομίας, όπως ξενοδοχεία, λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις, εστιατόρια, κέντρα αναψυχής και λιανεμπόριο έφτασαν στα όριά τους μετά από πολλούς μήνες απραξίας. Το 2021 φαίνεται ολοένα και λιγότερο πιθανό ως «χρονιά γέφυρα». Πάρτε για παράδειγμα τον τουρισμό. Για να κερδηθεί η χρονιά πρέπει να έχουμε καλές πληρώσεις τον Ιούνιο, τον Ιούλιο και τον Αύγουστο. Μάλλον δεν προλαβαίνουμε κάτι τέτοιο.

Έτσι, φαίνεται ότι το επικρατέστερο σενάριο, με βάση τα σημερινά δεδομένα, είναι ότι το 2021 θα είναι ελάχιστα καλύτερο από το 2020 που ήταν μια πολύ κακή χρονιά. Η πα-

ράταση της οικονομικής κρίσης και η επιπρόσθετη καθυστέρηση εξόδου από αυτήν θα δοκιμάσει σκληρά τα όρια των αντοχών μας.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να καταρτίσουν νέα επιχειρηματικά σχέδια βασισμένα σε ένα κακό 2021, ελάχιστα βελτιωμένο από το 2020 και να υποθέσουν ότι η ουσιαστική ανάκαμψη θα έλθει αργότερα, εντός του 2022. Οι τράπεζες πρέπει να βάλουν το χέρι βαθύτερα στην τζέπη και να προσφέρουν περισσότερη στήριξη στους βιώσιμους δανειολήπτες τους, αναγνωρίζοντας ότι τα ημίμετρα δεν είναι αρκετά.

Το κράτος πρέπει να επαναξιολογήσει τις αντοχές του, έχοντας κατά νου ένα πιο απαισιόδοχο σενάριο παρατεταμένων εξόδου από

τη κρίση. Και να μην ξεχνάμε ότι η παρούσα κρίση μας βρήκε σε αδύνατη κατάσταση, μόλις που είχαμε αρχίσει να μειώνουμε τον υπερδανεισμό του κράτους μετά την έξοδό μας από το μνημόνιο του 2013. Είναι εμφανές ότι τα περιθώρια του κράτους δεν αρκούν για να ικανοποιηθούν όλοι που χρειάζονται κρατική στήριξη και ότι θα πρέπει να γίνουν δύσκολες επιλογές. Η περιορισμένη δυνατότητα κρατικών στήριξης πρέπει να διοχετευθεί εκεί όπου θα έχει το μεγαλύτερο θετικό αντίκτυπο, μεγιστοποιώντας τη διατήρηση θέσεων εργασίας και την αποφυγή κλεισίματος βιώσιμων επιχειρηματικών μονάδων.

*Σύμβουλος επιχειρήσεων

ΑΡΘΡΟ / Του ΝΕΟΚΛΗ ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ*

Η πανδημία ωθεί την κυπριακή οικονομία στα όριά της

Το «Ξυνιστέρι» κι ο αθέατος κόσμος του

Ερευνα Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών: Η συνεισφορά του μικροβιακού «terroir» στην παραγωγή οίνων υψηλής ποιότητας

Της Δρος ΧΡΙΣΤΙΑΝΑΣ
ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ

Η ιστορία της Κύπρου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αμπελοκαλλιέργεια και κατ' επέκταση την οινοποιία. Αρχαιολογικά ευρήματα 5.500 χρόνων επιβεβαιώνουν την αμπελοοινική δραστηριότητα στην Κύπρο που παρά το μικρό της μέγεθος, παραμένει ένας σημαντικός αμπελουργικός τόπος, συμβάλλοντας έτσι οικονομικά και κοινωνικά στις αγροτικές της περιοχές. Η ανάγκη για τον προσδιορισμό της γεωγραφικής και ιστορικής προέλευσης

Η μελέτη θα συμβάλει στην αναβάθμιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των κρασιών, στην καλύτερη διεύθυνσή τους στην τοπική και διεθνή αγορά και στη βελτίωση της προστιθέμενης αξίας τους.

των κρασιών διατυπώθηκε για πρώτη φορά από Γάλλους οινοποιούς με τον όρο «terroir». Η σύνθετη αυτή έννοια περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που κάνουν ένα κρασί μοναδικό (κλιματολογικές συνθήκες, σύσταση και ανάγλυφο του εδάφους, τοπολογία, ανθρώπινη διαχείριση αμπελού) και μαρτυρούν τον τόπο προέλευσής του, προσδίδοντάς σημαντική προστιθέμενη αξία.

Πρόσφατες μελέτες ανέδειξαν ότι ο μικροβιόκοσμος, δηλαδή οι μικροοργανισμοί (βακτήρια, μύκητες,

Ομάδα επιστημόνων του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών πραγματοποιεί την χαρτογράφηση του μικροβιώματος της κυπριακής ποικιλίας «Ξυνιστέρι», στον Κάθηκα.

ζύμες) που διαβιούν στο έδαφος και στο φυτό, συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία της ζύμωσης και στα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του κρασιού, καταδεικνύοντας έτσι το σημαντικό ρόλο και του μικροβιακού «terroir».

Οι μικροβιακοί πληθυσμοί του εδάφους φαίνεται να διαφοροποιούνται ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή, επιδρώντας έτσι στη «σύσταση» του μικροβιώματος της αμπελού.

Τα τελευταία χρόνια, οι έρευνες στρέφονται στην κατανόηση της βιογεωγραφίας των αμπελώνων - την έρευνα δηλαδή της γεωγραφικής κατανομής των μικροοργανισμών τους - επιβεβαιώνοντας έτσι τη δια-

φοροποίηση της «σύστασης» του μικροβιακού «terroir» στις διάφορες αμπελουργικές περιοχές του πλανήτη. Αναλυτικότερα, στην Αργεντινή έχουν ταυτοποιηθεί σε ένα μόνο είδος αμπελού (*Vitis labrusca*), διάφορα είδη μικροοργανισμών με επικρατέστερα τα *Hanseniaspora uvarum* και *Candida stellata*. Σε αμπελώνες της Χιλής επικρατούν οι ζύμες *Hanseniaspora* spp και *Metschnikowia* spp, ενώ μελέτη που διεξήχθη σε αμπελώνες στον Καναδά κατέδειξε τους βασιδομομύκητες ως το επικρατέστερο φύλο μυκήτων. Στην Αυστραλία, το κυρίαρχο είδος σε αμπελώνες διαφόρων ποικιλιών, είναι η ζύμη *Aureobasidium pullulans*. Στη Γαλλία και συγκεκριμένα

στην περιοχή του Μπορντό βρίσκονται σε υψηλά ποσοστά στελέχη του γένους *Cyrtococcus*, τόσο στους αμπελώνες όσο και στους ώριμους καρπούς, ενώ σε ποικιλίες της Σλοβενίας ένα από τα επικρατέστερα είδη είναι το *Rhodotorula glutinis*. Πρόσφατα, μια πρωτοποριακή μελέτη σε Ιταλικούς αμπελώνες έδειξε ότι μικροοργανισμοί των ποικιλιών Cabernet Sauvignon και Chardonnay, παρήγαγαν μεταβολίτες που επηρέαζαν τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά (άρωμα) του τελικού προϊόντος. Με τη χρήση λογισμικών και με βάση την παρουσία συγκεκριμένων μεταβολιτών, εντοπίστηκαν επακριβώς οι αμπελώνες από τους οποίους προήλθε το κάθε κρασί,

υποδηλώνοντας ότι η διασπορά των μικροοργανισμών μιας καθορισμένης περιοχής συνεισφέρει στον παραγόμενο οίνο.

Στην Κύπρο, η καταγραφή και αποτύπωση των μικροοργανισμών του εδάφους, των ώριμων σταφυλιών, του μούστου στα πρώτα στάδια της ζύμωσης, και συνολικά η κατανόηση της βιογεωγραφίας των αμπελώνων παραμένουν άγνωστα. Προς αυτή την κατεύθυνση, το ερευνητικό έργο Environmental Microbiology and Biotechnology Centre (MAGNET), το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα είναι χρήσιμα για τον αμπελο-οινικό τομέα και στις αρμόδιες αρχές που ασχολούνται με θέματα περιβαλλοντικής προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας.

Περιφερειακής Ανάπτυξης και την Κυπριακή Δημοκρατία μέσω του Ινστιτούτου Έρευνας και Καινοτομίας, στοχεύει στην αποτύπωση του μικροβιώματος του Κυπριακού αμπελώνα και ειδικότερα της Κυπριακής ποικιλίας «Ξυνιστέρι», σε τέσσερις διαφορετικές περιοχές της Δημοκρατίας (Αγία Μαύρη, Κάθηκας, Κυπερούντα, Παναγιά), και στην ανάδειξη του ρόλου που διαδραματίζει στην ποιότητα του παραγόμενου οίνου. Στα πλαίσια υλοποίησης του προγράμματος, ομάδα επιστημόνων

από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ), σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, πραγματοποιεί ήδη την χαρτογράφηση του μικροβιώματος της κυπριακής ποικιλίας «Ξυνιστέρι» στις τέσσερις προαναφερθείσες περιοχές, με τελικό στόχο την ανάδειξη της επίδρασης του μικροβιακού «terroir» στα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του τελικού κρασιού. Τα αποτελέσματα αυτής της ερευνητικής εργασίας αναμένεται να είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για τον αμπελοοινοτικό τομέα του τόπου, καθώς και στις αρμόδιες αρχές του Κράτους που ασχολούνται με θέματα περιβαλλοντικής προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας. Τέλος, προσδοκάται ότι η χρήση των μικροοργανισμών που θα αναδείξει η μελέτη αυτή, θα συμβάλει στην αναβάθμιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των κυπριακών κρασιών, στοχεύοντας έτσι στην καλύτερη διεύθυνσή τους στην τοπική και διεθνή αγορά και στη βελτίωση της προστιθέμενης αξίας τους.

Η έρευνα πραγματοποιείται στην Εθνική Τράπεζα Εδαφικών Γενετικών Πόρων που φιλοξενείται στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών. Στην Εθνική Υποδομή συμμετέχουν επίσης το Ινστιτούτο Κύπρου και το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου.

Ερευνητική Ομάδα Έργου στο ΙΓΕ:
Δρ. Ιωάννης Μ. Ιωαννίδης, Δρ. Δαμιανός Νεοκλέους, Δρ. Μιχάλης Ομήρου (Συντονιστής), Δρ. Διονυσία Φασούλα, Δρ. Παναγιώτης Ντάλιας, Δρ. Χριστιάνα Χατζημιχαήλ, Δρ. Ουρανία Μιχαηλίδου.

Η εμπειρία ενημέρωσης της νέας εποχής

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ στο κινητό σου με συνδρομή μετά από μια βδομάδα δωρεάν δοκιμή.

Η πρώτη και μοναδική εφημερίδα της Κύπρου με συνδρομή στο κινητό μέσω του appstore σου, εύκολα με ένα κλικ.

Κατέβασε τώρα την κορυφαία εφαρμογή ειδήσεων της Κύπρου και ζήσε την εμπειρία ενημέρωσης της νέας εποχής

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Η αλήθεια είναι στη γνώση.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 22 Ιανουαρίου 2014 • Έτος 6^ο • Αρ. φύλλου 298

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy • €1,50 (αόκτα έκδοση) • €2,00 (ισοκτ.) • €3,50 (ισοκτ. με)

Διάβασε όλα τα θέματα της εφημερίδας με κορυφαία προσαρμοσμένη εμπειρία στην οθόνη του κινητού ή του τάμπλετ σου, είτε ως κείμενα στην οθόνη σου είτε κατέβασε το pdf της εφημερίδας όπως τυπώνεται στο χαρτί.

Το τρίτο lockdown θα φέρει κύμα «λουκέτων» στο εμπόριο

Σε απόγνωση οι επαγγελματίες – Ζητούν να μην κλείνουν τόσο εύκολα τα καταστήματα

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Στα πρόθυρα νευρικής κρίσης βρίσκεται ο εμπορικός κόσμος μπροστά στο ενδεχόμενο νέου υποχρεωτικού κλεισίματος των φυσικών καταστημάτων, το οποίο, εάν τελικά αποφασισθεί, εκτιμάται ότι θα δώσει τη χαριστική βολή σε χιλιάδες επιχειρήσεις, προκαλώντας επιδημία «λουκέτων» και απώλεια πολλών θέσεων εργασίας. Και αυτό, διότι ο τζίρος που έγινε αυτές τις έντεκα ημέρες που λειτουργούν τα φυσικά καταστήματα σε καμία περίπτωση δεν αντισταθμίζει τις απώλειες της προηγούμενης περιόδου, την ώρα, μάλιστα, που συσσωρεύονται οι υποχρεώσεις και τα μέτρα στήριξης που ελήφθησαν κατά το δεύτερο lockdown θεωρούνται λιγότερο ευνοϊκά σε σύγκριση με αυτά του πρώτου.

Αυτό που τονίζουν τόσο σε ιδιωτικές συζητήσεις όσο και δημοσίως, επισήμως και ανεπισημάτως, είναι ότι προτού προβεί η κυβέρνηση σε απόφαση για νέα αναστολή της δραστηριότητας του λιανεμπορίου στα φυσικά καταστήματα, θα πρέπει να εξαντλήσει αφενός την αυστηρότητά της σε άλλους κλάδους, όπως είναι για παράδειγμα τα σουπερ μάρκετ, και αφετέρου να εξετάσει το ενδεχόμενο επιβολής χρονικών ή/και γεωγραφικών περιορισμών. Υπενθυμίζεται ότι ήδη έχει ετοιμαστεί ρύθμιση στην εφαρμογή της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου e-καταναλωτής προκειμένου να ενεργοποιείται χρονομέτρο (αντίστροφη μέτρηση) όταν κάποιος καταναλωτής πηγαίνει για αγορές στα εμπορικά καταστήματα. Μάλιστα, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», έχει βρεθεί τρόπος να εφαρμόζεται το σύστημα αυτό και στα συμβατικά κινητά τηλέφωνα (όχι smartphones) που χρησιμοποιούν κυρίως μεγαλύτερης ηλικίας άτομα. Η λογική του συστήματος αυτού είναι να αντικαταστήσει την αναστολή του κωδικού 2 στο 13033 (όπου κάποιος μπορεί να στείλει πολλά πλά μηνύματα και να διαγράψει τα προηγούμενα μη τηρώντας το δίωρο που προβλέπεται για τις αγορές) και να μπορεί να χρησιμοποιηθεί μία μόνο φορά την ημέρα για ένα διάστημα 3 ή 4 ωρών. Αν και οι έμποροι από την πλευρά τόσο των μικρομεσαίων όσο και των μεγάλων αλυσίδων, αλλά και στελέχη του υπουργείου Ανάπτυξης φέρεται να είναι υπέρ της εφαρμογής του συστήματος αυτού, προκειμένου να μην κλείσουν εκ νέου τα φυσικά κα-

Σε περίπτωση τρίτου lockdown κινδυνεύει να οδηγηθεί σε «λουκέτο» μία στις δύο εμπορικές επιχειρήσεις, προειδοποιεί ο Εμπορικός Σύλλογος Αθηνών.

Οι έμποροι ζητούν να τεθούν χρονικοί και γεωγραφικοί περιορισμοί στις αγορές των καταναλωτών ώστε να παραμείνει ανοικτή η αγορά.

ταστήματα, το Μέγαρο Μαξίμου δεν δίνει –τουλάχιστον ακόμη– το «πράσινο φως».

Την επιβολή χρονικών και γεωγραφικών περιορισμών ζήτησε με επιστολή του προς τον υπουργό Ανάπτυξης Αδωνι Γεωργιάδη και ο πρόεδρος του Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών Σταύρος Καφούνης. «Πριν προχωρήσουμε σε οποιοδήποτε περιορισμό λειτουργίας της αγοράς, αναμένουμε από την κυβέρνηση να εξαντλήσει την αυστηρότητά της ισότιμα και στους υπόλοιπους κλάδους, αυστηροποιώντας και ελέγχοντας περισσότερο όλους τους λόγους μετακίνησης, συμπεριλαμβανομένων των αγο-

ρών, με αυστηρότερο χρονικό ή γεωγραφικό κριτήριο», αναφέρει στην επιστολή του. Ο ίδιος σε άλλο σημείο της επιστολής του υποστηρίζει: «Παραμένει ανεξέλεγκτη η άσκοπη κυκλοφορία στους δρόμους, ζητούμε αν θα επιτρέπονται διαμαρτυρίες με μόνο 100 ή περισσότερα άτομα, αν θα κάνουμε σκι, αν θα λειτουργήσει η εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες χωρίς περιοριστικά μέτρα παρόμοια με αυτά που εφαρμόζαμε στο παρελθόν και επιπλέον βλέπουμε να συνεχίζεται η ανεξέλεγκτη λειτουργία των μεγάλων καταστημάτων τροφίμων». Υπενθυμίζεται ότι σε πρόσφατη συνέντευξη Τύπου ο κ. Καφούνης είχε υποστηρίξει ότι σε περίπτωση τρίτου lockdown κινδυνεύει να οδηγηθεί σε «λουκέτο» μία στις δύο εμπορικές επιχειρήσεις.

Τον κίνδυνο να χαθούν θέσεις εργασίας και να κλείσουν επιχειρήσεις επεσήμανε, μιλώντας στην «Κ», ο πρόεδρος της Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ) Γιώργος Καρανίκας, τονίζοντας ταυτόχρονα ότι ένα νέο κλείσιμο του λιανεμπορίου θα έχει πολύ

αρνητικές επιπτώσεις και στα δημόσια έσοδα. Σύμφωνα δε με τις εκτιμήσεις του (σ.σ. τις επόμενες ημέρες θα «τρέξει» σχετική έρευνα από την ΕΣΕΕ) κατά τις πρώτες δέκα ημέρες επαναλειτούργια των φυσικών καταστημάτων, ο τζίρος διαμορφώνεται σε περίπου 50% του τζίρου της αντίστοιχης περυσινής περιόδου. «Ακόμη και οι μεγάλες αλυσίδες πραγματοποιούν χαμηλότερους τζίρους, διότι δεν επιτρέπεται να μπουν ταυτόχρονα στα καταστήματα πολλά άτομα.

Επιπλέον, καταστήματα με πιο ακριβά είδη, όπως κοστούμια, ακριβά δερμάτινα, είδη πολυτελείας έχουν πολύ χαμηλές πωλήσεις. Ο κόσμος αγοράζει φθηνά ρούχα για casual ντύσιμο και αθλητικά είδη, διότι σκέφτεται ότι τα άλλα ρούχα δεν θα τα φορέσει πουθενά, ελέω τηλεργασίας και μη συμμετοχής σε κοινωνικές εκδηλώσεις», πρόσθεσε. Ο κ. Καρανίκας εκτίμησε ότι ειδικά σε περίπτωση τρίτου lockdown θα εμφανιστούν μαζικά «λουκέτα» από τον Απρίλιο κι έπειτα, και πολύ περισσότερα το καλοκαίρι, λόγω των συσσωρευμένων οφειλών.

Οι οικογενειακές ΜμΕ δέχθηκαν ισχυρότατο πλήγμα το 2020

Σχεδόν το 30% του εισοδήματός τους έχουν χάσει το 2020 τα νοικοκυριά που τα κύρια έσοδά τους προέρχονται από επιχειρηματική δραστηριότητα, απώλεια πολλαπλάσια αυτής που είχαν το ίδιο διάστημα τα νοικοκυριά με κύρια πηγή εσόδων μισθούς και συντάξεις. Αν μη τι άλλο το εύρημα αυτό από την ετήσια έρευνα του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Εμπόρων Βιοτεχνών Ελλάδας (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕ) δείχνει ότι μεγάλο τμήμα του επιχειρηματικού κόσμου είναι αυτό που «πληρώνει» περισσότερο την πανδημία και κυρίως οι μικρομεσαίοι, αυτοαποασχολούμενοι και οικογενειακές επιχειρήσεις.

Το εύρημα αυτό σε συνδυασμό με ένα άλλο στοιχείο της έρευνας που δείχνει αύξηση του αριθμού των νοικοκυριών που βρίσκονται στα δύο άκρα της κατηγοριοποίησης με βάση το εισόδημα, αύξηση δηλαδή των πολύ φτωχών και των πολύ πλούσιων, συντηρεί στο ότι για μια ακόμη φορά μέσα σε λίγα χρόνια ο μεγάλος χαμένος της νέας κρίσης, υγειονομικής και οικονομικής, είναι η μεσαία τάξη.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, η οποία έγινε σε συνεργασία με την Marc, το 37,5% των νοικοκυριών δήλωσε πως το εισόδημά τους μειώθηκε, έναντι ποσοστού μόλις 8,1% που δήλωσε πως το εισόδημά τους αυξήθηκε. Το 54,3% δήλωσε ότι το εισόδημά τους παρέμεινε αμετάβλητο.

Ο μέσος όρος μείωσης εισοδήματος ήταν 34,71%, ενώ συνολικά με βάση την επεξεργασία όλων των στοιχείων της έρευνας προκύπτει ότι το εισόδημα των ελληνικών νοικοκυριών μειώθηκε μεσοσταθμικά το 2020 κατά 11,5%.

Το ποσοστό αυτό ωστόσο κρύβει τις μεγάλες διαφοροποιήσεις που εντοπίζει η έρευνα

σε σχέση με την κύρια πηγή εισοδήματος.

Ετσι, το 70,9% των νοικοκυριών που δηλώνουν ως κύρια πηγή εισοδήματος την επιχειρηματική δραστηριότητα είδαν το εισόδημά τους να μειώνεται το 2020, έναντι του 39,3% των νοικοκυριών που το εισόδημά τους βασίζεται κυρίως στον μισθό και το 24,8% των νοικοκυριών των οποίων κύρια πηγή εισοδήματος είναι η σύνταξη. Επιπλέον, ο μέσος όρος μείωσης του εισοδήματος των νοικοκυριών που δήλωσαν ως κύρια πηγή εισοδήματος τα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα αντιστοιχεί σε 27,2%, έναντι 10,5% και 6,8% των νοικοκυριών που δήλωσαν ως κύρια πηγή εισοδήματος τον μισθό και τη σύνταξη αντιστοίχως.

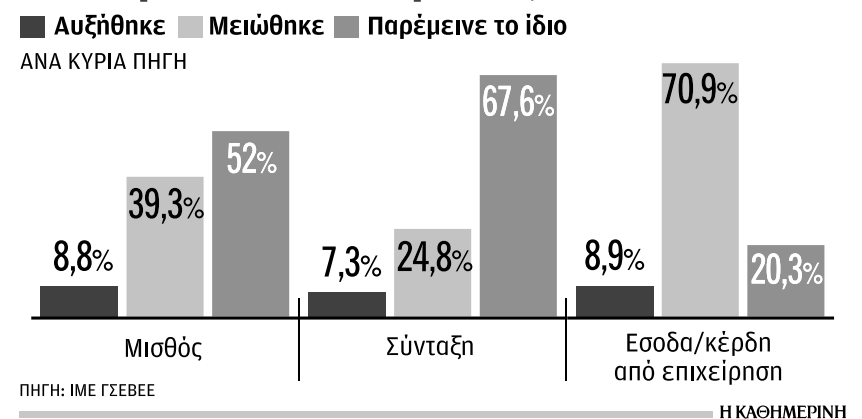
Όπως επισημαίνει, το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ υπάρχει σοβαρός κίνδυνος μεγάλο μέρος των επιχειρηματιών να μην καταφέρει να επαναδραστηριοποιηθεί επιχειρηματικά, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σημαντικό ποσοστό επιχειρηματιών προς τον άτυπο τομέα της οικονομίας, όπως συνέβη και στη διάρκεια της προηγούμενης οικονομικής κρίσης.

Από τα στοιχεία προκύπτει επίσης ότι η κρίση διευρύνει τις εισοδηματικές ανισότητες και προκαλεί συρρίκνωση της μεσαίας τάξης.

Το 2020 αυξήθηκαν τα πολύ φτωχά νοικοκυριά με ετήσιο εισόδημα έως 5.000 ευρώ (6% το 2020, έναντι 4,6% το 2019) και τα νοικοκυριά με ετήσιο εισόδημα πάνω από 30.000 ευρώ (6,7% το 2020, έναντι 5,8% το 2019). Την ίδια ώρα, μειώθηκαν τα νοικοκυριά που ανήκουν στις μεσαίες εισοδηματικά κατηγορίες και ιδιαίτερα εκείνα που κατατάσσονται στην κατηγορία με εισόδημα 18.001 έως 25.000 (16% το 2020, έναντι 20,9% το 2019).

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Μεταβολή εισοδήματος το 2020

Οι ηλεκτρονικές πωλήσεις των τελευταίων 4 μηνών του έτους ήταν μεγαλύτερες από το σύνολο των προηγούμενων 8 μηνών.

Τζίρος 1 δισ. στην online αγορά μόδας

Στροφή προς τις ηλεκτρονικές αγορές έκαναν οι λάτρες των προϊόντων μόδας, εξαιτίας της πανδημίας και της αναστολής λειτουργίας των φυσικών καταστημάτων κατά την περυσινή χρονιά. Αν και αρκετοί καταναλωτές δυσκολεύονται να επιλέξουν ρούχα ή υποδήματα μέσω ηλεκτρονικών καταστημάτων, την περίοδο της καραντίνας αναγκάστηκαν να καταφύγουν στις ψηφιακές λύσεις προκειμένου να πραγματοποιήσουν τις αγορές τους.

Ετσι, ο κύκλος εργασιών της online αγοράς μόδας στην Ελλάδα κινήθηκε λίγο κάτω από το 1 δισ. ευρώ και συγκεκριμένα διαμορφώθηκε στα 952 εκατ. έναντι 614 εκατ. ευρώ την αμέσως προηγούμενη χρονιά και 350 εκατ. ευρώ το 2018.

Όπως προκύπτει από την ετήσια ανασκόπηση του GLAMI, την οποία αναδημοσιεύει ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδος, το ηλεκτρονικό εμπόριο μόδας αυξήθηκε με αλματώδη ρυθμό κατά την περυσινή χρονιά σημει-

Το 2020 οι ηλεκτρονικές πωλήσεις στον κλάδο σημείωσαν αύξηση κατά 54,96%.

ώνοντας άνοδο 54,96% σε σχέση με το 2019, όταν το αναμενόμενο ποσοστό αύξησης ήταν 5%. Μάλιστα, ήδη σήμερα το ένα τέταρτο (24,5%) του κύκλου εργασιών της συνολικής αγοράς μόδας στην Ελλάδα πραγματοποιείται ηλεκτρονικά, όταν κατά τη διάρκεια του 2019 αυτό το ποσοστό κινούνταν κάτω από 15%.

Όπως αναφέρουν στοιχεία του GLAMI, η προσδοκώμενη αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου στον κλάδο της μόδας (ρούχα, υποδήματα, αξεσουάρ) για το 2021 φθάνει το +15%, ενώ ο κύκλος εργασιών κατά την τρέχουσα χρονιά αναμένεται να ξεπεράσει το 1 δισ. ευρώ και να κυμανθεί στα επίπεδα του 1,094 δισ. ευρώ. Το συγκεκριμένο νούμερο τα επόμενα χρόνια εκτιμάται

ότι θα αυξηθεί σε 1,23 δισ. ευρώ το 2022, φθάνοντας σε 1,34 δισ. ευρώ το 2023.

Η καμπύλη GMV (Gross Merchandise Volume), δηλαδή ο παραγόμενος τζίρος στα συνεργαζόμενα ηλεκτρονικά καταστήματα μέσω του GLAMI, ακολουθεί ακριβώς την εξέλιξη της πανδημίας. Από τον Ιανουάριο έως και τον Μάρτιο του 2020, όπου παράλληλα με το τέλος των χειμερινών εκπτώσεων έφθασαν και τα πρώτα νέα για κρούσματα COVID-19 στην Ευρώπη, παρατηρήθηκε το πρώτο «μούδιασμα» της αγοράς.

Οι παραγγελίες ήταν χαμηλότερες του αναμενόμενου και μάλιστα τον Μάρτιο ήταν και οι χαμηλότερες μηνιαίες της χρονιάς. Από εκείνο το σημείο και έπειτα καταγράφεται ταχεία ανάκαμψη, με τις πωλήσεις να διπλασιάζονται.

Μετά τη χαλάρωση των μέτρων την καλοκαιρινή περίοδο και το άνοιγμα των φυσικών καταστημάτων, σημειώθηκε μικρή μείωση στο online κανάλι.

Ωστόσο, από τον Οκτώβριο και μετά, και παράλληλα με το δεύτερο lockdown, οι πωλήσεις αυξήθηκαν. Μάλιστα, τον Δεκέμβριο σημειώθηκαν πωλήσεις 4,5 φορές περισσότερες από την αρχή του χρόνου.

Συνολικά οι πωλήσεις των τελευταίων 4 μηνών του έτους ήταν μεγαλύτερες από το σύνολο των προηγούμενων 8 μηνών. Το κλείσιμο των φυσικών καταστημάτων για μήνες οδήγησε χιλιάδες καταναλωτές να δοκιμάσουν για πρώτη φορά την εμπειρία των online αγορών.

Δεν είναι τυχαίο ότι το 9% των Ελλήνων αγόρασε για πρώτη φορά προϊόντα μόδας online κατά την περίοδο της πρώτης καραντίνας. Στο μεταξύ, το 50% των καταναλωτών απαντάει ότι ανακάλυψε νέα ηλεκτρονικά καταστήματα, καθώς και τα πλεονεκτήματα των ηλεκτρονικών αγορών στη διάρκεια των lockdowns. Όπως τονίζουν, μάλιστα, οι καταναλωτές έχουν σκοπό να αυξήσουν την online δαπάνη τους για προϊόντα μόδας.

ΚάλλοςΚαμβάςΚαλοζωίαΚουλούρο
ΚαινοτομίαΚοινωνίαΚόσμοςΚαλλιτ
έχνηςΚαθημερινήΚαφέςΚρασίΚινη
ματογράφοςΚοκτέιλΚύπροςΚουζίνα
ΚέντροΚατάκτησηΚέρματαΚορυφή
ΚαιρόςΚαλόγουστοΚάποτεΚυριακή
ΚαλλιέργειαΚαλωσόρισμαΚάλπηΚί
νημαΚέρδοςΚατάρτισηΚλωστήΚαλ
λωπισμόςΚάππαΚίνησηΚαραντίνα
ΚαλημέραΚαλλινοραψίαΚανόναςΚαλ
οπέορασηΚα

K

Το περιοδικό της Καθημερινής
της Κυριακής

Την Κυριακή 7 Φεβρουαρίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Παρελθόν οι φθηνές αγορές από e-shops της Βρετανίας

Οι περισσότερες επιβαρύνονται πλέον με δασμούς, ΦΠΑ και τέλη εκτελωνισμού

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Οι φθηνές αγορές από ηλεκτρονικά καταστήματα στο Ηνωμένο Βασίλειο ανήκουν πλέον στο παρελθόν, καθώς μετά την 1η Ιανουαρίου 2021 οι εισαγωγές ταχυδρομικών δεμάτων, όπως είναι στην περίπτωση αυτή οι παραγγελίες που κάνουν οι απλοί καταναλωτές από e-shops, επιβαρύνονται στην πλειονότητα των περιπτώσεων με δασμούς, ΦΠΑ αλλά και τέλη εκτελωνισμού. Κάτι το lockdown στην Ελλάδα το προηγούμενο διάστημα, κάτι η εσωτερική επικαιρότητα και ο τρόπος αντιμετώπισης του δεύτερου κύματος της πανδημίας, είχαν ως αποτέλεσμα πολλοί να... ξεχάσουν ότι τελικά, 4,5 χρόνια μετά το περίφημο δημοψήφισμα στο Ηνωμένο Βασίλειο για την έξοδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Brexit είναι γεγονός και πλέον επηρεάζει τις συναλλαγές μας με τη Γηραιά Αλβιόνα.

Το θυμήθηκαν όταν τους ήρθε μήνυμα από τα ΕΛΤΑ ή κάποια

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι πρόσθετες επιβαρύνσεις φθάνουν σχεδόν την αξία του προϊόντος.

εταιρεία ταχυμεταφορών που δραστηριοποιείται στη διανομή παραγγελιών που έχουν γίνει στο εξωτερικό, ότι για να παραλάβουν το προϊόν τους θα πρέπει να πληρώσουν επιπλέον χρήματα για ΦΠΑ, δασμούς και τέλη εκτελωνισμού, επιβαρύνσεις που φθάνουν σχεδόν την αξία του προϊόντος. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα που μας περιγράφει η ιδιωτική υπάλληλος Εφφ Π.: «Έκανα μια παραγγελία στις αρχές Ιανουαρίου σε γνωστή βρετανική αλυσίδα ρούχων, κυρίως διότι εδώ ήταν κλειστά τα εμπορικά καταστήματα, και η αλήθεια είναι ότι δεν σκέφτηκα ότι μπορεί να ισχύουν νέα δεδομένα. Η αξία της παραγγελίας ήταν 80,75 ευρώ. Μου ήρθε μήνυμα να πληρώσω επιπλέον 50 ευρώ για ΦΠΑ, δασμούς και τέλη εκτελωνισμού».

Λιγότερο δυσάρεστη, υπό την έννοια ότι υπήρξε σχετική προει-

δοποίηση πριν από την οριστική πραγματοποίηση της παραγγελίας, είχε ο Γιάννης Ρ., ελεύθερος επαγγελματίας. Όταν πήγε να αγοράσει έναν σκληρό δίσκο για τον υπολογιστή του μέσω του Amazon UK, διαπίστωσε ότι εκτός από την τιμή του προϊόντος και το κόστος των μεταφορικών εμφανίστηκε μια επιπλέον χρέωση που αφορούσε τον εκτελωνισμό του προϊόντος. Έτσι, το κόστος ανέβαινε από τα 140 στα 160 ευρώ, χωρίς να συνυπολογίζεται το κόστος μεταφοράς.

Η Δ.Μ., ιδιωτική υπάλληλος, αποφάσισε να αγοράσει βρεφικά παπούτσια και ρούχα για την κόρη της, ηλικίας 1,5 έτους, από βρετανικό ηλεκτρονικό κατάστημα, γνωρίζοντας ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο ο ΦΠΑ στα είδη αυτά είναι μηδενικός. Ωστόσο, όταν έκανε την παραγγελία ενημερώθηκε ότι θα επιβληθεί ο ΦΠΑ που ισχύει στην Ελλάδα και που για τα είδη αυτά είναι ως γνωστόν 24%.

Πέραν των επιπλέον χρεώσεων, το κομφούζιο που προκλήθηκε ειδικά στα τέλη του 2020 και στις αρχές του 2021, με τη μετάβαση στα νέα δεδομένα, οδήγησε σε πολύ μεγάλες καθυστερήσεις στην παράδοση των παραγγελιών, ενώ σύμφωνα με όσα ανέφερε στην «Κ» ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Τελωνειακών Υπαλλήλων Ελλάδας (ΟΤΥΕ) Δημήτρης Τριμπόνιας, τα μεγαλύτερα προβλήματα εντοπίζονται στο τελωνείο του αεροδρομίου «Ελευθέριος Βενιζέλος», διότι εκεί φθάνουν τα ταχυδρομικά πακέτα με τα οποία έρχονται οι παραγγελίες που γίνονται από ηλεκτρονικά καταστήματα.

Εκεί, λόγω του όγκου των δεμάτων, καθώς πολλοί προχώρησαν σε παραγγελίες επειδή ήταν κλειστά τα καταστήματα στην Ελλάδα, καθυστερεί η διαδικασία του εκτελωνισμού. Βεβαίως, καθυστερήσεις υπάρχουν και λόγω του όγκου των παραγγελιών που μπορεί να εκτελωνίζονται νωρίτερα σε άλλη χώρα της Ε.Ε. πριν φθάσουν στην Ελλάδα. Παραγγελία που έγινε από την Ελλάδα σε γνωστή βρετανική αλυσίδα ένδυσης στις 8 Ιανουαρίου, αποστέλλεται από την αλυσίδα σε τρία διαφορετικά πακέτα: και τα τρία πακέτα έφυγαν από το Ηνωμένο Βασίλειο στις 12 Ιανουαρίου και έφθασαν στο Βέλγιο, όμως από εκεί για την Ελλάδα έφυγαν στις 20 και 21 Ιανουαρίου.

Πώς μπορούν οι καταναλωτές να γλιτώσουν πρόσθετες χρεώσεις

Ένας τρόπος για να μην επιβαρυνθεί κάποιος καταναλωτής με τις επιπλέον χρεώσεις που γεννάει το Brexit (δασμούς και τέλη εκτελωνισμού) είναι να «σπάσει» την παραγγελία του σε πολλές μικρότερες, αξίας κάτω των 22 ευρώ εκάστη. Αυτό, βεβαίως, δεν μπορεί να γίνει σε όλες τις περιπτώσεις, παρά μόνον όταν πρόκειται για την αγορά ρούχων και παπουτσιών σχετικά χαμηλής αξίας, βιβλίων, παιχνιδιών και κάποιων μικροεξαρτημάτων.

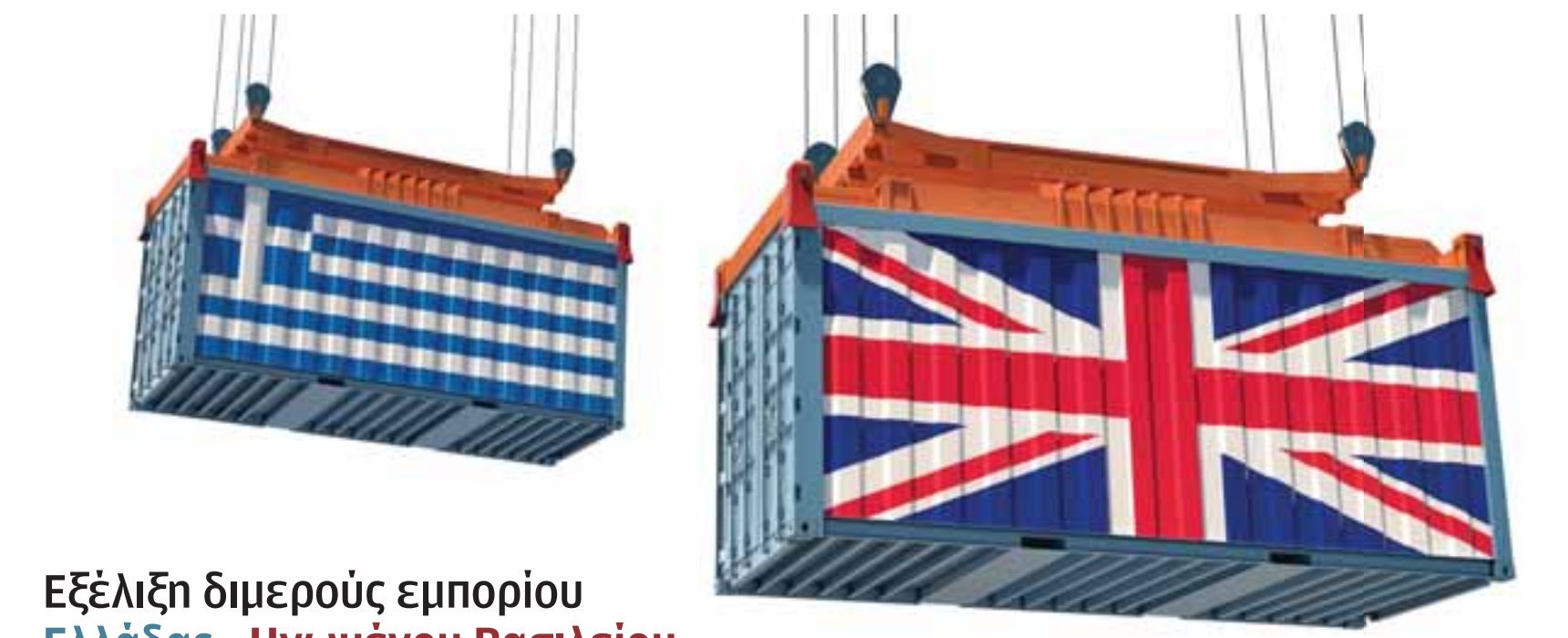
Σε αυτή την περίπτωση, ωστόσο, υπάρχει ο κίνδυνος να πληρώσει ο καταναλωτής υψηλό κόστος μεταφοράς εάν το ηλεκτρονικό κατάστημα τον χρεώσει ξεχωριστά για κάθε διαφορετική παραγγελία. Πάντως, υπάρχουν περιπτώσεις που τα ίδια τα ηλεκτρονικά καταστήματα «σπάνε» μια μεγαλύτερη παραγγελία σε μικρότερες για να μη χάσουν την πελατεία από τις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι τα βρετανικά ηλεκτρονικά καταστήματα ήταν προ Brexit τα δημοφιλέστερα μεταξύ των Ευρωπαίων κατανα-

Σε ορισμένα προϊόντα η παραγγελία μπορεί να «σπάσει» σε πολλές μικρότερες, αξίας κάτω των 22 ευρώ εκάστη.

λωτών, μετά τα κινεζικά.

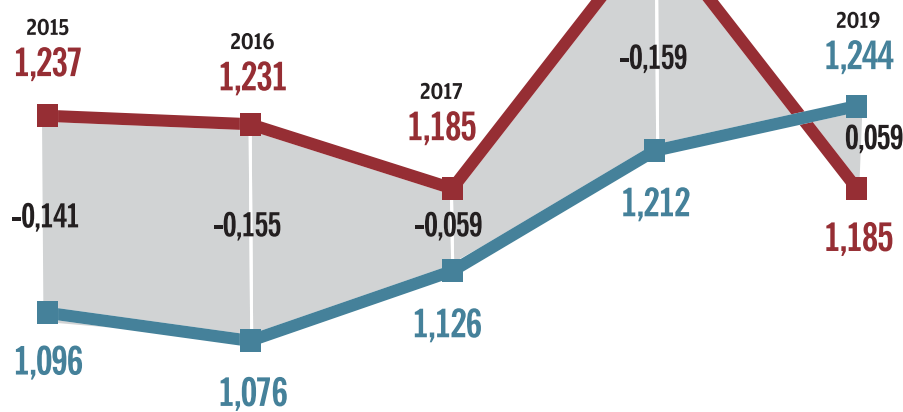
Μία άλλη περίπτωση που μπορεί κάποιος καταναλωτής στην Ελλάδα να μην επιβαρυνθεί με ΦΠΑ και τέλη εκτελωνισμού είναι να γίνει ο εκτελωνισμός του προϊόντος που αγόρασε από το Ηνωμένο Βασίλειο σε κάποιο άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε., οπότε σε αυτή την περίπτωση το προϊόν που έχει παραγγείλει ο καταναλωτής θεωρείται ότι το απέκτησε ενδοκοινοτικά. Μεγάλο όγκο των δεμάτων, μετά το Brexit, δέχονται οι τελωνειακές υπηρεσίες σε Βέλγιο, Γαλλία και Ολλανδία. Το εάν, πάντως, θα γίνει ο εκτελωνισμός σε κάποια άλλη χώρα, δεν το αποφασίζει ο καταναλωτής, αλλά σχε-

Εξέλιξη διμερούς εμπορίου Ελλάδας - Ηνωμένου Βασιλείου

ΠΟΣΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ

■ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
■ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ
■ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΕ ΦΠΑ, ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΜΟΥ

Αξία έως 22 ευρώ	Χωρίς τελωνειακές διατυπώσεις και απαλλαγή από δασμούς και καταβολή ΦΠΑ.
Αξία από 22 έως 150 ευρώ	Απαλλαγή από εισαγωγικούς δασμούς, αλλά καταβολή ΦΠΑ. Επιπλέον επιβάλλεται τέλος εκτελωνισμού το οποίο χρεώνεται ανάλογα με το ποιος κάνει τον εκτελωνισμό. Για παράδειγμα, τα ΕΛΤΑ χρεώνουν 15 ευρώ.
Αξία άνω των 150 ευρώ	Καταβολή δασμών * και ΦΠΑ ενώ τα τέλη εκτελωνισμού ποικίλουν και μπορεί να ξεκινούν από 20 ευρώ.

ΠΗΓΗ: Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Λονδίνου

* Δεν εμβάλλονται δασμοί εάν το προϊόν είναι προέλευσης Ηνωμένου Βασιλείου.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΞΑΓΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Ποσοστό συμμετοχής στη συνολική αξία των εξαγωγών προς Ηνωμένο Βασίλειο (2019)

Φάρμακα	11,3%
Χαλκοσωλήνες	5,7%
Φέτα	4,5%
Γιαούρτι	3,3%
Ηλεκτρικοί αγωγοί	3,1%

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΟΥ ΕΙΣΑΓΕΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Ποσοστό συμμετοχής στη συνολική αξία των εισαγωγών από Ηνωμένο Βασίλειο (2019)

Φάρμακα	4,6%
Τηλέφωνα	3,9%
Ουίσκι	3,3%
Λάδια ακατέργαστα από πετρέλαιο	3,0%
Επιβατικά μη ηλεκτρικά καινούργια αυτοκίνητα	2,8%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κόστος σε χρόνο και χρήμα για τις εξαγωγικές εταιρείες

Ακόμη και με καράβι αναγκάστηκε η εταιρεία να στείλει γιαούρτια στο Ηνωμένο Βασίλειο προκειμένου να εφοδιάσει εγκαίρως με τα προϊόντα της τις αλυσίδες σούπερ μάρκετ, καθώς τις τελευταίες ημέρες του 2020 και τις πρώτες του 2021 τα φορτηγά με τα εμπορεύματα σχηματίζουν τεράστιες ουρές στο πέρασμα Ντόβερ - Καλαί. Το παραπάνω ανέφερε μιλώντας στην «Καθημερινή» ο επικεφαλής της γαλακτοβιομηχανίας «Κρι Κρι» Παναγιώτης Τσινάβος. Ο ίδιος, πάντως, επισημαίνει ότι πλέον έχουν ομαλοποιηθεί οι τελωνειακές διαδικασίες και δεν υπάρχουν δυσκολίες στις οδικές μεταφορές.

Σύμφωνα με τον κ. Τσινάβο, το πρόσθετο κόστος από τις επιπλέον διαδικασίες που απαιτούνται για την εξαγωγή των προϊόντων της «Κρι Κρι» στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι της τάξεως του 2%-

3%, κόστος διαχείρισης, όπως ο ίδιος αναφέρει. Το εντύχημα, άλλωστε, είναι ότι τόσο στο γιαούρτι όσο και σε σειρά άλλων ελληνικών προϊόντων που εξαγονται στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν επιβλήθηκαν εισαγωγικοί δασμοί, κάτι που θα μείωνε σημαντικά την ανταγωνιστικότητά τους, ενδεχόμενο που ήταν ανοικτό εάν δεν είχε επιτευχθεί συμφωνία έως το τέλος του 2020 και γινόταν ένα «άτακτο» Brexit.

Αναμφίβολα οι τελωνειακοί έλεγχοι και η γραφειοκρατία σημαίνουν χρόνο και χρήμα για τις εξαγωγικές επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των εξαγωγών φρούτων, το έγγραφο-διασάφηση εισαγωγής - εξαγωγής κοστίζει στον εξαγωγέα περίπου 200 ευρώ και χρειάζεται επιπλέον χρόνος για τη συμπλήρωση - ολοκλήρωση αυτού του εγγράφου.

Μάλιστα, εάν ένα φορτίο περιέχει εμπόρευμα για περισσότερους από έναν πελάτες, τότε η επιβάρυνση είναι πολλαπλάσια των αρχικών τελών.

Πηγή ανησυχίας, πάντως, για τις ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις, κυρίως όσες δραστηριοποιούνται στον κλάδο των τροφίμων, είναι το εάν θα συνεχίσει να ισχύει για όσα προϊόντα είναι ήδη έτοιμα χαρακτηρισμένα, προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ). Πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το τυρί φέτα, που αποτελεί το τρίτο κυριότερο εξαγόμενο προϊόν της Ελλάδας στο Ηνωμένο Βασίλειο (με βάση τα στοιχεία του 2019).

Σημειώνεται ότι το Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκεται στην πρώτη δεκάδα των βασικών αγορών για τα ελληνικά προϊόντα. Το 2019 αποτελούσε τον έβδομο μεγαλύ-

τερο προορισμό για τα ελληνικά προϊόντα, με τις εξαγωγές να διαιμορφώνονται σε 1,24 δισ. ευρώ. Στο εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2020 το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούσε τον ένατο κυριότερο προορισμό για τα ελληνικά προϊόντα, με την αξία των εξαγωγών στο διάστημα αυτό να διαιμορφώνεται, σύμφωνα με τα στοιχεία του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (ΠΣΕ), σε 836,8 εκατ. ευρώ (έναντι 945,5 εκατ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του 2019).

Τα κυριότερα προϊόντα που εξάγει η Ελλάδα στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι τα φάρμακα, ακολουθούν οι σωλήνες χαλκού, το τυρί φέτα, τα γιαούρτια, οι ηλεκτρικοί αγωγοί (καλώδια). Σημαντικές είναι οι εξαγωγές παρασκευασμένων ντομάτας, κορινθιακής σταφίδας, επιτραπέζιων σταφυλιών.

Οσοι κάνουν αγορές μέσω Διαδικτύου από βρετανικό κατάστημα πρέπει να γνωρίζουν ότι, εάν δεν έχουν συμπεριληφθεί νωρίτερα στην τιμή αγοράς οι φόροι, θα κληθούν πιθανόν να προσκομίσουν την απόδειξη αγοράς στην υπηρεσία ταχυμεταφορών και να τους καταβάλουν σε αυτήν.

τιζεται με συμφωνίες που έχουν κάνει οι ίδιες οι εταιρείες για τον εκτελωνισμό των προϊόντων τους. Σημειώνεται ότι κάτι αντίστοιχο

συμβαίνει και με ορισμένες αγορές από κινεζικά ηλεκτρονικά καταστήματα, με τα προϊόντα να έρχονται τελικά στην Ελλάδα από Ολλαν-

δία, χωρίς τελωνειακούς ελέγχους και χωρίς πρόσθετο κόστος. Τι κάνουν πολλά γνωστά κινεζικά ηλεκτρονικά καταστήματα; Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η μέθοδος αποστολής Priority Direct Mail (PDM) που εφαρμόζει το κινεζικό Banggood. Το Banggood εκτελωνίζει μαζί με την Ολλανδία προϊόντα που χρησιμοποιούν PDM και έτσι αυτά έρχονται στην Ελλάδα χωρίς καμία επιπλέον χρέωση. Αυτό που μπορεί να κάνει ίσως ο καταναλωτής είναι να απευθύνει σχετικό ερώτημα στο ηλεκτρονικό κατάστημα από το οποίο θέλει να πραγματοποιήσει τις αγορές του. Εάν, πάντως, κάποιος καταναλωτής δει, κατά την παρακολούθηση της παραγγελίας του, ότι αυτή βρίσκεται στην Ολλανδία, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα γλιτώσει τις επιπλέον χρεώσεις. Μπορεί απλώς το προϊόν να φτάσει στην Ελλάδα μέσω Ολλανδίας και όχι από την Ολλανδία, κάτι που σημαίνει ότι δεν ενεργοποιείται η διαδικασία της ενδοκοινοτικής απόκτησης προϊόντος.

Ο πιο ασφαλής τρόπος, ωστόσο, για να γλιτώσει ένας καταναλωτής τους δασμούς είναι να αγοράσει ένα προϊόν από το Ηνωμένο Βασίλειο που να είναι βρετανικής προέλευσης, καθώς βάσει της συμφωνίας που επιτεύχθηκε ανάμεσα σε Ηνωμένο Βασίλειο και Ε.Ε., τα προϊόντα αυτά δεν επιβαρύνονται με δασμούς. Προκειμένου δε να βεβαιωθεί για το εάν κάποιο προϊόν είναι βρετανικής προέλευσης, καλό είναι να απευθύνει ερώτημα πριν από την αγορά στο ηλεκτρονικό κατάστημα που το διαθέτει.

Αυτό που πρέπει να γνωρίζουν οι καταναλωτές που έχουν κάνει αγορές μέσω Διαδικτύου από βρετανικό κατάστημα (και εν γένει από κατάσταση τρίτης χώρας) είναι ότι, εάν δεν έχουν συμπεριληφθεί νωρίτερα στην τιμή αγοράς οι φόροι, θα κληθούν πιθανόν να προσκομίσουν την απόδειξη αγοράς στην υπηρεσία ταχυμεταφορών. Η τελευταία πληρώνει συνήθως τους δασμούς και τους φόρους και αφού πληρωθεί από τον καταναλωτή, του παραδίδει το προϊόν.

Η BP περιορίζει την αναζήτηση νέων κοιτασμάτων πετρελαίου

Λόγω μεγάλης μείωσης των τιμών και στροφής σε καθαρότερη ενέργεια

Πολύ ισχυροί είναι οι άνεμοι της αλλαγής που φυσούν στους κόλπους του πετρελαϊκού κολοσσού της BP, η οποία έχει σταδιακά περιορίσει το δυναμικό της κάποτε τεράστιας εξερευνητικής της ομάδας, η οποία περισσότερο από 100 χρόνια της απέφερε ογκώδη κέρδη, εντοπίζοντας κοιτάσματα πετρελαίου σε όλη τη Γη. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, όπως αναφέρει σχετικά το ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς, επικαλούμενο πηγές της BP, η ανωτέρω ομάδα αριθμούσε 700 άτομα και τώρα δεν φθάνουν τα εκατό. Την αλλαγή προώθησε ο διευθύνων σύμβουλος του πετρελαϊκού ομίλου, Μπέρναρντ Λούνεϊ, ακολουθώντας τις ευρύτερες επιταγές για πιο καθαρή ενέργεια και απεξάρτηση από τα ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, αλλά και το ότι οι τιμές του πετρελαίου έχουν δραματικά υποχωρήσει. «Ο αέρας που φυσάει στην εξερευνητική ομάδα είναι πολύ ψυχρός από τότε που ήρθε στην εταιρεία ο Μπέρναρντ Λούνεϊ – κι όλα συμβαίνουν με αστραπιαία ταχύτητα», δήλωσε στο Ρόιτερς υψηλόβαθμο στέλεχος της BP, διατηρώντας την ανωνυμία του.

Τους τελευταίους μήνες έχουν αποχωρήσει πάμπολλοι από την ομάδα της βρετανικής εταιρείας, οι οποίοι ασχολούνταν με την ανίχνευση, την εξερεύνηση και τον εντοπισμό ανεκμετάλλευστων κοιτασμάτων. Μιλώντας στο Ρόιτερς νυν και πρώην εργαζόμενοι επισημαίνουν πως οι ανωτέρω είτε μεταφέρθηκαν για να βοηθήσουν στην ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα είτε απολύθηκαν. Η όλη διαδικασία αυτή σηματοδοτεί με τον πιο έντονο και ενίοτε βάνυσο τρόπο, όπως ανέφεραν απολυθέντες της BP, τη γρήγορη μετάβαση της από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, τα οποία, ωστόσο, θα αποτελέσουν

Η ομάδα εξερεύνησης κοιτασμάτων της BP πριν από μερικά χρόνια αριθμούσε 700 άτομα, ενώ σήμερα μόλις 100.

Ο προϋπολογισμός για τις νέες έρευνες υδρογονανθράκων έχει μειωθεί κατά 50% σε σχέση με το 2019.

και τη βασική της πηγή για να χρηματοδοτήσει τη στροφή σε ανανεώσιμες πηγές τουλάχιστον για την επόμενη δεκαετία. Ο διευθύνων σύμβουλος του κολοσσού περιορίζει τους πόρους του προϋπολογισμού εξερεύνησης στα σχεδόν 350 με 400 εκατ. δολάρια σε ετήσια βάση, δηλαδή στο σχεδόν μισό των αντίστοιχων δαπα-

νών της εταιρείας για το 2019. Η δε σύγκριση είναι εντυπωσιακή, εάν σκεφθεί κανείς πως το 2010 είχαν δοθεί για τον ίδιο στόχο 4,6 δισ. δολάρια. Υπό το πρίσμα της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια, η BP απομείωσε περιουσιακά στοιχεία αξίας 20 δισ. δολάρια σε φυσικό αέριο και πετρέλαιο, αφού αναθεώρησε προς τα κάτω τις εκτιμήσεις της για την πορεία των τιμών του «μαύρου» χρυσού. Οπότε δεν τη συνέφερε πλέον να διατηρεί προς ανάπτυξη πολλά από τα κοιτάσματά της σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο.

Ο Μπέρναρντ Λούνεϊ ελάττωσε τους στόχους παραγωγής, αναδεικνύοντας την BP στην πρώτη μεταξύ των πετρελαϊκών που χαρακτηρίσε θετική αυτήν την ανα-

θεώρηση ειδικά για επενδυτές με μακρόπνοο στόχο. Το προσωπικό της περιστέλλεται πολύ δραστικά κατά 15%, ήτοι κατά 10.000 θέσεις εργασίας, ενόσω αλλάζει τον προσανατολισμό της. Τα πρώτα θαρραλέα αλλά ανεπιτυχή βήματα είχε κάνει προ 20ετίας ο τότε επικεφαλής της Τζον Μπράουν (Beyond Petroleum). Αλλά μάλλον ήταν πολύ πρόωρος ο μετασχηματισμός εκείνος. Τέλος, σημειώνεται πως η πετρελαϊκή ξεκίνησε ως Anglo-Persian Oil Company το 1908 και έκτοτε ανακάλυψε τεράστιους πόρους ορυκτών καυσίμων στο Ιράν, το Ιράκ, το Αζερμπαϊτζάν, τη Βόρεια Θάλασσα και τον Κόλπο του Μεξικού.

Οι εργαζόμενοι της Google συστήνουν διεθνές συνδικάτο

Στη δημιουργία ενός συνδικάτου που θα έχει παγκόσμιες διαστάσεις προχωρούν οι εργαζόμενοι της Google, λίγες εβδομάδες μετά την ίδρυση του συνδικαλιστικού οργάνου Alphabet Workers Union στις ΗΠΑ. Όπως αναφέρει το Business Insider, το νέο αυτό συνδικάτο, γνωστό με την ονομασία Alpha Global προέκυψε από το UNI Global Union, ένα συνδικάτο που εκπροσωπεί 20 εκατομμύρια εργαζομένους παγκοσμίως και διατηρεί ενεργή παρουσία σε 10 χώρες μεταξύ των οποίων τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Γερμανία, τη Σουηδία και τη Βρετανία.

Προς το παρόν παραμένει άγνωστο πόσοι προσωρινοί ή πόσοι εργαζόμενοι που διατηρούν σύμβαση με την Google έχουν ενταχθεί στο νέο σωματείο, ενώ είναι πολύ πιθανό αυτοί που θα συμμετάσχουν να αποτελούν, τουλάχιστον σε αυτή την φάση, ένα μικρό αριθμό των εργαζομένων του τεχνολογικού γίγαντα.

Στόχος της Alpha Global είναι να αγωνιστεί για τα δικαιώματα των υπαλλήλων της Alphabet για πλήρη απασχόληση, καθώς και για

αυτά των προσωρινών εργαζομένων, των πωλητών και των συμβασιούχων, δήλωσε η UNI Global. «Τα προβλήματα στο Alphabet... δεν περιορίζονται σε καμία χώρα και πρέπει να αντιμετωπιστούν σε παγκόσμιο επίπεδο», δήλωσε η γε-

Στόχος, η συνδικαλιστική εκπροσώπηση των υπαλλήλων της εταιρείας σε όλο τον κόσμο.

νική γραμματέας της UNI, Global Κρίστι Χόφμαν.

Σε κοινή τους ανακοίνωση, εκπρόσωποι του νέου συνδικαλιστικού οργάνου ανέφεραν ότι «αρκετοί εργαζόμενοι έχουν μπει στον δρόμο του συνδικαλισμού και της συλλογικής διαπραγματεύσεως», ενώ επεσήμαναν ότι οι εργαζόμενοι δημιουργούν δημοκρατικούς οργανισμούς για να υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους και να αγωνίζονται συλλογικά.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΙΚΥΚ επισημαίνει ότι κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020/21 ο προϋπολογισμός του θα κυμανθεί στα ίδια ακριβώς επίπεδα με εκείνα του απελθόντος ακαδημαϊκού έτους (2019/20), δηλαδή, θα ανέλθει στο χρηματικό ποσό των €8.800.000. Συνεπώς, κάποια δημοσιεύματα που είδαν το φως της δημοσιότητας πρόσφατα δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 - 2020

Επενδύοντας στη γη και στους ανθρώπους της

Έντυπο μαγειρικής "Ο τόπος μας... στο πιάτο σας"

Η Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ 2014-2020, του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, έχει εκδόσει σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, μέσω της Διεύθυνσης Τεχνικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και τα Μεταλυκειακά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ), έντυπο μαγειρικής με τίτλο "Ο τόπος μας...στο πιάτο σας". Το έντυπο, το οποίο κρατάτε σήμερα στα χέρια σας, περιλαμβάνονται γνωστές και διαχρονικές συνταγές, αλλά και ξεχασμένες παραδοσιακές συνταγές, με έμφαση στα τοπικά προϊόντα. Πρόκειται για συνταγές που σε κάποιους θα θυμίσουν τα παιδικά τους χρόνια, ενώ θα βοηθήσουν άλλους να μάθουν να μαγειρεύουν παραδοσιακά και όχι μόνο.

Πρόκειται για την 2η έκδοση του εντύπου, στην οποία και έχουν συμπεριληφθεί και ποικιλίες κρασιών. Συγκεκριμένα, σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Οινοποιείων Κύπρου και οινοκόο, η κάθε συνταγή έχει συνδυαστεί με συγκεκριμένες τοπικές ποικιλίες κρασιού, που παράγονται στο νησί μας. Δηλαδή, αναδεικνύονται με τον καλύτερο τρόπο τα παραδοσιακά πιάτα, ενώ δίνεται και μια ευκαιρία γνωριμίας με τα κρασιά του τόπου μας.

Για τις ανάγκες του περιοδικού, συγκεντρώθηκαν συνολικά πέραν των 50 συνταγών, ενώ εντοπίστηκαν και καταγράφηκαν ξεχασμένες τοπικές συνταγές όπως: «ΤΟΥΜΑΤΣΙΑ ΜΕ ΒΡΑΣΤΟ ΚΟΤΟΠΟΥΛΛΟ», «ΑΠΟΧΤΙΝ ΜΕ ΦΑΣΟΛΑΚΙ», «ΜΑΡΤΑΓΓΟΥΡΕΣ ΜΕ ΚΑΡΑΟΛΟΥΣ» και πολλές άλλες. Επιπρόσθετα, έχουν καταγραφεί παραδοσιακές συνταγές σε μοντέρνα έκδοση.

Σύμφωνα με τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Κώστα Καδή, η έκδοση «Ο τόπος μας... στο πιάτο σας» προωθεί ορισμένους από τους βασικούς στόχους του ΥΓΑΑΠ, όπως είναι η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των κυπριακών γεωργικών προϊόντων, η εδραίωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών σε αυτά και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών επιχειρήσεων.

«Η επικοδομητική συνεργασία του ΥΓΑΑΠ με το ΥΠΠΑΝ για την έκδοση αυτή συμβάλλει στην επίτευξη των πιο πάνω στόχων, αφού ενισχύει την αναγνωρισιμότητα και τη μοναδικότητα των προϊόντων της πατρίδας μας και τους δίνει την απαραίτητη ώθηση για να πάρουν τη θέση που τους αξίζει στον παγκόσμιο χάρτη της γεύσης και της απόλαυσης», επισημαίνει ο κ. Καδής.

Η LVMH αλλάζει τον οίκο Tiffany

Μία σημαντική αναδιοργάνωση ετοιμάζει ο γαλλικός όμιλος ειδών πολυτελείας και υψηλής ραπτικής της LVMH στις δραστηριότητες του άρτι αποκτηθέντος οίκου κοσμημάτων Tiffany, ο οποίος έχει έδρα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο όμιλος ενδιαφέρεται να επανεξετάσει τη μεγάλη γκάμα προϊόντων του Tiffany, αποσκοπώντας να εστιασθεί σε χρυσό και πολύτιμους λίθους, αλλά και να αναβαθμίσει περαιτέρω ειδικά τα ασημένια βραχιόλια του ώστε να αφορούν πιο υψηλά βελάντια. Η εξαγορά των Αμερικανών, η οποία ολοκληρώθηκε πριν από λίγες ημέρες και μετά μία έντονη διαμάχη με τους Γάλλους που προς στιγμήν φάνηκε να υπαναχωρούν από τη δέσμευσή τους, ανέρχεται σε 15,8 δισ. δολ. Καλά πληροφορημένες πηγές ανέφεραν πως ο Μπερνάρ Αρνό, ο τρίτος πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο και ο πλουσιότερος στη Γαλλία και ιδιοκτήτης του Louis Vuitton Moët Hennessy (LVMH), ενδιαφέρεται να αναβαθμίσει και την εμφάνιση των κοσμηματοπωλείων του Tiffany, ενώ θα ενισχύσει την παρουσία του και στην Ευρώπη και την Ασία. Αναλυτές του κλάδου επισημαίνουν πως από τα 320 καταστήματα του εν λόγω οίκου πάνω από το ένα τρίτο βρίσκεται στις ΗΠΑ, ενώ ορισμένα θεωρούνται ξεπερασμένους αισθητικής και χρήζουν ανακαίνισης. «Ο όμιλος της LVMH μπορεί να προσφέρει στην Tiffany το είδος του χρόνου και των επενδύσεων, που χρειάζονται για την γκάμα των προϊόντων της και τα καταστήματά της παγκοσμίως, οπότε και να περιμένει κατόπιν να έχει απόδοση από αυτές τις

Από τα 320 καταστήματα του οίκου Tiffany, πάνω από το ένα τρίτο βρίσκεται στις ΗΠΑ, ενώ ορισμένα θεωρούνται ξεπερασμένης αισθητικής και χρήζουν ανακαίνισης.

Ενίσχυση παρουσίας σε Ευρώπη, Ασία, καινοτομίες σε καταστήματα, ενώ δίνεται έμφαση σε χρυσό και πολύτιμους λίθους.

κινήσεις μεσοπρόθεσμα», τόνισε μία εκ των πηγών.

Μόλις μία ημέρα μετά την τοποθέτηση της νέας διοικητικής

ομάδας στον οίκο κοσμημάτων, οι επικεφαλής παρουσίασαν τον αρχικό τους σχεδιασμό για να δοθεί βάρος στα υψηλού επιπέδου και ποιότητας λαμπερά κοσμήματα, ενώ αναφέρθηκε πως υπάρχει η σκέψη και για τη δημιουργία μιας σειράς ρολογιών με το εμπορικό σήμα Tiffany. Εάν συγκριθεί το εύρος των ειδών που προσφέρει στο καταναλωτικό κοινό ο αμερικανικός οίκος κοσμημάτων με τους ανταγωνιστές του, όπως οι Cartier και Van Cleef & Arpels που ανήκουν

στην Richemont, καθώς και η φίρμα LVMH Bulgari, θα διαπιστώσουμε το εξής: τα προϊόντα της Tiffany εκτείνονται σε μία πραγματικά τεράστια γκάμα, εφόσον ξεκινούν από ένα ασημένιο μενταγιόν των 150 δολαρίων έως τα κολλί με τα διαμάντια που αποτιμώνται σε εκατομμύρια. Τα ασημένια κοσμήματα έχουν περιθώριο μεικτών κερδών σχεδόν 90%, λειτουργώντας ως πύλη εισόδου για αγοραστές νεότερους σε ηλικία και με λιγότερα χρήματα. Επιπλέον, όμως, ένα όνομα όπως του Tiffany χρειάζεται να απευθυνθεί και σε εισοδήματα μεσαία και υψηλά, άρα να διαθέτει κοσμήματα από 100.000 δολάρια και πάνω. Κάτι τέτοιο δημιουργεί μία αύρα αποκλειστικότητας, όπως παρατηρούν ειδικοί του χώρου των ειδών πολυτελείας και δη των κοσμημάτων. Ο όμιλος Louis Vuitton Moët Hennessy, ο μεγαλύτερος του κλάδου στον κόσμο, δέχθηκε ισχυρό πλήγμα από την πανδημία του κορωνοϊού, οι πωλήσεις του στα φερόνυμα καταστήματά του στα αεροδρόμια μειώθηκαν σημαντικά, αλλά τα πιο δυναμικά εμπορικά του σήματα άντεξαν. Αν και θεωρείται πως η υπαγωγή του οίκου Tiffany στον όμιλο LVMH θα του προσδώσει περαιτέρω αίγλη και αποκλειστικότητα, υπάρχει ανησυχία μεταξύ των εργαζομένων του πρώτου. Ανώτερος υπάλληλος του οίκου Tiffany στην Ευρώπη δεν παρέλειψε, τέλος, να επισημάνει πως ο Μπερνάρ Αρνό φημίζεται για το πόσο απαιτητικός ιδιοκτήτης είναι: «Εάν ένα κατάστημα δεν έχει αρκετή κίνηση, απλώς το κλείνει», είπε, διατηρώντας την ανωνυμία του.

Τα κρατικά χρέη αυξήθηκαν κατά 19,5 τρισ. δολ. λόγω πανδημίας

Ο εκτεταμένος δανεισμός βοήθησε να μετριαστεί ο αντίκτυπος στην οικονομία

Πιο χρεωμένες από ποτέ στη σύγχρονη ιστορία τους είναι σήμερα οι χώρες ανά τον κόσμο, εξαιτίας του εκτεταμένου δανεισμού στον οποίο κατέφυγαν για να αντιμετωπίσουν τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας. Το αποτέλεσμα ήταν να προστεθεί στο παγκόσμιο χρέος του ιλιγγιώδους ποσό των 19,5 τρισ. δολαρίων μέσα στο περασμένο έτος σύμφωνα με το Παγκόσμιο Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (ΠΙΦ). Πρόκειται για μέγεθος πολύ μεγαλύτερο από την προηγούμενη εκτίμηση του ΠΙΦ που μιλούσε για πρόσθετο χρέος ύψους 15 τρισ. δολαρίων.

Σε όρους ποσοστού επί του ΑΕΠ το χρέος των ανεπτυγμένων οικονομιών ανέρχεται σε επίπεδα παρόμοια με εκείνα στα οποία είχε εκτοξευθεί τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και συγκεκριμένα γύρω στο 124%. Σε ό,τι αφορά τις αναδυόμενες οικονομίες, το χρέος τους ως ποσοστό επί του ΑΕΠ τους εκτινάχθηκε το 2020 στο 62,5%, όταν μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο βρισκόταν στο 46,9% και με την κρίση των ασιατικών οικονομιών του 1998 πλησίασε το 50%.

Από τη Γερμανία μέχρι την Ιαπωνία και από τον Καναδά μέχρι

την Κίνα οι Αρχές δαπάνησαν ιλιγγιώδη ποσά για να προστατεύσουν τους πληθυσμούς τους και να θωρακίσουν τις οικονομίες τους από τις ολέθριες συνέπειες της πανδημίας. Την ίδια στιγμή, όμως, οι επιχειρήσεις ανά τον κόσμο ενθαρρύνθηκαν από τη στήριξη που παρείχαν οι κυβερνήσεις στην αγορά και εξέδωσαν και εξακολουθούν να εκδίδουν έναν άνευ προηγουμένου όγκο ομολόγων. Οι οικονομολόγοι και πολιτικοί επιστήμεις δεν ήταν άλλη από μια παρατεταμένη και βαθύτατη ύφεση. Ως εκ τούτου, η υπερχρέωση αποτέλεσε την ενδεδειγμένη λύση.

Και όπως επιστημαίνουν οικονομικοί αναλυτές, επί του παρόντος έρχεται με πολύ μικρό κόστος, καθώς το χρέος έχει μien εκτιναχθεί σε διαστημικά ύψη, πλην όμως παραμένει διαχειρίσιμο δεδομένου ότι σχεδόν σε παγκόσμιο επίπεδο τα επιτόκια βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και σε σημαντικά τμήμα των ανεπτυγμένων οικονομιών σε αρνητικό έδαφος.

Προς το παρόν, όλα δείχνουν ότι στο εγγύς μέλλον το κόστος του δανεισμού θα παραμείνει ιδι-

Το χρέος των G7 έχει αυξηθεί από το 85% που ήταν το 2005 στο 140% σήμερα, αλλά το κόστος εξυπηρέτησής του έχει μειωθεί από περίπου 2% στο 1,5% του ΑΕΠ τους. Μέχρι τουλάχιστον το 2030 το κόστος εξυπηρέτησης θα παραμείνει διαχειρίσιμο.

Στο 124% του ΑΕΠ το χρέος των ανεπτυγμένων χωρών, επίπεδο που παραπέμπει στην περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

αιτέρως χαμηλό όπως φαίνεται από τις δηλώσεις, αφενός της προέδρου της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, και αφετέρου, του επικεφαλής της αμερικανικής ομοσπονδιακής τράπεζας, Τζ. Πάουελ. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε ο κ. Πάουελ, ο ιλιγγιώδης δανεισμός των κυβερνήσεων στη διάρκεια της πανδημίας έχει λειτουργήσει ως «γέφυρα», βοηθώντας τις να διασχίσουν το

χάσμα που έχουν δημιουργήσει η αναστολή της οικονομικής δραστηριότητας, η ραγδαία μείωση των καταναλωτικών δαπανών, η καθήλωση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια, τα κενά ξενοδοχεία και τα εκατομμύρια των χαμένων θέσεων εργασίας.

Ο δανεισμός επέτρεψε στις επιχειρήσεις να πληρώνουν υπαλλήλους που δεν απέλυσαν και να διατηρήσουν κεφαλαιουχικά αγαθά σε ετοιμότητα για να μπορούν να λειτουργήσουν μόλις κληθούν να το κάνουν. Ο δανεισμός κατέβαλε τα επιδόματα ανεργίας σε όσους απολύθηκαν, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να πληρώσουν και αυτοί με τη σειρά τους το ενοίκιό τους και να αγοράσουν τρόφιμα.

Σχετικό σχόλιο του Bloomberg επιστημαίνει, πάντως, πως αν οι κεντρικές τράπεζες αυξήσουν τελικά τα επιτόκια ταχύτερα από όσο

έχει εκτιμηθεί, τότε με το τέλος της πανδημίας θα αρχίσει ο απολογισμός και θα έρθει ο λογαριασμός. Όπως, όμως, επιστημαίνει ο Ντρίου Μάτους, στρατηγικός αναλυτής στη MetLife Investment Management, που διαχειρίζεται κεφάλαια άνω των 650 δισ. δολαρίων, «όποιο κι αν είναι το τίμημα, θα ήταν μεγαλύτερο αν δεν είχαμε κάνει τίποτε». Άλλοι αναλυτές τονίζουν πως αν ο δανεισμός των κυβερνήσεων είναι η γέφυρα για να διαβούν οι οικονομίες το χάσμα, τότε οι κεντρικές τράπεζες είναι οι πυλώνες που τη στηρίζουν.

Οι κεντρικές τράπεζες μείωσαν τα επιτόκια σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και με τα προγράμματα ποσοτικής χαλάρωσης έχουν αγοράσει αθροιστικά τίτλους αξίας άνω των 5 τρισ. δολαρίων. Εδώσαν, έτσι, στις κυβερνήσεις τη δυνατότητα να προχωρήσουν σε

αυτών τον άνευ προηγουμένου δανεισμό. Σχετική ανάλυση της Bloomberg Economics εκτιμά πως ακόμη κι αν το χρέος των G7, των 7 πιο ανεπτυγμένων οικονομιών του πλανήτη, έχει αυξηθεί από το 85% που ήταν το 2005 στο 140% σήμερα, το κόστος εξυπηρέτησης αυτού του χρέους έχει μειωθεί από περίπου 2% του ΑΕΠ τους στο 1,5%. Και οι προβλέψεις για τα επόμενα χρόνια μέχρι τουλάχιστον το 2030 συγκλίνουν στην εκτίμηση πως το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους θα παραμείνει διαχειρίσιμο.

Δεδομένου, όμως, ότι αναμένεται να ανακάμψουν οι οικονομίες, οι κεντρικές τράπεζες θα βρεθούν ενώπιον του διλήμματος αν θα διατηρήσουν χαμηλό το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους ή θα αυξήσουν το κόστος του δανεισμού για να αποτρέψουν τυχόν επιτάχυνση του πληθωρισμού.

Ωθηση στην οικονομία θα προσδώσει το πακέτο Μπάιντεν

Απολύτως ενθαρρυντικές είναι οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ για το σχέδιο του νέου προέδρου των ΗΠΑ να διοχετεύσει στην αμερικανική οικονομία στήριξη ύψους 1,9 τρισ. δολαρίων. Σύμφωνα με τον Βιτόρ Γκασπάρ, επικεφαλής του τμήματος δημοσιονομικών θεμάτων του Ταμείου, η υπερδύναμη έχει μεγάλα περιθώρια να προχωρήσει σε πρόσθετη στήριξη της οικονομίας της και «πολύ μεγάλες δυνατότητες να δράσει».

Ο κ. Γκασπάρ προέβλεψε μάλιστα πως το πακέτο Μπάιντεν θα προωθήσει μακροπρόθεσμα την ευημερία και θα «επιφέρει σημαντικό αντίκτυπο» στην οικονομική ανάπτυξη μέχρι και το 2023. Θα βοηθήσει, άλλωστε, τη Federal Reserve να επιτύχει την επιτάχυνση του πληθωρισμού κοντά στον στόχο του 2% για κάποιο χρονικό διάστημα.

Παρουσιάζοντας τις εκτιμήσεις του Ταμείου για τη δημοσιονομική κατάσταση των χωρών, ο κ. Γκασπάρ τόνισε πως «το πακέτο στήριξης του Μπάιντεν αποτελεί το πρώτο στάδιο μιας ευρύτερης

Το ΔΝΤ εκτιμά πως η στήριξη ύψους 1,9 τρισ. δολ. θα έχει θετική επίδραση έως το 2023.

στρατηγικής που περιλαμβάνει μεσο-μακροπρόθεσμες προτεραιότητες για την ανάπτυξη, καθώς και δημόσιες επενδύσεις σε έργα υποδομής που θα έλθουν αργότερα».

Στο μεταξύ ο Λευκός Οίκος επιμένει πως το πακέτο του 1,9 τρισ. δολαρίων δεν πρέπει να διασπαστεί σε τμήματα όπως ζητούν οι Ρεπουμπλικανοί που τάσσονται υπέρ της πρόσθετης στήριξης με σκοπό τον εμβολιασμό, αλλά προβάλλουν εντονότερες αντιρρήσεις σε άλλα τμήματα της δέσμης μέτρων.

Παρεμβαίνοντας επί του θέματος με μήνυμά του στο Twitter, ο Μπράιαν Ντιζ, επικεφαλής της ομάδας οικονομικών συμβούλων του Λευκού Οίκου, τόνισε πως «οι ανάγκες του αμερικανικού λαού

Το πλέον ακανθώδες μέρος του πακέτου που προωθεί ο Τζο Μπάιντεν αφορά τα απαιτούμενα κεφάλαια για τον διπλασιασμό του βασικού ωρομισθίου από τα 7,25 δολάρια στα 15 δολάρια.

δεν είναι τμηματικές για αυτό και το πακέτο δεν μπορεί να κορηνγηθεί τμηματικά».

Έχει προηγηθεί δημοσίευμα του

Político σύμφωνα με το οποίο η νέα κυβέρνηση βρίσκεται σε επανέλεγχη διακομματική επιτροπή σε μια προσπάθεια να αποσπάσει τη

συναινέση των Ρεπουμπλικανών αρχικά για ένα μέρος του πακέτου στήριξης και σε δεύτερη φάση να προχωρήσει στην εφαρμογή του υπόλοιπου με τη στήριξη μόνον των Δημοκρατικών. Η κυβέρνηση Μπάιντεν έχει ήδη δηλώσει ότι παραμένει ανοικτή σε διαπραγματεύσεις προκειμένου να αποσπάσει την συναινέση του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος.

Στελέχη του Κογκρέσου δήλωσαν μάλιστα στο Bloomberg ότι ετοιμάζουν δύο εκδοχές του σχετικού νομοσχεδίου, μία που θα προορίζεται για να έχει την έγκριση και των δύο κομμάτων του αμερικανικού Κογκρέσου και μία για να υποστηριχθεί μόνον από τους Δημοκρατικούς. Οι πηγές αναφέρουν πως η διαδικασία αυτή δεν αφορά το σύνολο του πακέτου του 1,9 τρισ. δολαρίων, καθώς 160 δισ. δολάρια προορίζονται για την πληρωμή εμβολίων αλλά και των τεστ κορωνοϊού και θα διατεθούν άμεσα.

Το πλέον ακανθώδες μέρος του πακέτου που προωθεί ο Τζο Μπάιντεν αφορά τα απαιτούμενα κεφάλαια για τον διπλασιασμό του

βασικού ωρομισθίου από τα 7,25 δολάρια στα 15 δολάρια. Πρόκειται για κεντρική εξαγγελία της προεκλογικής του εκστρατείας που έχει προκαλέσει ενθουσιασμό στην αριστερή πτέρυγα του Δημοκρατικού Κόμματος, αλλά εντονότερες αντιδράσεις από τις αμερικανικές επιχειρήσεις και τους Ρεπουμπλικανούς.

Όπως σχολιάζει, πάντως, σχετικό δημοσίευμα των Financial Times, το γεγονός ότι ο Αμερικανός πρόεδρος συνέδεσε την προεκλογική αυτή εξαγγελία με το πακέτο στήριξης ενδέχεται να περιπλέξει την κατάσταση και να οδηγήσει σε καθυστερήσεις στην έγκριση των δαπανών. Πολλοί Ρεπουμπλικανοί καλούν τον Τζο Μπάιντεν να αποσύρει την επίμαχη πρόβλεψη από το πακέτο στήριξης, ενώ οι Δημοκρατικοί επιμένουν με τον Μπέρνι Σάντερς, γερουσιαστή από το Βερμόντ, να τονίζει πως «δεν μπορούμε να ανεχθούμε να βρίσκονται εκατομμύρια Αμερικανοί σε διειδή θέση και να μην μπορούν να πληρώσουν το ενοίκιό τους ή να συντηρήσουν την οικογένειά τους».

Με αμείωτο ρυθμό οι αγορές ομολόγων από τη Fed

Αποφασισμένος να μην αποσύρει την πολιτική στήριξης της αμερικανικής οικονομίας είναι ο πρόεδρος της Federal Reserve, Τζ. Πάουελ. Μιλώντας μετά την τακτική συνεδρίαση της ομοσπονδιακής τράπεζας των ΗΠΑ, ο κ. Πάουελ τόνισε πως «η αμερικανική οικονομία απέχει πολύ ακόμα από τους στόχους που έχουμε θέσει για την απασχόληση και τον πληθωρισμό και φαίνεται πως θα χρειαστεί ακόμα χρόνος για να σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος».

Όπως ανέφερε, η αμερικανική οικονομία είχε αρχίσει να ανακάμπτει δυναμικά αλλά επιβραδύνθηκε σημαντικά ο ρυθμός ανάκαμψης εξαιτίας του δεύτερου κύματος της πανδημίας και είναι σαφές πως θα χρειαστεί πολύς καιρός για να επανέλθει σε κάποια κανονικότητα.

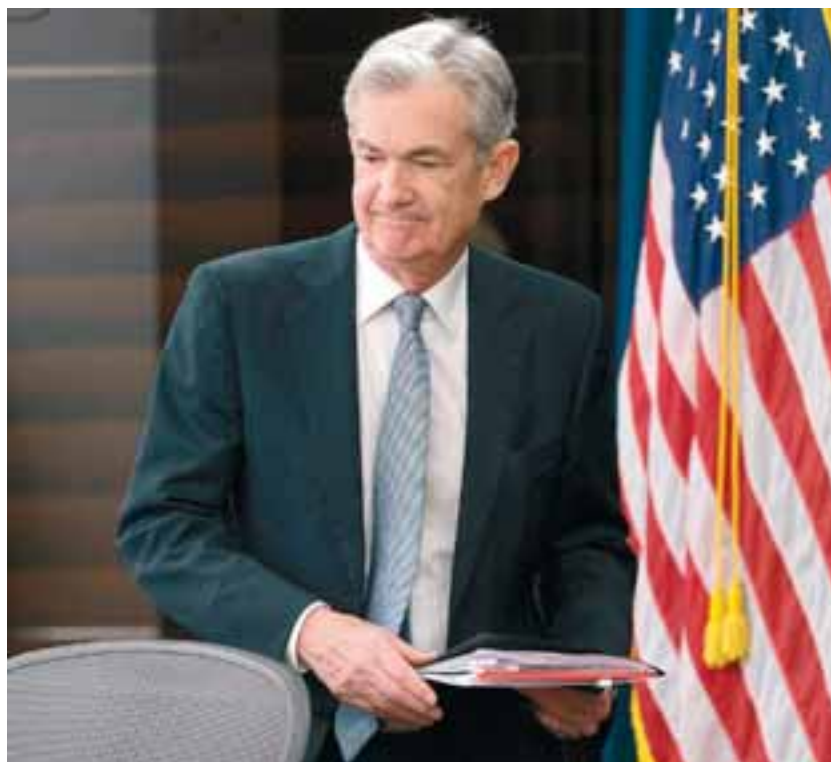
Η στήριξη είναι απαραίτητη για να επανέλθει σε κάποια κανονικότητα η οικονομία.

Η δυσάρεστη αποτίμησή του συνοδεύτηκε, πάντως, από τη δέσμευσή του πως η Fed θα εξακολουθήσει να διοχετεύει τεράστια ποσά στην αμερικανική οικονομία. Εδώσε, έτσι, τουλάχιστον προς το παρόν, τέλος στη φημολογία ότι η αμερικανική ομοσπονδιακή τράπεζα σκόπευε να αρχίσει να ανακαλεί την πολιτική στήριξης μειώνοντας σύντομα τις αγορές ομολόγων.

Όπως, πάντως, τονίζουν οικονομικοί αναλυτές, για να δώσει τέλος σε αυτήν τη φημολογία, ο επικεφαλής της Fed αναγκάστηκε

να παρουσιάσει μια δυσόωνη εικόνα της αμερικανικής οικονομίας, με αποτέλεσμα να επιδεινώσει περαιτέρω το αρνητικό κλίμα στην αγορά. Η αντανάκλαση αυτού του κλίματος κατεγράφη άμεσα στην υποχώρηση που σημείωσε η Wall Street στη συνεδρίαση της Τετάρτης, όταν οι αμερικανικές μετοχές σημείωσαν τη χειρότερη πτώση στην αγορά και επέτεινε την πτώση των μετοχών». Ο ίδιος αναλυτής, πάντως, υπογραμμίζει πως σε κάθε περίπτωση η πτώση των μετοχών ήταν αναμενόμενη. Εκτιμά πως αν

ο πρόεδρος της Fed είχε μιλήσει με αισιοδοξία, τότε θα μπορούσε η πτώση της αγοράς να ήταν ακόμη μεγαλύτερη, καθώς οι επενδυτές θα προεξόφλουσαν άνοδο των επιτοκίων. Σημειώτεον ότι έχει προηγηθεί εκτεταμένη φημολογία περί επικείμενης αλλαγής πολιτικής από πλευράς της Fed, καθώς τις τελευταίες εβδομάδες πολλά στελέχη της άφησαν να εννοηθεί πως η ομοσπονδιακή τράπεζα σχεδιάζει σταδιακή μείωση των μηνιαίων αγορών ομολόγων ύψους 120 δισ. δολαρίων. Κάτι ανάλογο το 2013, όταν η παγκόσμια οικονομία βρισκόταν ακόμη στο στάδιο της ανάρωσης από τη χρηματοπιστωτική κρίση, οδήγησε σε αιφνίδια άλμα τις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων των αμερικανικού δημοσίου και μαζική φυγή κεφαλαίων από τις αναδυόμενες οικονομίες.

Ο επικεφαλής της Fed, Τζ. Πάουελ, ανέφερε πως απεχούμε πολύ ακόμα από τους στόχους που έχουμε θέσει για την απασχόληση και τον πληθωρισμό.

«Καμπανάκι» της ΕΚΤ για εννέα τράπεζες

Με δυσκολία «πιάνουν» το ελάχιστο όριο κεφαλαιακής επάρκειας – Ανησυχία για τα κόκκινα δάνεια της πανδημίας

Η **πανδημία** με τις απρόβλεπτες συνέπειές της υποχρέωσε εννέα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ευρωζώνης να απομυζήσουν μέρος των κεφαλαίων, που έχουν θέσει κατά μέρος έναντι κινδύνων, επωφελοόμενες από τη χαλάρωση των προϋποθέσεων που αποφάσισε η ΕΚΤ εξαιτίας των έκτακτων συνθηκών. Αν και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν κατονόμασε αυτές τις εννέα τράπεζες, στην ετήσια επιθεώρηση του κλάδου υπάρχουν αρκε-

εκπνοή του 2022. Κι αυτό αποφασίστηκε, ώστε να μην αναγκαστούν να διακόψουν τις χορηγήσεις στον ίδιο τον μηχανισμό της οικονομίας.

Σε δελτίο τύπου της ΕΚΤ αναφέρεται ότι «οι τράπεζες με περιορισμένες δυνατότητες κινήσεων, δηλαδή με μικρό περιθώριο ανάμεσα στην αναλογία κεφαλαίου και τις ελάχιστες προδιαγραφές κεφαλαιακής επάρκειας, έλαβαν ορισμένες συστάσεις για να βελτιώσουν τον σχεδιασμό τους ως προς την κατάσταση των κεφαλαίων τους».

Επιπλέον, η τράπεζα προσέθεσε πως συνολικά μιλώντας, τα «μαξιλάρια» των τραπεζών παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, αλλά δεν παρέλειψε να κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου για την αιφνίδια αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Κι αυτό παρατηρείται, ενόσω αποσύρονται τα μέτρα στήριξης των κυβερνήσεων με αποδέκτριες επιχειρήσεις, νοικοκυριά και τράπεζες. Όπως υπογράμμισε στην επιθεώρηση του κλάδου η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, «υπάρχουν άφθονα “μαξιλάρια” για τις τράπεζες, αλλά η αβεβαιότητα παραμένει και τα στοιχεία υποδηλώνουν ότι είναι αναγκαία η εγρήγορση, ενώ συνεχίζουν να υφίστανται σοβαρά προβλήματα σε καίρια πεδία, ειδικά μάλιστα

Βάσει των μέτρων ανακούφισης των τραπεζών από τις συνέπειες της πανδημίας, τους δόθηκε η δυνατότητα να κάνουν χρήση μέρους των προβλέψεών τους για να απορροφήσουν ζημιές έως και την εκπνοή του 2022.

στην απροσδόκητη διόγκωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Εντούτοις, από τη δική του πλευρά ο Αντρέα Ενρία, επικεφαλής του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού, του εποπτικού βραχίονα της ΕΚΤ, εμφανίστηκε λιγότερο απαισιόδοξος για τα κόκκινα δάνεια, που κληροδότησε η πανδημία του κορωνοϊού. Τάχθηκε υπέρ της πρότασης για τη δημιουργία ακόμα και σε εθνικό επίπεδο Εταιρειών Διαχείρισης Ενεργητικού (δηλαδή «κακών τραπεζών»). Επισήμανε, επιπλέον, πως αυτές θα μπορούσαν να συμβάλουν στον περιορισμό των ΜΕΔ.

Σε συνέντευξη Τύπου, την οποία παραχώρησε χθες ο κ. Ενρία, ο οποίος, σημειωτέον το καλοκαίρι είχε προκαλέσει αναταραχή, προβλέποντας ότι, ακριβώς λόγω των συνεπειών της πανδημίας, θα μπορούσαν τα ΜΕΔ των τραπεζών της Ευρωζώνης να αυξηθούν ως και κατά 1,3 τρισ. ευρώ, επισήμανε ότι η εκτίμηση πλέον αυτή φαίνεται ακραία. Προσέθεσε πως είναι λίγες πια οι πιθανότητες να επαληθευτεί το σενάριο αυτό, όπως αναφέρεται σχετικά σε δημοσίευμα του Αθηναϊκού – Μακεδονικού Πρακτορείου Ειδήσεων.

Ωστόσο, απέφυγε να δώσει μία νέα πρόβλεψη για το πού θα

κινθούν τα κόκκινα δάνεια της πανδημίας, επιφυλασσόμενος να εξετάσει τα στοιχεία που πρέπει να αποστείλουν έως σήμερα οι τράπεζες της Ευρωζώνης στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό σχετικά με τα δάνεια που τελούν σε αναστολή πληρωμής. Κι αυτά αποτελούν τη σοβαρότερη πηγή ανησυχίας, διότι δεν επιτρέπουν στην τράπεζα για όσο χρονικό διάστημα ο δανειολήπτης βρίσκεται στο καθεστώς αυτό να μπορεί να τον αξιολογεί. Πιο συγκεκριμένα, όπως εξήγησε ο Αντρέα Ενρία, οι τράπεζες δεν έχουν τη δυνατότητα να αξιολογήσουν κατά πόσον η κρίση έχει επηρεάσει την ικανότητα των δανειοληπτών να εξυπηρετήσουν τα δάνειά τους κανονικά και απρόσκοπτα μετά τη λήξη του μορατόριου.

Αναφορικά με τη δημιουργία «κακών τραπεζών», εξέφρασε την ικανοποίησή του, γιατί «παρόλο που η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν φαίνεται να προωθεί τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού δικτύου “κακών τραπεζών”, ακόμη σε εθνικό επίπεδο θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμες».

Υπενθυμίζεται, τέλος, ότι αντίστοιχη πρόταση για τη δημιουργία μιας τέτοιας τράπεζας έχει υποβάλει και ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας.

Κέρδη και στα τέσσερα τρίμηνα του 2020 εμφάνισε η Tesla

Για πρώτη φορά στη 17χρονη ιστορία της, καθώς είχε ρεκόρ πωλήσεων

Το πρώτο οικονομικό έτος, κατά τη διάρκεια του οποίου θα εμφανίζει κέρδη σε όλα τα τρίμηνα, αναμενόταν να ανακοινώσει αργά χθες το βράδυ η καλιφορνέζικη Tesla. Πρόκειται για μία εξέλιξη ορόσημο, μιας και η συγκεκριμένη εταιρεία, η οποία θεωρείται πρωτοπόρος στην ηλεκτροκίνηση, ξεκίνησε την πορεία της πριν από 17 χρόνια και η κερδοφορία ήταν πάντοτε το αδύνατο σημείο της.

Στη θετική εξέλιξη συνέβαλε το ότι έκανε πωλήσεις-ρεκόρ σε συνθήκες παγκόσμιας πανδημίας, αλλά και ολόένα και πιο ζωηρήs ζήτησης για ηλεκτρικά αμάξια. Ειδικότερα, η εταιρεία, την οποία ίδρυσε και διευθύνει ο Ελον Μασκ, ο πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο κατά τον Δείκτη Δισεκατομμυριούχων του Bloomberg, διέθεσε πέρυσι στην αγορά σχεδόν 500.000 αυτοκίνητα, όπερ σημαίνει μία αύξηση κατά ένα τρίτο και πλέον από το 2019. Κι αυτό παρατηρήθηκε, όταν σε παγκόσμια κλίμακα οι πωλήσεις οχημάτων ακριβώς εξαιτίας της πανδημίας και των περιορισμών στις μετακινήσεις μειώθηκαν κατά 14%, σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών του κλάδου LMC Automotive. Κατά την εταιρεία ανάλυσης δεδομένων Factsheet, η Tesla θα ανακοίνωνε αθροιστικά πωλήσεις της τάξεως των σχεδόν 31,1 δισ. δολαρίων με κέρδη 1,3 δισ. δολάρια ετησίως για το 2020.

Συγκρίσεις

Όπως αναφέρει η The Wall Street Journal, τα αποτελέσματα αυτά θα πρέπει να συγκριθούν με εκείνα του 2019, όταν η εταιρεία είχε ζημιές της τάξεως των 862 εκατ. δολαρίων και πωλήσεις 24,6 δισ. δολαρίων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Tesla, ανεξαρτήτως των επιπτώσεων της πανδημίας στη δραστηριότητά της καθόρθωσε να μετασχηματίσει το 2020 σε μία αποδοτική χρονιά. Το ένα και μόνον εργοστάσιό της στις Ηνωμένες Πολιτείες κατά την πρώτη φάση του κορωνοϊού είχε προσωρινά διακόψει τη λειτουργία του, ενώ ο Ελον Μασκ διαπραγματεύ-

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αναλυτών, για το σύνολο του 2020 η Tesla θα παρουσιάσει κέρδη 1,3 δισ. δολαρίων και πωλήσεις 31,1 δισ. δολαρίων.

Η Γουόλ Στρίτ
ανέμενε ότι για
το δ' τρίμηνο τα κέρ-
δη της Tesla θα έφθα-
ναν στα 746 εκατ. δολ.

θκε με τις τοπικές αρχές για να το ανοίξει και πάλι. Είχε βραχυπρόθεσμα μειώσει τους μισθούς και είχε θέσει σε αναστολή εργασίας το προσωπικό του, αλλά στη συνέχεια το 2020 εξελίχθηκε μαλακά. Ο ενθουσιασμός των επενδυτών για τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα εκτίναξε την τιμή της μετοχής της Tesla σε ποσοστό 700%, όπερ σημαίνει ότι η χρηματιστηριακή της αξία έφθασε στα ύψη, καθιστώντας την την κορυφαία εταιρεία στον κόσμο βάσει του κριτηρίου αυτού. Δεδομένου δε πως εμφάνισε κέρδη

διαδοχικά το ένα τρίμηνο μετά το άλλο, της επέτρεψε επίσης να εξασφαλίσει μία θέση και στον δείκτη S&P 500.

Εάν επικαλεστούμε τους αναλυτές της Γουόλ Στρίτ, τότε η αυτοκινητοβιομηχανία του Ελον Μασκ, αναμενόταν να έχει το τελευταίο τρίμηνο του 2020 κέρδη ρεκόρ σχεδόν 746 εκατ. δολαρίων εν συγκρίσει με τα 105 εκατ. δολάρια το 2019. Οι δε πωλήσεις το εν λόγω τρίμηνο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου αναμένεται να ανέλθουν σε περίπου 10,5 δισ. δολάρια, περίπου 40% υψηλότερες από το ίδιο διάστημα του 2019, σύμφωνα με το FactSet. Ακόμα μια πηγή εσόδων για την Tesla είναι η πώληση των δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων σε άλλες αυτοκινητοβιομηχανίες που τα χρειάζονται. Πρόκειται για το εξής: στις πολιτείες των ΗΠΑ επιβάλλεται ανά αυτοκινητοβιομηχανία μέρος των αυτοκινήτων,

που πωλούν, να είναι ηλεκτρικά. Η Tesla διαθέτει στην αγορά αποκλειστικά αμάξια που κινούνται με ηλεκτρισμό, οπότε έχει περισσότερο δικαιωμάτων. Πέρυσι από την πώλησή τους κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα απέκρινε 1,2 δισ. δολάρια από 594 εκατ. δολάρια όλο το 2019.

Αξίζει να σημειωθεί πως η Tesla, για να καλύψει το διογκούμενο ενδιαφέρον για ηλεκτρικά οχήματα, θα επιδιώξει να πουλήσει περίπου 840.000 έως ένα εκατομμύριο οχήματα το 2021. Για να υποστηρίξει αυτές τις φιλοδοξίες της, στοχεύει φέτος να ανοίξει δύο εργοστάσια, το μεν ένα στο Οστιν του Τέξας, το δε δεύτερο κοντά στο Βερολίνο. Θα πρόκειται για το πρώτο ευρωπαϊκό εργοστάσιο της εταιρείας. Η Tesla, τέλος, έχει μέσα στα σχέδιά της να κατασκευάσει ένα ηλεκτρικό φορτηγό και ένα ημιρυμουλκούμενο φορτηγό.

Ξεκίνησε το παιχνίδι με τη μετοχή της GameStop

Μία παράξενη μάχη διεξάγεται με αφορμή τη γνωστή αλυσίδα καταστημάτων με βιντεοπαιχνίδια GameStop στις ΗΠΑ. Όπως και με άλλες εταιρείες του κλάδου, δέχθηκε και αυτή σοβαρό πλήγμα από την πανδημία, την καραντίνα και τον περιορισμό στις μετακινήσεις και τη συνεπακόλουθη μετατόπιση των καταναλωτών στις ψηφιακές πλατφόρμες. Ως αποτέλεσμα, η αλυσίδα εμφανίζει ζημιές και σχεδιάζει να κλείσει εφέτος 450 καταστήματά της. Παρά ταύτα, η μετοχή της έχει ξαφνικά γίνει από τις πιο δημοφιλείς της αγοράς και από τις αρχές του 2021 η άνοδος της φθάνει τουλάχιστον το 300%. Κι εδώ έγκειται και η μάχη που διεξάγεται ανάμεσα σε δύο ομάδες επενδυτών και μπορεί να παρομοιαστεί με «τον Δαυίδ και τον Γολιάθ», τηρουμένων των αναλογιών. Μία στρατιά μικροεπενδυτών έχει εκδηλώσει έντονο αγοραστικό ενδιαφέρον για τη μετοχή της GameStop και αντιπαράκειται με τους ισχυρούς επενδυτές στη Γουόλ Στρίτ. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει σε δημοσίευσμά του ο Guardian, πέρυσι τον Απρίλιο η εταιρεία ανακοίνωσε το κλείσιμο των καταστημάτων και τότε η τιμή της μετοχής της ήταν στα 3,25 δολάρια εκάστη. Ομως, στις συναλλαγές της Τρίτης ενισχύθηκε έως και 92% για να κλείσει στα 148 δολάρια, διότι οι μικροεπενδυτές ποτάρουν ενάντια στην κυρίαρχη τάση ότι η μετοχή της GameStop θα καταρρεύσει. Όπως παρατηρεί ο Guardian, πρόκειται για ένα στοιχείο, το οποίο αποδεικνύεται πολύ δαπανηρό για τους επαγγελματίες επενδυτές.

Η τάση αυτή της αντιπαράθεσης φαίνεται να ξεκίνησε από πέρυσι το φθινόπωρο, όταν ο Ράιαν Κόεν, επενδυτής και ιδρυτής της πολύ μεγάλης ψηφιακής εταιρείας με τροφές οικόσπιτων Chewy, απόκτησε το 13% στην GameStop. Τότε ξεκίνησε να ασκεί πιέσεις σε αυτήν για να μεταφέρει στο Διαδίκτυο μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων της και να καταστεί πιο σοβαρή αντίπαλος για την Amazon. Η τιμή της μετοχής της GameStop άρχισε να εκτινάσσεται, χάρις στο ότι οι μικροεπενδυτές την αγόραζαν μετά μανίας διά μέσου της εφαρμογής συναλλαγών Robinhood και άλλων συναφών. Οι μεγαλοεπενδυτές και

Από τις αρχές του 2021 η μετοχή της GameStop έχει ενισχυθεί κατά 300%.

Τα μεγάλα funds
ποντάρουν στην κατάρ-
ρευση της, αλλά οι μι-
κροεπενδυτές την οδη-
γούν σε φρενήρη
άνοδο.

οι θεσμικοί επενδυτές της Γουόλ Στρίτ είδαν με άλλο μάτι τη μετοχή, ως μία ευκαιρία για ένα βραχυπρόθεσμο στοιχείο (σορτάρισμα), προσδοκώντας πως η GameStop θα καταρρεύσει. Βέβαια, η προσέγγιση αυτή ενέχει κινδύνους. Σημαίνει πως «δανείζεται» ο ενδιαφερόμενος μετοχές της επιλεγμένης εταιρείας και τις πουλάει μετά, προσβλέποντας στο ότι θα τις αγοράσει ξανά, όταν η τιμή τους εξασθενήσει. Πολλοί στη Γουόλ Στρίτ κέρδισαν περυσιές με τον τρόπο αυτό, αλλά εάν η τιμή της μετοχής δεν υποχωρήσει, τότε πολλά χρήματα μπορεί να χαθούν. Μέχρι στιγμής το «σορτάρισμα» αφορά 71,66 εκατομμύρια μετοχές της GameStop αξίας σχεδόν 4,66 δισ. δολαρίων, ενώ από την αρχή της χρονιάς και μέχρι σήμερα τα στοιχεία των επενδυτών τους έχουν κοστίσει 6,12 δισ. δολάρια, συμπεριλαμβανομένων της απώλειας των 2,79 δισ. δολαρίων κατά τη συνεδρίαση της Δευτέρας.

Ακριβότερα ακίνητα παρά τη μείωση μισθών

Οι τιμές πώλησης και ενοικίασης συνεχίζουν να αυξάνονται σημαντικά, την ώρα που τα εισοδήματα των νοικοκυριών συρρικνώνονται

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Ενώπιον του κινδύνου επανεμφάνισης φαινομένων τύπου «φούσκας» βρίσκεται εσχάτως η αγορά κατοικίας, καθώς έχει αρχίσει να μεγαλώνει ξανά το χάσμα ανάμεσα στην αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και στις ζητούμενες τιμές πώλησης ακινήτων. Με βάση τα στοιχεία των τελευταίων εβδομάδων, προκύπτει ότι οι συνέπειες της πανδημίας στην οικονομία και στα εισοδήματα των νοικοκυριών είναι ιδιαίτερα εμφανείς, παρότι εντέλει οι απώλειες έχουν συγκρατηθεί χάρis στα μέτρα στήριξης που υιοθέτησε η κυβέρνηση.

Προ διμήνου, μελέτη του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO) ανέφερε ότι κατά την πρώτη φάση της πανδημίας οι Έλληνες υπέστησαν απώλειες των μηνιαίων αποδοχών τους κατά 9,6%, κυρίως λόγω της μείωσης των ωρών εργασίας. Με το πέρασμα του έτους και ενώ πλέον υπάρχουν περισσότερα στοιχεία διαθέσιμα από την Eurostat, στην Ελλάδα η απώλεια εισοδήματος, λόγω της πανδημίας, υπολογίζεται σε 7,3% κατά μέσον όρο και για όλες τις κατηγορίες εισοδημάτων. Με βάση τα στοιχεία της ευρωπαϊκής στατιστικής υπηρεσίας, οι χαμηλόμισθοι υπέστησαν ακόμα μεγαλύτερη πτώση των εισοδημάτων τους, καθώς αυτή διαμορφώθηκε σε 12%. Πάντως, τα μέτρα που εφαρμόστηκαν συγκράτησαν τη μέση μισθολογική απώλεια, καθώς αναπλήρωσαν το 3,3% των απωλειών, με αποτέλεσμα κατά μέσον όρο αυτές

να περιοριστούν στο 4%. Παρότι όμως τα νοικοκυριά κατέγραψαν τις απώλειες αυτές και βέβαια πλέον η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την πορεία της απασχόλησης και των μισθών τους επόμενους μήνες, οι τιμές πώλησης και ενοικίασης κατοικιών κινήθηκαν σε αντίθετη κατεύθυνση. Συγκεκριμένα, συνέχισαν να αυξάνονται, καθόλη τη διάρκεια του 2020,

Ενα μέσο νοικοκυριό στην Αθήνα χρειάζεται να δαπανήσει το εισόδημα 13 ετών για να αποκτήσει ένα διαμέρισμα 90 τ.μ.

τόσο οι ζητούμενες τιμές πώλησης όσο και τα ενοίκια, παρότι η ζήτηση στην αγορά έχει περιοριστεί κατακόρυφα, ως αποτέλεσμα της πανδημίας και της έλλειψης αγοραστικής ζήτησης από το εξωτερικό, που ήταν και ένας από τους κύριους κινητήριους μοχλούς τα προηγούμενα χρόνια.

Με βάση τα στοιχεία του δείκτη τιμών ακινήτων Spitogatos Property Index (SPI), κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2020 οι ζητούμενες τιμές πώλησης κατοικιών αυξήθηκαν με ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 2,7%. Παράλληλα όμως καταγράφηκε και επιτάχυνση

του ρυθμού μεταβολής από τρίμηνο σε τρίμηνο. Συγκεκριμένα, σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο, οι τιμές σημείωσαν άνοδο της τάξεως του 0,9%, έναντι οριακής ανόδου 0,12% κατά την αντίστοιχη σύγκριση των προηγούμενων τριμήνων (τρίτο προς δεύτερο).

Το όνειρο της στέγης

Η διεύρυνση της απόστασης ανάμεσα στην αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και στις τιμές πώλησης των κατοικιών έχει αρχίσει πλέον να αποτυπώνεται και στον δείκτη τιμών αγοράς/εισοδήματος. Με βάση τα στοιχεία της εταιρείας στατιστικών αναλύσεων Numbeo, η Αθήνα έχει πλέον βρεθεί στην 38η θέση (μεταξύ 171 πόλεων), καθώς ο σχετικός δείκτης έχει εκτιναχθεί στο 13,02. Δηλαδή ένα μέσο νοικοκυριό θα χρειαστεί να δαπανήσει το εισόδημα 13 ετών, προκειμένου να μπορέσει να αποκτήσει ένα διαμέρισμα 90 τ.μ. Πρόκειται για μια αισθητή αύξηση, καθώς στις αρχές του 2019 η Αθήνα κατατασσόταν στην 64η θέση της λίστας της Numbeo. Τότε, απαιτούνταν 10,3 χρόνια εισοδημάτων για την αγορά ακινήτου.

Ασφαλώς ακόμα και σήμερα η εικόνα παραμένει αισθητά καλύτερη σε σχέση με την περίοδο 2009-2010, στο απόγειο της «φούσκας» στην αγορά κατοικίας. Τότε, η Αθήνα είχε βρεθεί μέχρι και στη 10η θέση παγκοσμίως, καθώς απαιτούνταν σχεδόν 16 χρόνια εισοδημάτων για την απόκτηση κατοικίας.

Μεγαλώνει η «ψαλίδα» ανάμεσα στα εισοδήματα και τις τιμές πώλησης κατοικιών

38η ακριβότερη πόλη παγκοσμίως η Αθήνα για την απόκτηση κατοικίας
• Άνοδος 26 θέσεων σε σχέση με τις αρχές του 2019 όταν βρισκόταν στην 64η θέση

ΜΕΣΕΣ ΖΗΤΟΥΜΕΝΕΣ ΤΙΜΕΣ ΠΩΛΗΣΗΣ

ΕΥΡΩ ΑΝΑ Τ.Μ.	δ' τρίμ. 2020	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ Γ' ΤΡΙΜΗΝΟ
ΕΛΛΑΔΑ - ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	1.560	2,70%	0,90%
Αθήνα - βόρεια προάστια	2.314	4,10%	2,07%
Αθήνα - νότια προάστια	2.642	2,60%	0,95%
Αθήνα - δυτικά προάστια	1.333	7,00%	0,90%
Αθήνα - ανατολικά προάστια	1.553	3,50%	1,63%
Πειραιάς	1.467	4,80%	2,30%
Θεσσαλονίκη - δήμος	1.500	5,90%	1,55%

❗ Στο κέντρο της Αθήνας υπάρχει μία μικρή πτώση της ετήσιας μεταβολής (-1,40%) με 1.528 ευρώ ανά τ.μ.

ΠΗΓΗ: Spitogatos Property Index (SPI)

-7,3%

οι μέσες απώλειες των εισοδημάτων των νοικοκυριών κατά τη διάρκεια του 2020

4,6%

η μέση αύξηση των τιμών πώλησης κατοικιών πανελλαδικά το εννιάμηνο του 2020 (Ιαν. - Σεπτ.)

7,6%

η μέση αύξηση των τιμών πώλησης κατοικιών στη Αττική κατά το εννιάμηνο του 2020

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Εκποιήσεις και αξίες ακινήτων

Ήρθε στην αντίληψη εκτιμητών και εμού προσωπικά πως σε πρόσφατη υπόθεση εκποίησης τέθηκε από δικηγόρο το ερώτημα κατά πόσο ο πραγματογνώμονας εκτιμητής έλαβε υπόψη του κατά τη διενέργεια της δικής του εκτίμησης και την εκτίμηση του Κτηματολογίου.

Χωρίς να μπαίνω στην ουσία μιας τέτοιας υπόθεσης, θα προσπαθώ να εξετάσω το γιατί μπορεί να τέθηκε ένα τέτοιο ερώτημα και τι προεκτάσεις δυνατό να υπάρχουν.

Το σχετικό άρθρο στη Νομοθεσία των εκποιήσεων και δη το άρθρο 44(Δ)1, προνοεί μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

«Τιρουμένων των διατάξεων... Νοείται περαιτέρω ότι, ο ενυπόθηκος οφειλέτης ή/και οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο πρόσωπο, καθώς και ο ενυπόθηκος δανειστής πρέπει να συνεργάζονται και να διευκολύνουν τον εκτιμητή στην εκτέλεση του έργου του: Νοείται έτι περαιτέρω ότι οι δύο εκτιμητές κατά την διενέργεια των ανεξάρτητων εκτιμήσεων τους λαμβάνουν υπόψη και την εκάστοτε εκτίμηση του αρμόδιου Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου.»

Σε παλαιότερες δημοσιεύσεις μου, όταν ψηφίστηκε αυτή η νομοθεσία, είχα θίξει το θέμα πως η πρόνοια του να λαμβάνεται υπόψη από τον (ανεξάρτητο) εκτιμητή και η εκάστοτε

Η εκτίμηση της αγοραίας αξίας ενός ακινήτου είναι μια φωτογράφιση της αξίας του σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Και αυτό αφού ληφθούν υπόψη όλα τα δεδομένα του ακινήτου.

εκτίμηση του Κτηματολογίου είναι και ακρείαστη αλλά και επικίνδυνη. Ενδεχομένως να δηλώνει και πλήρη άγνοια από το Νομοθετικό Σώμα τόσο για το τι προσβέυει η «εκτίμηση του Κτηματολογίου», όσο και η επισημονική προσέγγιση της εκτίμησης. Με αυτή την άγνοια να πλανάται στην ατμόσφαιρα γεννιούνται μεταξύ άλλων και ερωτήματα για το ποιος προστατεύεται και σε ποιο βαθμό.

Κατ' αρχήν υπάρχει η πλάνη όπου αφενός θεωρείται εκ των ων ουκ άνευ η διενέργεια ανεξάρτητης εκτίμησης από τους εκτιμητές που αφετέρου τους ζητείται διά νόμου να βασίζονται σε (λαμβάνουν υπόψη) μίαν εκτίμηση του Κτηματολογίου. Με άλλα λόγια ο νόμος λέει στους εκτιμητές: κάνετε (ανεξάρτητα) τη δουλειά σας, αλλά

αν δείτε και αποκλίνετε από αυτήν του Κτηματολογίου, στρίψτε το τιμόνι σας για να έρθετε πιο κοντά σε αυτήν. Άρα πού πάει η ανεξαρτησία

Αν από την άλλη δεν υπήρχε σκοπός να πληγεί η ανεξαρτησία του εκτιμητή, γιατί θα πρέπει ο εκτιμητής να μπαίνει στη διαδικασία να προσπαθεί να πείσει το Δικαστήριο πως δεν είναι ελέφαντας. Ότι δηλαδή έλαβε μεν υπόψη την εκτίμηση του Κτηματολογίου, αλλά έκρινε πως η αξία είναι εντελώς διαφορετική από αυτήν. Γιατί θα πρέπει η εκτίμηση του Κτηματολογίου να αποτελεί δεσμευτικό μέτρο σύγκρισης ή/και αναφοράς

Μετά έχουμε το εξής ερώτημα: ήξερε ο νομοθέτης ή/και αυτοί που ψήφισαν τι προσβέυει η «εκτίμηση»

του Κτηματολογίου. Αν ήξεραν, θα γνώριζαν πως η εκτίμηση του Κτηματολογίου ΔΕΝ είναι εκτίμηση της αγοραίας αξίας του ακινήτου. Επιπλέον θα ήξεραν ότι η εν λόγω εκτίμηση έγινε μαζικά από το Κτηματολόγιο αξιοποιώντας μεθόδους μαζικής και κατά είδος, ΧΩΡΙΣ τα ακίνητα να επιθεωρούνται και ΧΩΡΙΣ να λαμβάνονται τα ιδιαίτερα τους χαρακτηριστικά. Άρα κατηγορίες ακινήτων, όπως είναι τα οικοπέδα, ή άλλη κατηγορία όπως είναι τα διαμερίσματα, έβραζαν στο ίδιο καζάνι μιας περιοχής. Δηλαδή στην καλύτερη περίπτωση τα έβλεπαν από δορυφορικές φωτογραφίες. Τελευταίο και πιο σημαντικό είναι πως ο σκοπός αυτής της εκτίμησης του Κτηματολογίου ήταν και

είναι η χρησιμοποίηση της σαν βάση επιβολής φορολογιών σχετικών με την ιδιοκτησία ακινήτης περιουσίας, είτε από το κεντρικό κράτος, είτε από τις τοπικές αρχές, είτε από άλλους οργανισμούς.

Ακολουθώντας, έχουμε την λεκτική πρόνοια του νόμου που αναφέρεται στην «ΕΚΑΣΤΟΤΕ εκτίμηση του αρμόδιου Κτηματολογικού Γραφείου». Με τη λέξη «εκάστοτε» εννοείται η τελευταία γενική εκτίμηση του Κτηματολογίου, που στην προκειμένη περίπτωση είναι η 1η Ιανουαρίου 2018! Στην περίπτωση που αν ακόμη η εκτίμηση του Κτηματολογίου πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις για να ονομάζεται «εκτίμηση της αγοραίας αξίας ακινήτου» (που δεν πληροί καμιά), θα μιλούσαμε για μια ιστορική αξία σήμερα τριών χρόνων και κάτι ψιλόν! Τι σχέση μπορεί να έχει μια ιστορική αξία στον καθορισμό μιας σύγχρονης αξίας. Καμιά! Όπως δεν έχει καμία σχέση η προ τριετίας αξία ενός αυτοκινήτου στον καθορισμό της σημερινής του αξίας, ή η προ τριετίας τιμή πώλησης ενός αγγουριού στον καθορισμό της σημερινής τιμής πώλησης των αγγουριών ή η προ τριετίας αξία μιας μετοχής στον καθορισμό της σημερινής αξίας της ίδιας μετοχής. Είναι για να διερωτάσαι αν σκέφτονται πριν νομοθετήσουν...

Η εκτίμηση της αγοραίας αξίας

ενός ακινήτου είναι μια φωτογράφιση της αξίας του σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Και αυτό αφού ληφθούν υπόψη όλα τα δεδομένα του ακινήτου. Από εκεί και πέρα το αντικείμενο «εσοδιστική», μετακινήθηκε, τελείωσε. Μία άλλη φωτογράφιση θα δώσει ένα άλλο είδωλο. Και επειδή λέμε πως ο χρόνος στα ακίνητα κυλάει κάπως πιο αργά, μια εκτίμηση αγοραίας αξίας, αναλόγως των συνθηκών της αγοράς, μπορεί να έχει ισχύ μέχρι τρεις με έξι μήνες το πολύ. Μετά απαιτείται επανεκτίμηση. Όχι να επιβάλλεται στον εκτιμητή να δεσμεύεται από ένα άσχετο νούμερο ηλικίας τριών χρόνων! Δηλαδή αν πάρει στο Κτηματολόγιο τριάντα χρόνια να κάνει νέα γενική εκτίμηση, τι θα γίνει. Και μη γελάτε! Η πρώτη γενική εκτίμηση του Κτηματολογίου έγινε την 1η Ιανουαρίου 1980 και η δεύτερη την 1η Ιανουαρίου το 2013, μετά από παρέμβαση της Τρόικα και όντας εντός Μνημονίου!

Για να σταματήσει αυτή η γελοιότητα θα πρέπει να απαλειφθεί άμεσα αυτή η πρόνοια με σχετική τροποποίηση του νόμου και να αφεθούν οι εκτιμητές να κάνουν απρόσκοπτα και ανεξάρτητα τη δουλειά τους.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

ΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

Ανακάλυψε όλες τις ευκαιρίες ακινήτων από την Gordian

GoGordian

7777 5656 | gogordian.com

Η κοινή γνώμη είναι κινούμενος στόχος

Η βραβευμένη με Πούλιτζερ συγγραφέας Μέριλιν Ρόμπινσον μιλά στην «Κ» για την επίθεση στο Καπιτώλιο και τη νίκη Μπάιντεν

Συνέντευξη στον **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

«Αυτή δεν ήταν μια επανάσταση για τους καταπιεσμένους, αλλά μια εξέγερση εκείνων που αντιπαθούν τους καταπιεσμένους και νιώθουν προσβεβλημένοι από κά-θε θετική αλλαγή, από την πρόοδο που έχουν κάνει όσοι βρίσκονται στο περιθώριο», λέει στην «Κ» η σπουδαία Αμερικανίδα συγγραφέας Μέριλιν Ρόμπινσον στον από-ηχο της εισβολής στο Καπιτώλιο.

Η βραβευμένη με Πούλιτζερ πεζογράφος του «Ρουθ», του «Γκίλιαντ», της «Λάιλα» και του «Στο σπίτι» (στα ελληνικά από τις εκδόσεις Μεταίχμιο) και μία από τις σημαντικότερες εν ζωή συγγραφείς της εποχής μας, που με τα έργα της ανέδειξε τις φωνές του αμερικανικού περιθωρίου, τονίζει ότι όσοι επιτέθηκαν στο Καπιτώλιο χρησιμοποίησαν τους θεσμούς που ήθελαν να καταστρέψουν. «Το πρωτόγνωρο της κατάστασης, η ανάδυση μιας κάστας που είναι εχθρική απέναντι στους θεσμούς

Υπάρχουν συμφέροντα ανά τον κόσμο που θα ένιωθαν καλύτερα χωρίς τους περιορισμούς της φιλελεύθερης νομιμότητας.

των Ηνωμένων Πολιτειών και σε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού με κατασκευασμένες συκοφαντίες εναντίον Δημοκρατικών, προοδευτικών, «ελίτ» κ.τ.λ., σημαίνει ότι αυτή η ομάδα δεν έχει ακόμη αναγνωριστεί για αυτό που είναι. Οι διαφωνίες τους αντιμετωπίστηκαν ως πολιτικές και μολονότι ήταν προκλητικοί από την αρχή, θεωρήθηκε ότι θα περιοριζόνταν τελικά στα όρια μιας συνηθισμένης φιλονικίας. Αυτές οι ομάδες «ανταρτών» επωφεληθήκαν από τους θεσμούς που δημιουργήθηκαν για να προστατεύουν την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών. Αλλά», συνεχίζει, «αυτοί οι χωρίς ιδέες μηδενιστές κινητοποιήθηκαν ορμώμενοι από συκοφαντίες και ένα μίσος που δεν έχουν λογική».

Ευθύνης, όμως, έχει και ο τώως πρόεδρος των ΗΠΑ, όπως επισημαίνει η Ρόμπινσον. «Ο Τραμπ ήταν η μεγάλη μας ατυχία διότι τους συνένωσε, όντας ο ίδιος ποταπός και άδειος όπως και εκείνοι», τονίζει. Λάδι στη φωτιά έριξαν, επίσης, «τα ανεύθυνα και τα λεγόμενα «συντηρητικά» τηλεοπτικά δίκτυα», όπως τα χαρακτηρίζει, διάφοροι κυνικοί πολιτικοί και πρόθυμοι έμποροι θεωριών συνωμοσίας. «Τα στρατεύματά τους που προκάλεσαν σοκ, οι ανόητοι που εισέβαλαν στο Καπιτώλιο, είναι κάποιοι υστερικοί που έκα-

Η συγγραφέας και φίλη του Μπαράκ Ομπάμα μας υπενθυμίζει με ιδιαίτερη έμφαση ότι ο Ντόναλντ Τραμπ δεν κέρδισε ποτέ τη λαϊκή ψήφο

ναν μια τελείως άσκοπη κίνηση, χωρίς να προτείνουν κάποια μεταρρύθμιση ή να έχουν ένα σοβαρό λόγο διαμαρτυρίας. Μόνο κατέστρεψαν. Τουλάχιστον η επίθεσή τους, μας επέτρεψε να τους

δούμε πιο καθαρά», σημειώνει.

Διακρίνει επίσης έναν επιπρόσθετο κίνδυνο που προκαλεί η δράση ομάδων όπως των ακροδεξιών «Proud Boys» και των ομοίων τους, στους υπόλοιπους πολίτες. «Η δράση τους έχει προκαλέσει σοβαρές συνέπειες στην ελευθερία των υπολοίπων επειδή φρόντισαν να δείξουν ότι κάθε απλός πολίτης ή ομάδα πολιτών μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο και για αυτό οι απλοί πολίτες νιώθουν αποκομμένοι και μακριά από τους θεσμούς οι οποίοι τους ανήκουν. Ίσως αυτοί οι εγκληματίες να ελπίζουν ότι ο κόσμος θα αποξενωθεί από την κυβέρνηση εξαιτίας των περιορισμών

Ποιο είναι λοιπόν το μήνυμα της νίκης του Τζο Μπάιντεν; «Οι εκλογές του 2020 απέδειξαν, ανάμεσα σε άλλα», σημειώνει η κ. Ρόμπινσον, «ότι η κοινή γνώμη παρακολουθεί τα τεκταινόμενα με προσοχή.

που θέτουν οι Αρχές, οι οποίες πρέπει πια να βλέπουν τον καθένα ως πιθανό ύποπτο και βρίσκονται σε μια θέση ώστε να προστατεύσουν τον λαό από τον λαό», σημειώνει.

«Η προσπάθεια αποδυνάμωσης και διάλυσης του κυβερνητικού κορμού, με την απαγωγή της πούμης ενός τοπικού κυβερνήτη ή με την απειλή μιας απαγωγής είναι ακόμα μία τακτική που έχουν χρησιμοποιήσει οι φασίστες κατά κόρον», σημειώνει η Ρόμπινσον και θυμίζουμε τη σύλληψη 13 ατόμων τον περασμένο Οκτώβριο που κατηγορούνται ότι σχεδίαζαν την απαγωγή της Δημοκρατικής κυβερνήτου

του Μίσιγκαν Γκρέτσεν Γουίτμερ.

Όταν τη ρωτάμε εάν βλέπει κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ των λαϊκιστικών κινήματων ανά τον κόσμο, απαντάει ότι «όταν σκέφτομαι έτσι, αρχίζω και συλλογίζομαι σαν ένας θεωρητικός των συνωμοσιών», αλλά προσθέτει ότι «υπάρχουν συμφέροντα ανά τον κόσμο τα οποία θα ένιωθαν καλύτερα χωρίς τους περιορισμούς της φιλελεύθερης νομιμότητας, που είναι μία από τις μεγαλύτερες κατακτήσεις των σύγχρονων κοινωνιών». Η συγγραφέας και φίλη του Μπαράκ Ομπάμα μας υπενθυμίζει με ιδιαίτερη έμφαση ότι ο Ντόναλντ Τραμπ δεν κέρδισε ποτέ τη λαϊκή ψήφο, εννοώντας ότι ο τώως πρόεδρος στηρίχθηκε κατά βάσιν στις ψήφους του εκλεκτορικού σώματος των ΗΠΑ. Κανείς δεν πίστευε, επισημαίνει, ότι θα ήταν «τόσο κακός όσο ήταν», παρά τις φήμες που ακολουθούσαν την προσωπική του ιστορία.

Ποιο είναι λοιπόν το μήνυμα της νίκης του Τζο Μπάιντεν; «Οι εκλογές του 2020 απέδειξαν, ανάμεσα σε άλλα», σημειώνει η κ. Ρόμπινσον, «ότι η κοινή γνώμη παρακολουθεί τα τεκταινόμενα με προσοχή. Υποψιάζομαι ότι η

άρνηση του Τραμπ να πάρει στα σοβαρά την πανδημία ήταν αυτό που έκανε πολλούς ψηφοφόρους, των οποίων οι ζωές κινδύνεψαν άμεσα, να πιστέψουν ότι θα ήταν λιγότερο πρόθυμος από τον Μπάιντεν να κλείσει την οικονομία. Αυτό ήταν και παραμένει ένα πειστικό ερώτημα. Μεγέθυνε την κρίση της δημόσιας υγείας αρνούμενος την ύπαρξη της πανδημίας, προκαλώντας επιδείνωση της οικονομικής κρίσης για ακόμα μεγαλύτερο χρονικό διάστημα».

«Η κοινή γνώμη», καταλήγει η συγγραφέας, «είναι κινούμενος στόχος». Εκτιμά ότι οι άνθρωποι θα δουν με διαφορετικό μάτι τον Τραμπ όταν αφομοιωθεί πραγματικά η επίθεση στο Καπιτώλιο και «όταν συνυπολογίσουν το κόστος και την ενόχληση που προκαλεί η θωράκιση των κυβερνητικών κτιρίων και των εκκλησιών σε όλη τη χώρα και όταν αντιληφθούν την ασχήμια και τη θλίψη που έχει προκαλέσει αυτή η κατάσταση στις κοινωνίες μας».

Ίσως περάσει καιρός, αλλά η προσδοκία της Μέριλιν Ρόμπινσον αφήνει ανοιχτή μία χαραμάδα αισιοδοξίας. «Η μνησικακία, η άγνοια και η κακή πληροφόρηση μπορούν να κατασκευάσουν κάτι σαν ψύχωση. Ίσως μαθαίνουμε να εκτιμούμε τα οφέλη που έχουν στην πράξη η αλήθεια και η λογική».

«Οι χωρίς ιδέες μηδενιστές κινητοποιήθηκαν ορμώμενοι από συκοφαντίες και ένα μίσος που δεν έχουν λογική. Ο Τραμπ ήταν η μεγάλη μας ατυχία διότι τους συνένωσε, όντας ο ίδιος ποταπός και άδειος όπως και εκείνοι», λέει η Μέριλιν Ρόμπινσον.

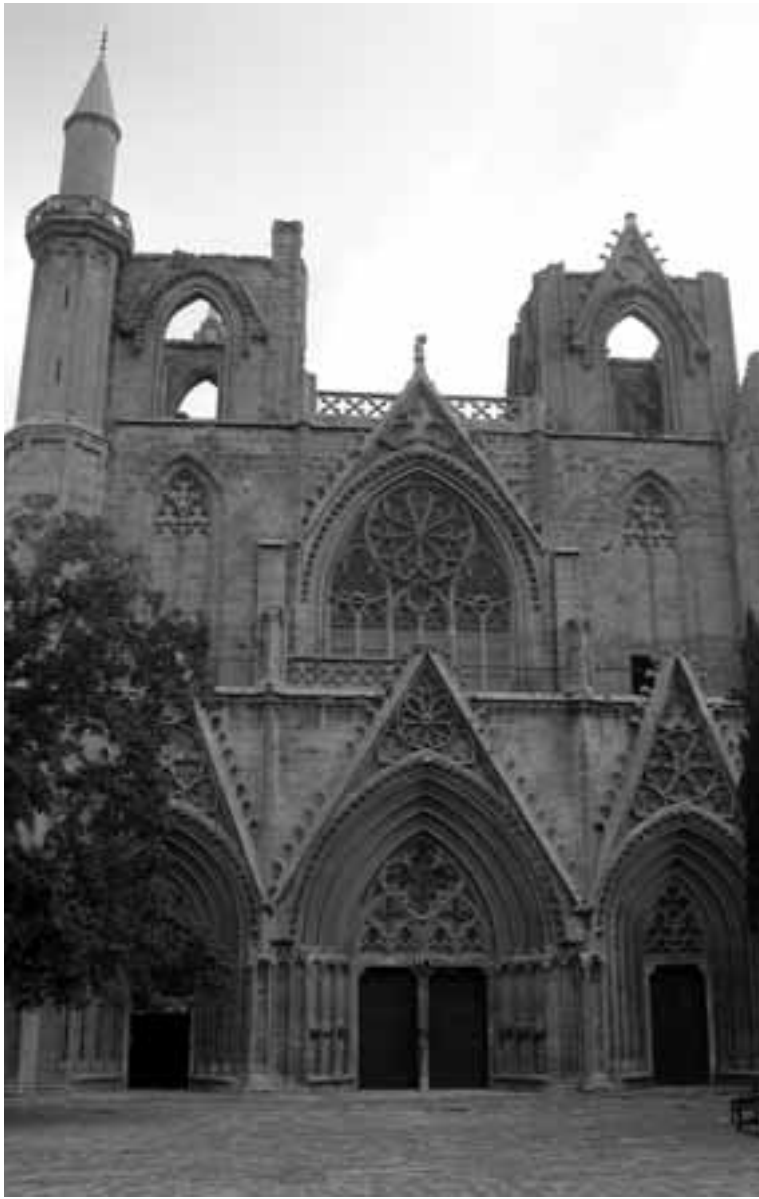
Ο Jean Richard άνοιξε νέους δρόμους για νέες ιστορικές περιπέτειες

Ο **Jean Richard**, ένας από τους σημαντικότερους ιστορικούς του 20ού αιώνα, αλλά και των πρώτων δύο δεκαετιών του 21ου αιώνα, έφυγε από τη ζωή την περασμένη εβδομάδα, λίγες ημέρες πριν συμπληρώσει τα 100 χρόνια ζωής. Ασχολήθηκε όσο λίγοι με τη μεσαιωνική ιστορία της Κύπρου. Χαλκέντερος ερευνητής, ανήσυχος ιστορικός, έδωσε νέα πνοή στην ιστορική έρευνα, ώθησε τα πράγματα περισσότερα από ένα βήματα μπροστά. Δεν έτυχε να τον γνωρίσω από κοντά, πριν από κάποια χρόνια σε ένα συνέδριο στο Μονπελιέ της Γαλλίας για τον Ιανό και τον Κώδικα του Τορίνο στο οποίο συμμετείχα θα ήταν κι εκείνος ομιλητής. Χάρηκα πολύ, διότι τότε είχα αρχίσει να συγγράφω τη διδακτορική μου διατριβή, και ένα δικό του άρθρο, το «Le royaume de Chypre et le Grand Schisme, à propos d'un document récemment découvert», του 1965, οδηγούσε ολόκληρη τη δική μου έρευνα. Ήθελα, επίσης, να μου πει για το πολύ σημαντικό του έργο «Documents chypriotes des Archives du Vatican (XIVe – Xe siècles)», Paris 1962 και ανέφερε μόνο δύο από τα 1000 ίσως και περισσότερα έργα του (όχι όλα για την Κύπρο). Είχα τόσα να τον ρωτήσω, δυστυχώς όμως δεν τα κατάφερε να παραστεί στο συνέδριο, έτσι δεν κατάφερα να γνωρίσω τον άνθρωπο που για 70 χρόνια υπηρέτησε την επιστήμη της Ιστορίας με τρόπο έντιμο και συστηματικό. Τέτοιες προσωπικότητες αξίζουν την προσοχή της Πολιτείας, αυτοί είναι γνήσιοι και ανιδιωτελείς πρεσβευτές της Κύπρου, έχει και τέτοιους αγνούς φίλους η Κύπρος.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Η ανακοίνωση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου για την απώλεια του J. Richard

Είναι με ιδιαίτερη λύπη που το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου ανακοινώνει τον θάνατο του Jean Richard, ομότιμου καθηγητή Μεσαιωνικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου της Dijon (1989), μέλους της Académie des inscriptions et belles-lettres της Γαλλίας (αντεπιστέλλον 1970, τακτικό 1987), επίτιμου κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής και Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Dijon (1971) και επίτιμου διδάκτορα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου (2006), που επιβίη στις 25 Ιανουαρίου 2021, λίγο πριν συμπληρώσει το εκατοστό έτος της ηλικίας του. Ο Jean Richard γεννήθηκε

Ο Άγιος Νικόλαος των Λατίνων στην Αμμόχωστο. Στο ναό αυτό στέφονταν οι Φράγκοι βασιλείς της Κύπρου και Ιερουσαλήμ. Η τελευταία κυπριολογική του μελέτη δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2020 σε έναν τόμο για την ιστορία της μεσαιωνικής Αμμοχώστου.

στις 7 Φεβρουαρίου 1921 στην Kremlin-Bicêtre (Val-de-Marne). Σπούδασε κοντά σε μερικούς από τους επιφανέστερους εκπροσώπους της γαλλικής ιστορικής σκέψης της περιόδου του μεσοπολέμου στα πλέον αναγνωρισμένα ιδρύματα μεσαιωνικών σπουδών της Γαλλίας, την École nationale des chartes και την l'École pratique des hautes études στο Παρίσι (1943). Δίδαξε στο Πανεπιστήμιο της Dijon από το 1948 μέχρι το 1988. Το 2002 ανακηρύχθηκε πρόεδρος της Académie des inscriptions et belles-lettres. Στον εκλιπόντα απονεμήθηκε μεγάλος αριθμός διακρίσεων και βραβείων ως ένδειξη τιμής για τη μακρόχρονη προσφορά του στον ακαδημαϊκό χώρο. Αναφέρουμε ενδεικτικά το βραβείο Schlumberger της Académie des inscriptions et belles-lettres (1955, 1964 και 1979) και τα βραβεία Broquette-

Gonin (1979) και Rocheron (1984) της Académie française. Υπήρξε officier de la Légion d'honneur (2000), grand officier du Mérite (2004), commandeur des Palmes académiques (1967), chevalier des Arts et Lettres (1991) και chevalier du Mérite militaire (1963). Στη διάρκεια της 75χρονης σταδιοδρομίας του, τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις του Jean Richard επικεντρώθηκαν στην ιστορία των σταυροφοριών και της Λατινικής Ανατολής, στο ιεραποστολικό έργο της ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στους Μογγόλους, στον βασιλιά της Γαλλίας Λουδοβίκο Θ' και στην ιστορία της Βουργουνδία. Οι πέραν των 1000 μελέτες που δημοσίευσε (εκδόσεις αρχειακών πηγών, μονογραφίες, άρθρα) άντεξαν στον χρόνο και εξακολουθούν να προσφέρουν ποικίλες ερμηνευτικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις και έναν

ανεκτίμητο πλούτο πρωτογενούς υλικού. Η τελευταία κυπριολογική του μελέτη δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2020 σε έναν τόμο για την ιστορία της μεσαιωνικής Αμμοχώστου. Σημαντική υπήρξε η συμβολή του στην ιστορία της μεσαιωνικής Κύπρου κάτω από την κυριαρχία των Φράγκων. Οι έρευνές του στο αρχείο του Βατικανού έφεραν στο φως στοιχεία που επέτρεψαν μια νέα προσέγγιση και καλύτερη κατανόηση των πολιτικών και κοινωνικών θεσμών του βασιλείου των Λουζινιανών. Ο Jean Richard υπήρξε πολύ καλός φίλος του Πανεπιστημίου Κύπρου από την ίδρυσή του και συνεργάστηκε στενά με αρκετά από τα μέλη του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Η εξόδιος ακολουθία θα τελεστεί στην εκκλησία Saint-Michel στη Dijon την Πέμπτη 4 Φεβρουαρίου 2021 στις 10:30.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Θεσμούς διαθέτουμε

Δεν το πολυέχουμε με τις διοργανώσεις πάντως, και ως είμαστε ελκρινείς. Μοιάζει να μην αντιλαμβανόμαστε τι σημαίνει μακροχρόνιος προγραμματισμός. Αν έχουμε και κανένα κόπι-πέιστ πρόγραμμα ό,τι το καλύτερο. Παράδειγμα τρανό, οι εκδηλώσεις για τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821 στην Κύπρο. Μάλλον μας τις φυλάνε για έκπληξη τις εκδηλώσεις, δεν εξηγείται αλλιώς, τώρα θα μου πείτε βέβαια και θα έχετε και δικίο και εσύ τι είσαι και θες εννημέρωση...

Τίποτα δεν είμαι, αλλά δεν θα έπρεπε να είχε ενημερωθεί το κοινό για το τι προγραμματίζεται, να υπήρχε ένα πλάνο, ένα κάτι. Θα κάνουμε αυτό και αυτό, θέλουμε να συμμετάσχουν αυτοί και αυτοί. Αφού θέλουμε εορτασμούς και επιστημότητες δεν θα έπρεπε να είχαν αρχίσει ως πούμε περιοδικές εκθέσεις; Εντάξει, η πανδημία έφερε τα πάνω κάτω, αλλά υποτίθεται δεν ξέραμε ότι όλα θα έκλειναν τον Ιανουάριο. Δεν ανακοινώθηκε πάντως κάτι τον Νοέμβριο για τον Ιανουάριο ή τον Μάρτιο. Μυστικά τα κρατάνε; Τον Αύγουστο είχαν πει ότι θα δημιοιργνηθεί και επίσημη ιστοσελίδα της Επιτροπής Εορτασμού, τι γίνεται δεν την έφτιαξαν ακόμα; Τι περιμένουν;

Παρόλο που θέλουμε να τιμήσουμε τα 200 χρόνια από την Επανάσταση ακόμη δεν φαίνεται να έχουμε κάνει πολλά. Ποιος ξέρει, όλα μια έκπληξη είναι, αλλά πάντως βαστώ μικρό καλάθι, για να μην απογοητευτώ, και μακάρι να χρειαστεί να βάλω και κάτω από τις μασχάλες καλούδια. Έγραφα

ξανά, τότε περιμένουμε να ξεκινήσουμε, στην Ελλάδα το μεγάλο ορόσημο είναι η 25η Μαρτίου, αυτή η ημέρα καθιερώθηκε, αυτή έθεσε η εκεί Επιτροπή ημέρα επίσημο, εδώ πια είναι αυτή η ημερομηνία; Η 9η Ιουλίου; Ποια θα είναι η μεγάλη συναυλία που σκέφτηκαν να διοργανώσουν; Τα σχολεία και λόγω πανδημίας μάλλον τα ξεκνάμε και εδώ που τα λέμε αν είναι να διοργανωθούν εκδηλώσεις όπως κάτι αναπαραστάσεις που έγιναν για άλλες επετείους καλύτερα να τα ξεχάσουμε... κι εγώ που έπαιξα στο Γυμνάσιο τον πυρπολητή του Μεσολογγίου, τον γερο-Καψάλη, για πολλά χρόνια έσπαγα το κεφάλι μου για να βρω τι σχέση είχε με τη λέξη καψάλης στα κρητικά, αφού ήταν Μεσολογγίτης...

Βασικά, για αυτό που είμαι βέβαιος ότι θα γίνει είναι η επίσημη δοξολογία στη

Φανερωμένη, θα τιμηθεί και ο αρχιεπίσκοπος Κυπριανός –και με σοβαρή εκδήλωση μάλιστα– και στανταράκι θα ακούσουμε την «9η Ιουλίου» του Βασίλη Μιχαηλίδη μελοποιημένη –αν είναι μια παράσταση όπως αυτή του Λάρκου Λάρκου το 2009 ή του Μιχάλη Χριστοδουλίδη το 2016, τότε καλά! της επανδήληψης– σίγουρα μια «Χιώτισσα» επίσης του Βασίλη Μιχαηλίδη –εξαιρετικές οι παραστάσεις του 2009 και του 2017 πάλι σε μουσική του Λάρκου. Αυτά είναι τα σίγουρα, τα στοιχηματίζω!

Αντιλαμβάνομαι, πάντως, ότι είναι δύσκολο πράγμα να διοργανώσεις εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου, είναι δύσκολο να βρεις χρήματα, να εξασφαλίσεις διαθεσιμότητα ανθρώπων κύρους, να στεγάσεις εκδηλώσεις αξιώσεων, αλλά αυτά τα προβλήματα μεγεθύνονται, όταν ξεκινάς την

προετοιμασία μερικούς μήνες πριν από την ημέρα που θα έπρεπε να εγκαινιάζεις τις εκδηλώσεις. Θα έπρεπε να είχες προβλέψει την πανδημία, να είχες ζητήσει λύσεις ψηφιακές. Θα έπρεπε, επίσης, να είχε εξηγηθεί η λογική των εορτασμών για να μην ψάχνουμε μετά το λάθος. Πάντως, κύριος στόχος της επιτροπής «είναι να επιτύχει να αναδείξει, πέρα από την πνευματική διάσταση και συμβολή της Κύπρου στον πανελλήνιο ξεσηκωμό, τη μεγάλη ανάπτυξη που επιτεύχθηκε στη μεγάλωνσή μας τα 200 αυτά χρόνια, [...] ώστε να καταλήξει στη σημερινή δυναμική ευρωπαϊκή χώρα που αποτελεί την Κυπριακή Δημοκρατία». Πότε θα προλάβουμε να το αναδείξουμε; Και τι εννοούν όταν λένε ότι θέλουν να αναδείξουν τη μεγάλη ανάπτυξη που επιτεύχθηκε στη μεγάλωνσή μας τα 200 αυτά χρόνια; Αυτό θα έλειπε να είχαμε μείνει στο ποσιόδειο άροτρο, το οποίο λίγα χρόνια πριν από το 1974 εγκαταλείφθηκε, μη νομίζετε. Πάντως, ένα πράγμα έχουμε καταφέρει τα τελευταία 200 χρόνια κι εδώ και στην Ελλάδα, να συντηρούμε τη νομενκλατούρα και τα τζάκια, σαν να τους χρωστάμε αιώνια χάρη και στο τέλος να μας λένε και ότι φταίμε, γιατί ψόφησε το βόδι τους, από το βοήθα-βοήθα.

Υγ. Στην Ακαδημία ζήτησαν να συμμετάσχουν στις εκδηλώσεις. Επειδή τη φτιάξαμε το λέω, μην την έχουμε και κάθεται! Α! και στην Παράλληλη Βουλή για τον Πολιτισμό. Παιδιά, θεσμούς έχουμε, ψουχάστε.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Το ένα δεν δημιουργεί χωρίς το άλλο

Υπήρχε κάτι που η μητέρα του Γούντι Αλεν δεν μπορούσε να εξηγήσει: πώς ενώ ήταν ένα καλό, γλυκό, χαρωπό παιδί μέχρι τη πέντε περίπου, μετά άλλαξε κι έγινε ένα ξινό, μοχθηρό, γκρινιάρικο, δύστροπο πιτσιρίκι. «Η μοναδική μου εικασία στρέφεται γύρω από το γεγονός ότι, γύρω στα πέντε, συνειδητοποίησα τη θνητότητα και είπα, αχ όχι, δεν υπέγραφα τέτοιο χαρτί εγώ. Ποτέ δεν συμφώνησα ότι είμαι πεπερασμένος. Όσο μεγάλωνα, όχι μόνο ο αφανισμός αλλά και ο παρολολογισμός της ζωής μου έγιναν πιο ξεκάθαρα. Εφτάσα στο ίδιο ερώτημα που τυραννούσε τον πρώην πρίγκιπα της Δανίας: Γιατί να με χτυπά, να με εξευτελίζει μοίρα αλλοπρόσαλλη όταν μπορώ κάλλιστα να βρέξω τη μύτη μου, να τη χώσω στην πρίζα, και να μη χολοσκάω με άγκη, με ποκεκεφάλους, και με τα βραστά κοτόπουλα της μάνας μου; (...) Στο τέλος, δεν μπορούσα να εντοπίσω κάποια λογική αιτία κι έτσι έφτασα στο συμπέρασμα ότι ως άνθρωποι είμαστε απλώς προγραμματισμένοι να αντιστεκόμαστε στον θάνατο. Το αίμα νικάει το μυαλό». Το απόσπασμα από την αυτοβιογραφία του Γούντι Αλεν «Σχετικά με το τίποτα», που κυκλοφόρησε πρόσφατα (Ψυχολιός, μτφρ. Γιώργος-Ικάρος Μπαμπασάκης). Σαν απάντηση σε μια ερώτηση που δεν τέθηκε στον σκηνοθέτη, διάβασα το σημείο αυτό του βιβλίου. Δεν είχε καθόλου στο μυαλό του την πανδημία ο Γούντι Αλεν. Και όμως, είναι σαν να σχολιάζει «τον αφανισμό και τον παρολολογισμό» από έναν ιό που χτυπάει αλύπητα. Αντιστεκόμαστε στον θάνατο, όπως γράφει/λέει, γιατί πάντα υπάρχει μια σκέψη –ακόμη και μία– που μας φέρνει πιο κοντά στη ζωή. Που κινητοποιεί έστω και ψήγματα ενέργειας ώστε να προπορεύεται η επιβίωση. Ίσως, αυτός να είναι ένας λόγος που η τέχνη παρά τα συντριπτικά χτυπήματα που έχει δεχτεί τον τελευταίο χρόνο (σύμφωνα με έκθεση της Ernst & Young, οι παραστατικές τέχνες και η μουσική παρουσιάζουν στην Ευρώπη απότομη συρρικνώση εσόδων σε ποσοστό 90% και 76% αντίστοιχα), δεν πρόκειται να περιορίσει τον δραματικό ρόλο της στις κοινωνίες. Δεν είναι μόνον οι ίδιοι οι δημιουργοί που δεν μπορούν να ζήσουν διαφορετικά (με τις πολλές εκδόσεις που αυτό σημαίνει), αλλά και ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού το οποίο αντ'εί δύναμη και προοπτική από την παραγωγή του καλλιτεχνικού προϊόντος. Και ενώ τα στοιχεία δηλώνουν καταστροφή (η πολιτιστική και δημιουργική βιομηχανία απώλεσε, λόγω COVID-19, το 31% των εσόδων της μέσα στο 2020, δηλαδή περίπου 200 δισ. ευρώ – βλ. «Κ» 27/1) η πραγματικότητα ανοίγει, παράλληλα, προοπτικές. Για να γίνει, βέβαια, η μετάβαση στη νέα εποχή είναι απαραίτητη η κρατική υποστήριξη με ευρωπαϊκά κονδύλια από το αναμενόμενο πακέτο ανάκαμψης. Αλλιώς, απλώς, επενδύουμε στο κενό, στην ουτοπία της πεισματικής επιθυμίας η οποία δεν εδράζεται στη λογική.

Παντού μειώσεις, απώλειες, διακοπή δραστηριοτήτων, αβέβαιη επάνοδος στις αίθουσες... Και δεν θα σταματήσει η δυσκολία αν και όποτε αρθεί η καραντίνα. Το 21% δηλώνει ότι για χρόνια μετά δεν θα αισθανόταν άνετα να πάει σε μια συναυλία, για παράδειγμα. Το μούδιασμα και ο φόβος δεν θα υποχωρήσουν από τη μια μέρα στην άλλη, δίνοντας τη θέση τους στις κεκτιμένες, προ κορωνοϊού, συνήθειες. Δεν περιμένει ο κόσμος πίσω από την πόρτα την άρση των περιορισμών για να ξεχυθεί την επόμενη στιγμή στις αίθουσες για κάποιο θέαμα.

Η δυσκαμψία και η επιφυλακτικότητα, η απομόνωση, ο εγκλεισμός δεν θα παραμεριστούν την επόμενη ημέρα της πανδημίας. Οι εσωτερικοί αρμοί χαλαρώνουν ή μετατοπίζονται, οι ψηφιακές πλατφόρμες μετατρέπονται από μια λύση ανάγκης σε καθημερινή αναζήτηση. Μπορεί να υπάρχει η νοσταλγία της συνύπαρξης σε μια παράσταση, αλλά γίνεται όλο και περισσότερο «νοσταλγία». Με εντυπωσιακό τρόπο και οξυμμένα ανακαλαστικά, κρατικοί οργανισμοί (όπως η Λυρική Σκηνή, το Φεστιβάλ Κινηματογράφου, το Εθνικό Θέατρο), αλλά και μικρότερα καλλιτεχνικά σχήματα, ανιχνεύουν τη θέση τους στον καινούργιο κόσμο. Αναπροσαρμόζονται και ελπίζουν. Ανακοινώνουν σκηνές, δράσεις και ρεπερτόριο, οργανώνουν δημιουργική τις άμυνές τους, επννοούν σχήματα υποστηρικτικά, με την προοπτική να γίνουν και οριστικά.

Αν στην ζωή «το αίμα νικάει το μυαλό», στην τέχνη, η επιβίωση προϋποθέτει εξίσου και τα δύο. Όχι, υποχρεωτικά, σε ίδιες ποσότητες αλλά σε συνεργασία. Δεν είναι ότι το ένα δεν ζει χωρίς το άλλο: είναι ότι το ένα δεν δημιουργεί χωρίς το άλλο.

Η Νάπολη «κοιτάζει» το 1821

Τρεις παράλληλες εκθέσεις από τα Γενικά Αρχεία του Ελληνικού Κράτους ενόψει της επετείου των 200 χρόνων

Της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

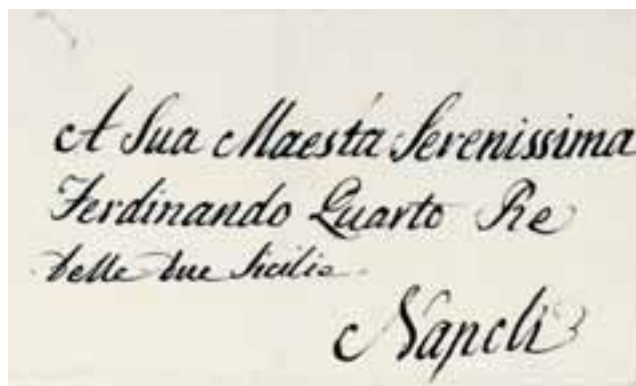
Ο Πασκουάλε Τζιακομούτζι, κανονιέρης και πυροβολητής, καταγόταν από τη Σαρδηνία. Ηλθε στην Ελλάδα για να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην Επανάσταση τον Ιούλιο του 1825 και τον επόμενο μήνα κατατάχθηκε στο τακτικό σώμα του Φαβιέρου ως υπολοχαγός. Μπήκε στην υπηρεσία του Ιωάννη Παπαδιαμαντόπουλου και έφτασε στο Μεσολόγγι μαζί με άλλους τρεις κανονιέρηδες. Υπηρετσε στην πόλη από την 1η Σεπτεμβρίου του 1825 μέχρι και τη δραματική έξοδο της φρουράς, στις 10 Απριλίου του 1826. «[έξοδα: του Γιακομουτζου διά μία καπότη οπού αγοράσαμε, με το να έφειγε γδηνός από το Βασιλάδι...]», γράφει το απόσπασμα από το τεκμήριο «Κατάστικο λογαριασμών της Επιτροπής Μεσολογγίου». Πιο απλά, η επιτροπή αγόρασε για τον πυροβολητή μια χοντρή κάπα με κουκούλα επειδή, όπως σημειώνεται, επέστρεψε γυμνός από το Βασιλάδι – το μικρό νησί στην είσοδο της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου, προπύργιο της άμυνας της πόλης.

Ο Ιταλός φιλέλληνας και αγωνιστής παρέμεινε στην Ελλάδα και μετά το τέλος του Αγώνα –όπως πολλοί ακόμη συμπατριώτες του– και πέθανε στο Ναύπλιο στις 25 Ιανουαρίου 1845. «Η μικρή ιστορία του Πασκουάλε Τζιακομούτζι, του Γιακομουτζου για τους συντάκτες του κατάστικου, με συγκινεί», μας λέει η αναπληρώτρια διευθύντρια στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ), Αμαλία Παππά, συζητώντας για την προσεχή δράση των ΓΑΚ ενόψει της επετείου των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης.

Τα κρατικά αρχεία είναι συνδεδεμένα στενά με την καθημερινή ζωή

Γκιουζέπε Λορέντζο Γκατέρι, «Οι Σουλιώτες κατά του Αλή Πασά». Από τη συλλογή της Ελληνικής Επανάστασης του Museo Cívico Revoltella της Τεργέστης.

Η τελευταία γνωστή εγκύκλιος του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού προς τους ιερείς και το ποίμνιο (1821), αρχείο Επιστολών Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου (αριστερά). Επιστολή του Αλή Πασά των Ιωαννίνων προς τον Φερδινάνδο Δ', βασιλιά των Δύο Σικελιών (1803), Archivio di Stato - Νάπολη (κέντρο και δεξιά).

των πολιτών. Γι' αυτό μπορούν να αφηγηθούν τις ανθρώπινες περιπέτειες που βρίσκονται στο περιθώριο της Ιστορίας με γιώτα κεφαλαίο, και να ονομάσουν εκείνους που ξεχάσαμε μέσα στα χρόνια. Προϋπόθεση είναι η ευαισθησία και η επιμονή του ερευνητή.

Οι τρεις παράλληλες εκθέσεις με τίτλο «Νάπολη και Ελληνική Παλιγγενεσία» που διοργανώνονται από τα ΓΑΚ σε συνεργασία με το Κρατικό Αρχείο της Νάπολης (ASNa) και την Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών, είναι μια τέτοια ευτυχής συγκυρία. «Πριν από 40 χρόνια άρχισα μια

έρευνα στο κρατικό αρχείο της Νάπολης για την Εθνεγερσία. Η αναδίφηση έφερε στο φως πολύτιμα στοιχεία και νέες πηγές, μια πλούσια συγκομιδή», θυμάται ο νεοελληνιστής και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Καλαβρίας Ιωάννης Κορίνθιος. «Μερικά τμήματα αυτής της έρευνας

βγήκαν στο φως σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά τη δεκαετία του '80. Τα περισσότερα τμήματα όμως παρέμειναν στα συρτάρια και στα ράφια της βιβλιοθήκης μου». Πριν από δύο χρόνια άρχισε να τα περιεργάζεται πάλι και κατάλαβε ότι είχε έρθει η ώρα να πάρουν τον δρόμο τους. Έτσι κτύπησε στην πόρτα της διευθύντριας του ASNa, καθηγήτριάς Καντίνα Καρίνο, και της πρότεινε μια έκθεση με κύριο κορμό «τα γενναιόδωρα σε πηγές αρχεία του Βασιλείου των Δύο Σικελιών», όπως λέει ο ίδιος, από τα οποία σταχυολόγησε το υλικό του.

Λίγους μήνες αργότερα, και χάρη στο ενδιαφέρον της Ελλάδας και της Κύπρου, η δράση έγινε τριμερής. Οι εκθέσεις θα εγκατασταθούν στις 15 Μαρτίου ταυτόχρονα σε Νάπολη, Αθήνα και Λευκωσία στην ψηφιακή έκδοσή τους, και όταν το επιτρέψουν οι συνθήκες στην κανονική τους μορφή. Από την πλευρά του, το ASNa παρέχει υλικό που διευρύνει το πλαίσιο των σχέσεων της Νάπολης με την αγωνιζόμενη Ελλάδα και φωτίζει τον τρόπο που βίωσαν οι Ναπολιτάνοι και οι Έλληνες της ιστορικής παροικίας της πόλης τα γεγονότα της Επανάστασης. Προβάλλεται η συμμετοχή της ομογένειας στον Αγώνα, αλλά και η κατοπινή παρουσία στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος πολλών πολιτικών προσφύγων και κατασκόπων από την Ιταλία. Επίσης καταγράφονται λεπτομερώς γνωστά πολεμικά γεγονότα της Επανάστασης από μια άλλη οπτική γωνία, για παράδειγμα μέσω της διπλωματικής αλληλογραφίας.

Η συγκεκριμένη έκθεση αποτελεί την πρώτη τέτοιου είδους συνεργασία των ΓΑΚ με άλλα δημόσια αρχεία. Πώς ελήφθη αυτή η απόφαση; «Κατ' αρχάς λόγω της πρωτοτυπίας της

μελέτης. Θέλαμε να δούμε με ποιον τρόπο διαπλέκεται το αρχαιακό υλικό της Νάπολης με δικές μας πηγές», απαντά η κυρία Παππά. «Η συνεισφορά μας έγκειται στην προβολή της παρουσίας των Ιταλών φιλελλήνων στην Επανάσταση. Από πολύ νωρίς εντάχθηκαν σε στρατιωτικά σώματα, συμμετείχαν σε πολεμικές επιχειρήσεις και κάποιοι υπήρξαν πρωτοπόροι στη προσπάθεια της δημιουργίας τακτικού στρατού στην Ελλάδα. Οι περισσότεροι προέρχονται από τη Σαρδηνία, τη Σικελία και τη Νάπολη. Επίσης είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα η πρόσληψη σε πραγματικό χρόνο των γεγονότων μέσα από τα ημερολόγια Ιταλών αγωνιστών ή αξιωματούχων. Τα κείμενα δεν αρκούνται μόνο στην καταγραφή των τεκταινόμενων, αλλά εμπλουτίζονται με στοχασμούς και αναλύσεις για τη σημασία της Επανάστασης και την ευρωπαϊκή της διάσταση», σχολιάζει και προσθέτει: «Από την άλλη πλευρά, μέσα από τις πηγές είναι φανερό ότι η Ιταλία υπήρξε χώρα-καταφύγιο για τους Έλληνες, ένα ασφαλές περιβάλλον για τον σχεδιασμό της Επανάστασης που ταυτόχρονα διευκόλυνε την κάθοδο πολλών φιλελλήνων στην Ελλάδα, όπως ο λόρδος Βύρων και ο Σανταρόζα».

Τέλος, στην Κύπρο έχει γίνει μια χαρτογράφηση πηγών, που παρουσιάζει τη συμμετοχή των Κυπρίων αγωνιστών στην Επανάσταση. Πολύ νωρίς μυήθηκαν στη Φίλική Εταιρεία και, όπως αποδεικνύεται, ο μητροπολίτης Κυπριανός παρείχε μεγάλη ποσά για την υποστήριξη της προετοιμασίας του Αγώνα. Η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών συμμετέχει στην έκθεση με δύο πολύ σημαντικά τεκμήρια που αφορούν τις σφαγές που έγιναν στο νησί τον Ιούλιο του 1821 μετά την επαναστατική κίνηση της 9ης Ιουλίου.

**ΤΟ Νο1 ΠΡΩΙΝΟ
ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ**

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
06:00 - 10:00

**ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ**

ΧΩΡΙΤΕΣ ΕΚΠΟΜΗΤΕΣ

cyta mobile | vodafone

**LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7**

f t i

**DEE JAY
93.5
RADIO**

**BRUNCHING
ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΕΩΝΟΡΑ**

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10:00-13:00

perfect U

f t i

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

«Να σπάσουμε τη σιωπή μας και να αντιμετωπίσουμε το “τέρας” του φόβου»

Τέσσερις ηθοποιοί μιλάνε στην «Κ» για τη σεξουαλική παρενόχληση

Μετά τη συνέντευξη της σκηνοθέτριας Μαγδαλένας Ζήρα, μιας εκ των εμπνευστριών της δράσης Σεζόν-Γυναίκες, αυτή την Κυριακή τέσσερις γυναίκες ηθοποιοί απαντάνε στην «Κ» σε τρεις ερωτήσεις, σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση και πώς αυτό το φαινόμενο αντιμετωπίζεται στον χώρο του θεάτρου, αλλά και του θεάματος γενικότερα. Η Άννα Γιαγκιώζη, η Νίκη Δραγούμη και η Ήβη Νικολαΐδου θέτουν το πρόβλημα εις επήκοον όλων, απαντώντας στις ερωτήσεις: Υπάρχει πρόβλημα σεξουαλικής παρενόχλησης / κακοποίησης στον χώρο του θεάτρου ή της τηλεόρασης και α2) πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά; β) Νιώθετε αρκετά ασφαλείς ώστε να καταγγείτε τέτοια περιστατικά; γ) Η «αυτορρύθμιση» δεν είναι λύση, γίνεται όμως υπό τας περιστάσεις λύση; Και οι τέσσερις τους και ορθώς ξεφεύγουν από τις ερωτήσεις και αναπτύσσουν και τους δικούς τους προβληματισμούς. Και ο έχων ώτα ακουέτω!

ANNA ΓΙΑΓΚΙΩΖΗ

Πολλές είναι αυτές που σιωπάνε

Προσωπικά έχω υπάρξει θύμα παρενόχλησης, λεκτικής κυρίως, κάτι το οποίο την τότε εποχή το διαχειριζόμουν με χιούμορ και απλώς το προσπερνούσα, γιατί θεωρούσα πως έτσι είναι τα πράγματα και ηθοποιοί ήμαστε μωρέ αδερφέ κ.λπ. Στην πορεία, μεγαλώνοντας κατάλαβα πως τα πράγματα δεν πρέπει να είναι έτσι, οπότε έβαλα φραγμούς και άμυνες δυνάτες, μη επιτρέποντας να μου γίνονται οι όποιοι σχολιασμοί. Στάθηκαν τυχερή, γιατί δεν έχω υπάρξει θύμα μεγαλύτερης κακομεταχείρισης. Είχε χρειαστεί να επέμβω, για να σώσω συνάδελφο που διαπίστωνε πως υπήρχε ανάρμοστη συμπεριφορά απέναντί του και η ίδια αδυνατούσε να το χειριστεί. Αποτέλεσμα, μια κακή και σύντομη συνεργασία. Στον χώρο μας, τα πράγματα μπορούν να ξεφύγουν πολύ εύκολα και μεταξύ συναδέλφων αλλά και κυρίως από αυτούς που κρατούν θέσεις εργοδοσίας. Γίνονται χειριστικοί, εκβιαστικοί, και μπορούν να σε διασώσουν με αποτέλεσμα να μην ξαναδουλέψεις. Οπότε ναι, πολλές είναι αυτές που σιωπάνε, πολλές είναι αυτές που έχουν καταφύγει σε ψυχοφάρμακα, πολλές είναι αυτές που τινάζονται στον ύπνο τους. Ακόμα ένα σημαντικό σημείο είναι η προστασία νομοθετικά του επαγγέλματος. Πολλοί ερασιτέχνες που εργοδοτούνται δεν έχουν την απαραίτητη εκπαίδευση ούτως ώστε να προστατεύουν τον/τη συνάδελφο που έχουν απέναντί τους, με αποτέλεσμα πολλές φορές να υπάρχουν περιστατικά ανάρμοστης χειραγώγησης ή επικίνδυνες λεκτικές και σωματικές συμπεριφορές. Είναι απαραίτητο να γίνουν ρυθμίσεις που να προστατεύουν άνδρες και γυναίκες από τέτοιου είδους μεταχείριση.

ΝΙΚΗ ΔΡΑΓΟΥΜΗ

Κάποιες ιστορίες ειπώθηκαν, αλλά δεν ταξίδεψαν, όπως έπρεπε

«Βρίσκομαι σε αυτό τον χώρο από το 2009. Δεν ξέρω αν πρέπει να θεωρήσω τον εαυτό μου από τις τυχερές αφού, εδώ και 12 χρόνια δεν έχω έρθει αντιμετώπιση σε προσωπικό επίπεδο με κάποιο αντίστοιχο περιστατικό! Ευτυχώς ή δυστυχώς είναι πολύ μικρός ο κύκλος μας. Γνωρίζομαστε μεταξύ μας, αν όχι όλοι, οι περισσότεροι από εμάς. Κάποιοι πολλά χρόνια, κάποιοι λιγότερα. Κάποιοι ίσως έχουμε ακούσει ιστορίες από τους παλαιότερους. Πιστεύω πως ναι, από τη

ANNA ΓΙΑΓΚΙΩΖΗ: Πολλοί ερασιτέχνες που εργοδοτούνται δεν έχουν την απαραίτητη εκπαίδευση ούτως ώστε να προστατεύουν τον/τη συνάδελφο τους.

στιγμή που έχω ακούσει και γυναίκες και άντρες να διαμαρτύρονται για αυτό το θέμα, τότε ναι, υπάρχει πρόβλημα σεξουαλικής παρενόχλησης / κακοποίησης και στον χώρο του θεάτρου και της τηλεόρασης. Θα προσθέσω επίσης και τη λεκτική, σωματική και ψυχολογική βία που θεωρώ εξίσου σημαντικές μορφές βίας και καθόλου λιγότερες και σοβαρότερης σημασίας. Ίσως τα περιστατικά που έχουμε ακούσει να είναι λιγότερα, δεν ξέρω αν αυτό συμβαίνει επειδή το πρόβλημα είναι μικρότερο στο νησί μας ή αν ο φόβος των θυμάτων μεγαλύτερος λόγω της κλειστής κοινωνίας μας. Βλέπουμε γυναίκες καθημερινά σε όλο τον κόσμο και πρόσφατα και στην Ελλάδα να φέρνουν στην επιφάνεια αλήθειες που ήταν βαθιά θαμμένες. Θαμμένες είτε από φόβο ότι δεν θα ξαναβρούν δουλειά, είτε από φόβο ότι θα κάνουν κακό στην καριέρα τους, είτε από φόβο ότι δεν θα τις πιστέψουν, είτε από φόβο ότι θα στιγματιστούν εκείνες και η οικογένειά τους, είτε επειδή δεν μπορούσαν να σκώσουν το φορτίο που είχαν να αντιμετωπίσουν την δεδομένη στιγμή. Ή κάποιες ιστορίες ειπώθηκαν, αλλά δεν ταξίδεψαν όπως θα έπρεπε γιατί κανείς δεν ήταν εκεί να τις ακούσει και να δώσει τη σημασία που έπρεπε. Τώρα, όμως, όπως πολύ σωστά είπε και μία συνάδελφός μου, τα αφτιά ανοίγουν. Τώρα είναι η στιγμή να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά μέσα από τον δρόμο της νομοματικής και προσωπικής ομολογίας. Να έρθει κανείς αντιμετώπιση με τις πράξεις του. 'Οι δυνατόι' και 'ίσχυροι' να αντιληφθούν ότι κάθε πράξη έχει και συνέπειες και δεν θα τη γλυτώνουν πάντα».

Στην ερώτηση αν νιώθουν αρκετά ασφαλείς ώστε να καταγγείλουν τέτοια περιστατικά η Νίκη λέει: «Αν ξεκινούσα τώρα, θα σου έλεγα όχι. Για τους λόγους που ανέφερα πιο πάνω. Γιατί ο φόβος είναι μεγάλος. Και όσο μεγαλύ-

ΝΙΚΗ ΔΡΑΓΟΥΜΗ: «Οι δυνατόι» και «ίσχυροι» να αντιληφθούν ότι κάθε πράξη έχει και συνέπειες και δεν θα τη γλυτώνουν πάντα.

τερο φόβο έχουμε, τόσο μεγαλύτερη εξουσία αποκτούν οι δυνατόι. Μετά από κάποια χρόνια εμπειρίας στον χώρο και έχοντας δείξει ίσως, το ποια είναι η Νίκη, θέλω να πιστεύω ότι θα έβρισκα τη δύναμη να πω όλα αυτά που η κοινωνία μας δεν είναι ακόμα έτοιμη να ακούσει και να αντιμετωπίσει. Πάντα υπάρχει κάποιος που πρέπει να κάνει την αρχή. Και θέλω να πιστεύω ότι αυτή η αρχή θα γίνει και στην Κύπρο για να μπορέσουν και οι νεότεροι να βρουν τη φωνή και τη δύναμη που πρέπει για κάθε αντίστοιχη περίπτωση».

Όσο για το αν η «αυτορρύθμιση» είναι λύση, απαντάει: «Ναι, γίνεται. Γιατί εκείνη τη στιγμή, φαντάζομαι, αυτή είναι και η μόνη λύση για το θύμα. Γιατί όταν μας συμβαίνουν τα πράγματα, είτε από φόβο ότι δεν θα ξαναβρούν ψυχραιμία, μπορεί ούτε και τη δύναμη να τα αντιμετωπίσουμε, έχοντας κουραστεί από το γεγονός και μόνο. Μόνο όταν πάρουμε απόσταση και 'δυναμώσουμε' ίσως νιώσουμε έτοιμοι να δώσουμε τη δική μας μάχη. Να σπάσουμε τη σιωπή μας και να αντιμετωπίσουμε το 'τέρας' του φόβου, της αμφισβήτησης, της επιβίωσης, της αξιοπρέπειας, της καριέρας».

ΗΒΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Πολλά ακόμα τα βήματα για την εξάλειψη της σεξουαλικής παρενόχλησης

«Η σεξουαλική παρενόχληση στον τομέα της εργασίας αναγνωρίζεται πλέον παγκόσμια ως ένα σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα. Υπάρχει. Συμβαίνει, γι' αυτό και οποιαδήποτε καταγγελία επί

ΗΒΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ: Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι αποδεδειγμένο ότι η σεξουαλική παρενόχληση δεν σχετίζεται απαραίτητα με έντονη ερωτική επιθυμία.

του θέματος θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τους εμπλεκόμενους φορείς με τη σοβαρότητα που αρμόζει σε μια καταγγελία ενός ποινικού αδικήματος. Αν μελετηθεί κανείς τα περιστατικά που αφορούν το εν λόγω αδικήμα (όσα φτάνουν στο φως τουλάχιστον), γίνεται αντιληπτό το γεγονός ότι η σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό χώρο σχετίζεται αρκετά με το θέμα εξουσίας και ιεραρχίας των θέσεων που κατέχει αντίστοιχα ένας άνδρας ή/και μια γυναίκα και την εξάρτηση που δημιουργείται λόγω κάποιων εργασιακών σχέσεων μεταξύ θύτη και θύματος. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι αποδεδειγμένο ότι η σεξουαλική παρενόχληση δεν σχετίζεται απαραίτητα με έντονη ερωτική επιθυμία.

Είναι συνήθως επίδειξη «δύναμης» από την πλευρά του δράστη. Ο χώρος του θεάματος, δυστυχώς, είναι καλά εμποτισμένος από όρους όπως εξουσία, ιεραρχία, εξάρτηση. Σε έναν χώρο τόσο ανταγωνιστικό, σε έναν χώρο που οι θέσεις εργασίας είναι κατά πολύ λιγότερες από τους διαθέσιμους επαγγελματίες, σε έναν χώρο όπου το υποκειμενικό κριτήριο έχει τη δύναμη να κατακεραυνώσει κάθε τι αντικειμενικό, οι όροι εξουσία και ιεραρχία αντιλαμβάνονται αποκτούν άλλη βαρύτητα. Μια βαρύτητα που μετατρέπει το συγκεκριμένο εργασιακό περιβάλλον πιο επιρρεπές σε τέτοιου είδους αδικήματα».

Συνεχίζει η Ήβη: «Ακόμα πιο 'εύφορο', as μου επιτραπεί όρος αυτός, κάνει το έδαφος για τη διάπραξη ενός τέτοιου ποινικού αδικήματος η φύση του επαγγέλματος. Σε έναν επαγγελματικό χώρο που είναι άμεσα συνδεδεμένο με τη σωματική επαφή, τις διπροσωπικές σχέσεις και οικειότητα μεταξύ συναδέλφων εν ώρα εργασίας (μπροστά στην κάμερα ή στη σκηνή) η επίκληση της οποιασδήποτε επαφής, σχέσης ή οικειότητας αναπτύχθηκε στα

πλαίσια εργασίας γίνεται συχνά η δικαιολογία και το ελαφρυντικό από τους θύτες για τη διάπραξη του συγκεκριμένου αδικήματος.

Τα βήματα για την εξάλειψη της σεξουαλικής παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο είναι πολλά. Πολλά αλλά αναγκαία σε μια σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία. Απαραίτητο είναι αρχικά να δοθεί μια κοινή κατανόηση της απαράδεκτης συμπεριφοράς στον χώρο εργασίας.

Είναι πολύ σημαντικό το νομοθετικό πλαίσιο που ορίζει ένα τέτοιο αδικήμα να μην είναι κατά προσέγγιση. Ο όρος σεξουαλική παρενόχληση πρέπει επιτέλους να αποσαφηνισθεί τόσο στο κυπριακό ποινικό δίκαιο αλλά και σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πολιτικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτής της αποσαφήνισης κεντρικός πυρήνας πρέπει να παραμείνει η προστασία της γενετήσιας ελευθερίας, η οποία εμπεριέχει τη σεξουαλική αξιοπρέπεια του ανθρώπου και την ελευθερία της επιλογής του στο πεδίο των σεξουαλικών σχέσεων. Η έννοια της σεξουαλικής παρενόχλησης δεν πρέπει να στοιχειοθετείται σε καμία περίπτωση με αναφορές σε κυρίαρχους κανόνες ηθικής ή στην ιδέα που έχει ο μέσος άνθρωπος για την ηθικότητα των ανθρώπων σχέσεων. Η σεξουαλική παρενόχληση δεν παραβιάζει, μόνο τα πιο πάνω.

Η σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, ως ανεπιθύμητη καταπιεστική και εκβιαστική συμπεριφορά, προσβάλλει την αξιοπρέπεια του ανθρώπου και υποβιβάζει τον εργαζόμενο σε σεξουαλικό αντικείμενο, ακριβώς επειδή κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο, το θύμα εξαρτάται από τον δράστη. Κεντρικός πυρήνας είναι το θύμα και η προστασία των δικών του εννόμων αγαθών. Δεν θα έπρεπε να μας απασχολεί σε καμία περίπτωση πόσο σεξουαλικά απελευθερωμένοι είναι ή δηλώνει ότι είναι μια κοινωνία ή μια ομάδα ανθρώπων για την κατάταξη μια συμπεριφοράς ως σεξουαλικής παρενόχλησης, αλλά θα έπρεπε να επικεντρωθούμε στο αν η συγκεκριμένη συμπεριφορά πρόκειται για ανεπιθύμητη και προσβλητική για το άτομο που τη βιώνει σε σημείο που δεν πλήττει μόνο την αξιοπρέπειά του, αλλά ταυτόχρονα επηρεάζει την πρόσβασή του στην εργασία του, την επαγγελματική του πορεία και εξέλιξη, την αμοιβή του κ.ά.

Με αυτόν τον τρόπο θα καταρριφθούν μύθοι, οι οποίοι εδραιώθηκαν στην κουλτούρα του συγκεκριμένου εργασιακού χώρου για το τι συνιστά (ή καλύτερα τι δεν συνιστά) σεξουαλική παρενόχληση. Μύθοι, οι οποίοι καθιστούν την καταγγελία ενός τέτοιου περιστατικού ακόμη πιο δύσκολη από το θύμα, μύθοι, οι οποίοι κατέστησαν ένα ποινικό αδικήμα σαν κάτι συνηθισμένο, μέρος της δουλειάς, μέρος μιας διαδικασίας. Κι όμως δεν είναι».

«Να ξεπεραστούν τα δυσδιάκριτα όρια της τέχνης μας»

Η **ηθοποιός** Χριστίνα Κωνσταντίνου απαντώντας στις ερωτήσεις λέει: «Έχω την εντύπωση πως όλοι όσοι είμαστε σε αυτό τον χώρο σίγουρα είτε έχουμε υποστεί οι ίδιες/οι σεξουαλική παρενόχληση είτε υπήρξαμε μάρτυρες ανάλογων περιστατικών ή και τα δύο. Το πρόβλημα είναι ότι δεν το αντιλαμβανόμαστε ως τέτοιο πάντα, κυρίως γιατί από τη σχολή ακόμα μας καλλιέργησαν ένα πνεύμα “διαθεσιμότητας” το οποίο δεν είχε όρια. Η “διαθεσιμότητα” ενός ηθοποιού θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι της υποκριτικής του ικανότητας. Όσο πιο “διαθέσιμος” τόσο πιο “ταλαντούχος”. Κι εδώ είναι που αυτά τα δυσδιάκριτα όρια ακόμη κι αν ξεπεραστούν θεωρούνται ανεκτά γιατί... “γιατί είτε είσαι καλλιτέχνης είτε δεν είσαι”. Και θα εξηγήσω τι εννοώ, παραθέτοντας μια προσωπική μου εμπειρία.

Ήμουν ακόμη στο πρώτο της Δραματικής Σχολής, όταν ο καθηγητής υποκριτικής μου ζήτησε τη μέρα των τελικών εξετάσεων να βγάλω το σουτιέν μου και να το πετάξω στον αέρα, φερόντας ωστόσο τη μπλούζα μου. Τα έχασα, ένιωσα τρομερά άβολα και δεν ήξερα πώς να αντιδράσω. Με ρώτησε αν θα μπορούσα να το κάνω, όχι αν ήθελα να το κάνω. Και το ύφος ήταν “για να δούμε πόσο “έτοιμη”, “διαθέσιμη” και “ευέλικτη” ηθοποιός είσαι”. Κι εγώ επειδή δεν ήθελα να θεωρηθώ “μη διαθέσιμη” ή κολλημένη ή σεμνότυφη το έκανα, χωρίς να νιώθω καλά με αυτό, κυρίως γιατί δεν είχα προετοιμαστεί κατάλληλα μιας και ήταν “σκηνοθετική οδηγία” της τελευταίας στιγμής και γιατί δεν μου αιτιολογήθηκε. Και στη συνέχεια, στην αξιολόγηση που μας έκανε, παρουσία όλων των συμφοιτητών μου, τα σχόλια του για την δική μου περίπτωση ήταν πάνω- κάτω τα εξής: “Καλή είσαι, αλλά στη σκηνή βγάζεις κάτι φτηνό”. Αυτό με διέλυσε πραγματικά, με κλείδωσε απίστευτα και δεν είμαι σίγουρη αν έχω επανακτήσει πλήρως την αυτοεκτίμησή από τότε. Το γεγονός

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ίσως να πρέπει να περάσουμε για λίγο σε μία ακραία πολιτική ορθότητα για να βρεθεί η χρυσή τομή όπου θα υπάρχει ο αλληλοσεβασμός, η αλληλοεκτίμηση και η βαθιά κατανόηση του τι σημαίνει “τα όρια της ελευθερίας μου σταματούν εκεί που ξεκινούν τα όρια της ελευθερίας του άλλου”.

δηλαδή ότι μου ζήτησε αυτό που μου ζήτησε κι εγώ το έκανα, του έδωσα το δικαίωμα να με εξευτελίσει κατά αυτό τον τρόπο και μάλιστα σε μια ηλικία τόσο ευαίσθητη. Χρησιμοποίησα αυτή την προσωπική εμπειρία, όχι γιατί θέλω να κατηγορήσω ονομαστικά τον συγκεκριμένο κύριο, αλλά για να εξηγήσω καλύτερα πόσο δυσδιάκριτα είναι τα όρια μεταξύ της καλλιτεχνικής ελευθερίας και της παραβίασης/ παρενόχλησης και ο μόνος τρόπος να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά η σεξουαλική παρενόχληση είναι να τεθούν πολύ συγκεκριμένα όρια, όσο αυστηρά ή περιοριστικά κι αν είναι. Ίσως να πρέπει να περάσουμε για λίγο σε μία ακραία πολιτική ορθότητα για να βρεθεί η χρυσή τομή όπου θα υπάρχει ο αλληλοσεβασμός, η αλληλοεκτίμηση και η βαθιά κατανόηση του τι σημαίνει “τα όρια της ελευθερίας μου σταματούν εκεί που ξεκινούν

τα όρια της ελευθερίας του άλλου”. Για το αν νιώθει αρκετά ασφαλής ώστε να καταγγείλει περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης λέει: «Πριν ξεσπάσει όλο αυτό το κύμα, οποιαδήποτε μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης πέραν του βιασμού ή της ασέλγειας δεν θεωρείτο σεξουαλική παρενόχληση. Το λέω και ντρέπομαι που το λέω, αλλά είχαμε συνηθίσει το “τέρας”. Και είχαμε αρχίσει να του μοιάζουμε, γιατί ακόμη και ως παρατηρητές δεν αντιδρούσαμε. Μας φαινόταν συνηθισμένο και αρκούμασταν στο να λέμε “Ασ” τον/την μωρέ. Μην δίνεις σημασία και θα του/της περάσει”. Δεν πάει όμως έτσι. Δεν περνάει πάντα έτσι. Τώρα, τη δεδομένη χρονική στιγμή θα ένιωθα ασφαλής, δύο μήνες πριν όχι. Πώς θα το αποδείκνυα; Πώς θα θεωρηθεί σεξουαλική παρενόχληση αφού δεν με έχει αγγίξει στα επίμαχα σημεία; Ποιος θα με υποστηρίξει; Ποιος

θα με πιστέψει; Πού θα οδηγήσει αυτή η καταγγελία; Θα μπει στη θέση του/της ή θα με εκδικηθεί χειρότερα; Όλα αυτά τα ερωτήματα οδηγούσαν μοιραία στη σιωπή και την ανοχή».

Για το αν είναι λύση η «αυτορρύθμιση» σημειώνει: «Εξαρτάται από διάφορους παράγοντες το κατά πόσον αντιμετωπίζεται η σεξουαλική παρενόχληση μέσω της αυτορρύθμισης. Σε μερικές περιπτώσεις ένα πικρό “όχι” αρκεί. Σε άλλες, όχι. Κάποιες φορές το χιούμορ και η απομυθοποίηση του “θύτη” κάνει θαύματα, κάποιες άλλες όχι. Σε καμία περίπτωση η σιωπή δεν είναι τρόπος να περιοριστεί η σεξουαλική παρενόχληση. Νομίζω πως εδώ που έχουμε φτάσει είναι απαραίτητο να υπάρχει ένας κοινός κώδικας “δεοντολογίας” που να αποτρέπει αυτά τα φαινόμενα».

Και η Χριστίνα Κωνσταντίνου κλείνει με έναν προσωπικό προβληματισμό: «Θα πρέπει ωστόσο να έχουμε τον νου μας πως όλο αυτό το κύμα που έχει ξεσπάσει, θα έχει αναμφίβολα παράπλευρες απώλειες. Αρκετές/ αρκετοί θα κατηγορηθούν αδικώς ως θύτες χωρίς να μπορούν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους. Ο αυθορμητισμός, το καυστικό χιούμορ και σίγουρα το φλερτ θα περάσουν από ένα σωρό φίλτρα. Στην παρούσα φάση αυτό είναι μοιραίο να συμβεί και απόλυτα κατανοητό. Όπως προείπα είναι σχεδόν απαραίτητο να περάσουμε στο άλλο άκρο της πολιτικής ορθότητας για να βρούμε τη χρυσή τομή. Και θα πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για αυτό. Με τον ίδιο τρόπο που λογοκρίθηκε η ταινία «Όσα παίρνει ο άνεμος» λόγω του παγκόσμιου κύματος «black lives matter», μπορεί να λογοκριθεί και η ταινία «Το ξύλο βγήκε απ’ τον παράδεισο» όσο αστειό κι αν ακούγεται. Χρειαζόμαστε μέτρο, νηφαλιότητα, καθαρό νου, ενσυναίσθηση και όσο το δυνατόν ένα κοινό αίσθημα δικαίου για να θέσουμε γερές βάσεις με διάρκεια στον χρόνο ώστε στο μέλλον να μην υπάρχουν ούτε θύματα, ούτε θύτες».

ΣΠΟΡ FM 95.0 ΑΚΟΥΝ ΟΙ ΑΝΤΡΕΣ

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΡΕΣ

ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΡΙΚ	20.2
ΣΠΟΡ FM	14.2
ΚΑΝΑΛΙ 6	14.1
ΡΑΔΙΟ ΠΡΩΤΟ	13.6
SUPER SPORT FM	13.6
MIX FM	12.2
SUPER FM	10.6
ANTI	10.3
DEEJAY RADIO	9.6
SFERA RADIO	9.6
KLIK FM	9.1
ACTIVE	8.7
KISS FM	8.3
ΔΙΕΣΗ	8.2
POLITIS	7.9
ASTRA	7.8

Επίσημη έρευνα ακροαματικότητας
Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2020
ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ
ΗΛΙΚΙΕΣ 13 - 80

Listen Live Radio Live

24sports.com.cy

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΜΑΠΠΙΕΣ SHOW!

Χρίστος Ζαβός | Εφραίμ Γεωργίου

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15:00 - 17:00

epic

Listen Live Radio Live

24sports.com.cy

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Οι γυναίκες του Πρωτομάστορα

Ζήσαμε για αιώνες σε έναν πατριαρχικό κόσμο, όπου ο Άνδρας ήταν ο νόμος και ο νομοθέτης. Για να εδραιωθεί ένας τέτοιος κόσμος, «θέλει δουλειά πολλή», που λέει ο ποιητής. «Θέλει νεκρούς χιλιάδες». Θυσίες. Ποιο ήταν το οικοδόμημα που έπρεπε να στηριχθεί; Μια «γέφυρα»; «Αν δεν στοιχειώσετε άνθρωπο, γιοφύρι δεν στεριώνει», λέει το δημοτικό τραγούδι. «Και μη στοιχειώσετε ορφανό, μη ξένο, μη διαβάτη, παρά του πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα». Αιώνες πριν, η Ιφιγένεια έπρεπε να θυσιαστεί για να πάει καλά ο Τρωικός Πόλεμος.

Θυσιάζεται η γυναίκα, νεαρή ή μεγαλύτερη, το μικρό παιδί, το άγουρο. Τα γυναικόπαιδα, μια λέξη σαν κυλός, μια άμορφη μπάλα που κυλάει. Ολοταχώς τρέχει στον γκρεμό. Και φτάσαμε εδώ. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο άνοιξε ο ασκός του Αϊδούλου για ζητήματα που έχουν πληήσει τον πολιτισμό μας, που έχουν καταγραφεί από αρχαιοτάτων χρόνων στο δέρμα μας, κυλάνε στο αίμα μας. Που πονάνε. Ο άνδρας και η γυναίκα. Η γυναίκα και ο άνδρας. Και η θυσία. Γιατί να θυσιάζονται οι γυναίκες; «Τρεις αδερφάδες είμαστε και οι τρεις κακογραμμένες, η μια 'χτισε το Δούναβη, και η άλλη τον Αφράτη, και εγώ η πλιο στερνότερη της Αρτας το γιοφύρι».

Βιβλικά ο Αδάμ ξεμυαλίζεται από την Εύα. Εχασε εξαιτίας της τον Παράδεισο. Πώς να ξεκινήσει καλά αυτή η ιστορία; Τι 'γέφυρα» να χτίσουμε; Η γυναίκα, αυτό το ανοίκειο πλάσμα, φέρει εντός του τόσες ανεξικiasτες δυνάμεις. Κουβαλά τα περισσότερα ερωτήματα. Δημιουργεί πόθο. Πάθος. Η γυναίκα είναι και η Μπέρα και η Πόρνη. Η γυναίκα γεννάει. Κυοφορεί. Είναι το μεγάλο αίνιγμα. Επόμενη η Μαρία Μαγδαληνή. Ένα πρόσωπο αμφιλεγόμενο. Αυτή η γυναίκα έρχεται κοντά στον Ιησού. Τον αγαπά, τον στηρίζει. Ερωμένη του, γυναίκα του ή απλώς υποστηρικτρια, αγία ή πόρνη, η Μαρία Μαγδαληνή, σύμφωνα με τη μελέτη των πρωτοχριστιανικών πηγών, είναι δίπλα του στη Σταύρωση, δίπλα του στην Ανάσταση. Είναι η πρώτη χριστιανή. Και φυσικά είναι η γυναίκα που υπέστη τη μήνιν του Πέτρου και άλλων μαθητών. Χάθηκε στα βάθη των χρόνων, υποτιμημένη, ατιμα-

«**Η Πτώση του Ανθρώπου**». Πίνακας (1616) του Ολλανδού ζωγράφου Χέντρικ Χόλτσιους. Βιβλικά ο Αδάμ ξεμυαλίζεται από την Εύα. Εχασε εξαιτίας της τον Παράδεισο. Πώς να ξεκινήσει καλά αυτή η ιστορία;

«**Να μην την καλέσετε στο πάρτι γιατί όλα τα αγόρια τη θέλουν**». «**Αυτή θα σου φάει τον άνδρα**». «**Κέρδισε τη θέση επειδή του έκανε τα γλυκά μάτια**».

σμένη. Αν και σημαντική, δεν την κατέγραψαν οι «Πατέρες» της Εκκλησίας. Και η ιστορία έχει συνέχεια. Από όπου και να το πάσεις. Σε ιστορικές πηγές, στην οικγενειακή ιστορία, στην ιστορία της τέχνης, των επιστημών. Η κόρη του Τιντορέτο, μεγάλη καλλιτέχνης, πέθανε στην αφάνεια. Τα έργα της («Η γυναίκα του ζωγράφου» και η «Πληκτρού», εκδ. Εστίας) θίγει αυτό το θέμα. Το πρώτο αφορούσε το πώς ζει μια γυναίκα στη σκιά του άνδρα της και το δεύτερο αφορούσε την κακοποιητική σχέση με τον Λακάν. Ο κατάλογος είναι ατέλειωτος. Και έρχεται η ομολο-

γία της αθλήτριας να σκεφτούμε τη σιωπή. Γιατί δεν είναι μόνον η σεξουαλική κακοποίηση. Δεν είναι μόνον ο βιασμός. Είναι οι ατέλειωτοι αιώνες που οι γυναίκες για διάφορους λόγους θυσιάζονταν. Και το αποδέχονταν ως κομμάτι της μοίρας τους. Και σιωπηλά το ανέχονταν. Ενδεχομένως με ενοχή. Όταν κάποια ήταν όμορφη. Ή έξυπνη. Ή σεξουαλική. Ή δυναμική. Ή ήθελε να σπουδάσει. Να διακριθεί. Ή ήθελε να μην ετεροκαθορίζεται. Τότε τι συνέβαινε; Αυτές οι γυναίκες λίγο-πολύ βίωναν και ακόμα βιώνουν απομόνωση. Βίωναν και βιώνουν τον ασυνείδητο και συνειδητό φθόνο μιας ολόκληρης κοινωνίας. Και από γυναίκες ακόμα.

Γιατί να βιάσει κάποιος ένα νέο κορίτσι; Γιατί είναι φορέας της ζωής. Συνήθως είναι όμορφο. Είναι αθώο, διεγερτικό, όχι επειδή κάνει κάτι, αλλά επειδή είναι το άνθος της ζωής. Αν αυτό συμπληρώνεται από πάθος για κάτι, ταλέντο, όραμα, από κάτι που το κάνει να ξεχωρίζει, αυτό ήδη καταντά στο μυαλό κάποιων συμπλεγματικών ήδη επινόησεων. Οι άνθρωποι μπροστά στη ζωή που σφύζει κάτι παθαίνουν. Ή συμπαρασύρονται ή ζορίζονται. Όσοι συνήθως ζορίζονται θέλουν να το προσεγγίσουν, να δουν από

κοντά τι είναι αυτό που λάμπει. Ή να το απομονώσουν ή να το προσεταριστούν, να το κάνουν δικό τους, να μην ανήκει κάπου αλλού, να το αποκτήσουν διά της βίας. Να εισέλθουν σωματικά και ψυχικά μέσα στο άνθος και ως καταστροφικό ζιζάνιο να το μολύνουν, να του αλλάξουν την πορεία. Ο φθόνος, ο παράδεισος που χάθηκε για πάντα, κάνει τους άνδρες βιαστές και τις γυναίκες καταστροφικές. Ο φθόνος να έχουμε κάτι που δεν μας ανήκει. Να εμποτρήσουμε στον «τόπο» από τον οποίο έχουμε εξοριστεί.

Πόσες μικρές ή και μεγάλες ιστορίες φθόνου και ασυνείδητης κακοποίησης δεν κυκλοφορούν. «Εγώ δεν θα άντεχα να είμαι με μια γυναίκα που βγάζει περισσότερα χρήματα». «Να μην την καλέσετε στο πάρτι γιατί όλα τα αγόρια τη θέλουν». «Αυτή θα σου φάει τον άνδρα». «Κέρδισε τη θέση επειδή του έκανε τα γλυκά μάτια». Οι γυναίκες από καταβολής κόσμου κουβαλούν μια εσωτερικευμένη ενοχή. Και για αυτό δεν φταίνει οι ίδιες. Αλλά ο τρόπος που μεγάλωσαν. Και από μάνα και από πατέρα. Θυσιάζστηκαν πολλές για να στηθούν τόσα «γεφύρια», και αυτά καταρρέουν. Ίσως μπορούν οι γυναίκες να χτίσουν έναν κόσμο χωρίς τέτοιες θυσίες. Χωρίς αίμα.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΦΟΥΣΚΑ

Η Χριστίνα Φούσκα κατάγεται από την Ικαρία. Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε βρεφονηπιοκόμος, δραματοθεραπεία, παιγνιοθεραπεία και art-therapy. Γράφει ποίηση, διηγήματα και παραμύθια. Ζει στα Ιωάννινα, αρθρογραφεί στο περιοδικό New Age Astrology και συνεργάζεται συγγραφικά και θεατρικά με την ομάδα τέχνης Α.Ν. (Αφρηνηματικός Νους). Πριν από λίγους μήνες κυκλοφόρησε το πρώτο της βιβλίο με διηγήματα, με τίτλο «Αδέσποτοι δρόμοι» (εκδόσεις ΑΩ).

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Τον «Αμαρτωλό των Βαλκανίων» του Ντιμίτερ Κίρκοφ και τα «Εφτά λευκά πουκάμισα» του Θοδωρή Γκόνη.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Η αλεπού στον «Μικρό Πρίγκιπα» του Αντουάν ντε Σεντ Εζιπερί. Αυτός το μοναχικό ζώο που μαθαίνει στους ανθρώπους την τέχνη του ημερώματος και ξέρει πώς να πλησιάζει την ουσία τους μέσα από τα τρία αρχέγονα στοιχεία τους: το ένστικτο, τη δαίσηση και την ιεροτελεστία.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;

Την Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, τον Κωστή Παπαγιώργη και τον Νίκο Κωβαδία. Θα διηγηθώ με μια νύχτα με το φεγγάρι σε χάση, πάνω σε ένα καίκι στο Ικάριο πέλαγος, πίνοντας Πράμναιο οίνο.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Πώς ήταν τα Ιωάννινα στις αρχές του 20ού αιώνα, πολιτικά, κοινωνικά, γλωσσικά και θρησκευτικά, μέσα από το βιβλίο του Γιάννη Καλούζου «Γινάτι».

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τα «Ματωμένα χώματα» της Διδώς Σωτηρίου.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

«Η δύναμη του μύθου» του Τζόζεφ Κάμπελ.

Γιατί αποφασίσατε να δείτε τον κόσμο μας μέσα από τα μάτια των αδέσποτων σκύλων;

Για καιρό έγραφα μικρές ιστορίες με σκύλους και γάτες που μιλούσαν σε πρώτο πρόσωπο. Ανάμεσα στους τετράποδους ήρωες υπήρχε κι ένας αδέσποτος σκύλος, που κάποια στιγμή ξεπήδησε από αυτές τις ιστορίες και μ' ένα δυνατό γάβγισμα μου υπαγόρευσε αποκλειστικά τη δική του περιπλάνηση. Τα αδέσποτα, άνθρωποι και ζώα, νομίζω ότι είναι τα μοναδικά πλάσματα στον κόσμο που ξέρουν πώς να κοιτούν κατάματα τη ζωή και να την καταγράφουν αυτούσια.

Από τις 34 μικρές ιστορίες του βιβλίου σας, σε ποια ταυτίζεστε περισσότερο με τον τετράποδο αφηγητή;

Με την ιστορία «Τύπος σπαθί». Αυτός ο τύπος μοιάζει να είναι το alter ego του αδέσποτου, με τη διαφορά ότι βρίσκεται ένα βήμα πιο μπροστά από τον τετράποδο αφηγητή. Είναι η μοναδική φορά μέσα στις 34 ιστορίες που ο αδέσποτος σκύλος συναντά κάποιον που ακολουθεί τη ζωή σαν ποτάμι, χωρίς δεύτερες σκέψεις, χωρίς αγωνίες, χωρίς πόνο. Θέλει να μάθει αν' αυτόν το κόλπο για να μην πληγνέται, εκείνο το τέχνασμα της ζωής που μπορεί να τον απελευθερώσει κι από τους δίκους του πόνους.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Αφηγήματα πάνω στα κύματα του ανάλαφρου αιθέρα

ΑΡΓΥΡΗΣ ΧΙΟΝΗΣ
Η πολιτεία Λαβύρινθος
επιμέλεια: Κυριάκος Ραμολής
σχέδια: Εύη Τσακνιά
εκδ. Κίχλη, σελ. 149

Δεν παύει να μας εκπλήσσει και μετά θάνατον ο Αργύρης Χιόνης (1943-2011). Ο καλαϊσθητός τόμος των εκδόσεων Κίχλη περιλαμβάνει δεκατρία αθησαύριστα κείμενα – δώδεκα δημοσιευμένα σε λογοτεχνικά περιοδικά και εφημερίδες της τριακονταπενταετίας 1976-2011 και ένα αδημοσίευτο. Το περιεχόμενό τους είναι ανομοιογενές εφόσον πρόκειται για μυθοπλαστικά, αυτοβιογραφικά και κείμενα αφιερωμένα σε ομοτέχνους. Όλα τους ωστόσο συνθέτουν πρώτης γραμμής, έτσι ώστε να δημιουργούν μια ομοιογενή ενότητα, αποτελώντας κείμενα υψηλής μαστορικής, αρμονικής δεξιοτεχνίας και ισχυρού ποιητικού αισθητήματος.

Είναι παράξενη η μοίρα έργων και συγγραφέων. Σύμφωνα με την εκδότρια του Γιώτα Κριτσέλη, ο πρόωρα και άξαφνα χαμένος Χιόνης σχεδίαζε να ενσωματώσει τα κείμενα αυτά σε περισσότερα του ενός βιβλία. Κάτι ανάλογο προφανώς έπραττε και στα προηγούμενα έργα του. Χρησιμοποιούσε ως

μαγιά κείμενα που είχε ήδη στο συρτάρι, στα οποία πρόσθετε νέα κείμενα, έτσι ώστε να δημιουργεί βιβλία με θεματική ενότητα. Δεν ήταν ωστόσο το αποτέλεσμα πάντοτε εξίσου ευτυχές. «Ο αφανής θρίαμβος της ομορφιάς» (1995) και το «Όντα και μη όντα» (2006) αποτέλεσαν συλλογές χωρίς ψεγάδι. Το «Περί αγγέλων και δαιμόνων» (2007) και «Το οριζόντιο ύψος και άλλες αφύσικες ιστορίες» (2008) περιέχουν, αντιθέτως, άνισα κείμενα. Κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει πώς θα χειριζόταν τα πράγματα ο Χιόνης. Ξέρουμε ωστόσο τι είναι αυτό που κρατάμε στα χέρια μας. Μια συλλογή που αποδεικνύει πως ο συγγραφέας ήταν πολύ ιδιαίτερος καλλιτέχνης. Διότι, ανεξαρτήτως του είδους του κειμένου –βιογραφικού, αυτοβιογραφικού ή μυθοπλαστικού–, όλα τους επιτυγχάνουν να δημιουργήσουν την ίδια ευφορική διάθεση που οποία προκαλεί μια αφήγηση όταν κατορθώνει και ακροβατεί

πάνω στην κόψη του ξυραφιού και όταν μπορεί και ιππτάται πάνω στα κύματα του ανάλαφρου αιθέρα.

Ας δούμε ένα παράδειγμα της ποιητικής του Χιόνη. Ένας παλαιστής με δυνατό σαγόνια και σπασμένη μύτη βρίσκεται άζαφνα ανάμεσα σε αρχαία χαλάσματα μπροστά σε ένα απαθές κήτος μαυρό γλιστερό με κάτασπρα δόντια. Ένα φριχτό μυστήριο θα λάβει χώρα καθώς ο παλαιστής το γυροφέρνει, σπένεται μπροστά του κι απλώνοντας τα δάκτυλα (ή διάφανα κρυστάλλινα ραβδάκια) αρχίζει να κτυπάει απαλά τα φωνικά του δόντια. Το κόλπο πάνει, ο μαύρος γυαλιστερός όγκος του κήτους ανατριχιάζει, η ουρά του σπαρταρά όπως τα πόδια εραστή και απ' το μισάνοιχτο στόμα το σκοτεινό του σπλάχνα αρχίζουν να στέλνουν στο φως γεννήματα απείρου κάλλους, κήπους ολάνθιστους, πολύχρωμα γαρόνια, ζαρκαδία με ωραίους τρυφερούς λαιμούς κι ολόδροσα

κορίτσια ντυμένα με τη γδύμνια τους. Κι αφού μέσω της μαγικής του ελευθερώσει ολόκληρο τον Παράδεισο, έρχεται η σειρά της φοβερής έκρηξης. Καθώς τώρα το χτυπά με μαντεμένα εργαλεία στα σαγόνια, το κήτος σφαδάζει και σαν καρφωμένο από καμάκι στην καρδιά αρχίζει να τινάζει απ' το στόμα του τεράστια αγκωνάρια, φωτιά, πέτρες, άλογα, ζέβρες, δορκάδες σε αλαφιασμένο καλπασμό κυνηγημένες από λιοντάρια, άγριες τίγρεις κι αιμοβόρες λεοπαρδάλεις. Παρακολουθούμε μαγικά μεσαιωνικά μυστήρια, βλέπουμε τους αναγεννησιακούς πίνακες μεταμόρφωσης των Αρτζιμπόλντι και Μπρίγκελ και τις εικόνες προραφανιτών καλλιτεχνών καθώς αναπλάθουν τον μάγο Μέρλιν σε κίνηση πλανέματος και σαγήνης. Ωσπου άξαφνα θυμόμαστε τον τίτλο που ελάχιστα προσέξαμε: «Sviatoslav Richter». Ο μάγος Χιόνης μεταμορφώνει το αφήγημα και πάλι: εκτός όλων των άλλων, είμαστε παρόντες στην εκτέλεση ενός μεγάλου μουσικού, παρακολουθήσαμε τα τρία μέρη μιας σύνθεσης, μιας γοντευτικής σονάτας. Η μεταπλαστική φαντασία του συγγραφέα μάς δημιούργησε τα λεκτικά ισοδύναμα θεϊκών εικόνων και ήχων.

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

- «Το πικρό ποτήρι: Ο Καποδίστριας, η Ρωξάνδρα και η Ελλάδα» της Λένας Διβάνη (Πατάκη)
- «Ζωή μέχρι χθες» του Γιάννη Ξανθούλη (Διόπτρα)
- «Ζευγάρια που έγραψαν την Ιστορία της Ελλάδας» της Λένας Διβάνη (Πατάκη)
- «Το σκισμένο τούλι» της Ελενας Ακριτά (Διόπτρα)
- «Στο βάθος του αιώνα - Ένα αφήγημα για την Αθήνα» του Νίκου Βατόπουλου (Μεταίχμιο)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

- «Η καλύτερη χειρότερη μέρα της ζωής σου» του Αύγουστου Κορτώ (Πατάκη)
- «Ο βασιλιάς της» του Χρήστου Χωμενίδη (Πατάκη)
- «Ο φόνος είναι χρήμα» του Πέτρου Μάρκαρη (Κείμενα)
- «Θα γίνω σκιά σου» της Αγγελικής Νικολούλη (Καστανιώτης)
- «Μπλε λουλούδι - Αναμνήσεις από το 2048» του Μίμη Ανδρουλάκη (Πατάκη)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία «Ευριπίδης» (Α. Παπανδρέου 11, Χαλάνδρι) - Κηφισίας 310, Κηφισιά)

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

ART DUSSELDOFF

SOTHEBY'S

PAUL STRAND ARCHIVE

BOIJMANS VAN BEUNINGEN

JASON LIVERS

ΝΤΙΣΕΛΝΤΟΡΦ
Η φουάρ της τέχνης

Τον Ιούνιο θα πραγματοποιηθεί τελικά η Art Ντίσελντορφ, σύμφωνα με νεότερη ανακοίνωση μετά την αναγγελία αναβολής της διοργάνωσης που είχε οριστεί για τον Απρίλιο. Θα είναι η τέταρτη διοργάνωση του θεσμού, που εξελίχθηκε ως προθήκη νέων, περιφερειακών και διεθνών γκαλερί. Διεξάγεται στο Alte Schmiedehalle, τον εντυπωσιακό, βιομηχανικό εκθεσιακό χώρο του Ντίσελντορφ, που προσφέρεται και για την παρουσίαση μεγάλης κλίμακας γλυπτικών εγκαταστάσεων.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ**Αγνωστα αριστουργήματα**

Οι δημοπρασίες με έργα τέχνης μεγάλων δασκάλων και μαθητών τους φέρνουν συνήθως στο φως αριστουργήματα που επί αιώνες ή δεκαετίες παρέμεναν εκτός κοινής θέας σε ιδιωτικές συλλογές. Η μεγάλη δημοπρασία του οίκου Sotheby's, που ολοκληρώθηκε χθες στη Νέα Υόρκη, έφερε στη δημοσιότητα και ένα διπλό πορτρέτο της σχολής του Άμστερνταμ, από τη «χρυσή εποχή», με όλα τα στοιχεία της διαδρομής του μέχρι την ψηφιακή αίθουσα της δημοπρασίας και τον νέο κάτοχο.

ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟ**Εβρίδες Νήσοι**

Ένας φωτογραφικός θησαυρός από τις Εβρίδες Νήσους, βορειοδυτικά της Μεγάλης Βρετανίας, παρουσιάζεται στο ψηφιακό μουσείο της Εθνικής Πινακοθήκης της Σκωτίας. Μορφές από αυτό το ιδιότυπο και μυστηριακό αρχιπέλαγος ζωντανεύουν χάρη στον φακό του Αμερικανού φωτογράφου Πολ Στραντ (1890-1976), ο οποίος φωτογράφησε τις Εβρίδες στη διάρκεια της δεκαετίας του '50. Είναι μια μικρή αλλά πολύτιμη συλλογή, που διασώζει την καθημερινότητα εκείνης της εποχής.

ΡΟΤΕΡΝΤΑΜ**Σουρεαλισμός**

Η πληρέστερη βιβλιοθήκη με θέματα τον σουρεαλισμό βρίσκεται πλέον στο Ρότερνταμ, στο μουσείο Boijmans Van Beuningen. Ένα ζευγάρι συλλεκτών δώρισε στο μουσείο 4.000 εκδόσεις, καθώς και περίπου 50 έργα ζωγραφικής σουρεαλιστών καλλιτεχνών. Οι επιμελητές του μουσείου σχεδιάζουν να αξιοποιήσουν τη δωρεά και να δημιουργήσουν το πληρέστερο κέντρο μελέτης του σουρεαλισμού, το πρώτο στο είδος. Στη φωτ., λεπτομέρεια από έργο του Theo van Baaren.

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ**Σιλβέστερ Σταλόνε**

Ανάμεσα στα 100 και 130 εκατ. δολάρια αναμένεται να 팔ηθεί το σπίτι του Σιλβέστερ Σταλόνε στο Λος Άντζελες, καθώς ο ίδιος σχεδιάζει να αποσυρθεί στη Φλόριδα. Το σπίτι του διάσημου ηθοποιού χτίστηκε τη δεκαετία του 1990 και εκτός από ένα άγαλμα του Ρόκι σε φυσικό μέγεθος, διαθέτει οκτώ κρεβατοκάμαρες, 12 λουτρά, μια μεγάλη πισίνα με σπα και περιβάλλον που παραπέμπει στη Μεσόγειο, σύμφωνα με τα πρότυπα της Καλιφόρνιας.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

GORDON PARKS

Ο φωτογραφικός κόσμος του Γκόρντον Παρκς

Ο Γκόρντον Παρκς επανέρχεται. Όχι απλώς ως ένας έξοχος φωτογράφος του 20ού αιώνα, αλλά ως ένας αρχαιολόγος της μνήμης, καθώς οι φωτογραφίες του αναβαπτίζονται συνδεδεμένες με την κοινωνική ατζέντα της εποχής μας. Ο Γκόρντον Παρκς (1912-2006) μεγάλωσε σε μια φάρμα στο Κάνσας, όταν το να είσαι μαύρος και μάλιστα φτωχός προδιέγραφε μια μοίρα αποκλεισμού, υποτίμησης και διακρίσεων. Σήμερα, οι φωτογραφίες του αποτελούν όχι μόνον αισθητικά άρτια τεκμήρια της καθημερινότητας των

Αφροαμερικανών, αλλά συνδέουν την υψηλή τέχνη με την πολιτική τέχνη, δημιουργώντας ένα ανοικτό σύστημα, που συγκινεί και προκαλεί νέα σκέψη. Στην επικαιρότητα βρίσκεται καθώς έως τις 20 Φεβρουαρίου θα είναι ανοικτή η διπτυχική έκθεση στους δύο χώρους της αίθουσας τέχνης Jack Shainman της Νέας Υόρκης, όπου παρουσιάζονται φωτογραφίες του τραβηγμένες την περίοδο 1942-1970. Και επιπλέον, υπάρχει η έκθεση στο Μουσείο Τέχνης του Μομπάιλ, στην Αλαμπάμα. Όπως και η είδηση ότι το

Μουσείο Γκόρντον Παρκς στο Φορτ Σκοτ, στο Κάνσας, έλαβε πρόσφατα πρόσθετη χρηματοδότηση για ένα ερευνητικό πρόγραμμα πάνω στο συγγραφικό έργο και στη φιλομορφία αυτού του πολυδιάστου δημιουργού. Ο Γκόρντον Παρκς ήταν ο πρώτος Αφροαμερικανός που έγραψε και σκηνοθέτησε ταινία στο Χόλιγουντ, βασισμένο στο μυθιστόρημά του «The Learning Tree». Ήταν μια σπάνια περίπτωση ανθρώπου, πολυτάλαντου και ευρηματικού, που διακρίθηκε σε πολλά επίπεδα ακόμη και σε φωτογραφίες γκλά-

μουρ. Αλλά ήταν οι φωτογραφίες της ζωής των Αφροαμερικανών αυτές που τον κατέστησαν μοναδικό, αυτές που κινητοποιούσαν και τον δικό του ψυχισμό. Ήταν ο πρώτος μαύρος φωτογράφος που δούλεψε για το περιοδικό Life, την εποχή της παντοδυναμίας αυτού του ξεχωριστού εντύπου (1957). Στην εφημερίδα «Γκάρντιαν» δημοσιεύθηκε πρόσφατα εκτενές άρθρο για τη διαρκή επικαιρότητα των φωτογραφιών του Γκόρντον Παρκς, που χαρακτηρίζονται «άχρονες», δηλαδή κλασικές, πέρα από τα συμφρα-

ζόμενα της εποχής τους. Αυτόν τον χαρακτηρισμό δίνει ο Πίτερ Κούνχαρντ Τζ., διευθυντής του Ιδρύματος Γκόρντον Παρκς. «Καθώς αναλογιζόμαστε τι έχει συμβεί τους τελευταίους μήνες», λέει, «οι φωτογραφίες του μας υπενθυμίζουν να υψώνουμε ανάσθημα, να λέμε την άποψή μας και να απαιτούμε δικαιοσύνη». Στα απομνημονεύματά του, ο Γκόρντον Παρκς λέει πως απλώς θέλησε να καταγράψει τη ζωή των μαύρων της εποχής του, «τι συνέβαινε στην καθημερινότητά τους»...

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η χρυσή στάχτη μιας σύντομης ζωής

Το έγραψε ακόμα και η επίσημη στρατιωτική αμερικανική εφημερίδα: ένας βουδιστής ιερέας είχε βάλει φωτιά στον ναό Κινκάκου-τζι του Κιότο.

Το ημερολόγιο έγραφε 1 Ιουλίου 1950 και ο εικοσάχρονος Τζον -Γιάννη τον φώναζαν μονάχα οι Έλληνες γονείς του, πίσω στο Μπέντφορντ της Νέας Υόρκης, μετανάστες πρώτης γενιάς - δεν μπορούσε να το πιστέψει. Ο περίφημος «Ναός του Χρυσού Περιπτήρου» είχε γίνει στάχτη.

Ο Τζον υπηρετούσε τη θητεία του στην Ιαπωνία και στην τελευταία του άδεια επισκέφθηκε το Κιότο. Ήξερε πως χάρη σε αυτό το αρχιτεκτονικό μνημείο του 15ου αιώνα οι συμπατριώτες του δεν βομβάρδισαν το Κιότο.

Ήταν δεκαπέντε χρόνων όταν τέλειωσε ο πόλεμος. Τώρα, έκα-νε τη θητεία του στην Ιαπωνία ως

*Από τις ανθισμένες
κερασιές της Ιαπωνίας,
βρέθηκε ξαφνικά
σε ένα καπνισμένο,
σεληνιακό τοπίο.*

ταπεινός οπλίτης πρώτου βαθμού στον αμερικανικό στρατό κατοχής. Η Ιαπωνία, παρά τις πληγές της, ακτινοβολούσε, το ίδιο και τα κορίτσια της.

Ο Τζον είχε επισκεφθεί το Κιότο με το δικό του κορίτσι, απ' το Κιουσού. Δεν το χωρούσε ο νους του: το σχήμα, οι γραμμές, τα χρώματα του ναού είχαν κάτι το ανυπόφορο. Η ομορφιά ήταν εξουθενωτική. Τον γέμιζε από μια πληρότητα που σχεδόν τον έπνιγε.

Δεν θα μπορούσε να ξέρει ότι ο εμπρησμός θα γινόταν μυθιστόρη-

SHUTTERSTOCK

Το Κινκάκουτζι, ο «Ναός του Χρυσού Περιπτήρου», μνημείο της ιαπωνικής αρχιτεκτονικής του 15ου αιώνα, όπως ξαναχτίστηκε το 1955.

μα από έναν Ιάπωνα συγγραφέα, τον Γιούκιο Μίσιμα. Ο Μίσιμα θα επανοούσε τον δικό του εμπρησμό στο βιβλίο: όχι έναν αδιάφορο ιερέα, αλλά έναν δύσμορφο, στερμένο νέο που έβρισκε καταφυγή σε έναν μηδενιστικό μυστικισμό.

Ο ήρωας του Μίσιμα καίει τον ναό επειδή μια τέτοια ανυπέρβλητη ομορφιά πρέπει να πεθάνει. Ο θάνατος είχε μια άλλη, ανώτερη ομορφιά, την οποία το Χρυσό Περιπτήρο υπονόμει με την ύπαρξή του.

Ο Τζον θα μπορούσε να συμφωνήσει - όχι για την υπεροχή του θανάτου, μα για την ανείπωτη ομορφιά που τον νικούσε κάθε μέρα. Θα έλεγε στον καθένα πως εκείνη τη ζεστή, υγρή ημέρα στο Κιότο ένοιωσε τη ζωή του να δικαιώνεται.

Αλλά δεν μπόρεσε να το πει ποτέ σε κανέναν. Η άδεια έληξε απότομα. Μόλις που πρόλαβε να αποχαιρετήσει το κορίτσι του με το ντροπαλό

βλέμμα και τη χλωμή επιδερμίδα.

Λίγες ημέρες μετά, στάλθηκε στη γειτονική Κορέα. Ο πόλεμος είχε ξεσπάσει εκεί πέντε μόλις ημέρες πριν από τον εμπρησμό του Χρυσού Περιπτήρου.

Από τις ανθισμένες κερασιές της Ιαπωνίας, ο Τζον βρέθηκε σε ένα σεληνιακό τοπίο.

Οι Έλληνες γονείς του, πίσω στο Μπέντφορντ της Νέας Υόρκης, δεν έμαθαν ποτέ ότι ο γιος τους είχε προλάβει να μαγευτεί από τον Ναό του Χρυσού Περιπτήρου. Τη μοναδική φωτογραφία από τη ζεστή εκείνη ημέρα του Ιουλίου κράτησε η Παπώντζα φίλη του στο Κιουσού. Ούτε όμως κι εκείνη έμαθε ποτέ ότι η τελευταία εικόνα του Τζον, προτού τον διαπεράσει η ξιφολόγη του άγνωστου Βορειοκορεάτη, ήταν το κορίτσι μπροστά από τον Ναό του Χρυσού Περιπτήρου. Η χρυσή στάχτη μιας ζωής αστραπιαίας.

Η Τουρκία στο ντιβάνι του ψυχαναλυτή

Μια τηλεοπτική σειρά και ένα βιβλίο μας βοηθούν να δούμε με άλλο μάτι τις «συντεθλιμμένες προσωπικότητες» των γειτόνων

Της **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ**

Η εικόνα που έχει ο μέσος Έλληνας για την Τουρκία στριμώνεται αναγκαστικά στις διαστάσεις της μικρής οθόνης. Ανάμεσα στα πλάνα του Ερντογάν με φόντο τα πλωτά γεωτρύπανα και τις φρεγάτες στο Αιγαίο από τα δελτία ειδήσεων και στους ματαιωμένους έρωτες των τουρκικών σίριαλ, καταδικασμένους από κοινωνικές ανισότητες, μοχθηρές πεθερές και νύφες.

Ακόμα όμως και όσοι συμπατριώτες μας έχουν επισκεφθεί τον Βόσπορο αναζητούν περισσότερο το ένδοξο παρελθόν της Ρωμιουσίνης παρά το ψυχογράφημα της σύγχρονης τουρκικής κοινωνίας. Κάπως έτσι, στερεότυπα και αστιγματικά, καλούμαστε να παρακολουθήσουμε τους διπλωμάτες των δύο χωρών να κάθονται αυτές τις ημέρες στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για να διαχωρίσουν τις θαλάσσιες ζώνες. Δίχως να πολυκαταλαβαίνουμε, πάντως, τι γίνεται στη στεριά της άλλης όχθης του Αιγαίου.

Ισως αυτός να είναι και ο λόγος που η σειρά του συνδρομητικού Netflix με τίτλο «Ethos» έχει προκαλέσει τόσο μεγάλη αίσθηση σε όσους παρακολούθησαν τα οκτώ επεισόδιά της. Είναι η πρώτη φορά που έχει κανείς την ευκαιρία να δει καλειδοσκοπικά τους γείτονες, το πόσο δοκιμάζονται από ταξικούς, πολιτισμικούς, θρησκευτικούς διαχωρισμούς. Το χαρισματικό εύρημα της σειράς στηρίζεται, άλλωστε, σε ένα δίπολο που έρχεται να γεφυρώσει η ψυχοθεραπεία.

Συνοπτικά: Η μαντιλοφορούσα Μεριέμ που έφτασε στο σχολείο μέχρι το Δημοτικό και καθαρίζει σπιτία ευκατάστατων Κωνσταντινουπολιτών υποφέρει από ανεξήγητες κρίσεις λιποθυμίας. Φοβισμένα και απρόθυμα πηγαίνει να συμβουλευθεί την Πέρι, μια νεαρή ψυχαναλύτρια, με εκκοσμικευμένη, δυτικότροπη ανατροφή που δυσφορεί με τους οπισθοδρομικούς θρησκευόμενους της πατρίδας της. Γύρω από τις δύο γυναίκες, μία σειρά από άλλους χαρακτήρες συμπληρώνουν το κοινωνικό μωσαϊκό.

Εμβαθύνοντας στο θέμα

Μερικούς μήνες πριν από την προβολή της σειράς, κυκλοφόρησε ένα βιβλίο από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος, με τίτλο «Τουρκία. Το τρένο του μεγάλου εκσυγχρονισμού» ως απόπειρα καταγραφής των πολλών διαφορετικών κόσμων που συναπαρτίζουν μια χώρα 80 εκατομμυρίων. Είναι ένα καλογραμμένο εγχειρίδιο κατανόησης και εμβάθυνσης στο θέμα, από τον δημοσιογράφο Ευάγγελο Αρεταίο και τον Γιώργο Αγγελετόπουλο, στέλεχος του υπουργείου Εξωτερικών. Και οι δύο συγγραφείς γνωρίζουν πολύ καλά τους γείτονες. Ο πρώτος, μέσα από τα οδοιπορικά του από το Ντιγάρμακιρ μέχρι τη Μαύρη Θάλασσα, και ο δεύτερος με σπουδές, υπηρεσιακή θητεία στην Τουρκία και γερή θεωρητική σκευή, συνθέτουν ένα άλλο αφήγημα από αυτό

Η ηθοποιός Οϊκού Καραγέλ υποδύεται με μαεστρία τη Μεριέμ, τη μαντιλοφορούσα κοπέλα που αναζητεί τη βοήθεια μιας ψυχολόγου για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις ανεξήγητες κρίσεις λιποθυμίας. Το «Ethos» καταγράφει το δίλημά της ότι με την επιστήμη προδίδει την πίστη.

Παρακολουθούμε τους διπλωμάτες των δύο χωρών να κάθονται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων δίχως να πολυκαταλαβαίνουν τι γίνεται στην άλλη όχθη του Αιγαίου.

που έχουμε συνηθίσει. Συναντήσαμε τον Ευάγγελο Αρεταίο και του ζητήσαμε να μας πει τη γνώμη του για το «Ethos» ως κάτοπτρο στις πολιτικές ρωγμές στο πολυσυλλεκτικό τουρκικό οικοδόμημα.

«Είναι αλήθεια πως οι Έλληνες βλέπουν την Τουρκία μέσα από τη θεώρηση των διμερών σχέσεων που προβάλλεται στα έντυπα, την τηλεόραση και το Διαδίκτυο. Επομένως, η τουρκική κοινωνία παραμένει ο μεγάλος μας άγνωστος, οι εσωτερικές της δυναμικές μάς είναι αόρατες», λέει ο Ευάγγελος Αρεταίος. «Το «Ethos» καινοτομεί, διότι μας δείχνει πως αισθάνονται οι άνθρωποι, τους δίνει τον λόγο, δίχως αυτός να περνά από το κράτος, την κυβέρνηση. Τους καθίζει στο ντιβάνι του ψυχοθεραπευτή. Είναι κάτι πρωτόγνωρο όχι μόνον για εμάς τους Έλληνες αλλά και για τους ίδιους τους Τούρκους που το παρακολουθούν στη συνδρομητική πλατφόρμα. Είναι συχνό το φαινόμενο στην Τουρκία, ένα τμήμα της κοινωνίας να αισθάνεται τουλάχιστον αμχανία ακόμα και εκθρόνη-

Το τραγούδι που ταυτίστηκε με τον Αττίλα

Ο αγγλικός τίτλος της σειράς είναι «Ethos», αλλά ο τουρκικός είναι «Bir Baskadır» που σημαίνει «Το κάτι άλλο». «Πρόκειται για τον τίτλο μιας ποπ επιτυχίας που βγήκε το 1972 και μιλά για την ομορφιά των τοπιών και των ανθρώπων της Τουρκίας. Το ερμηνεύσε η Αϊνέν Αλημνάν. Είναι δασκευή με τουρκικούς στίχους ενός παραδοσιακού εβραϊκού τραγουδιού, του «Rabbi Elimelekh». Γνώρισε μεγάλη επιτυχία δύο χρόνια αργότερα, το 1974, μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, όταν άρχισε να μεταδίδεται συχνά από την κρατική ραδιοτηλεόραση. Στην ουσία ταυτίστηκε με τον Αττίλα. Η πρώτη στροφή του τραγουδιού λέει: «Ξανάβει και λιώνει η ψυχή μου, παράδεισος κάθε της γωνιά Για τον αέρα, τα νερά, τις πέτρες, το χώμα, Χίλιες ζωές θυσία για ένα μου φίλο Είναι το κάτι άλλο αυτή μου η πατρίδα»

τα για μια μερίδα συμπολιτών της, μιας και πάντα υπήρχε το αφήγημα του «εσωτερικού εκθρόνυ». Όμως οι γείτονες δεν έχουν μάθει να μιλούν, να εξωτερικεύουν τα συναισθήματά τους. Το «Ethos» αποκαλύπτει αυτήν την εσωτερική διάσταση», συμπληρώνει. «Κυρίως, αποδεικνύει πως οι διαφορές δεν αποτρέπουν τους Τούρκους από το να συμβιώνουν και να σχηματίζουν εντέλει νέες υβριδικές ταυτότητες».

«As σταθούμε λίγο σε αυτήν την

τελευταία φράση», λέει ο Αρεταίος. «Δεν είναι πως δεν υπάρχουν πιο συγκροτημένοι, «καθαρόαιμοι» τύποι ανθρώπων, κοσμικών ή θρησκευόμενων που έχουν πιο συνεκτικά εσωτερικά χαρακτηριστικά στην τουρκική κοινωνία. Όμως, η έλευση της νεωτερικότητας, η τριβή με τον σύγχρονο τρόπο ζωής της Δύσης μέσα από τον καταναλωτισμό κάνει την Τουρκία ένα πολύ ενδιαφέρον κοινωνιολογικό εργαστήριο όπου συμβαίνουν πολλά. Μέσα σε 20-25

Οι γυναίκες φορώντας τη μαντίλα στην Τουρκία έχουν κατακτήσει ένα νέο επίπεδο ελευθερίας, σύμφωνα με τον δημοσιογράφο Ευάγγελο Αρεταίο.

«Αντίστοιχους κλυδωνισμούς πέρασε και η ελληνική κοινωνία, αλλά πολλές δεκαετίες πριν και ίσως έχουμε ξεχάσει τη γεύση τους», λέει ο δημοσιογράφος Ευάγγελος Αρεταίος.

χρόνια έχουμε μεγάλες αλλαγές που εμείς –οι απέξω– τις βλέπουμε με τρόπο λανθασμένο ή χοντροκομμένο. Ένα παράδειγμα: Όσοι επισκέπτονται τα τελευταία χρόνια την Πόλη διαπιστώνουν ότι υπάρχει πολύ μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών που κυκλοφορεί με τη μαντίλα. Το χρεώνουν ως οπισθοδρόμηση. Στην πραγματικότητα όμως, δεν είναι. Δεν πρόκειται για κοσμικές Τουρκάλες που αναγκάστηκαν να βάλουν τη μαντίλα αλλά για γυναίκες που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Κωνσταντινούπολη και μέχρι πριν από λίγα χρόνια κυκλοφορούσαν μόνο σε έναν περιορισμένο αστικό και πολιτισμικό χώρο και δεν εμφανίζονταν στις περιοχές τις οποίες μονοπωλούσαν ουσιαστικά οι εκκοσμικευμένοι. Δεν υπήρχαν στο ευρύτερο οπτικό πεδίο του άστεως. Τώρα, μαντιλοφορεμένες, κυκλοφορούν, εργάζονται, σπουδάζουν, πηγαίνουν για καφέ, ερωτεύονται, ονειρεύονται. Πρόκειται για μια τεράστια ώθηση προς τα μπροστά, μια νέα κατάκτηση της ελευθερίας έστω και με το κεφάλι

σκεπασμένο. Θυμάμαι μια κοπέλα που συνάντησα στο Ικόνιο, ήταν πωλήτρια. Μου είπε: «Δεν φοράμε πια τη μαντίλα για να κρυβόμαστε αλλά για να είμαστε επιθυμητές»».

Τι ήθελε να πει; «Πως μπορεί να είναι παραδοσιακή, δηλαδή να είναι εντάξει ως προς την ταυτότητά της, ως κοπέλα που αντλεί την ηθική της από τη μουσουλμανική Ανατολία και όχι από τη Δύση, αλλά έχοντας ουσιαστικά υιοθετήσει τη δυτική ατομικότητα και θηλυκότητα. Ακολουθεί τη λεγόμενη ισλαμική μόδα, φροντίζει την εμφάνισή της ώστε να είναι ελκυστική μέσα σε αυτό το πλαίσιο. Οπότε οι επιλογές είναι δύο: ή θα φορέσει την καπαρντίνα και τη μαντίλα όπως τη φορούσε η μάνα της ή θα τη βάλει μεν αλλά θα προσθέσει το μακιγιάζ, τα τακούνια, θα διαλέξει την καλή μάρκα ρούχου. Το ερώτημα που πρέπει να απαντήσει είναι πώς μπορεί να είναι ηθική και μοντέρνα την ίδια ώρα», λέει ο δημοσιογράφος και ερευνητής της σύγχρονης Τουρκίας στο ΕΛΙΑΜΕΠ.

Η εθνική μελαγχολία

Το βασικό συστατικό της σειράς είναι η αποτύπωση της μελαγχολίας σε όλους τους πρωταγωνιστές. Όπως διαπιστώνει και η ψυχοθεραπεύτρια Πέρι, όλο το έθνος είναι σε μια κατάσταση κατάθλιψης. Γιατί; «Προσπαθούν όλοι να διαπραγματευθούν τη σχέση τους με τη Δύση –όχι πολιτικά, όσο ηθικά και πολιτισμικά– που καθορίζει θέλοντας και μη την ταυτότητά τους. Τι θα κρατήσουν από τη νεωτερικότητα, τι θα κρατήσουν από την παράδοση; Ιδού το προσωπικό δίλημμα. Αυτό το ισοζύγιο υπάρχει μέσα σε κάθε Τούρκο και τον βασανίζει, είναι μια επαναδιαπραγμάτευση της υπόστασής του ως ατόμου μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Αντίστοιχους κλυδωνισμούς πέρασε και η ελληνική κοινωνία, αλλά πολλές δεκαετίες πριν και ίσως έχουμε ξεχάσει τη γεύση τους. Λογικό είναι λοιπόν ο σημερινός Έλληνας να μην μπορεί να κατανοήσει τον μέσο Τούρκο», λέει ο Ευάγγελος Αρεταίος.

«Η βαθιά ματιά που μας προσφέρει η σειρά στην ψυχή της τουρκικής κοινωνίας μπορεί να είναι πολύ χρήσιμη ακόμα και στους Έλληνες διπλωμάτες ή πολιτικούς. Υπό την έννοια ότι οι εκάστοτε συνομιλητές τους αποτελούν μέρος αυτού του κοινωνικού συνόλου και η αντίληψη αυτών των συναισθημάτων πάντοτε προσθέτει στην κατανόηση του τρόπου σκέψης τους», προσθέτει. «Θυμάμαι μια συζήτηση που είχα με έναν κοινωνιολόγο πριν από 20 χρόνια. Μου έλεγε για τους συμπατριώτες του ότι οι Τούρκοι είναι συντεθλιμμένες προσωπικότητες. Εννοούσε ότι ο πόνος που αισθάνονται είναι το τίμημα της εσωτερικής πάλης που βιώνουν υπό την επιδραση της εκκοσμίκευσης και της νεωτερικότητας. Υπό αυτήν την έννοια, η σειρά μάς κάνει να δούμε την ανθρώπινη πλευρά των γειτόνων με συμπάθεια για αυτό που ζουν, πέρα από την πόλωση που δημιουργεί η πολιτική των διμερών σχέσεων».

Δύο από τους πρωταγωνιστές του «Ethos». Ο Χότζας και η κόρη του, που κρατούν δευτέρους αλλά σημαντικούς ρόλους στην τουρκική σειρά.

Κάθε σύγχρονος Τούρκος πρέπει να σταθμίσει μέσα του το ισοζύγιο μεταξύ παράδοσης και νεωτερικότητας. Τι θα κρατήσει, τι θα αφήσει.

Ο Γούντι βιογραφεί τον Αλεν

Ο ευφυής σκηνοθέτης αφηγείται τη ζωή του με το γνωστό αυτοσαρκαστικό στυλ που τον καθιέρωσε κινηματογραφικά

WOODY ALLEN

Σχετικά με το τίποτα

μτφρ.: Γιώργος Ικάρος Μπαμπασάκης
εκδ. Ψυχογιός, 2020, σελ. 436

Της ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ

«Μπορούσα να δω τη ζωή ως τραγική ή ως κωμική ανάλογα με τις τιμές σακχάρου στο αίμα μου, πάντοτε πάντως την έβλεπα ως στερημένη νοήματος. Αισθανόμουν ότι είμαι ένας τραγωδός εγκλωβισμένος στο κορμί ενός κωμωδού».

Ο Γούντι Αλεν αφηγείται τη ζωή του μέσα από τον χαρακτηριστικά αυτοσαρκαστικό τρόπο που τον έκανε διάσημο στις κινηματογραφικές του ιστορίες. Δεν πρέπει λοιπόν να μας παραξενεύει ότι το «τίποτα» του τίτλου αναφέρεται στο άπαν των σκέψεων, ενδιαφερόντων και συγκυριών σχετικών με την εξέλιξη του δημιουργικού του εαυτού.

Υιοθετώντας μια περσόνα διττή, εκείνη του ασήμαντου και αφελούς που διαρκώς ξορκίζει το χαρισματικό, ευφυές alter ego του, ο σκηνοθέτης θα μιλήσει για τα παιδικά του χρόνια στο Μπρούκλιν. Το πάθος του για τον λαμπερό κόσμο της σελιλόζης επικεντρώνεται στο όνειρό του να κατοικήσει κι αυτός, όπως οι κομψοί χαρακτήρες του χολιγουντιανού σινεμά, σε ένα ρετιρέ που να βλέπει ολόκληρο το Μανχάταν. Θα καταφέρει να το αποκτήσει περνώντας εκεί το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του. Η τριβή του με τη μητρόπολη θα εμπνεύσει τις ποιητικές εικόνες που κυριαρχούν στις εμβληματικές ταινίες του «Μανχάταν» και «Αννυ Χολ».

Απορρίπτει τη θρησκεία, όπως τη βιώνει στο εβραϊκό σχολείο ή τη

συναγωγή, όπου ζηλωτές ραβίνοι συγκεντρώνονται για να δοξάσουν τον «φανταστικό» Θεό στο κέντρο του ναού, περιθωριοποιώντας τις όμορφες και έξυπνες γυναίκες στον εξώστη. Μόλις τον αποβάλουν από το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, γιατί δεν φαίνεται να παρακολουθεί καν τα μαθήματα σκηνοθεσίας στα οποία είναι εγγεγραμμένος, ο νεαρός Αλεν αρχίζει την ψυχανάλυση. Συνειδητοποιεί ότι ξαπλώνοντας στο ντιβάνι δεν βελτιώνεται η ψυχοπαθητική του κατάσταση. Έχει συνηθίσει ήδη να διοχετεύει το ανήσυχο πνεύ-

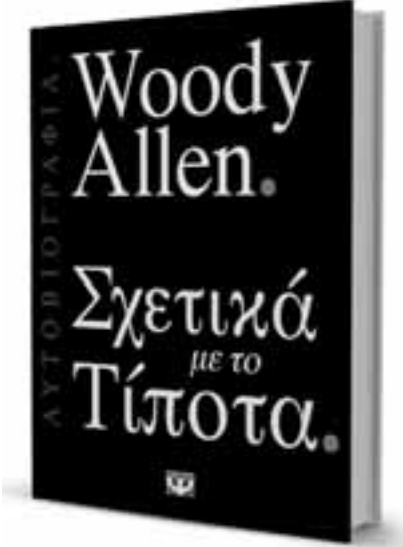
Ο αυτοβιογραφούμενος θεωρεί εαυτόν πιο πολύ συγγραφέα παρά κινηματογραφιστή, όπως ο Ινγκμαρ Μπέργκμαν και ο Φελίνι, τα ινδάλματά του.

μα και την έλλειψη προσαρμοστικότητας του στο να μαθαίνει ταχυδακτυλουργικά κόλπα και να παίζει με το κλαρινέτο του μουσική τζαζ της Νέας Ορλεάνς. Οι θείες της μεγάλης εβραϊκής οικογένειάς του τον υπεραγαπούν, αλλά πώς θα τον αγαπήσουν οι διανοούμενες γυναίκες που θαυμάζει; Έτσι αρχίζει να διαβάει λογοτεχνία. Εντυπιά στα θεατρικά έργα των Μπέρναρ Σω, Ευγένιου Ο' Νιλ και Άρθουρ Μίλερ.

Ανακαλύπτει ότι τα καλαμπούρια που συνθέτει για κωμικούς της τηλεόρασης και το πγαίο ταλέντο του στην αυτοσχεδιαστική κωμωδία

Από πολύ νωρίς ο Γούντι Αλεν διοχέτευε το ανήσυχο πνεύμα και την έλλειψη προσαρμοστικότητας στο να μαθαίνει ταχυδακτυλουργικά κόλπα και να παίζει με το κλαρινέτο του τζαζ της Νέας Ορλεάνς.

Τα παιδικά χρόνια, το σινεμά, οι γυναίκες της ζωής του, οι δικαστικές περιπέτειες – όλα έχουν θέση στην αυτοβιογραφία του Γούντι Αλεν.

μπορούν να του δώσουν επαγγελματική διέξοδο και φήμη. Ζει τώρα στο Μανχάταν με την πρώτη του γυναίκα Χαρλίν, φοιτήτρια φιλοσοφίας. Σύντομα η σχέση τους οδηγείται σε αδιέξοδο. Ερωτεύεται την ταλαντούχα της σόουμπιζ Λουίζ Λάσερ, κατόπιν δεύτερη σύζυγό του, ψυχολογικά ασταθής, με λάγνα διάθεση για οποιοδήποτε αρσενικό.

Γράφει το σενάριο για την κωμωδία «What's New Pussycat» (1965) με τους διάσημους ηθοποιούς, αλλά και ιδιόρρυθμους χαρακτήρες, Πίτερ Ο' Τουλ και Πίτερ Σέλερς που τον ταλανίζουν. Το κοινό των σίτζις θα λατρέψει την ταινία. Ο Αλεν προσεγγίζει τότε μεγάλες εταιρείες παραγωγής, όπως οι United Artists, που τον χρηματοδοτούν για να γράφει και να σκηνοθετεί ο ίδιος εξ ολοκλή-

ρου τις ταινίες του. Ο αυτοβιογραφούμενος θεωρεί εαυτόν πιο πολύ συγγραφέα παρά κινηματογραφιστή, όπως ο Ινγκμαρ Μπέργκμαν και ο Φελίνι, τα ινδάλματά του. Τον ενδιαφέρει η σύλληψη του χαρακτήρα που υλοποιείται πιστά από τους προικισμένους πρωταγωνιστές του (η Ντάιαν Κίτον θα καθιερώσει τον τύπο της αυτοαναλυόμενης, σοφιστικής Νεοϋορκέζας).

Ο Αλεν μιλάει διεξοδικά για τη δικαστική διαμάχη του με τη Μία Φάρου. Η, κατά τ' άλλα, αξιόλογη ηθοποιός θα στήσει ολόκληρη υπόθεση ψευδών ισχυρισμών για παιδεραστία εναντίον του.

Τα δικαστήρια αθλώνουν τον Αλεν, αλλά έπειτα από 23 χρόνια βρίσκεται ξανά στο στόχαστρο του κινήματος MeToo λόγω των ανυπόστατων κατηγοριών της Ντίλαν, χειραγωγούμενης θετής κόρης της Φάρου. Η εποχή του μακαρθισμού και της μαύρης λίστας έχει παρέλθει, όμως ο Αλεν θα δει πολλούς ηθοποιούς να του γυρνούν την πλάτη, φοβούμενοι επαγγελματικές συνέπειες. Με την προβολή της τελευταίας του ταινίας να έχει απαγορευτεί στις ΗΠΑ, ο σκηνοθέτης δεν καταβάλλεται από τον σκανδαλοθηρικό Τύπο και τον παραλογισμό του διασυρμού του. Η κοινή γνώμη κατευθύνεται, αλλά όχι και η κοινή λογική.

Συγκλονίζει η περιγραφή για τη γυναίκα του Σουν Γ. Ορφανή στα πέντε της, θα επιβιώσει από την πείνα τρώγοντας μια μπάρα σαπούνι στους δρόμους της Σεούλ. Ο Αλεν φροντίζει μαζί της δύο ορφανά κορίτσια που υιοθέτησαν από βρεφική ηλικία, προσφέροντάς τους μια καλύτερη μοίρα.

“Αγαπητό μου ημερολόγιο”

υάθε Σάββατο και Κυριακή
από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα,
να μην ξεχάσω να αιούσω
τα αγαπημένα μου τραγούδια,
νέα και παλιά.

... και τις Παρασκευές, το βράδυ μιλάει
από τις 9 μέχρι τις 12 “Εκ γυναικός”
με μελωδίες ταξιδιάρικες.

παρέα με την Μαριάννα Γαλίδη στο

KANALI
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

PIK1

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς.
- Ενημέρωση με εγκυρότητα, σοβαρότητα, αντικειμενικότητα.
- Από κάθε σημείο στην Κύπρο και τον κόσμο, με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών.

Παρουσίαση:
Αντρέας Κημήτρης

Σκηνοθεσία:
Μαρίνος Γιαννάκης
Νείλος Ιακώβου

Εκτελεστική Παραγωγός:
Μαρία Χαρή

(Με ταυτόχρονη νοηματική στο PIK 2)

Οπισθοδρόμηση και ίντριγκες στο Νέο Δελχί

Ένα φιλόδοξο φιλμ που «βλέπεν» τις υποψηφιότητες για Οσκαρ

Ο Λευκός τίγρης ★★½ ΔΡΑΜΑ (2021)

Σκηνοθεσία: Ραμίν Μπαχράνι
Ερμηνείες: Αντόρς Γκουράβ, Πριγιάνκα Τσόπρα, Ραζκουμάρ Ράο

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Οι διεθνείς συμπααραγωγές του Netflix συνεκρίζονται, αυτή τη φορά ταξιδεύοντάς μας στην Ινδία, για μια ταινία που έχει συζητηθεί αρκετά και για την κατηγορία του φετινού ξενόγλωσσου –ή διεθνούς, όπως λέγεται πια– Οσκαρ. Πρωταγωνιστής του φιλμ, που βασίζεται σε αληθινή ιστορία, είναι ο Μπαλράμ, ένας νεαρός άνδρας με πάμφτωχες καταβολές, ο οποίος μπαίνει ως οδηγός στην υπηρεσία μιας πλούσιας οικογένειας επιχειρηματιών. Καταδικασμένος στην υποδούλωση και στην ανέχεια, και με αφορμή ένα τραγικό περιστατικό, θα ψάξει τρόπο ώστε να ξεφύγει και να διεκδικήσει τη δική του θέση στην κορυφή της πυραμίδας.

Ολόκληρο το φιλμ του Ραμίν Μπαχράνι αποτελεί μια –έστω ελαφρώς καθ’ υπερβολήν– απεικόνιση του αναχρονιστικού συστήματος της κάστας, που ισχύει έως και σήμερα στη δεύτερη πολυπληθέστερη χώρα του πλανήτη. Όπως λέει και πρωταγωνιστής, ο οποίος εδώ εκτελεί και χρέη αφηγητή, οι παλιότερες 1.000 και βάλε κατηγορίες ανθρώπων στην Ινδία πλέον περιορίζονται πια μόνο σε δύο: «Αυτούς που έχουν μεγάλη κοιλιά κι εκείνους που πεινάνε». Πράγματι, μέσα από ένα καλειδοσκόπιο εικόνων και με μπόλικο μαύρο χιούμορ, η ταινία μάς δείχνει σαφέστατα τι

σημαίνει εκεί άρχοντας και υπηρέτης, όπως και την τυφλή αφοσίωση του τελευταίου.

Από την άλλη, εδώ δεν έχουμε να κάνουμε απλώς με ένα κοινωνικό πορτρέτο, αφού η ιστορία του Μπαλράμ είναι πολύ προσωπική: το δε φιλμ συνολικά, έπειτα από ένα ανάλαφρο –και κάπως αδύναμο– πρώτο μέρος, εξελίσσεται σε πρώτης τάξεως δραματικό θρίλερ στο δεύτερο. Εκεί ο υπηρέτης περνάει χρόνο με τον κύριο του και τη δυτικότροπη σύντροφό του –την υποδύεται η πανέμορφη Πριγιάνκα Τσόπρα του τηλεοπτικού «Quantico»– στο Νέο Δελχί, όπου οι τελευταίοι, ως εκπρόσωποι της οικογένειας, δωροδοκούν μια σειρά από πολιτικούς προκειμένου να εξασφαλίσουν ευνοϊκές ρυθμίσεις για τις επιχειρήσεις τους.

Η διαφθορά ενός διάτρητου πολιτικού συστήματος παρουσιάζεται επίσης απολαυστικά («εγώ θα έφτιαχνα πρώτα αποχέτευση και ύστερα Δημοκρατία στην Ινδία»), ενώ συμβάλλει στη νωσηρή ατμόσφαιρα που κυριαρχεί καθώς βαδίζουμε προς την κλιμάκωση του φινάλε. Σε γενικές γραμμές, η ταινία του Ραμίν Μπαχράνι μοιάζει με επιτυχημένο μείγμα Μπόλινγουντ, με όλη την κιτς ποικιλομορφία που αυτό συνεπάγεται, και παλιού καλού ρεαλιστικού σινεμά. Το τελευταίο μάλιστα εμπλουτίζεται ευχάριστα και με αρκετές παρομοιώσεις: από τις διαφορές σκοταδιού και φωτός μέχρι το Κοτέτσι, από το οποίο ο ήρωάς μας προσπαθεί να διαφύγει, βγάζοντας όταν χρειάζεται και... νύχια, όπως ο λευκός τίγρης με τον οποίο εκείνος επίσης παρομοιάζεται.

Ολόκληρο το φιλμ του Ραμίν Μπαχράνι αποτελεί μια –έστω ελαφρώς καθ’ υπερβολήν– απεικόνιση του αναχρονιστικού συστήματος της κάστας, που ισχύει έως και σήμερα στη δεύτερη πολυπληθέστερη χώρα του πλανήτη.

HOME CINEMA

Στα άδυτα της βρετανικής πολιτικής σκηνής

Επάνω, ο Χιου Λόρι υποδύεται έναν υπουργό σε δίνη σκανδάλων, στη σειρά «Roadkill», που προβάλλεται από τα κανάλια της Nova. Κάτω, η Ζιλιέτ Μπινός πρωταγωνιστεί στο φιλμ «Η Γιακάρδα μέσα μου», που είναι διαθέσιμο στην πλατφόρμα Cinoβο.

Roadkill

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ

Δημιουργός: Ντέιβιντ Χέιρ

Ερμηνείες: Χιου Λόρι, Έλεν Μακρόρι, Τζέινφερ Χένεσι

Η μίνι σειρά τεσσάρων επεισοδίων του BBC –στην Ελλάδα τη βλέπουμε από τα κανάλια Novacinema και Nova On Demand– είναι από εκείνα τα κλασικά πολιτικά θρίλερ, τύπου «Borgen», το οποίο όμως παίρνει έξτρα ενδιαφέρον χάρη σε άλλη μία μοναδική ερμηνεία από τον Χιου Λόρι. Ο σπουδαίος Βρετανός ηθοποιός υποδύεται εδώ τον Πίτερ Λόρενς, έναν υπουργό της κυβέρνησης, του οποίου η προσωπική και δημόσια ζωή απειλείται εξαιτίας μιας σειράς σκανδαλώδων αποκαλύψεων. Εκείνος ωστόσο σύντομα περνάει στην αντιμετώπιση, προσπαθώντας να εκμεταλλευθεί την κρίση προς όφελός του. Όπως είπαμε, ο Χιου Λόρι διαπρέπει δημιουργώντας ένα χαρακτήρα που κινείται στο μεταίχμιο μεταξύ ηθικής και ανηθικότητας, περήτο δηλαδή όπως συμβαίνει με πολλούς αληθινούς πολιτικούς. Οι ρυθμοί της αφήγησης είναι

γοργοί, ωστόσο όχι τόσο, ώστε να μην προλάβουν να θιγούν με αρκετά έξυπνο τρόπο σύγχρονα θέματα της δυτικής δημοκρατίας και των ανθρώπων που την υπηρετούν. Εδώ δεν υπάρχει απλώς η διάκριση μεταξύ τιμιότητας και διαφθοράς, αλλά κυρίως η «γκρίζα» περιοχή που μεσολαβεί, ενώ σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τα μίντια –τα πάντα ξεκινούν από τις αποκαλύψεις μιας δημοσιογράφου– και φυσικά η επικοινωνιακή στρατηγική όλων των πρωταγωνιστών. Εξαιρετική στον ρόλο της πρωθυπουργού και η γνωστή μας από το δημοφιλές «Peaky Blinders», Έλεν Μακρόρι.

Η Γιακάρδα μέσα μου ★★

ΚΟΜΕΝΤΙ (2017)

Σκηνοθεσία: Κλερ Ντενί

Ερμηνείες: Ζιλιέτ Μπινός, Σαβιέ Μπουβού, Φίλιπ Κατερίν

Από την πλατφόρμα του Cinoβο αυτή την εβδομάδα επιλέγουμε ένα από τα πιο πρόσφατα φιλμ της σπουδαιότερης ίσως σύγχρονης Γαλλίδας δημιουργού, Κλερ Ντενί. Απόλυτη πρωταγωνίστρια εδώ

είναι η Ζιλιέτ Μπινός, η οποία ερμηνεύει μια γυναίκα σε τέλμα. Η Γιακάρδα είναι μια Παριζιάνα καλλιτέχνης, η οποία ψάχνει (μάταια) την αληθινή αγάπη σε μια σειρά φίλων και εραστών. Κατά τη διάρκεια του φιλμ, η Μπινός διασταυρώνεται, πάντα ζευγαρωτά, με διάφορους ανθρώπους συνθέτοντας δραματικά και ενίοτε ξεκαρδιστικά διαλογικά ενστανένια που προωθούν την πλοκή.

Η Κλερ Ντενί κρατάει εδώ πολύ πιο ανάλαφρο και προσγειωμένο τόνο σε σχέση με προηγούμενες δημιουργίες της, προκειμένου να μιλήσει για τις σύγχρονες ανθρώπινες σχέσεις, δίχως να φορτώσει με υπερβολικό δράμα την αφήγηση. Αντιθέτως, δείχνει εμπιστοσύνη πρώτα από όλους στην υποδειγματική πρωταγωνίστριά της, η οποία παίζει φυσικά και αβίαστα ένα χαρακτήρα κομμένο και ραμμένο στα μέτρα της, αλλά και στους υπολοίπους ηθοποιούς, που κάνουν (κατά κανόνα) σύντομες εμφανίσεις, ερμηνεύοντας διάφορα πρόσωπα πάντα με πυρηνά την Γιακάρδα. Σε απολαυστικό ρόλο-έκπληξη και ο Ζεράρ Ντεπαρντιέ.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Η εΨΡΨΨία
Οικονομικές ειδήσεις, με τον Ανδρέα Ιωσήφ.
11.30 Χρονογράφηση, III - (Ε)
12.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι
Μουσική εκπομπή με τη Γωγώ Βασιλάκη.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάσης θεματική εκπομπή.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 Επιστήμη και Κοινωνία
Επανάληψη με ελληνικούς υποτίλους.
15.30 Travel Diary
Ταξιδιωτικές ταινίες μικρού μήκους.
16.00 Σε προσκυνών γλώσσα
Θεματική εκπομπή.
17.00 Αφάνειες ήρωες
Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν στην Κύπρο ή στο εξωτερικό.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
Το μυστικό της πεταλούδας
Τηλεταινία.
19.20 Λούνα Παρκ
Κωμική σειρά.
19.55 Σαν σήμερα με το PIK
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βαλεντίνα Νικολάου.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 Σαν σήμερα με το PIK (Ε)
23.10 Αφάνειες ήρωες (Ε)
00.00 Επιστήμη και Κοινωνία
01.00 Επανάληψεις

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Fathers And Daughters
07.30 Το κόκκινο λεωφορείο
Παιδικό πρόγραμμα.
08.15 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Σπρίτ, το άγριο άλογο στ. Το τρενάκι ρομπότ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
12.10 Παιδική ζώνη
12.30 Το κόκκινο λεωφορείο (Ε)
12.55 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Man with a plan
Κωμική σειρά.
16.40 Baywatch, IX
Περιπέτειώδης σειρά.
17.30 Προσωπογραφίες, IV-(Ε)
Πολιτιστικό ντοκιμαντέρ.
18.15 Μαζί/Birlikte - (Ε)
Δικονοτική εκπομπή.
19.00 Eurotax Design - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
19.30 Γυναίκα
Μικρά ντοκιμαντέρ.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Travel Diary - (Ε)
Ταξιδιωτική σειρά.
21.30 Fathers And Daughters
Κοινωνική ταινία, με τους Ράσελ Κρόου, Αμάντα Σάιφρεντ, κ.ά.
23.10 ArtCafe, IV - (Ε)
00.10 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
00.30 Προσωπογραφίες, IV-(Ε)
01.15 Μαζί/Birlikte - (Ε)
02.00 ΓΙΟΥΠΟΝΙΟΥΣ

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

21.20 Παράδοση κατ' οικον
06.00 Deal - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
06.30 Αστέρια στην άμμο - (Ε)
Ελληνική σειρά.
07.15 Δώσε βρε - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
09.30 Εύκολο και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικονομικές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
13.45 Λούις Night Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.50 Έλα στη θέση μου, V
Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.00 Έλα στη θέση μου, V
Κωμική σειρά.
18.20 TET-A-TET στον Alpha
Talk show.
19.30 Δώσε βάση - (Ε)
Κωμικό show, με την Λιάννα Λαμπροπούλου.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Παράδοση κατ' οικον
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζηαδάμου.
22.30 Κάρμα - Κοινωνική, Δραματοποιημένη σειρά.
TET-A-TET
23.40 Δώσε βάση - (Ε)
Κωμικό show
00.30 Blackout - (Ε)
01.15 The Chase - (Ε)
03.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

21.20 The Lone Ranger
05.40 Βότκα πορτοκάλι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 Daddy cool - (Ε)
Ελληνική σειρά.
08.00 Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
09.30 Taxi - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
10.20 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω
Πολιτική εκπομπή.
14.00 Γεγονότα στο πιάτο
Εκπομπή μαγειρικής με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.
14.50 Ήλιος - (Ε)
Δραματική σειρά.
16.30 Casa De Mikel, II - (Ε)
Σατιρική εκπομπή με τον Μιχάλη Σοφοκλέους.
17.40 Παρουσιάστε - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Παρουσιάστε - (Ε)
Συνέχεια
19.30 Ταξί
Τηλεπαιχνίδι, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Ο μοναχικός καβαλάρης
The Lone Ranger
Περιπέτεια, με τους Τζό-νι Ντεν, Άρμι Χάμερ.
23.15 Χιούστον το λύσαμε
Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.50 Aquarius
Δραματική σειρά.
01.40 Blackout - (Ε)
02.30 Εκπαιδευόντας τον Μπάμπη

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

21.15 Serial (Bad) Weddings
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική επομπή, με τους Σίσσο Χριστίδου, Παύλο Σταματοπούλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάλια Χατζηθεοδώρου.
15.00 Γλυκές αλχημείες
Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με τον Στέλιο Παριλιόρο.
16.00 Shopping Star - (Ε)
Εκπομπή μόδας.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
19.10 Fars Attack 3 - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Χάρη Αριστείδου.
20.10 **OMEGA NEWS**
Miss Congeniality II:
Armed and Fabulous
Κωμωδία, με τους Σά-ντρα Μπούλοκ, Ρεγγίνα Κινγκ, κ.ά.
23.00 Enter Nowhere
Ταινία θρίλερ.
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική επομπή.
03.30 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
04.30 The Booth - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
05.30 Ο άντρας των ονείρων (Ε)
Κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ

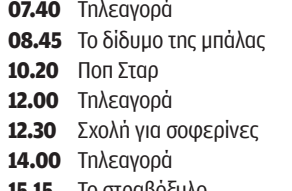
ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Survivor
05.30 Οι Αδιάφοροι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.30 Καλό μεσημέρακι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.15 Dot.
Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 Άλλα λόγια θέκει παπά
Κωμική σειρά.
13.00 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
14.30 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
15.30 Σου Κου Family
Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.30 The Voice Of Greece - (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 The Voice Of Greece - (Ε)
(Συνέχεια)
Μουσικός διαγωνισμός.
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Στην υγεία μαςρε παιδιά!
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
03.40 Dot - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
04.40 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
04.40 Λάθος κέρδιες - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγορά
08.45 Το δίδυμο της μπάλας
10.20 Πον Σταρ
12.00 Τηλεαγορά
12.30 Σχολή για σοφερίνες
14.00 Τηλεαγορά
15.15 Το στραβόξυλο
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
02.45 Μήνυμα από τον Σομ
TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000
06.30 Παιδική ζώνη
07.25 Μουλάν
08.20 Παιδικές σειρές
09.35 Cook Eat (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα
Τηλεαγορά
16.35 Αόρατος φράκος
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.25 Ξένη ταινία

EXTRA

ΤΗΛ.: 25715111

10.20 Κορίτσα ο Μάρκουλης
11.00 Έξυπνες αγορές
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κνημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
16.45 Έξυπνες αγορές
17.15 Αόρατος φράκος
17.20 Έξυπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία

MOVIES BEST

21.00 Fight Club
06.15 Alice In Wonderland
08.15 Dangerous Minds
10.00 8 1/2 (Otto E Mezzo)
12.30 Project Blue Book 2
13.30 Spinning Man
15.30 Galveston
17.15 Cut Bank
19.00 Little Accidents
21.00 Fight Club
23.05 Grosse Pointe Blank
01.05 Spinning Man
02.50 Galveston
04.30 Cut Bank
GREEK CINEMA
21.45 Η Ρένα είναι "Οφ-Σάντ"
05.45 Η Ρένα είναι "Οφ-Σάντ"
07.15 Λόλα
09.00 Οι Γερμανοί ξανάρχονται
10.30 Αστέρω
11.45 Πολύ αργά για δάκρυα
13.15 Τζένη Τζένη
15.00 Βοήθεια...
με παντρέυουνε!
16.45 Το ξύλο βγήκε
απ' τον παράδεισο
18.25 Τρελός και πάσης Ελλάδος
20.00 Συναϊκία το όνειρο
21.45 Η Ρένα είναι "Οφ-Σάντ"
23.15 Λόλα
01.00 Διακοπές στο Βιετνάμ
02.30 Η γυναίκα μου τρελάθηκε

Περί πολιτισμού του Αιγαίου, προς Σαμαρά λόγος

Η Ελλάδα ως πολιτισμός δεν γεννήθηκε ούτε στην Αθήνα, ούτε στη Σπάρτη, ούτε στις Μυκήνες, στο Αιγαίο γεννήθηκε πρώτα

Του **ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ**

Σφάλατε κύριε Σαμαρά! Και σφάλατε ως μη οφείλατε. Σφάλατε λέγοντας («Καθημερινή» 24/1/21) ότι «με πειρατές δεν κάνεις διάλογο»! Και όχι φυσικά: Το σφάλμα δεν βρίσκεται στην κρίση σας ότι οι πειρατές δεν διαλέγονται. Η κρίση είναι ορθή. Ορθότατη... Το σφάλμα βρίσκεται στο ότι εκτιμάτε την Τουρκία ως «πειρατή»! Διότι η Τουρκία κ. Σαμαρά δεν είναι πειρατής. Και όχι φυσικά, διότι δεν έχει το ήθος του πειρατή (πολλού γε και δη.) Αλλά διότι δεν έχει καμία ανάγκη να είναι πειρατής... Ποια, αλήθεια, ανάγκη έχει για να είναι πειρατής; Αφού, καθώς προσφυώς το είπε, το 1964, πρωθυπουργός τότε, ο Γεώργιος Παπανδρέου, η Τουρκία κατέχει το «γωνιακό οικόπεδο». Διατυπώνοντας, όμως, έστω με τον απλοϊκό εκείνο τρόπο, μία αλήθεια. Ελληνική δε αλήθεια αιώνων, χιλιετιών ακριβέστερα, που φοβόμαι ότι κανείς Νεοέλληνας

Εκείνο συνεπώς που νυχθημερόν πασκίζει η Τουρκία είναι απλώς να αποτρέψει την Ελλάδα να αποκτήσει το, μοναδικό εναπομένον, έδαφος του μείζονος Αιγαίου πελάγους, που βρίσκεται στη μακρινότερη μάλιστα άκρη της Ανατολής.

πολιτικός, ή πολιτικώς διανοούμενος, ενθυμήθηκε ποτέ! Και φυσικά θα εξηγηθεί το, ενδεχομένως, ρηζικέλευθο του λόγου.

Η Ελλάδα ως χώρα, ως πολιτισμός ακριβέστερα, ως τρόπος δηλαδή βίου, δεν γεννήθηκε βέβαια στην Αθήνα! Ούτε στη Σπάρτη γεννήθηκε, ούτε στις Μυκήνες και θα 'λεγα ούτε στην Κνωσσό ή τη Φαιστό. Στο Αιγαίο γεννήθηκε πρώτα. Και δεν το μαρτυρεί αυτό μόνο, γενικά και αόριστα ο κυκλαδικός πολιτισμός. Η Θήρα και τα ευρήματά της, όσα έφερε στο φως, όχι βέβαια ο Σλήμαν, ούτε ο Άρθουρ Έβανς, αλλά ένας Έλληνας αρχαιολόγος, ο καθηγητής Σπυρίδων Μαρινάτος, καταδεικνύουν από πού ξεκίνησε ο ελληνικός πολιτισμός, προτού φτάσει και δοξαστεί στην Κρήτη. Τύχη

«Η Ελλάδα ως χώρα, ως πολιτισμός ακριβέστερα, ως τρόπος δηλαδή βίου, δεν γεννήθηκε βέβαια στην Αθήνα! Ούτε στη Σπάρτη γεννήθηκε, ούτε στις Μυκήνες και θα 'λεγα ούτε στην Κνωσσό ή τη Φαιστό. Στο Αιγαίο γεννήθηκε πρώτα».

περίεργη: Η νήσος του Αιγαίου, απ' όπου ίσως ξεκίνησε ο Μινωικός πολιτισμός, η ίδια υπήρξε και η αιτία της καταστροφής του το 1500 π.Χ., με την έκρηξη του ηφαιστείου της. Ξεκίνησε δηλαδή ως πολιτισμός νησιώτικος, από το Αιγαίο, το οποίο Αιγαίο, δεν πήρε το όνομά του φυσικά από τον βασιλιά Αιγαία, και ας το ονειρεύεται αυτό οι Αθηναίοι, αλλά από την ίδια τη φύση του, της μόνιμης κυματισμένης θάλασσάς του. Όπου δηλαδή είναι μόνιμες οι «αίγίδες», στα νερά του πελάγους.

Σ' αυτό, λοιπόν, το «πολυκυματισμένο» πέλαγος, που ονομάζεται Αιγαίο, είναι που γεννήθηκε η Ελλάδα, και βεβαίως ο πολιτισμός της. Το πέλαγος, λοιπόν, αυτό, το Αιγαίο, έχει δύο ακτές, ή δύο όχθες αν το θέλετε: Τη Δυτι-

κή, όπου η ελληνική χερσόνησος, και την Ανατολική όπου είναι τα παράλια της Μικρασίας. Σε όλη, λοιπόν, την ιστορία της η Ελλάδα άκμαζε, όταν είχε στην «επικρατεία» της και τις δύο ακτές του Αιγαίου. Σημειώνω ότι ο πρώτος πόλεμος που καταγράφει ο ελληνικός πολιτισμός, έγινε για τη μία από τις δύο ακτές του Αιγαίου, την Ανατολική. Και δεν νομίζω πως υπάρχει κανείς που να πιστεύει ότι στην Τροία πήγανε οι Έλληνες για την Ελένη – ωραία ή όχι αδιάφορο... Ακόμα, όταν ο Ισοκράτης παρότρυνε τον Αλέξανδρο για την εκστρατεία του στην Περσία, το τι του έλεγε δεν ήταν πως πρέπει να ελευθερώσει την Ιωνία, ή τη Μικρασία για παράδειγμα, αλλά να ελευθερώσει τα «παράλια». Και εννοούσε φυσικά

την ανατολική ακτή του Αιγαίου. Κι ήταν ως να έλεγε ότι πρέπει να ολοκληρώσει πρώτα την απελευθέρωση της Ελλάδας.

Αλλά και η ίδια η Αυτοκρατορία των Ρωμιών, η Ρωμανία (καλούμενη τώρα... Βυζάντιο) μακροβιότερη από κάθε άλλη, έζησε για περισσότερο από χίλια χρόνια, όσο πατούσε και στις δύο όχθες του Αιγαίου, ακριβέστερα και στις δύο όχθες του Βοσπόρου, την ευρωπαϊκή, και την ασιατική. Εκεί που συναντώνται, αλλά και χωρίζονται (από τις Συμπληγάδες του Ηρακλή) Ανατολή και Δύση (και μην αναφέρω ξανά γνώσεις γνωστές και αυτονόητες...) Είχε δηλαδή η Ρωμιοσύνη τότε εκείνο το «γωνιακό οικόπεδο» (ιδού, λοιπόν, η αλληγορική σημασία της τότε απλοϊκοφανούς ρήσης του Γεωρ-

γίου Παπανδρέου). Και το έχασε μόνο όταν έχασε μία από τις δύο ακτές, που τη γέννησε, του Αιγαίου πελάγους (Μαντζικέρτ 1071, Μυριοκέφαλο 1176...)

Σήμερα, λοιπόν, κύριε Σαμαρά, η Τουρκία (μετά και το 1922) ακόμα κατέχει, ελέω Ευρωπαίων, όχι μόνο και τις δύο όχθες του Βοσπόρου, Δύση και Ανατολή, (το γωνιακό δηλαδή οικόπεδο) αλλά και σ' αυτή την Ανατολή κατέχει έδαφος πέρα και από το Μαντζικέρτ. Κι αν δεν είναι μια υπερδύναμη η ίδια, όπως την πάλα Ρωμανία, ή έστω το Οσμανικό Χαλιφάτο, κατέχοντας αυτό το «γωνιακό οικόπεδο», είναι γεωπολιτικά πολύτιμη ως σύμμαχος για τις σημερινές υπερδυνάμεις! Και το γνωρίζει... Κι ας λέτε εσείς ότι είναι πειρατής. Πειρατής ήταν,

αδίστακτος μάλιστα, τότε. Τώρα είναι κάτοχος απλώς, του εδάφους που ανέκαθεν ανήκε στους Ρωμιούς, αλλά πειρατικά το άρπαξε το 1453. Και τίποτε άλλο δεν χρειάζεται πια, ώστε να είναι πάντα, δυνάμει, «σύμμαχος» μοναδικός, και φυσικά πολύτιμος. Και σ' αυτό είναι που σκοπεύει η εμφανιζόμενη ως πειρατική «πολιτική» της. Να παρουσιάσει την Ελλάδα ως χώρα παντελώς αναξιοπρεπή, και κατ' ακολουθία μη υπολογίσιμη συμμαχικά... Μια χώρα, εν ολίγοις, στερομένη ειδικού βάρους (που ουδείς έχει οτιδήποτε να χάσει, αδικώντας την αναισχύοντα, με θηριώδη ηρεμία...).

Εκείνο συνεπώς που νυχθημερόν πασκίζει η Τουρκία είναι απλώς να αποτρέψει την Ελλάδα να αποκτήσει το, μοναδικό εναπομένον, έδαφος του μείζονος Αιγαίου πελάγους, που βρίσκεται στη μακρινότερη μάλιστα άκρη της Ανατολής, το οποίο είναι ακόμη, έστω και σκιωδώς, ελληνικό, ώστε, εξουδετερώνοντας έτσι τη μοναδικότητά της να μπορεί πια να την ανταγωνίζεται, ως δυνάμει σύμμαχος των υπερδυνάμεων! Το έδαφος, λοιπόν, αυτό, και ας ουδόλως

Σ' αυτό, λοιπόν, το «πολυκυματισμένο» πέλαγος, που ονομάζεται Αιγαίο, είναι που γεννήθηκε η Ελλάδα, και βεβαίως ο πολιτισμός της.

το οσμίζεται σύμπασα η πολιτική μας διανόηση, πολύ καλά εντούτοις το γνωρίζει η Τουρκία: Είναι η Κύπρος, που επιβίωσε του 1922, και επιβίωσε ακόμα του 1964, τότε που ο υπεύθυνος της Λευκωσίας, και ο ανευθυνουπέθυνος των Αθηνών, εμπόδισαν τον ελληνικό στρατό (Ελληνική Μεραρχία) να οδηγήσει την Ελλάδα να πατήσει ως ιδιοκτήτης ξανά στην, απομακρυσμένη έστω, ανατολική εκείνη ακτή του Αιγαίου...

Όμως ο προαγγελθείς στον τίτλο προς εσάς «λόγος», ουδόλως τελιώνει εδώ, κύριε Σαμαρά. Μοιραία, λοιπόν, θα ακούσετε ξανά, στην επόμενη όμως επιφυλλίδα της εφημερίδας.

Ο κ. Χάρης Φεραίος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

Παραβιάζοντας τα τεχνητά σύνορα του hip hop

Βασίλης Ράλλης
«Χωρίς εισιτήριο»

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΓΕΤΤΟΥ**

Ποτέ δεν ακολουθούσα με όρους τακτικής ενημέρωσης την εξέλιξη της ελληνόφωνης rap, hip hop και γενικά «street» μουσικής. Ωστόσο, ανήκοντας στη μουσική γενιά των μέσων του '90 που είδε το hip hop/rap, σε όλες του τις παραλλαγές, να γεννιέται (π.χ. Active Member, Ζωτανόι Νεκροί, Στέρεο Νόβα, Terror X Crew, Going Through, Ημισκούμπρια κ.ά.), όταν προ ορισμένων ετών, με αφορμή τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα (Killah P), επέστρεψα στο «πέδιο» για να ανακαλύψω την εξέλιξή του, θαφνιάστηκα.

Θαφνιάστηκα θετικά, γιατί είδα τα παλαιότερα στεγανά να καταπίπτουν, κοντόφθαλμες και αντιαισθητικές λογικές να πηττώνται αλλά και μια γλωσσική διεύρυνση του ιδιώματος, όπως π.χ. η συμπεριληψη της κυπριακής διαλέκτου (Julio). Θαφνιάστηκα αρνητικά, γιατί αντιλήφθηκα τη συντηρητική ιδεολογική ηγεμονία που ασκεί η trap σε ιδιαίτερα νεαρές ηλικίες, τα νέα σεξιστικά στερεοτύπα της και την αντικοινωνική στάση της να κατακλύζουν τα αφτιά και τα μυαλά μιας νεολαίας και μιας κοινωνίας που βεβαίως έχει και τη hip hop που της αξίζει. Στη διάρκεια,

Το καινούριο που ο Βασίλης Ράλλης εισφέρει στον χώρο, όσο μπορώ να γνωρίζω, ή τουλάχιστον αυτό με το οποίο δείχνει να ενδιαφέρεται να φέρει περισσότερους ακροατές στη street μουσική, είναι το παιχνίδι.

ωστόσο, της υπερδευκατούς κοινωνικής κρίσης που διέλυσε τον εναπομείναντα κοινωνικό ιστό της Ελλάδας, οι αντίρροπες δυνάμεις δεν το έβαλαν κάτω. Το αντίθετο. Μέσα από δικτυα αλληλεγγύης, αλληλοβοήθειας και αμοιβαίου σεβασμού έθεσαν σαν στόχο να ανακαταλάβουν το χαμένο έδαφος και να επαναφέρουν τη «street» μουσική σε ατραπούς που προσφέρουν στην κοινωνική υπόθεση και δεν τη διαβρώνουν περαιτέρω. Μιλώ για «street» μουσική, γιατί στο μεταξύ, στην προσπάθεια αυτή του ριζοσπαστικού hip hop κινήματος να ανακάμψει, δημιουργήθηκαν ομάδες που κατήργησαν μουσικά σύνορα με δημιουργικό τρόπο. Το παγκόσμιο φαινόμενο των Rage Against The Machine έσπειρε κάπως καθυστερημένα, ωστόσο επιτυχημένα,

του επιγόνους του και στην Ελλάδα (π.χ. Social Waste, Ρόδες κ.ά.).

Ένας ακόμα κάπως νεότερος επίγονος αυτού του ρεύματος είναι ο Βασίλης Ράλλης που ο ίδιος που κατήργησαν μουσικά σύνορα με δημιουργικό τρόπο. Το παγκόσμιο φαινόμενο των Rage Against The Machine έσπειρε κάπως καθυστερημένα, ωστόσο επιτυχημένα,

αυτού του νέου ευγενούς, αξιοπρεπούς μουσικού της κρίσης με συγκινεί, με κινητοποιεί και με εμπνέει. Αυτή η νέα «street» στάση φαίνεται ότι προπαντός σκοπεύει να επαναφέρει στη hip hop την καλοσύνη, την ευγένεια, τη συντροφικότητα με την ευρύτερη έννοιά της. Δεν ξέρω αν ο όρος «street» είναι δόκιμος. Αλλά τι μπορεί να σημαίνει «δόκι-

μο», όταν ακούς έναν δίσκο που αφ' εαυτού αποφεύγει να εγκλωβιστεί σε εμμονικά μοτίβα; Street, λοιπόν, δρόμος, με τα μέσα και έξω συναισθήματα που προκαλεί.

Στα κομμάτια-statements του Βασίλη Ράλλη, ο κεντρικός θεματικός άξονας, αν και παραμένει ο ίδιος, μεταμορφώνεται, θυμίζοντας το παρελθόν της μουσικής και της κοινωνίας που την παράγαγε, αλλά και προβλέποντας την κοινωνία που αν δεν αλλάξει, θα βουλιάξει. Η αστική, ασπρόμαυρη διάθεση αλλά και η υπόκωφη οργή (π.χ. «Τάρτσα», «Αστυνόμος», «Χωρίς Εισιτήριο», «Έχω δει», «Να συστηθώ», «Να πάψω να φοβάμαι») μετατρέπεται σε ένα mantra που αφίνει στην ευχέρεια του συσχετισμού δύναμης των κοινωνικών αντιπαλών δυνάμεων το αν θα εμπραγματωθεί σε ανατροπές ή περαιτέρω υποχωρήσεις.

Η προηγούμενη «κατηγορία» κομματιών είναι περίπου δεδομένη για κάθε χιπκοπά. Το καινούριο που ο Βασίλης Ράλλης εισφέρει στον χώρο, όσο μπορώ να γνωρίζω, ή τουλάχιστον αυτό με το οποίο δείχνει να ενδιαφέρεται να φέρει περισσότερους ακροατές στη street μουσική, είναι το παιχνίδι. Ο Ράλλης είναι ένας μουσικός τύπου «homoludens», ανθρώπου που «παίζει» με τη μουσική του, χωρίς να την καθιστά κουρδιστό μπικλιμπιδί.

Στα κομμάτια όπως το «Διαστημόπλοιο», η «Χελώνα», «L.N.P.D.» (διακριτική αλλά ουσιαστική συμμετοχή του MC Yinka), η αριστοφανική διάθεση πέρα από εμφανίσιμη και απόλυτα συμβατή με τα εκλεπτυσμένα για hip hop ακούσματα. Και αυτή η τελευταία διαπίστωση μάς φέρνει στο –νομίζω– σημαντικό απ' όλα τα στοιχεία του δίσκου.

Ο Βασίλης Ράλλης, εκτός από τη ρίμα ενδιαφέρεται για τη μουσική. Όχι ως beat, άντε και κάποιο περιτεχνικό electro περιβάλλον. Όχι: γυναικεία soul φωνητικά, στίχοι σε πολύ καλά αγγλικά («Τίποτα»), τόσο ως προς την εκφορά τους όσο και ως προς τη συνθετική τοποθέτησή τους, που συνδέουν την αδρανή Αθήνα με το εξεγερμένο Charlottesville, ρυθμοί της Καραιβικής που συμπλέκονται με κεντροευρωπαϊκές έγχορες ατμόσφαιρες (π.χ. «κυρ Καστανά») μακράν το πιο ολοκληρωμένο κομμάτι), τα φλεγόμενα ορυκτά instrumental διάρκειας τόσο-όσο («Disco Brown», «Τέλος», «Υστερόγραφο»).

Αποκτήστε τον δίσκο. Όχι για να «υποστηρίξετε τον καλλιτέχνη» (μισώ την έκφραση). Αλλά γιατί μια τέτοια κατάθεση, απλούστατα, δεν μπορεί, δεν γίνεται, δεν της αξίζει να διακόπτεται από διαφημίσεις για δημητριακά και απορρυπαντικά στο youtube.

must

07/02

ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

READY FOR SPRING

ΙΩΑΝΝΑ
ΜΑΛΕΣΚΟΥ

